

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АКСАКОВО

2021 - 2027 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

ВЪВЕДЕНИЕ	9
1. Обща характеристика/профил на общината	13
1.1. Обхват и местоположение.....	13
1.2. Релеф	13
1.3. Климат.....	15
1.4. Геоложки строеж.....	18
1.5. Структурно-тектонска характеристика	19
1.6. Води	19
1.7. Почви	22
1.8. Полезни изкопаеми	24
1.9. Биологично разнообразие	25
1.9.1. Растителност	25
1.9.1.1. Лечебни растения	25
1.9.1.2. Гори.....	25
1.9.1.3. Растителни биотопи	26
1.9.2. Животински свят.....	29
1.9.2.1. Птици.....	29
1.9.2.2. Животни	30
1.10. Баланс на територията	31
2. Състояние на местната икономика.....	33
2.1. Обща характеристика	33
2.2. Численост на предприятията в местната икономика.....	35
2.3. Групи предприятия по брой на заети лица в местната икономика.....	37
2.4. Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия в община Аксаково	37
2.5. Произведена продукция на нефинансовите предприятия в	

община Аксаково по икономически дейности	38
2.6. Нетни приходи от продажби на нефинансовите предприятия в община Аксаково по икономически дейности	40
2.7. Печалба на нефинансовите предприятия в община Аксаково по икономически дейности	42
2.8. Добавена стойност на нефинансовите предприятия в община Аксаково по икономически дейности	44
2.9. Разходи за придобиване на ДМА на нефинансовите предприятия в община Аксаково по икономически дейности....	46
2.10.Характеристика на водещите икономически дейности.....	48
2.10.1. Преработваща промишленост	48
2.10.2. Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	50
2.10.3. Транспорт, складиране и пощи	51
2.10.4. Селско, горско и рибно стопанство	53
2.10.4.1. Растениевъдство	54
2.10.4.2. Животновъдство	56
2.10.4.3. Горско стопанство.....	57
2.10.4.4. Рибно стопанство	59
2.10.5. Строителство	59
2.10.6. Туризм.....	60
3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси	66
3.1. Демографски характеристики и тенденции	66
3.1.1. Численост на населението.....	66
3.1.2. Гъстота на населението	66
3.1.3. Динамика на населението	66
3.1.4. Градско и селско население.....	67
3.1.5. Население по населени места	68
3.1.6. Възрастова структура	70

3.1.7. Полова структура	72
3.1.8. Естествен прираст	73
3.1.9. Механичен прираст	74
3.1.10. Етническа структура	75
3.2. Образование	78
3.2.1. Степен на завършено образование на населението	78
3.2.2. Образователна система	80
3.3. Здравеопазване	85
3.4. Социални услуги	86
3.5. Култура	89
3.6. Религиозни храмове	91
3.7. Спорт	91
3.8. Заетост и безработица	92
3.9. Доходи и благосъстояние на населението	102
4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията	108
4.1. Транспортна инфраструктура и пътна мрежа	108
4.2. Водоснабдителна мрежа	114
4.3. Канализационна мрежа и пречистването на отпадъчните вод	119
4.4. Телекомуникационна мрежа и ИКТ	123
4.5. Енергийна система и енергийна ефективност	127
4.5.1. Електроразпределителна мрежа	127
4.5.2. Топло и газоснабдяване	129
4.5.3. Възобновяеми енергийни източници (ВЕИ)	132
4.5.4. Енергийна ефективност	134
5. Екологично състояние и рискове	139
5.1. Анализ по компоненти на околната среда	139

5.1.1. Атмосферен въздух.....	139
5.1.2. Води.....	143
5.1.3. Почви и земи.....	156
5.2. Анализи по фактори на въздействие	159
5.2.1. Отпадъци.....	159
5.2.2. Шум	164
5.2.3. Радиационна обстановка и нейонизиращи лъчения	166
5.2.4. Рискове от природни бедствия и аварии	167
5.2.5. Защитени територии и зони.....	171
5.2.5.1. Защитени територии по ЗЗТ в община Аксаково	172
5.2.5.2. Защитени зони по ЗБР в община Аксаково	175
А) Защитени зони, определени съгласно изискванията на Директивата за опазване на дивите птици	175
Б) Защитени зони, определени съгласно изискванията на Директивата за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна	175
6. Анализ на административния капацитет на общинската администрация за реализация на ПИРО, както и необходимостта от укрепването му.....	184
7. Културно-историческото наследство	188
8. Анализ на връзката на община Аксаково със съседните територии извън административните ѝ граници, които имат потенциал да влияят върху развитието на населените места и териториите в рамките на общината.....	199
9. Влияние на големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение, предвидени за реализация на територията на община Аксаково	203
10. SWOT-анализ	206
ЧАСТ II. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АКСАКОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2027	210

1. ВИЗИЯ	210
2. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ, ПРИОРИТЕТИ И МЕРКИ	210
2.1. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1:	210
Приоритет 1.1: Създаване на условия за повишаване ролята на науката, технологиите и иновациите в икономиката като предпоставка за постигането на икономически растеж и висока производителност	211
Мярка 1.1.1: Използване на инструмента "Водено от общностите местно развитие" (ВОМР) за стимулиране на иновациите в местната икономика	211
2.2. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2:	216
Приоритет 2.1: Инвестиции в образование и умения	216
Мярка 2.1.1: Осигуряване на равен достъп до качествено предучилищно и училищно образование и намаляване броя на преждевременно напускащите училище	217
Мярка 2.1.2: Създаване на възможности за придобиване на знания, и умения в съответствие с пазара на труда	218
Приоритет 2.2: Подобряване на качеството и достъпността до здравни, социални и културни услуги и спорт	218
Мярка 2.2.1: Подобряване на качеството на здравните и социални услуги, социално включване	218
Мярка 2.2.2: Подобряване на материално-техническата база в образованието, здравеопазването, социалните услуги, спорта и културата	219
Приоритет 2.3: Подобряване на местното управление, административния капацитет и качеството на административни услуги	220
Мярка 2.3.1: Повишаване на местния капацитет за стратегическо планиране и развитие на проектен капацитет ..	220
Мярка 2.3.2: Развитие на вътрешното и външното сътрудничество и партньорство	220

Мярка 2.3.3: Подобряване на административното обслужване.....	220
2.3. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3:	221
Приоритет 3.1: Опазване на околната среда и адаптация към настъпилите неблагоприятни климатични изменения	221
Мярка 3.1.1: Осъществяване на постоянен мониторинг на качеството на компонентите на околната среда	221
Мярка 3.1.2: Подобряване качеството на околната среда и екологичната инфраструктура	222
Мярка 3.1.3: Мерки за превенция, адаптиране и справяне с климатични промени и природни бедствия.....	223
Мярка 3.1.4: Прилагане на мерки за енергийна ефективност в т.ч. възобновяеми енергийни източници	223
Приоритет 3.2: Подобряване на базисната и техническа публична инфраструктура и териториалната свързаност на населените места.....	224
Мярка 3.2.1: Подобряване на мобилността и транспортната свързаност на населените места	224
Мярка 3.2.2: Подобряване на уличната мрежа на населените места	224
Мярка 3.2.3: Подобряване на ВиК мрежата на населените места.....	225
Мярка 3.2.4: Подобряване на друга местна инфраструктура...	225
ЧАСТ III. ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ	226
ЧАСТ IV. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА НА ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ -	

ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ	229
ЧАСТ V. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ	237
ЧАСТ VI. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ	238
ЧАСТ VII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО	249
ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ	256
ПРИЛОЖЕНИЯ	259

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият План за интегрирано развитие на община Аксаково за периода 2021 - 2027 г. е изготвен съгласно Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г., издадени на основание на чл.17, т.9 от Закона за регионално развитие (ЗРР), изм. и доп. ДВ. бр.21 от 13 март 2020г.

Съгласно чл.13, ал.1 от ЗРР, ПИРО определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките ѝ с други общини в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране и общия устройствен план на общината. Разработва се за срок от 7 години.

Съгласно чл.13, ал.2 от ЗРР, ПИРО осигурява пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и планови ресурси за постигане на дефинираните цели за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия.

ПИРО като стратегически документ обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за развитие, свързани общо от стремежа към по-висок жизнен стандарт на хората в общината и устойчиво развитие на територията.

Основната цел на ПИРО е да предложи обща рамка и последователност от конкретни действия за устойчиво развитие на местно ниво, обединени в конкретна програма за действие.

Основните задачи на ПИРО са :

- Да направи задълбочен анализ на състоянието, процесите и тенденциите в общината във всички сфери, като по възможност направи съпоставка със съседни общини, областта и страната;

- Да дефинира стратегическите цели на общинското развитие за периода от 2021-2027 г.;
- Да очертае изпълнима стратегия за постигане на тези цели чрез определяне на приоритетни мерки, дейности и проекти, институционалното и финансово осигуряване на плана;
- Да послужи за мобилизиране на собствените и привличане на външни ресурси за постигането на поставените цели;
- Да стимулира система от инструменти за решаване на проблемите, ориентирана към интегриран подход и устойчиво развитие;
- Да привлече всички заинтересовани страни към изпълнението на мерките, заложи в плана и по този начин повиши шансовете за неговото успешно изпълнение.

Използваният подход, методите и принципите при разработването и приемането на ПИРО гарантират, че той е в съответствие с нормативните изисквания в областта на регионалното развитие, както и с определените национални и регионални цели и приоритети на развитието в България. Освен това, ПИРО е съобразен със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на нормативните документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство и опазването на околната среда. В допълнение ПИРО е разработен и в съответствие с целите на кохезионната политика на ЕС за периода 2021-2027 г. и допринася в максимална степен към цел на политиката 5 „Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи“.

Не на последно място ПИРО е във връзка и съобразен с действащите План за управление на речните басейни (ПУРБ 2016-2021г.) за Черноморски район, съгласно РДВ 2000/60/ЕС, План за управление на риска от наводненията (ПУРН 2016-2021г.), съгласно Директива 2007/60/ЕС и Програмата от мерки към тях и техните актуализации.

Програмният период на ПИРО съвпада с периода на актуализирането, изготвянето и прилагането на третите ПУРБ 2022-2027г. и вторите ПУРН 2022-2027г.

Разработените части/глави на ПИРО имат логическа последователност и взаимна обвързаност. Анализът на икономическото, социалното и екологичното състояние, на нуждите и потенциалите за развитие (аналитичната част на документа) е основа за формулиране на стратегическата му част. Методиката за изготвяне на анализа, освен документално проучване на база наличните източници на информация, включва и теренни проучвания (на място и чрез анкети).

Стратегията за реализация на плана обхваща и проследява взаимовръзката между формулираните визия, определените стратегически цели на развитието и свързаните с тях приоритети за действие, които ще бъдат реализирани посредством изпълнението на Програмата за реализация – предвидения пакет от мерки и дейности, включващ подготовката, финансирането и изпълнението на конкретни проекти.

Дефинираните подходи и механизми за управление, наблюдение и оценка на ПИРО от своя страна, осигуряват практическото изпълнение и постигането на целите и приоритетите при условията на максимална информираност и публичност.

За по-добра визуализация ПИРО на община Аксаково съдържа 21 таблици и 41 фигури.

Основно изискване при разработване на ПИРО за периода 2021-2027 г. е прилагането на интегриран подход на развитие, т.е. подход на тясна координация на различните публични политики на базата на местните специфики.

Важно изискване е и да се осигури опазване на околната среда и по тази причина екологичните въпроси са разгледани на възможно най-ранен етап в процеса на стратегическото планиране, т.е. още по време на

анализа на ситуацията, така че да залегнат по подходящ начин впоследствие в определените стратегически цели, приоритети и мерки. В тази връзка е направен опит и за дефиниране на възможни мерки и дейности/проекти за намаляване уязвимостта на територията от климатичните промени и за подобряване капацитета за адаптиране на природните, социалните и икономическите системи към неизбежните и проявяващи се с по-силен интензитет въздействия от изменението на климата.

Планът за интегрирано развитие на община Аксаково за периода 2021-2027 г. е разработен от работна група, сформирана със заповед на Кмета на община Аксаково.

Планът за интегрирано развитие на община Аксаково за периода 2021-2027 г. е отворен документ, който може да се развива, усъвършенства и актуализира в съответствие с динамично променящите се условия.

ЧАСТ I - ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АКСАКОВО

1. Обща характеристика/профил на общината

1.1. Обхват и местоположение

Община Аксаково се намира в Североизточна България, област Варна. Разположена е в източната част на Дунавската равнина. Заема част от Добруджанското плато и малка част от долината на р.Батова. В състава ѝ влизат 23 населени места, което ѝ е отрежда второ място по брой населени места в област Варна след община Провадия (25). От тях две са със статут на град, за разлика от всички останали общини в област Варна, които са с по един град. С площта си от 462,2 km² заема 4-то място сред 12-те общини на областта, което съставлява 12,5% от територията на областта.

Община Аксаково граничи на изток с община Варна и чрез четирикилометрова ивица с Черно море, на запад – с общините Девня, Суворово и Вълчи дол, на север – с общините Добричка и Балчик, на юг – с общините Варна и Белослав.

1.2. Релеф

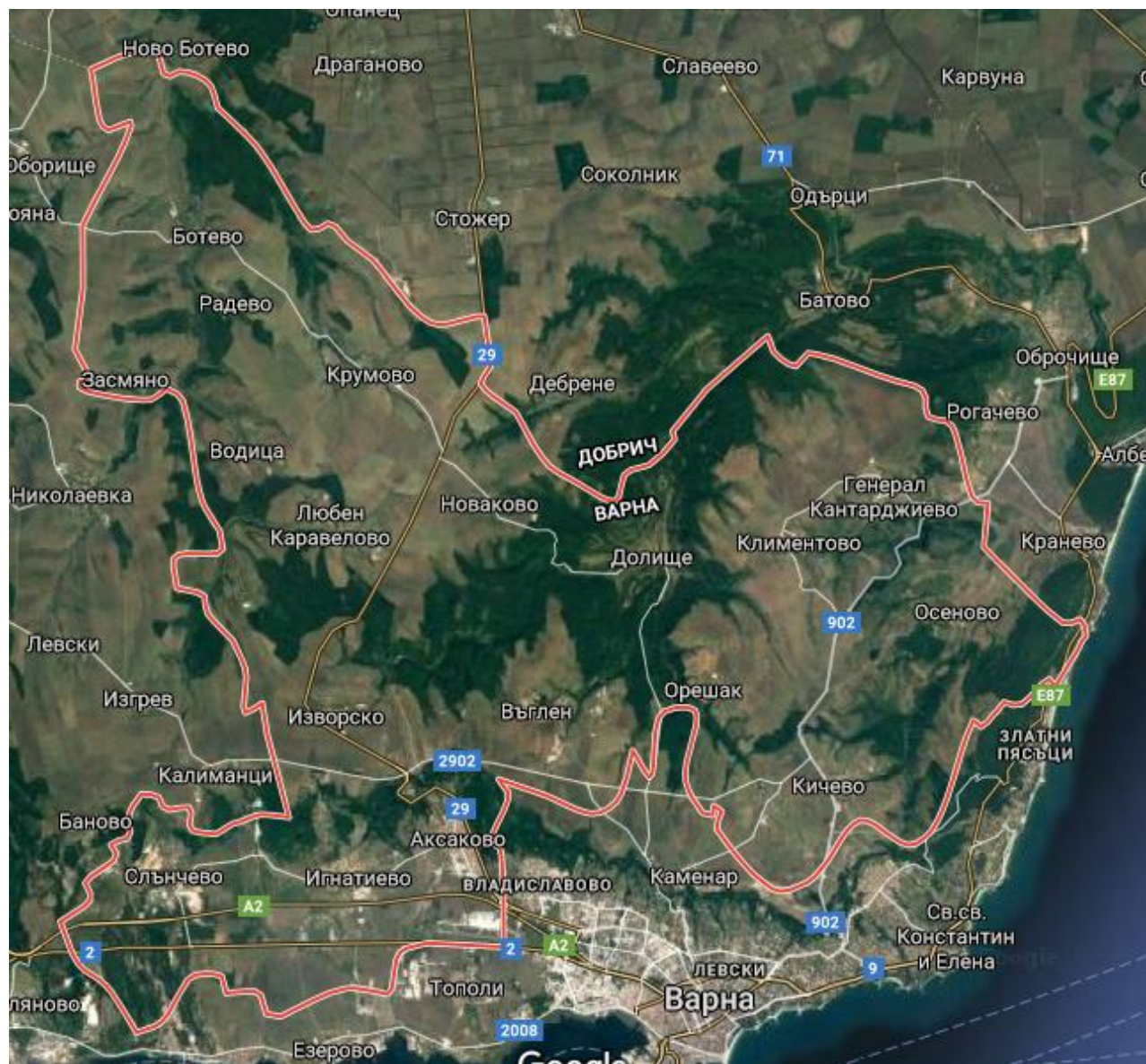
Община Аксаково е разположена в източната част на Дунавската равнина и носи белезите на хълмисто-платовидния ѝ релеф. Основната част от територията е заета от Добруджанското и Франгенското плато. Южните склонове на Добруджанското плато стръмно се спускат към Варненската низина. В най-голямата си височина платото достига до 200м. надморска височина. Дълбоко в платото е всечена р.Суха река, която разнообразява равнинния релеф. Наклонът на платото бележи посока север.

Югоизточната част на общината е заета от Франгенското плато, което е естествено продължение на Добруджанското. Тук то е по-равно и само на

места достига до 350м. надморска височина. На изток Франгенското плато постепенно преминава в Причерноморската низина, както и в разширената долина при устието на р.Батова, където наклоните на терена са значителни.

Голямо е разнообразието на релефа при каньоновидната долина на р.Батова. Реката се е врязала в платото, като е образувала изключително нехарактерна за монотонния характер на платото долина.

Фиг.1: Физикогеографски особености на община Аксаково

Източник: Google Maps

В югозападната си част община Аксаково включва част от Варненската низина, формирана край Варненското езеро. Добруджанското плато стръмно се пуска към нея, при което наклоните достигат до 29%.

Селищната мрежа е разположена на платото и малка част – по долината на р.Батова. Единствено гр.Аксаково и гр.Игнатиево са разположени в най-ниската част на Добруджанското плато, там където релефът се е по-равнинен и преминава във Варненската низина.

1.3. Климат

Голямата територия на община Аксаково, нейните доста разнообразни релефни форми, както и различната отдалеченост от морето на отделните ѝ части създава условия за доста големи различия в климата.

Само 4 км излаз на Черно море, малка част от крайезерната низина, голямата територия покрита от плата и то значително хълмисти – това са основните релефни белези на общината, които обуславят разнообразие в микроклиматичните условия. Климатът на източната и южната част на общината, където са и най-ниските ѝ терени (по крайбрежието на морето и Варненското езеро) се проявява като мек. Основната част от територията обхваща главно Франгенското и Добруджанското плата. Там климатът е умерено-континентален.

В община Аксаково няма функционираща метеорологична станция. За представяне на климатичните особености са използвани данните на метеорологичните станции Варна и Суворово. Те са извън територията на общината, но всяка от тях се намира в близост до нея и при теренни условия сходни с отделните части на общината: метеорологична станция Варна - за крайморската и низинна крайезерна част, а метеорологичната станция Суворово - за вътрешността и платото.

Данните от многогодишните наблюдения обобщени в Климатичен справочник на България показват, че средно годишната температура на въздуха по крайбрежната части е +12,1°C, а на платото +10,8°C. Най-

ниска е средната месечна температура на въздуха за м.януари (+1,2°C за крайбрежието и -0,8°C за платата), а най-висока е за м.юли (+22,6°C за крайбрежието и +21,4°C за платата). Абсолютната измерена максимална температура за крайбрежната част е +42,7°C, а абсолютната минимална е -24°C. За платото абсолютната максимална и минимална измерена температура са съответно +37,9°C и -26,2°C.

Средногодишното количество на валежите в южната и източната част на община Аксаково е 480 mm, на платото – 564 mm. При средно 115,8 дни с валежи годишно, през 66,4 дни се констатира валежи над 1 l/m². Най-много валежи има през ноември и декември (главен зимен максимум) и през май и юни (ранен летен максимум), а най-сух месец е март.

Средната годишната сума със слънчево греене се движи в границите между 2320 и 2440 часа годишно, като са регистрирани и максимуми над 2500 часа. Подобни са стойностите в източна България. По-високи стойности на територията се отчитат единствено в крайните южни части на страната. Средногодишната относителна продължителност на слънчевото греене (действителното към максимално възможното) е 47%, с максимум през м.юли – 69% и минимум декември – 24%.

Средногодишната стойност на относителната влажност на въздуха в южната и източна част на общината е 77%, максималната стойност - 82% е през зимата, а минималната - 70% през лятото. Средната относителна влажност за платото и в северните и западни части на общината през различните сезони е в границата на 68 – 80%, а средно за годината е 74%.

За района са характерни инверсионни процеси, значителни температурни разлики на малки разстояния и турбулентност на въздушните маси. Приземните температурни инверсии се пораждат често поради близостта на водите на Варненското езеро. При облачно време инверсионни явления не се наблюдават.

Дни с гръмотевици и бури не са често явление – около 19 дни в

годината. Вероятността от тях се отнася към месеците май, юни, юли и август.

Средногодишният брой на дните с мъгла в ниските части е сравнително голям – между 35 и 95 дни при видимост около 1000м. Редки са случаите, когато видимостта пада под няколко десетки метра. Мъглите са особено характерни за долината на Варненското езеро. Максимумът на мъглите за високите части на общината е през м.ноември. През зимното полугодие общият брой на дните с мъгли е 20,7, при годишна сума 26,2 дни.

Периодът на вероятност от снеговалежи е от ноември до април. Средната продължителност на задържане на снежната покривка е:

- за крайморската и низинната части - 16 дни с 59% вероятност на задържане 1-2 дни и 1 % вероятност на задържане 7-10 дни. Тези сравнително ниски стойности са обусловени от близостта на морето и са най-ниски за Североизточна България;
- за платовидната част - средно 23 дни със снежна покривка, при което 83 % от дните тя се задържа 1 - 6 дни.

Първите замръзвания на почвата се появяват около началото на декември на дълбочина до 2 см, като появата им е вероятна почти до края на март. Максималната дълбочина, до която почвата замръзва, е около 40 см.

В района преобладават ветрове от северната четвърт - около 50% за южните и източни части на общината. Това е характерно особено за ниските части на общината, при това, през летните месеци и пролетта силно се увеличава делът на източните и югоизточни ветрове. На платото, поради откритостта на района, през цялата година се наблюдават северни и североизточни ветрове, но през пролетта и лятото се усилва делът и на югоизточните ветрове. Характерни за района са умерените и силните ветрове - средногодишната скорост на вятъра в района е сравнително висока - около 3,5 m/s. Ветровете със скорост до

10 m/s са през около 90% от дните. Средногодишната честота на дните с по-силен вятър (над 5 m/s) е 20,3%. Случаите на тихо време са сравнително малко - под 25%. Характерно за района явление е наличието на бризови циркулации по линията североизток - югозапад (около 90 дни годишно). Най-често това се наблюдава през юли - август със скорост от 3 до 5 m/s. През зимата преобладават северни и североизточни ветрове, а през лятото бризовата циркулация обуславя пренос на въздушните маси по линията северозапад-югоизток. Честотата на северозападните, северните и западните ветрове намалява през топлия сезон, за сметка на увеличението на ветровете от източна и североизточна посока. Ветрове от южна посока рядко се проявяват през годината.

Изключителното разнообразие на релефа и силната залесеност на р.Батова създава микроклиматични условия, различни от тези на околните територии: закътаност от ветровете, дълго задържане на снежната покривка и ниски температури през зимата.

В община Аксаково сравнително често се наблюдават явленията скрежообразуване и обледеняване върху клони на дървета, проводници, стълбове и др., които нанасят огромни щети. Предизвикват се от следните фактори:

- наличие на обилна влажност на въздуха, мъгли или преизстуден дъжд;
- отрицателни температури, главно между 0 и -10 градуса;
- вятър.

1.4. Геоложки строеж

Геоложкият разрез на територията на Община Аксаково е представен от мощен седиментен комплекс, сравнително добре изучен от мезозоя до кватернера.

Мезозойските отложения са представени от неравномерно напукани и окарстени варовици, доломитизирани варовици и доломити на малм-

валанжина, мергелите на хотрива и плътните и здрави, на места заглинени варовици на горната креда.

Над тях се разполагат седиментите на палеогена. В основата те са слабо споени пясъчници, фини кварцови пясъчници и нумулитни варовици с възраст долен-среден еоцен, над тях залягат мергелите на горния еоцен и плътните сивозелени глини на олигоцен.

С най-широко разпространение в община Аксаково са неогенските седименти – основно прослойки от варовити пясъчници и пясъчливи варовици и над тях прослойки от финозърнест пясък. Профилът завършва с органогенни, неравномерно глинести, оолитни и различно кристалинни варовици, които на места са силно кавернозни и окарстени. Най-млади са кватернерните отложения – еолични, алувиални и делувиални образувания. Еоличните образувания са представени от глинест льос. Алувиалните образувания изграждат руслата и заливните тераси на реките и деретата. Представени са от чакъли, пясъци и глини. Делувиалните глинесто-пясъчливи отложения са развити по склоновете на възвишенията.

1.5. Структурно-тектонска характеристика

Територията на община Аксаково попада в югоизточната част на Мизийската платформа, като обхваща предимно Кичевския блок и Венелин-Толбухинската субмеридионална разломна зона (Венелин-Аксаковската дислокация). Кичевският блок е разположен между Балчишкия блок и Авренското стъпало и заедно с тях е структурен елемент на Варненската моноклинала. Венелин-Аксаковската дислокация представлява сноп от къси субмеридионални нарушения, проследяващ се от Балкана до Добруджа. Ширината на дислокацията е 5-24 км, а дължината ѝ е около 90 км.

1.6. Води

Водните ресурси на територията на общината са незначителни. **Река**

Батова е главен воден ресурс и водоприемник в община Аксаково. Тя извира от територията на община Аксаково, напуска нейните граници югоизточно от с.Припек и се влива в Черно море. Това е единствената непресъхваща река сред добруджанските реки и една от четирите лонгозни реки в България. Дължината на реката е 39 км, в границите на общината е 18 км. Водосборната област е 339 кв.км, в границите на общината – 150 кв.км. Средният отток е 340л/сек. Реката има зимно-пролетно-лятно пълноводие, което започва още през ноември, достига максимума си през февруари и завършва през май.

Река Екренска извира на територията на община Аксаково, като малко след навлизането ѝ в община Балчик, при с.Кранево, понира в подземните води. Оттокът на реката не се наблюдава. Липсва информация за водни количества и качествени показатели. Реката е с дължина 13,9 км и водосборна ѝ област е 84,5 км.

Река Осеновска е с дължина 10,5 км, в границите на общината 8,5 км. Водосборна област - 83 км², а в границите на общината 60 км². Средният отток е 80 л/сек.

Река Изворска извира на територията на община Аксаково над с.Изворско и се влива в р.Батова. Реката е с дължина 15,5 км и водосборна ѝ област е 83,8 км.

Река Суха извира от с.Изгрев (община Суворово), навлиза в границите на общината при с.Зорница и я напуска при с.Ботево. Дължина 126 км, в границите на общината около 27 км. Водосборна област 2404 км², в границите на общината 241,4 км². Суха река е с основно дъждовно-снежно подхранване, но е с непостоянен речен отток, като максимумът е през пролетта март-юни, а минимумът през юли-октомври. Коритото на реката има постоянен отток само в горното течение

Останалите дерета, захранвани от извори, са с дължина от 3,5 до 12 км. Водосборна област от 7,4 до 47 км², среден отток от 5 до 94 л/сек.

По физико-химичен състав водите на реките и деретата са

хидрокарбонатни-калциево-магнезиеви, пресни и твърди. Времетраенето на пълноводието е 4,5-5,5 месеца, а на маловодието 3-4 месеца.

На територията на общината са изградени 5 **язовира**:

Табл.1: Язовири на територията на община Аксаково

№ по ред	Язовир и населено място	Захранващи източници	Залята площ, дка
1	“Крумово” – с.Крумово	Дере – приток на р.Суха	30
3	“Засмяно” – с.Засмяно	Приток на р.Суха	246
4	“Осеново” – с.Осеново	р.Осеновска	23
5	“Л. Каравелово” – с.Л. Каравелово	Приток на р.Суха	104
6	“Ботево” – с.Ботево	р.Суха	350

Източник: Общинска администрация

На територията на общината има и дълбоки **сондажи** с термална вода – температура от 30 до 50°C и дебит:

- Орешак при ПС “Батова” – 40 л/с;
- Аксаково – 30 л/с;
- Игнатиево – 40л/с;
- Любен Каравелово – 20л/с.

От тях за питейно водоснабдяване е използван известно време само този при ПС “Батова”, но поради високото съдържание на сероводород той е изключен от системата.

Морското водно ниво се формира от взаимодействието на приливно-отливните, сгонно-нагонните и метеорологичните колебания. Колебанията са от 3 до 45 см. Най-ниска е средната температура през февруари - 4,10°C, а най-висока през август - 23,9°C. Средната соленост на повърхностния слой на морската вода е 17‰. Качеството на крайбрежните води на територията на общината не се наблюдава. Най-близките пунктове са „Златни пясъци” и „Албена”.

Изключителното разнообразие в литоложкия характер на седиментите, които изграждат Варненския район и неговите структурни особености,

обуславя наличието на различни по тип и характер **подземни води**. В хидрогеоложко отношение те се отнасят към т.нар. Варненски артезиански басейн. Естественото разтоварване на подземните води от зоната на активния водообмен е двустранно – чрез извори, от подводни извори във Варненското езеро и в морето, както и чрез подземно изливане на води в терасните отложения на р.Девненска и р.Провадийска. Изкуственото разтоварване на подземните води се извършва чрез структурни сондажи в близост с тектонски нарушения или в крайбрежната ивица.

По физико-химичен състав водите от малмоваланжкия водоносен хоризонт са пресни до слабо минерализирани (минерализацията е от 0.6 до 0.7 г./л.) с преобладаване на калциев и магнезиев хидрокарбонат.

1.7. Почви

Като цяло може да се каже, че поземлените ресурси на община Аксаково са добри, както в количествено и структурно отношение, така и в качествено отношение и това определя стопанската им значимост за община Аксаково. Почвообразуващите скали в района са предимно глинест лъос и по-малко типичен лъос, а преобладаващите почви са черноземи и сиви горски във всичките им разновидности.

Черноземните почви значително са разпространени в землищата на гр.Аксаково, гр.Игнатиево и селата Слънчево, Доброглед, Кичево и Климентово. Имат слабо, до средно мощен хумусен хоризонт, като хумусното съдържание е от 3 до 3,5%. Механичният състав е средно до тежко песъкливо-глинест, имат рохкав строеж, добър въздушен и топлинен режим, лесно се обработват. Въпреки добрата водопропускливост имат слаби водозадържащи свойства и съответно влошен воден режим. Реакцията им е алкална.

Карбонатни черноземи имат мощност на хумусния слой 50 – 60 см. и по-високо съдържание на органично вещество, което в орницата е около

3%. Особено подчертано е постепенното намаляване на хумуса по дълбочина на профила. Не са редки случаите, когато на дълбочина 50-60 см. те съдържат 1,5-2% хумус. Реакцията им е слабоалкална и средноалкална. По зърнометричен състав са дребнозърнести до праховидни. Отличават се с ниска обемна плътност и много добра порьозност и водопропускливост.

Типичните черноземи имат почти същите свойства, както карбонатните, поради което са в една агропроизводствена група. В община Аксаково са слабо разпространени в селата Слънчево и Припек. Карбонатните и типичните черноземи са подходящи за отглеждане на култури с вегетационен период, съвпадащ със зимно-пролетния максимум на почвената влага.

Излужените черноземи се срещат в землищата на селата Осеново, Доброглед и Изворско. Имат мощен хумусен хоризонт – 40-80 см. при неерозирани и 30-35 см. при ерозирани почви. Хумусното им съдържание е от 1.6% до 3.8%. Механичният им състав е глинесто песъклив, имат алкална реакция, средно висока водозадържаща способност и добра снабденост с азот. Подходящи са за отглеждане на почти всички култури, особено тези с по-дълъг вегетационен период – царевица и слънчоглед.

Оподзолените черноземи са характерни за землищата на селата Изворско, Въглен, Кичево, Климентово, Ген. Кантарджиево. Имат хумусен хоризонт – 30-60 см., слабо до средно кисела реакция, добре са аерирани, имат средна водопропускливост и водозадържаща способност. При влажно време стават лепкави и трудно се обработват, а при сухо време се спичат, поради това не са подходящи за кореноплодни растения. Подходящи са за пшеница, царевица, слънчоглед и люцерна.

Сивите горски почви заемат високите части на общинската територия. Сиви горски почви с разновидност „ерозирани сиви горски почви“ заемат територии в землищата на селата Водица, Засмяно, Зорница, Любен Каравелово, Ботево, Крумово, Въглен, Кап. Радево, Яребична, Доброглед

и Ген.Кантарджиево. Мощността на хумусния пласт се колебае от 15 до 30 см. Съдържанието на хумус варира 1,5-2,5%. Имат сив цвят, със средно пясъчливо-глинест механичен състав. Илувиално-метаморфния хоризонт е мощен, средно-пясъчливо глинест, с буцесто-призматична структура. Наблюдават се изразени процеси на лесивиране. През влажно време се мажат и лепнат, а при суша се спичат. Подходящи са за отглеждане на царевица, люцерна, слънчоглед, фий, костилково-овощни насаждения.

Останалите типове почви са незначително представени и нямат важно значение за територията на община Аксаково.

1.8. Полезни изкопаеми

Територията на община Аксаково е бедна на полезни изкопаеми. На територията на общината липсват рудни полезни изкопаеми. Основните полезни изкопаеми, установени на територията на община Аксаково са от групата на нерудните:

- Находища на пясъци са установени по долините на Ботевска река под с.Крумово и при с.Ботево, за които не са правени геоложки проучвания за установяване на запасите и определяне на качеството им.
- Край с.Осеново са установени запаси на пясъци, годни за строителни разтвори. Не се експлоатира поради свлачищния характер на терена.
- Край пътя Аксаково - Суворово има находище на пясъци, които не се експлоатират, поради наличната над тях покривка от здрави, дебелослоести варовици. Качеството на пясъка не е много добро - подходящ е за строителни разтвори.
- Между гр.Игнатиево и селата Припек и Слънчево се намират находища на диатомитни глини (кизелгур), като в момента се разработват само тези около с.Припек. Суровината се употребява главно за нуждите на циментовия завод в Девня.

- Край с.Крумово се намират запаси от глини, които са суровина за получаване на керамзит.

1.9. Биологично разнообразие

1.9.1. Растителност

1.9.1.1. Лечебни растения

Естествените находища на лечебни растения са горските територии и земеделските земи. Те са много богати. Само на територията на Природен парк „Златни пясъци“ се срещат 180 вида лечебни растения. Въпреки, че билките на територията на общината не са картирани и данните за запасите от тях не са определени, за най-разпространени се смятат следните видове: багрилно подрумче, блатна мента, бял равнец, брош, бръшлян, бял имел, бъз, ветрогон, глог, горицвет, гингер, див чемшир, див джоджен, девесил, див пелин, драка, дяволска уста, еньовче, ефедра, жълт кантарион, жълт смил, зайча сянка, иглика, камшик, кисел трън, коприва, лайка, липа, маточина, мащерка, мента обикновена, мразовец, овчарска торбичка, подбел, птиче просо, риган, сантонинов и морски пелин, слез, синя жлъчка, смрадлика, трънка, хвощ, червен божур, червен кантарион, шипка и др.

1.9.1.2. Гори

Горите на територията на община Аксаково заемат 11 450 ха, което определя лесистостта на 24,82%. С най-висока лесистост (45%) е с.Долище, а с най-ниска е с.Крумово (10%). Лесистостта на общината е съпоставима със средната за територията на ТП ДГС „Варна“ и е по-ниска от средната за страната, която е 30%. На територията на общината няма земища под критичната лесистост от 5%.

Териториално горите са събрани в два големи комплекса – „Батова“ и в западната част на Франгенските възвишения. Известна част от горските площи представляват отделни или малки групи насаждения с ограничена

площ, разположени между обработваеми земи и пасища, разпръснати по цялата територия на общината. Горите са главно нискостеблени широколистни насаждения от долния лесорастителен пояс. Най-разпространени са:

- Иглолистни изкуствено внесени култури от чер бор на места премесен с кедър и кипарис – модифицирани горски местообитания;
- Широколистни гори – предимно върху сухи месторастения представени от издънкови насаждения от келяв габър и габър премесени рядко с летен дъб и цер;
- Широколистни масиви привързани към по-влажни месторастения - по протежение на дерета, където доминира летен дъб премесен с мъждрян, ясен и топола;
- Коренни екосистеми на цера, благуна и други мезофили;
- Силно изменени остатъци от гори – предимно издънки;
- Храсталачни обраствания по склонове и в подножието им в близост до Черноморското крайбрежие - щипка, глог, смрадлика и внесена миризлива върба.

Освен стопански ефект, горите имат и други полезни функции като климаторегулиращи, почвозащитни, противоерозионни, водоохранни и вододайни, рекреационни и здравно-украшни и др.

1.9.1.3. Растителни биотопи

На територията на община Аксаково се срещат следните биотопи:

- **Пояс на средно влажните горски оврази** – средно влажно до сухо месторастение с по-сух режим на подхранване с води, върху карбонатни черноземи. Доминантни видове са обикновен габър, цер, благун, космат дъб, мъждрян, полски бряст. Придружаващи видове са трепетлика, мекиш, полски клен, дива череша, брекиня, копривка, обикновен дрян, маслинка, едноплодников глог. Тревният етаж е представен ежова главица, клонест късокрак, виолетова белоочица,

овален пролез, клонесто горско просо, ресничеста бисерка, стенна салата, жълта мъртва коприва, горска млечка, влагалищна власатка, бяло плюскавиче, плоско семенно великденче, влакната гъшарка и други.

- **Сухо месторастене, средно стръмни места и склонове със средна степен ерозирани карбонатни черноземи.** Съобществата са представени предимно от храсти – драка, къпина, дървовидна зайчина, шипка, глог, смрадлика, дрян, брадавичест и ръбест чашкодрян, като и от внесена миризлива върба със забавен растеж и висок процент суховършии.

- **Иглолистни изкуствено внесени култури от чер бор и атласки с кедър премесени с кипарис.** Доминират черборовите култури. Кедровите култури са значително изредени и предимно в района на кк „Златни пясъци“. Възрастта им е ~24-30 години. На места между иглолистните насаждения има групи от сребролистна липа.

- **Сухо месторастене, по полегати места със средно ерозирани карбонатни черноземи,** включващи масиви с доминиране на келявия габър – 45%, полски клен 15% и придружаващи видове - обикновен габър, дръжкоцветен дъб, цер, космат дъб, полски клен, мекиш. Могат да се срещнат единични екземпляри сребролистна липа. Масивите са в средно и добро състояние поради каменистата подложка, обраствания с издънки, с агресивно навлизане на драката и шипката.

- **Коренни екосистеми с доминиране на дъбовете.** Тези екосистеми заемат най-горната и средна тераса по крайбрежието и по дълбоките врязвания по поречието на Батова. Тези екосистеми са привързани към влажни и дълбоки месторастения с по-сух режим на подхранване с води. Основните видове срещащи се тук са различните видове дъб, мъждрян, едролистна липа, обикновен габър, полски бряст, дива череша, бодлив див чемшир. В периферията на екосистемата силно навлиза келявия габър, който се възобновява естествено и издънково. В

тях участието на лианите е значително по-малко, като представен е предимно повета. Придружаващи видове са полски клен, брекиня, офика, дива круша, сребролистна липа, дребнолистна липа, копривка, обикновена леска, драка, обикновен дрян, маслинка, едноплодников глог, брадавичест чашкодрян.

- **Екосистема на келявия габър** – разпространена е основно по скатове и била в стръмни и полегати участъци. Келявият габър в голямата си част е с издънков произход. Почвите са сухи, бедни или по-богати. Единично разположени между тях са едри екземпляри – благун, цер и по-рядко космат дъб. Като втори етаж се срещат видовете полски ясен, мъждрян, сребролистна липа, едролистна липа, обикновен габър, дръжкоцветен дъб, цер, космат дъб, полски бряст, полски клен, мекиш, черен бъз, обикновена леска, обикновен дрян, едноплодников глог, дива круша, брекиня, дива череша, златен дъжд, бодлив див чемшир, шипка. Тревистите видове са представени от ежова главица, клонест късокрак, стамбулско еньовче, сгърбун, обикновен черновръх, влакнеста гъшарка, виолетова белоочица, пролетно секирче, многогодишен пролез, овален пролез, клонесто горско просо, ресничеста бисерка, стенна салата, влакнеста теменуга, лъжеовча власатка, жълта мъртва коприва, зловонен здравец, горска ръж, турски мразовец.

- **Храсталачни екосистеми по ерозирали скатове по протежение на Черноморското крайбрежие** – разпространени по стръмните склонове или скатове между спирка „Панорама“ и „Лоза“ и като петна наблюдавани северно от к.к. „Златни пясъци“. Екосистемата е с доминиращи силно сухоустойчиви видове някои от които субсредиземноморски като жасмин, дървовидна зайчина, люляк, драка, капина, раkitовица. Тревистите видове са гребеновиден житняк, блестящ тънкокрак, щурав тънкокрак, оризовка, крайморски див ечемик, халерова острица, тънкожилест пелин, влакнесто прозорче, обикновена крупина, брадати ушици, испанска ежова главица, австрийско

великденче, нежен еспарзет, луковична ливадина, черна садина, варненски пирей, турски червен кантарион, български клейстогенес, хилядолистен воден морач, родопски порезник, български сърпец, плосколюспесто подрумиче, балдензова урока, сибторпианова белоочица, жлезист лопен. От горските видове 12 бр. са редки растения. В Природен парк „Златни пясъци“ многочислени са популациите на тънкожилест пелин и родопски порезник. Малочислени и разпръснати са турски червен кантарион, воден морач, клейстогенеса, белоочница, подрумичето, урока, лопен, сърпец.

1.9.2. Животински свят

На територията на община Аксаково преобладават сухоземни животни, характерни за Средна и Северна Европа. Видовият състав на животните е особено богат. Той се определя от характера на растителността и разпределението ѝ в биотопите. Систематични наблюдения относно фауната в целият район на Аксаково липсват. Правени са наблюдения на орнитофауната в района на Изворско във връзка с изграждане на ветропарк.

1.9.2.1. Птици

Срещат се над 120 вида птици, като почти всички са с природозащитен статус. Двадесет и един вида са включени в Червената книга на България като застрашен вид – късопръст ястреб, голям ястреб, малък ястреб, малък креслив орел, бухал, турилик, белоопашат мишелов, черен щъркел, орел змияр, тръстиков блатар, ливаден дърдавец, ням лебед, ловен сокол, сокол скитник, сокол орко, малък орел, орел рибар, къдроглав пеликан, осояд, обикновен корморан, черноврат гмурец. Седем са редките видове - голям креслив орел, полски блатар, степен блатар, ливаден блатар, вечерна ветрушка, речна чайка, горски бекас. Големият креслив орел, ливадният дърдавец и къдроглавият пеликан са определени за европейски видове със световно значение. Осемдесет и

седем вида са включени като строго защитени в приложение II на Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания.

Поречието на р.Батова с прилежащите ѝ територии са част от миграционния път ViaPontica - един от двата най-големи миграционни пътища на птици в Европа. Поради факта, че е разположена на място, където бреговата ивица сменя ориентацията си от изток-запад на север-юг, през долината на р.Батова преминава един от най-концентрираните потоци от мигриращи птици в Североизточна България. От регистрираните 57 838 пролетни и 271 548 есенни мигранти най-многоброен и през двата периода е бил белия щъркел, следван от розовия пеликан, обикновения мишелов и гривека.

1.9.2.2. Животни

Откритите местности с тревна растителност, с редки храсти като изоставени обработваеми площи или пасища са типични за обитаване от шипобедренна костенурка, шипоопашата костенурка, зелен гушер, кримски гушер, голям стрелец, пепелянка, зелената крастава жаба. лалугера, добруджански (нютонов) хомяк и пъстрия пор.

В широколистните гори с наличие на разредените участъци се срещат жаба дървеница, горска дългокрака жаба, голяма крастава жаба, късокрак гушер, слепок, горски гушер, смок мишкар, медянка.

Окрайнините на гори, обрасли с храстовидна и тревиста растителност са характерно местообитание за шипобедренна костенурка, шипоопашата костенурка, късокрак гушер, ивичестия гушер, зелен гушер, големия стрелец, слепок.

Модифицираните местообитания (внесени култури от акация и чер бор) са бедни на видово разнообразие – в тях се разпространяват предимно масово разпространени и полусинатропни животни, в т.ч. птици, лисици и горски гризачи. Те са потенциално място за разпространение на

инвазивни видове.

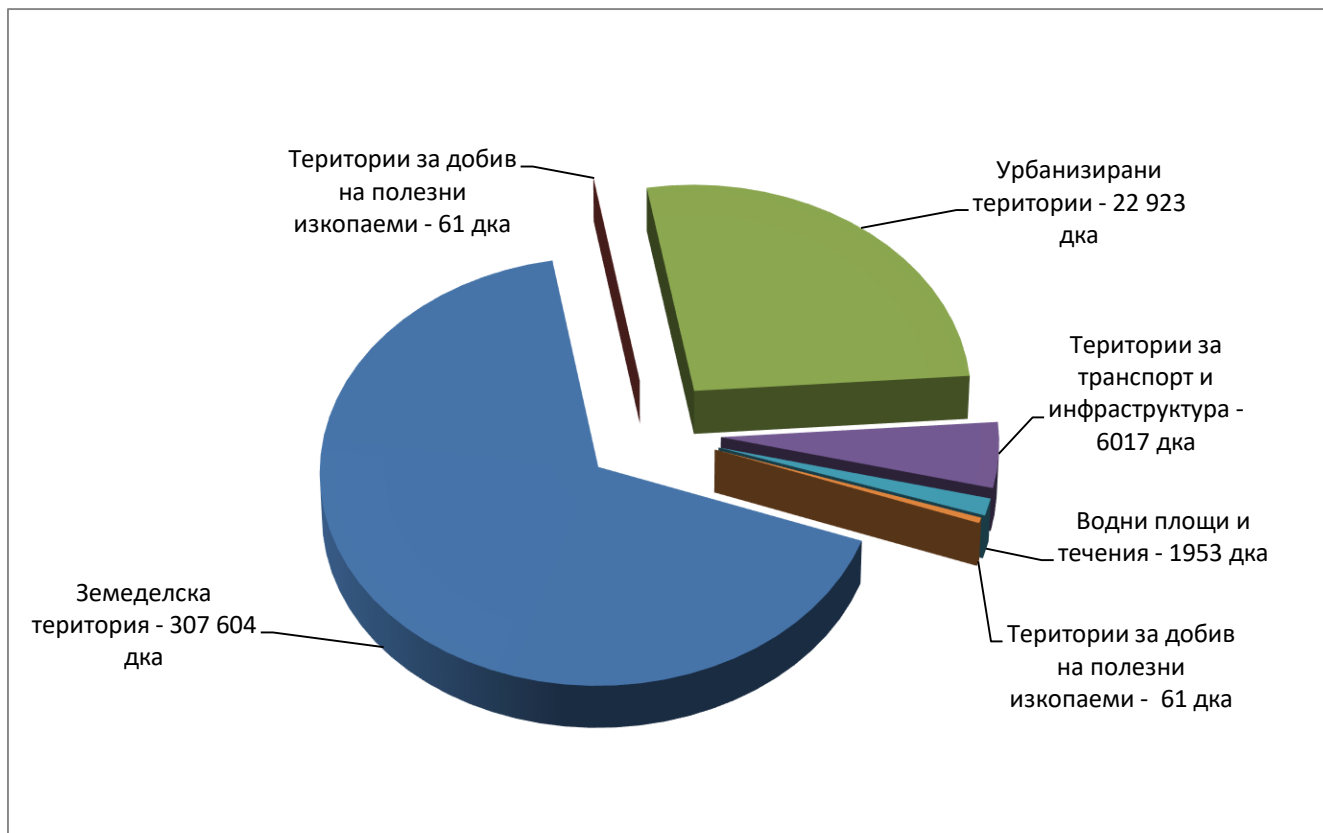
Малките водоеми и поречието на Батова, обрасли с околородна растителност, са с представители, червенокоремна бумка, зелена крастава жаба, голяма водна жаба, обикновена блатна костенурка, обикновена водна змия, сива водна змия.

В Природния парк "Златни пясъци" от бозайниците се срещат сърна, благороден елен, дива свиня, катерица, белка, заек и др. Сред защитените бозайници са таралеж, златка и прилепи.

Голямо е разнообразието от насекоми. Сред най-атрактивните са еленовият рогач, а по откритите площи - пеперудите лястовича опашка, адмирал, копривна пеперуда и др.

1.10. Баланс на територията

Фиг.2: Баланс на територията на община Аксаково по вид

Източник: НСИ

Общата площ на община Аксаково е 461 347 декара, което я поставя на четвърто място по площ от 12 общини в област Варна. Земеделските територии заемат общо 66,68% от територията на община Аксаково, което е над средното за област Варна (59,61%) и страната (58,20%).

За сметка на земеделските територии горските територии са само 26,62%, което е по-малко от област Варна (30,22%) и страната (34,69%).

По-нисък от средния за страната (1,79%) и областта (1,95%), както и най-нисък сред общините в област Варна, е и процентът на водните площи в община Аксаково – 0,42%.

Изводи:

- Община Аксаково има благоприятно положение, излаз на Черно море, в непосредствена близост до административния и икономически център Варна – силен стимул за икономическото развитие;
- Съставена е от сравнително голям брой населени места – 23;
- Релефът е разнообразен – от низина до хълмист;
- Климатичните характеристики и потенциалите на земеделските земи се предпоставка за развитието на земеделие и животновъдство;
- Богатото биологично разнообразие е предпоставка за еко и орнитоложки туризъм;
- Водните ресурси на територията на общината са незначителни, въпреки че на територията на община Аксаково се намира р.Батова – единствената непресъхваща река сред добруджанските реки;
- Слабо наличие на полезни изкопаеми;
- Наличие на сондажи с термална вода – предпоставка за спа туризъм.

2. Състояние на местната икономика

2.1. Обща характеристика

На територията на Община Аксаково са обособени три икономически района.

Първият район е около Летище Варна и автомагистрала Хемус и включва землищата на гр. Аксаково, гр.Игнатиево, с.Слънчево, с.Припек и с.Доброглед. В този район са инвестирали български и чуждестранни фирми, които изграждат логистични бази, бизнес центрове, шоу-румове и заводи.

Вторият район е в близост до Черноморското крайбрежие – с.Кичево, с.Ген.Кантарджиево, с.Орешак, с.Куманово и с.Осеново. Районът е подходящ за ваканционни селища, голф-игрища, жилищни комплекси от затворен тип.

Третият район обхваща селата над гр.Аксаково – Изворско, Любен Каравелово, Крумово, Зорница, Засмяно, Ботево, Новаково и Долище. Характеризира се с развитие на растениевъдство, животновъдство и зеленчукопроизводство, като и с изграждане на ветрогенераторни паркове и соларни инсталации.

Като цяло на територията на общината не функционират големи промишлени предприятия, каквито има в някои съседни общини като Варна, Девня и Белослав. Въпреки това са привлечени сериозни инвестиции в различни отрасли и дейности.

Първата такава инвестиция в гр.Аксаково е на компанията “Фамтекс-Т” ООД. През 2004 г. стартира и завършва първият етап от създаването на най-големият в Източна Европа завод за опаковъчно фолио. Заводът е разположен върху 8 дка застроена площ, където са разкрити над 100 работни места.

След отдаването на концесия на Летище Варна - международно летище за вътрешен и международен транспорт, на територията на общината стъпва друг голям инвеститор - концесионерът „Фрапорт” и българския

му партньор „БМ стар“. Консорциумът инвестира в изграждането на нов летищен терминал.

Един от големите реализирани проекти е изграждането на най-големия шоурум на "Форд" на Балканите, стартирал през 2006 г., с което се слага началото на разгръщането на нова бизнес зона по протежение на магистрала "Хемус".

В непосредствена близост се намира и новата база на мебелни магазини, собственост на „Руди Ан“ ЕООД. Сериозен инвеститор е и българо-италианското дружество „Булит Глас“ ООД, което се специализира в производство на огънати стъкла и стъклени мебели.

На територията на община Аксаково са застъпени и други предприятия в областта на изкупуването и преработката на селскостопанска продукция (кланици, колбасарници, производство на кисело мляко), изработка на алуминиева и PVC дограма, бетонови разтвори, производство на мебели, перилни препарати и др. Близостта до курортните комплекси „Св.Св. Константин и Елена“ и „Златни пясъци“ предразполагат към разширяване развитието на такива и други дейности.

Близостта до гр.Варна е причина и за обособяването на промишлени зони в с.Яребична, гр.Игнатиево, с.Кичево и с.Слънчево. Общината разполага със свободни терени подходящи за инвестиране в близост до Летище Варна и курортен комплекс Кранево.

В района на Аксаково се намира най-големият в областта оранжерийен комплекс, който предлага целогодишна заетост на голяма част от населението.

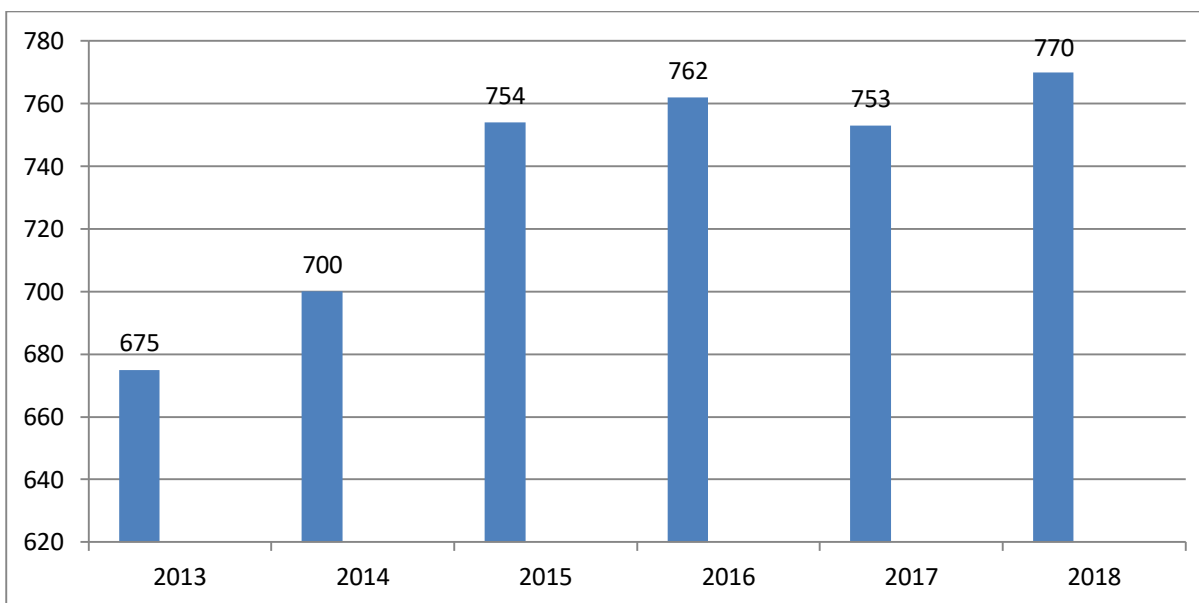
Съгласно водените от БАБХ регистри на територията на община Аксаково функционират и единствените три промишлени свинеферми в област Варна – с.Слънчево, с.Любен Каравелово и гр.Игнатиево, единствените две ферми в областта за кокошки носачки, отглеждани в алтернативни системи (подово, свободно и биологично) – с.Осеново и с.Слънчево, единствената в област Варна ферма за кокошки носачки - подрастващи

(от едnodневна до 18-седмична възраст) отглеждани в алтернативни системи, както и най-голямата индустриална ферма в областта за водоплаващи (подрастващи) птици – с.Любен Каравелово.

2.2. Численост на предприятията в местната икономика

На територията на община Аксаково към края на 2018г. работят 770 нефинансови предприятия. Броят им бележи тенденция към покачване през периода 2013-2018г. като през 2013г. е бил 675 предприятия. Забелязва се малък спад единствено през 2017г., който бързо се компенсира през 2018г.

Фиг.3: Брой нефинансови предприятия в община Аксаково, представили годишен отчет за дейността

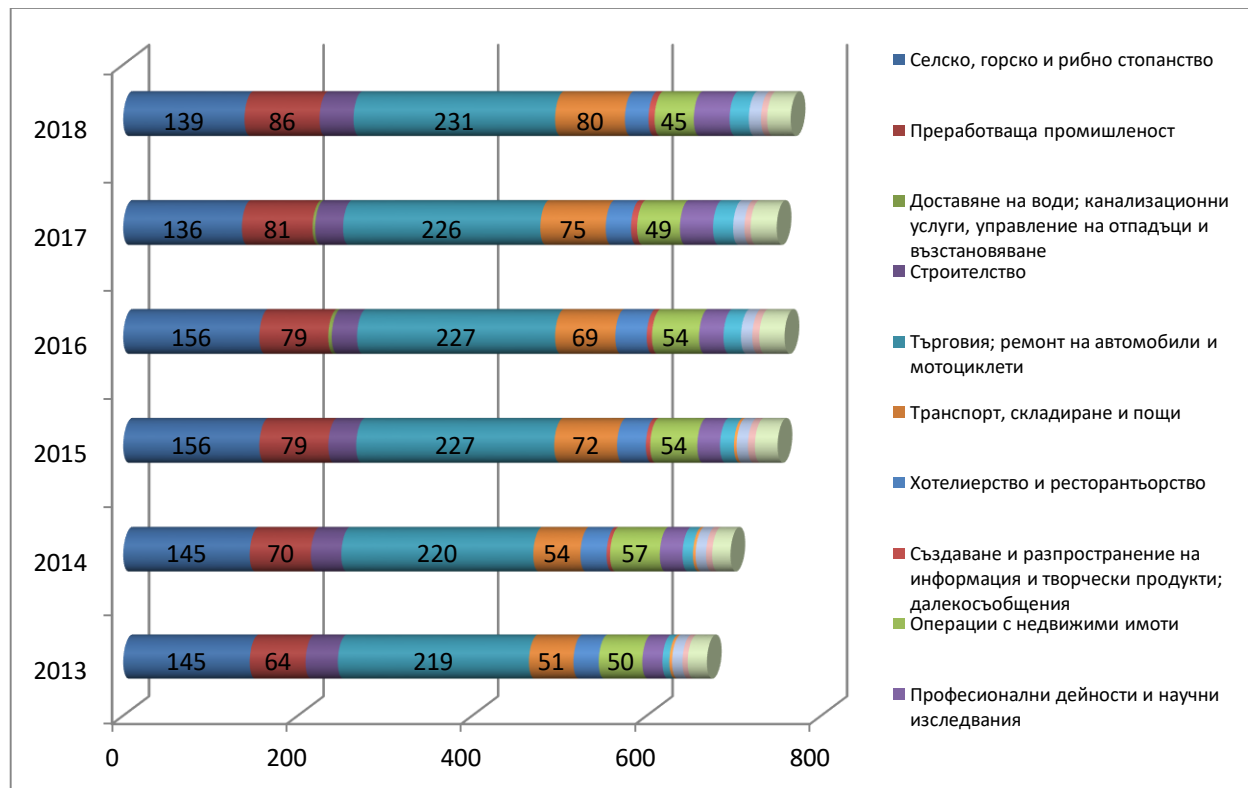
Източник: НСИ

Най-голям брой предприятия функционират в дейност „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ – 231 бр., което е 30% от общия брой на нефинансовите предприятия на територията на община Аксаково. Броят им ежегодно се увеличават през анализирания период – 5,48% повече през 2018г. в сравнение с 2013г.

На второ място като брой са предприятията в дейност „Селско, горско и

рибно стопанство” – 139 бр. или 18,05%. Наблюдава се леко увеличение на предприятията в сектора през 2015 и 2016г. (до 156 бр.) и спад през 2017 и 2018г., за да достигнат малко под нивото на 2013г. Общият спад за периода в броя на предприятията в дейност „Селско, горско и рибно стопанство” е 4,14%.

Фиг.4: Брой нефинансови предприятия в община Аксаково по икономически дейности

Източник: НСИ

Атрактивни дейности за община Аксаково са също „Преработваща промишленост” и „Транспорт, складиране и пощи”, които са с относителен дял в общия брой предприятия съответно 11,17% и 10,39% и увеличение за 2018г. спрямо 2013г. в размер съответно 34,38% и 56,86%. Устойчив е броят на предприятията в дейностите „Строителство” и „Професионални дейности и научни изследвания”, които през 2018г. са съответно 39 бр. (5%) и 41 бр. (5,3%). Трябва да се отбележи и съществено увеличение през анализирания период на предприятията

в дейност „Административни и спомагателни дейности“ (от 8 на 22 бр.), въпреки че техният относителен дял е все още малък – 2,9%.

2.3. Групи предприятия по брой на заети лица в местната икономика

Табл.2: Брой нефинансови предприятия в община Аксаково по групи предприятия според заетите лица и години в тях

Групи предприятия	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Микро (до 9 заети)	621	643	691	700	686	700
Малки (от 10 до 49)	41	46	48	44	49	51
Средни (от 50 до 249) и големи (над 250)	13	11	15	18	18	19

Източник: НСИ

Преобладаващи са микро предприятията (до 9 заети). Те заемат близо 90,9% от всички предприятия, следвани от предприятията с персонал от 10 до 49 лица - 6,6 %. Средните и големи предприятия са 2,5%.

Показателите за област Варна са съответно 92,9% за микро, 5,9% - малки и 1,2% средни и големи предприятия. За страната са 92,65%, 6,04% и 1,31%. Сравнението показва че на територията на община Аксаково функционират сравнително по-големи предприятия от гл.точка на заетите лица.

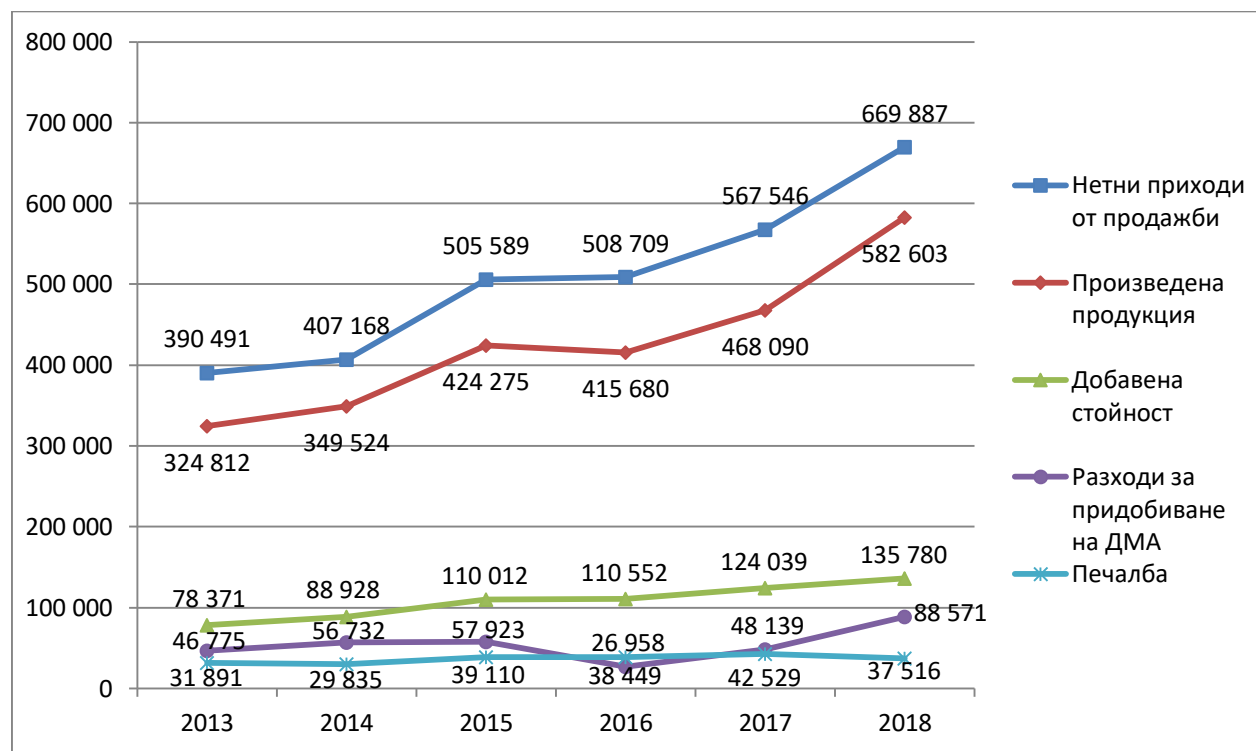
2.4. Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия в община Аксаково

През изследвания период се наблюдава тенденция за стабилно покачване на произведената продукция (79,37%), нетните приходи от продажби (71,55%) и добавената стойност (73,25%) на нефинансовите предприятия на територията на община Аксаково като цяло. През 2015г. се забелязват затруднения в местната икономика, изразяваща се в лек спад или застой в икономическите показатели, които бързо са преодолен през 2016г.

Резултатите са впечатляващи на фона на средните икономически

показатели на нефинансовите предприятия за област Варна като цяло, при които произведената продукция през периода се покачва само с 20,29%, нетните приходи от продажби с 13,84%, а добавената стойност с 37,08%.

Фиг.5: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия в община Аксаково за периода 2013-2018 г. (хил.лв.)

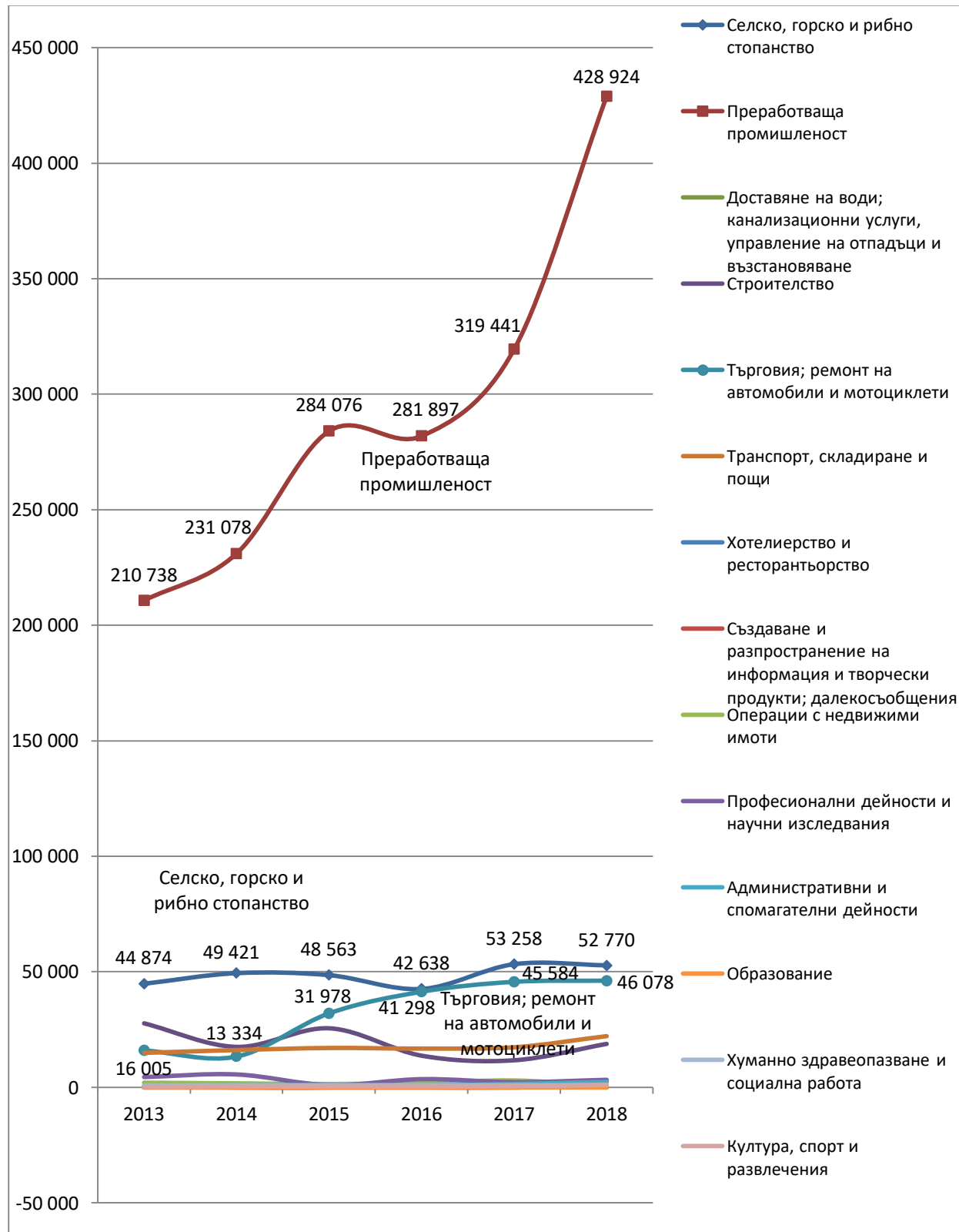
Източник: НСИ

Бизнесът в община Аксаково инвестира все повече средства за придобиване на ДМА – увеличение с 89,35% за периода, и приключва 2018 г. с положителен финансов резултат (печалба) от 37 516 хил. лева. – с 17,64% повече спрямо 2013г. Последните два показателя са със значително повече колебания през периода в сравнение с останалите.

2.5. Произведена продукция на нефинансовите предприятия в община Аксаково по икономически дейности

Произведената продукция за 2018г. от нефинансовите предприятия на територията на община Аксаково възлиза на 582 606 хил.лв.

Фиг.6: Произведена продукция на нефинансовите предприятия в община Аксаково за периода 2013-2018 г. по икономически дейности (хил.лв.)

Източник: НСИ

С най-голям принос е сектор „Преработваща промишленост“ – 73,62% от общата произведена продукция, следван от секторите „Селско, горско и рибно стопанство“ – 9,06%, „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ – 7,91%, „Транспорт, складиране и пощи“ – 3,80% и „Строителство“ – 3,22%.

Всички останали отрасли нямат съществено значение за произведената продукция на територията на община Аксаково, като всеки един от тях има дял под 0,5%.

Два от „малките“ сектори са водещи по ръст на произведената продукция за 2018г. спрямо 2013г. Това са „Култура, спорт и развлечения“ (428,18%) и „Административни и спомагателни дейности“ (284,07%). Техният принос в общата произведена продукция обаче е съответно само 0,17% и 0,41%, а и тръгват от много ниско ниво през 2013г.

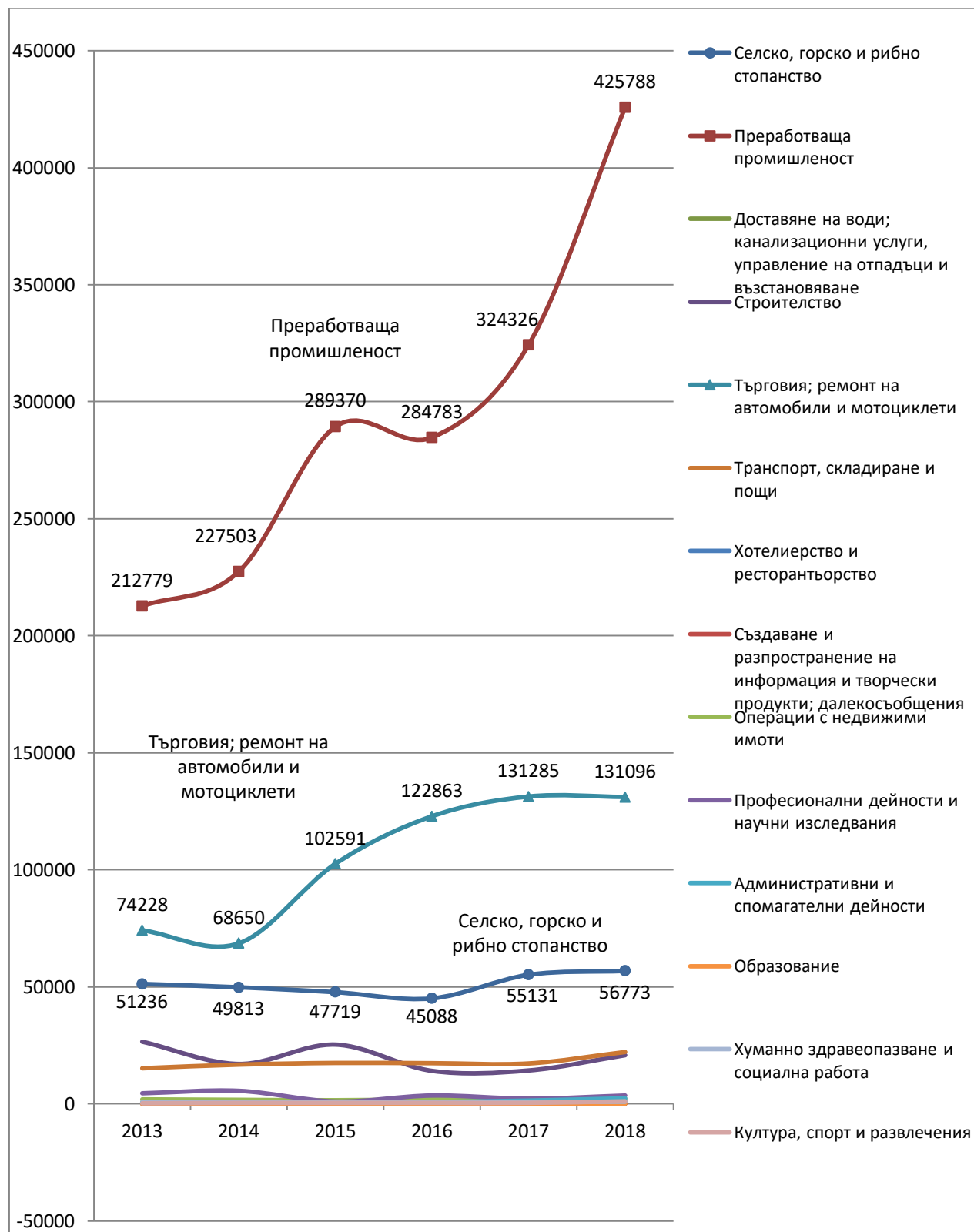
От „големите сектори“ най-голям е ръстът на произведената продукция в сектор „Преработваща промишленост“, при който показателят е нараснал повече от двойно през периода 2013-2018г. (103,53%). В сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ се отчита сравнително минимален ръст от 17,60%, в „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ – 187,9%, а в „Транспорт, складиране и пощи“ – 48,20%. Произведената продукция в сектор „Строителство“ е намаляла с почти една трета (32,23%).

2.6. Нетни приходи от продажби на нефинансовите предприятия в община Аксаково по икономически дейности

Нетните приходи от продажби от нефинансовите предприятия на територията на община Аксаково за 2018г. достигат 669 887 хил.лв.

Предприятията от преработващата промишленост са реализирали най-голям дял от нетните приходи – 63,56%. На второ място застава сектор „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ с 19,57%, който изпреварва сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ – 8,48%.

Фиг.7: Нетни приходи от продажби на нефинансовите предприятия в община Аксаково за периода 2013-2018 г. по икономически дейности (хил.лв.)

Източник: НСИ

На следващите места са „Транспорт, складиране и пощи“ и „Строителство“ с относителен дял от нетните приходи от продажби съответно 3,80% и 3,10%. Останалите сектори не оказват значително влияние на показателя, като никой от тях не надвишава 0,5% от общите нетни приходи от продажби.

Два от „малките“ сектори са водещи по ръст на произведената продукция за 2018г. спрямо 2013г. Това са „Култура, спорт и развлечения“ (428,18%) и „Административни и спомагателни дейности“ (284,07%). Техният принос в общата произведена продукция обаче е само 0,17% и 0,41%, а и тръгват от много ниско ниво през 2013г.

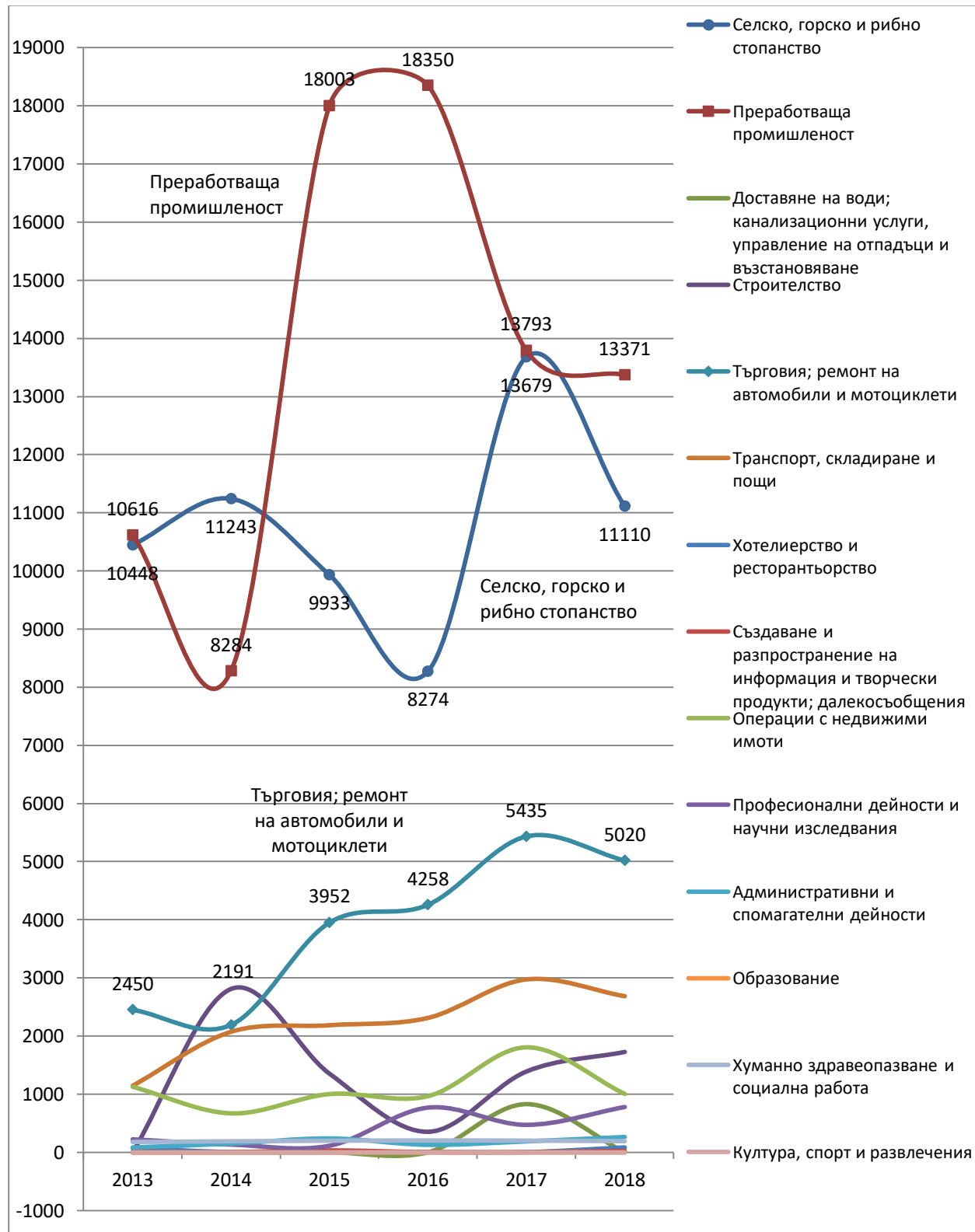
При секторите с по-голям дял в общите приходи – за 2018г. в сравнение с 2013г. сектор „Преработваща промишленост“ е увеличил нетните си приходи от продажби повече от двойно (100,11%), сектор „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ със 76,61%, а „Селско, горско и рибно стопанство“ с 10,81%. Сектор „Строителство“ отбелязва спад и по този показател с 21,96%.

2.7. Печалба на нефинансовите предприятия в община Аксаково по икономически дейности

През целия период 2013-2018г. нефинансовите предприятия на територията на община Аксаково са с положителен финансов резултат (печалба). Година 2018 приключва с печалба от 37 516 хил. лева.

Най-голям принос към общата печалба има сектор „Преработваща промишленост“ с относителен дял от 35,65%, но при сериозни колебания в резултата през годините. В началото на периода този сектор отбелязва намаляване на печалбата, следва бурно увеличение 2014-2016г., спад 2017г. и стабилизиране 2018г.

Фиг.8: Печалба на нефинансовите предприятия в община Аксаково за периода 2013-2018 г. по икономически дейности (хил.лв.)

Източник: НСИ

Близка стойност в показателят за печалба отчита и сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ – 29,61%, като и при него се отчитат сериозни колебания през периода почти противоположни на сектор „Преработвателна промишленост“. По низходящ ред следват секторите „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (13,38%), която най-стабилно се увеличава всяка година, „Транспорт, складиране и пощи“ (7,15%) и „Строителство“ (4,6%).

Печалбата по сектори на база 2013г. расте в „Транспорт, складиране и пощи“ – 135,14%, Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ – 104,90%, „Преработваща промишленост“ – 25,95%, „Селско, горско и рибно стопанство“ – 6,34%.

Забелязва се и сериозен ръст в печалбата на секторите „Професионални дейности и научни изследвания“ и „Административни и спомагателни дейности“ – съответно 251,13% и 223,46%. Тези сектори са все още сравнително малки, но резултатите показват, че имат потенциал за развитие.

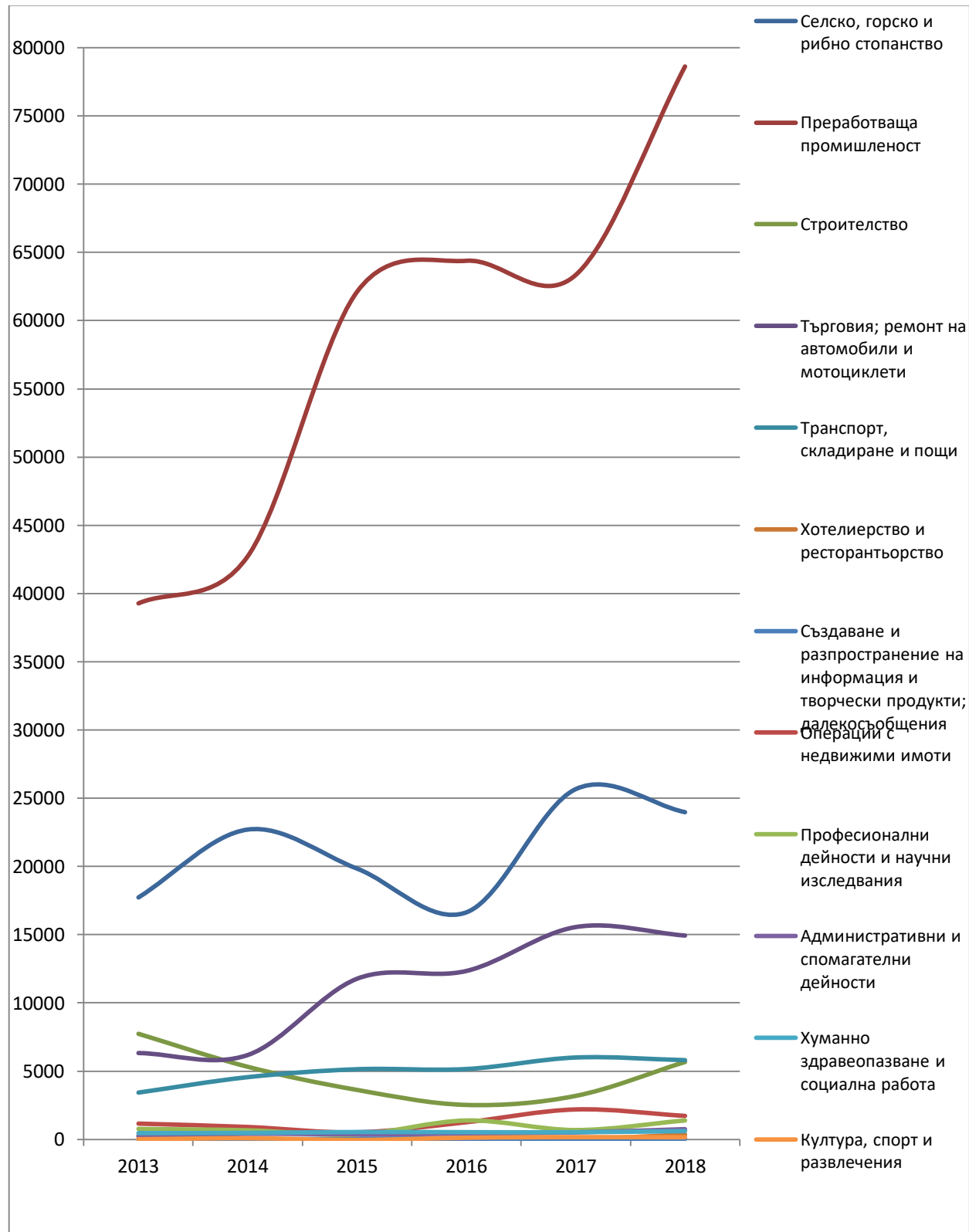
Спад в печалбата за периода регистрира сектор „Строителство“ – 38,54%.

2.8. Добавена стойност на нефинансовите предприятия в община Аксаково по икономически дейности

Добавената стойност на нефинансовите предприятия на територията на община Аксаково възлиза на 135 780 хил.лв.

Най-голям дял от общата добавената стойност логично реализира водещият сектор по показателите „произведена продукция“ и „нетни приходи от продажби“ – сектор „Преработваща промишленост“, с относителен дял 57,90%. Следват секторите „Селско, горско и рибно стопанство“ (17,65%), „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (10,99%), „Транспорт, складиране и пощи“ (4,28%) и „Строителство“ (4,18%).

Фиг.9: Добавена стойност на нефинансовите предприятия в община Аксаково за периода 2013-2018 г. по икономически дейности (хил.лв.)

Източник: НСИ

Характерно за показателя „добавената стойност“ е, че той нараства във всеки един сектор с над 30% през 2018г. спрямо 2013г. Изключение прави само сектор „Строителство“, при който има сериозен спад с 26,75%, въпреки нарастването през 2017 и 2018г.

Добавената стойност показва сериозен ръст спрямо 2013г. в секторите „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (136,17%) „Преработваща промишленост“ (100,08%), и „Транспорт, складиране и пощи“ (68,67%). Сравнително слаб е ръстът в сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ (35,22%).

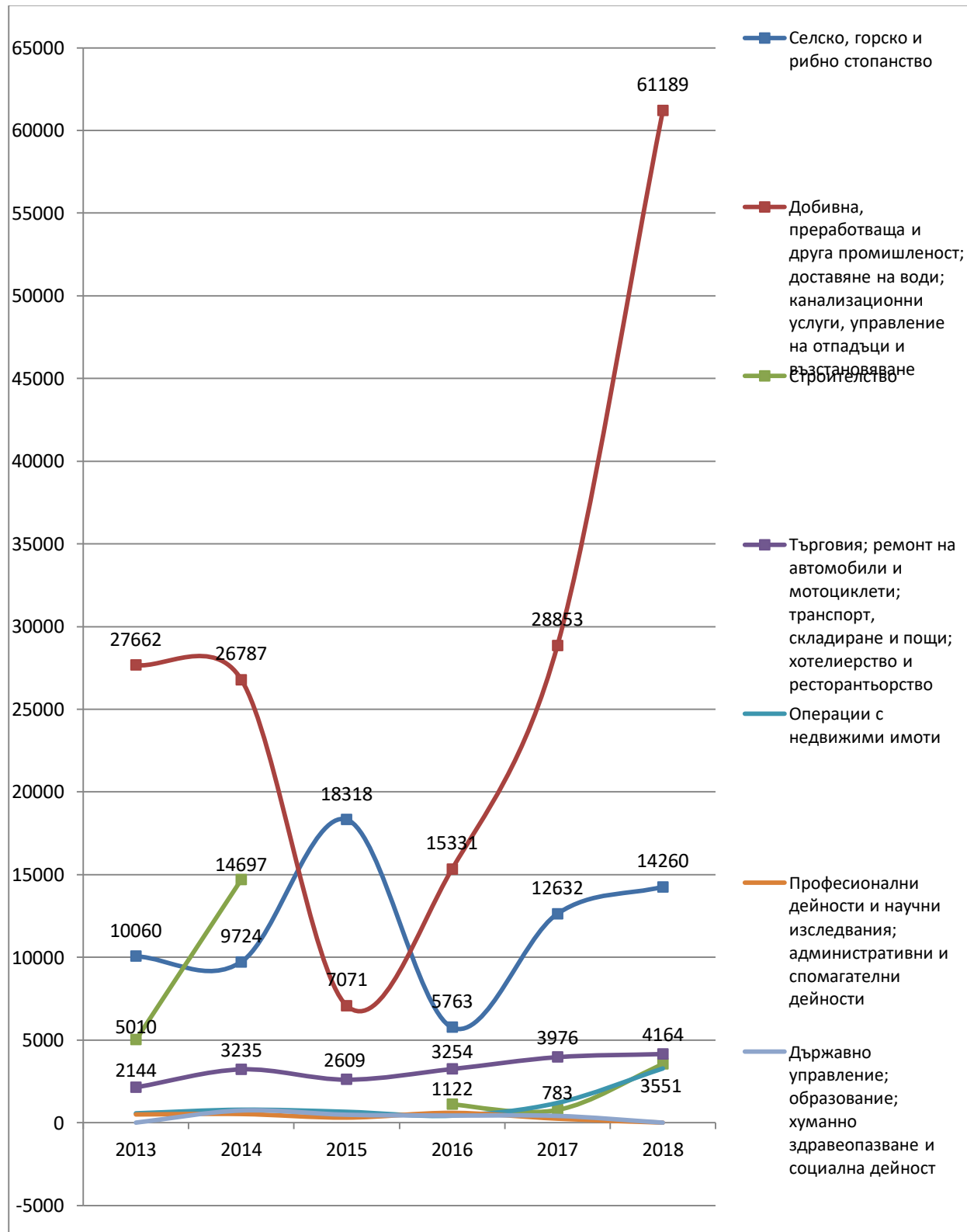
С най-голям ръст на добавената стойност са два от по-малките отрасли „Култура, спорт и развлечения“ (794,44%) и „Административни и спомагателни дейности“ (208,91%).

2.9. Разходи за придобиване на ДМА на нефинансовите предприятия в община Аксаково по икономически дейности

С най-голям относителен дял в разходите за придобиване на ДМА на нефинансовите предприятия на територията на община Аксаково са икономическите дейности „Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване“ – 69,08%. Почти цялата останала част от разходите са направени в секторите „Селско, горско и рибно стопанство“ (16,10%), „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство“ (4,70%), „Строителство“ (4,01%) и „Операции с недвижими имоти“ (3,71%).

Най-голям е ръстът (2018г. спрямо 2013г.) в последния сектор - „Операции с недвижими имоти“ – 485,92%.

Фиг.10: Разходи за придобиване на ДМА на нефинансовите предприятия в община Аксаково за периода 2013-2018 г. по икономически дейности (хил.лв.)

Източник: НСИ

След него се нареждат „Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване“ (121,20%), „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство“ (94,22%), и „Селско, горско и рибно стопанство“ (41,75%). В сектор „Строителство“ се забелязват ежегодни покачвания и спадове в общата сума на разходите за придобиване на ДМА, като за 2018г. спрямо 2013г. е налице спад с 29,12%.

2.10. Характеристика на водещите икономически дейности

2.10.1. Преработваща промишленост

Сектор „Преработващата промишленост“ е водещият на територията на община Аксаково за 2018г., като заема най-голям дял по показателите „Произведена продукция“ (73,62%), „Нетни приходи от продажби“ (63,56%), „Добавена стойност“ (57,90%), „Печалба“ (35,64%) и „Среден списъчен брой на наети лица“ (39,64% или 1745 лица). На второ място е по показателя „Средна годишна работна заплата“ (14 985 лв.) и на трето по „Брой предприятия“ (86 бр. или 11,17%).

Поради близостта до гр.Варна и курортните комплекси „Св.Св. Константин и Елена“ и „Златни пясъци“, община Аксаково е атрактивно място, в което фирми с различен предмет на дейност откриват свои бази и стартират свои проекти. Съпътстващи производства на туристическите комплекси на Варна и Балчик са изнесени в община Аксаково, което допринася за откриването на нови работни места през летния сезон.

Производствените активности са съсредоточени основно в и около общинския център. Близостта и удобната транспортна връзка с Варна са също причина за развитие на такива активности и в други населени места като Игнатиево, Слънчево, Яребична и др.

Инвеститорите са от различни браншове - хранително-вкусовата, месопреработвателната и леката промишленост, екологични

производства и др.

Таблица 3: Основни характеристики на икономическа дейност „Преработващата промишленост“

	Стойност 2018г. (лв.)	Относителен дял	Класиране	Изм. 2018г./2013г.	Класиране 2018г./2013г.
Брой предприятия	86	11,17%	3	34,38%	4
Произведена продукция	428 924 000	73,62%	1	103,53%	4
Нетни приходи от продажби	425 788 000	63,56%	1	100,11%	3
Добавена стойност	78 616 000	57,90%	1	100,08%	3
Печалба	13 371 000	35,64%	1	25,95%	5
Среден списъчен брой на наети лица	1 745	39,64%	1	60,68%	3
Средна годишна работна заплата	14 985	99,64%	2	85,25%	3

Източник: НСИ

Основни промишлени предприятия на територията на общината са: Завод за сухи строителни смеси на “Вебер” в с.Изворско; Завод за добив и преработка на бели мяса в гр.Игнатиево; Завод за брикети в гр.Игнатиево; Завод за опаковъчно фолио “Пластхим-Т” АД – гр.Аксаково; “Булит Глас” ООД – производство на огънати стъкла и стъклени мебели в гр.Аксаково; Производство на консерви “Амура” в гр.Аксаково; Винарска изба в с.Ген. Кантарджиево и др.

Производството на електроенергия чрез соларни инсталации и ветроенергийни паркове е перспективен и обещаващ отрасъл в промишлеността на общината за развитие на зелена енергия в контекста на Европейската Зелена сделка. Забелязва се определен инвестиционен интерес към този тип ВЕИ. Отредени терени и изграждане на

фотоволтаици и ветрогенератори има в землищата на селата Изворско, Новаково, Крумово, Доброглед, Кичево, Любен Каравелово, Климентово, Кантарджиево, Куманово, Ботево, Зорница.

2.10.2. Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети

Предприятията от икономическата дейност „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ са най-многобройни на територията на община Аксаково (231 броя или 30%), на второ място са по относителен дял на заети лица (18,17%) и нетни приходи от продажби (19,57%), на трето място по произведена продукция (7,91%), добавена стойност (10,99%) и печалба (13,38%), както и на шеста позиция по годишна заплата (11 336 лв.) спрямо останалите сектори.

Към икономическа дейност „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ се включват предприятия за търговия на едро и дребно с всякакви хранителни и нехранителни стоки – селскостопански, за бита, облекло, парфюмерия, фармацевтика, офис техника, вестници, канцеларски изделия, горива, стоки за свободното време, тютюневи изделия, цветя и др., вкл. на открити щандове, както и търговия с автомобили, части и принадлежности за тях, техническо обслужване и ремонт.

Към обектите за търговия с автомобили следва да се отбележи търговско-сервизния комплекс на групата "Мото-Пфое". Модерният функционален и луксозен автомобилен комплекс се състои от изцяло самостоятелни автомобилни шоуруми за марките Ford, Volvo и Jaguar и Land Rover. Портфолиото на дейността включва продажба и сервиз на нови и употребявани автомобили, краткосрочни и дългосрочни наеми, сервиз, застраховки, резервни части, аксесоари, финансиране на автомобилни сделки.

Таблица 4: Основни характеристики на икономическа дейност „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“

	Стойност 2018г. (лв.)	Относителен дял	Класиране	Изм. 2018г./2013г.	Класиране 2018г./2013г.
Брой предприятия	231	30%	1	5,48%	6
Произведена продукция	46 078 000	7,91%	3	187,90%	3
Нетни приходи от продажби	131 096 000	19,57%	2	76,61%	4
Добавена стойност	14 926 000	10,99%	3	136,17%	4
Печалба	5 020 000	13,38%	3	104,90%	4
Среден списъчен брой на наети лица	800	18,17%	2	70,94%	2
Средна годишна работна заплата	11 336	75,38%	6	107,13%	2

Източник: НСИ

2.10.3. Транспорт, складиране и пощи

Предприятията от икономическа дейност „Транспорт, складиране и пощи“ на територията на община Аксаково се нареждат на четвърто място като относителен дял в сравнение с предприятията от другите икономически дейности по показателите „Произведена продукция“, „Нетни приходи от продажби“, „Добавена стойност“, „Печалба“ и „Среден списъчен брой на наети лица“.

Това, което отличава предприятията от икономическа дейност „Транспорт, складиране и пощи“ е забележителното нарастване за периода 2016-2018г. на наетите лица (126,79%) и особено на годишната работна заплата (658,96%). Годишното възнаграждение в тази дейност за 2018г. е най-високо на територията на община Аксаково – 40 832 лв.

Следващата дейност в класацията по показател „Средна годишна работна заплата“ е „Преработващата промишленост“, със стойност 14 985 лв. или 2,75 пъти по-малко!

Таблица 5: Основни характеристики на икономическа дейност „Транспорт, складиране и пощи“

	Стойност 2018г. (лв.)	Относителен дял	Класиране	Изм. 2018г./2013г.	Класиране 2018г./2013г.
Брой предприятия	80	10,39%	4	56,86%	3
Произведена продукция	22 145 000	3,80%	4	48,20%	6
Нетни приходи от продажби	22 108 000	3,30%	4	45,37%	6
Добавена стойност	5 809 000	4,28%	4	68,67%	6
Печалба	2 683 000	7,15%	4	135,14%	3
Среден списъчен брой на наети лица	381	8,66%	4	126,79%	1
Средна годишна работна заплата	40 832	271,51%	1	658,96%	1

Източник: НСИ

Голямата част от регистрираните предприятия на територията на община Аксаково в дейност „Транспорт, складиране и пощи“ са транспортни фирми с лиценз за международен превоз на товари. Броят им е значително повече от регистрираните в другите община на област Варна, което се благоприятства от близостта до областния център и благоприятната местна данъчна политика.

По-значителните като териториален обхват производствено-складови съсредоточия са тези в местност „Варненски път“, в местност „Чанлъка“, както и складово-логистичния център „Димов къмпани“ в промишлената

зона на гр.Аксаково.

Най-големия транспортен обект на територията на община Аксаково е Летище Варна, което допринася за подобряване показателите на целия сектор чрез значително увеличения си обем работа, изразяващ се в нарастване на броя маршрути, обслужвани авиокомпани и пътници.

През 2018 г. от летище Варна са били изпълнени полети на 74 авиокомпани до 115 дестинации в 39 страни. Новите маршрути са били 6, а новите авиокомпани – 10. Обслужени са 2,3 милиона пътници, което бележи ръст от над 75% спрямо 2013г.

2.10.4. Селско, горско и рибно стопанство

Дейност „Селско, горско и рибно стопанство“ традиционно е сред първите три икономически дейности на територията на община Аксаково по всеки един показател, без да е на първо място в нито една от класациите. Изключение прави показателят „Средна годишна работна заплата“, при който дейност „Селско, горско и рибно стопанство“ отстъпва значително на другите икономически дейности – до 8-мо място, като отчита само 10 838 лв. или 27,93% под средната заплата за общината.

Таблица 6: Основни характеристики на икономическа дейност „Селско, горско и рибно стопанство“

	Стойност 2018г. (лв.)	Относителен дял	Класиране	Изм. 2018г./2013г.	Класиране 2018г./2013г.
Брой предприятия	139	18,05%	2	-4,14%	8
Произведена продукция	52 770 000	9,06%	2	17,60%	8
Нетни приходи от продажби	56 773 000	8,48%	3	10,81%	9
Добавена стойност	23 970 000	17,65%	2	35,22%	9
Печалба	11 110 000	29,61%	2	6,34%	8

Среден списъчен брой на наети лица	421	9,56%	3	4,73%	6
Средна годишна работна заплата	10 838	72,07%	8	57,83%	6

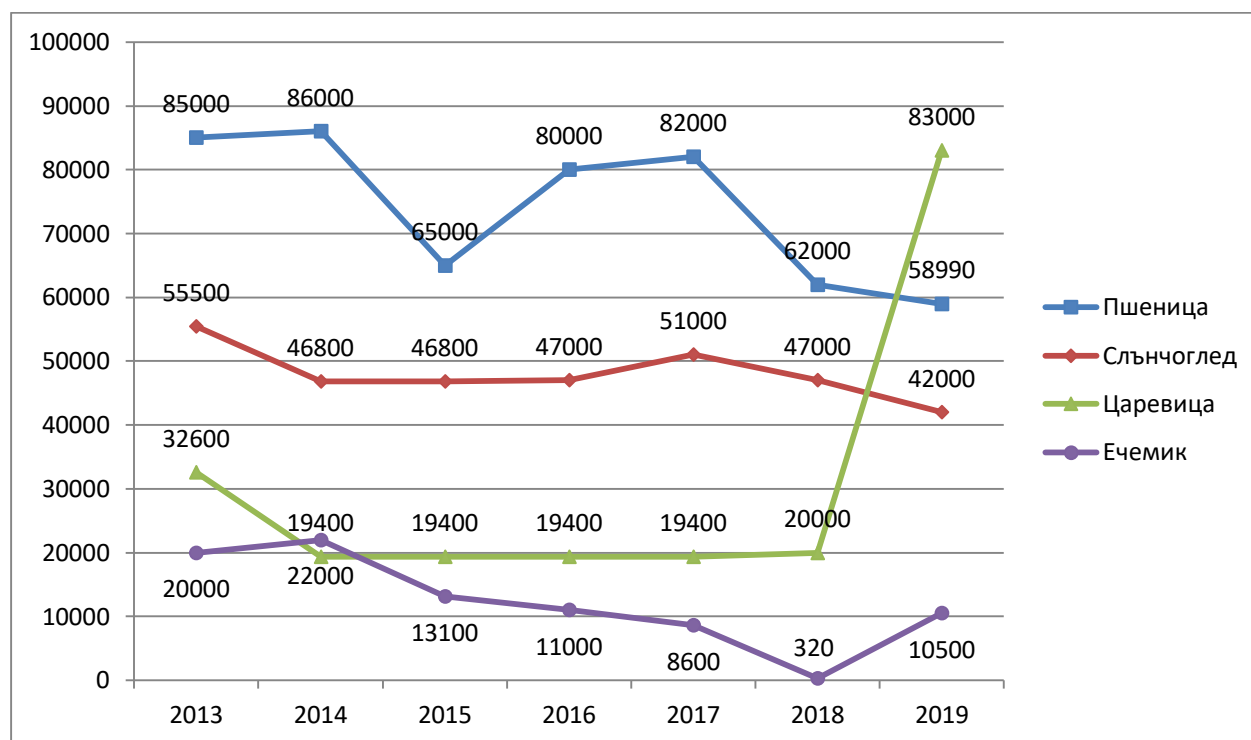
Източник: НСИ

2.10.4.1. Растениевъдство

Състоянието на селското стопанство в община Аксаково не прави изключение от общото състояние на селското стопанство в страната като цяло. Отглеждат се преди всичко култури, които изискват по-малко работна ръка и носят по-високи доходи. Не винаги се спазва правилото за редуване на различни земеделски култури в един и същ участък (сеитбооборота). Материална база все още не е достатъчно модернизирана, като новите технологии и иновациите са слабо застъпени.

По оперативни данни на Общинска служба по земеделие – Аксаково площта на обработваемата земя се увеличава с близо 20% през последните 5 години, като през 2019г. е 260 335 декара или 56,43% от територията на община Аксаково. Показателят е над средното за страната, който според Годишния доклад за състоянието и развитието на земеделието (Аграрен доклад 2019) на МЗХГ, обработваемата земя на национално ниво през последните години се запазва сравнително постоянна величина – под 32%. С най-много обработваема земя са Ботево, Крумово, Изворско, Игнатиево, Л.Каравелово, Ген.Кантарджиево. Най-голям дял от обработваемата земя през 2019г. заемат зърнените култури със засята площ 194 490 дка, което е 75,71% от обработваемата земя. Традиционно с най-голямо значение са пшеницата, слънчогледа, царевицата и ечемика.

Фиг.11: Засети площи със зърнени култури за периода 2013-2019г. (дка)

Източник: Общинска служба по земеделие

Трайни насаждения заемат много малък процент от обработваемата земя. От тях с най-голям дял за 2019г. са лозята, засадени на 2952 дка, което е с 24,72% спад в сравнение с 2013г.

Тенденция за ежегодно увеличение за анализирания период отбелязват засадените площи с плодове – сливи, ябълки, череши, кайсии, праскови и круши. Общата площ на тези плодове за 2019г. е 428 дка, докато през 2013г. са били 114,6 дка.

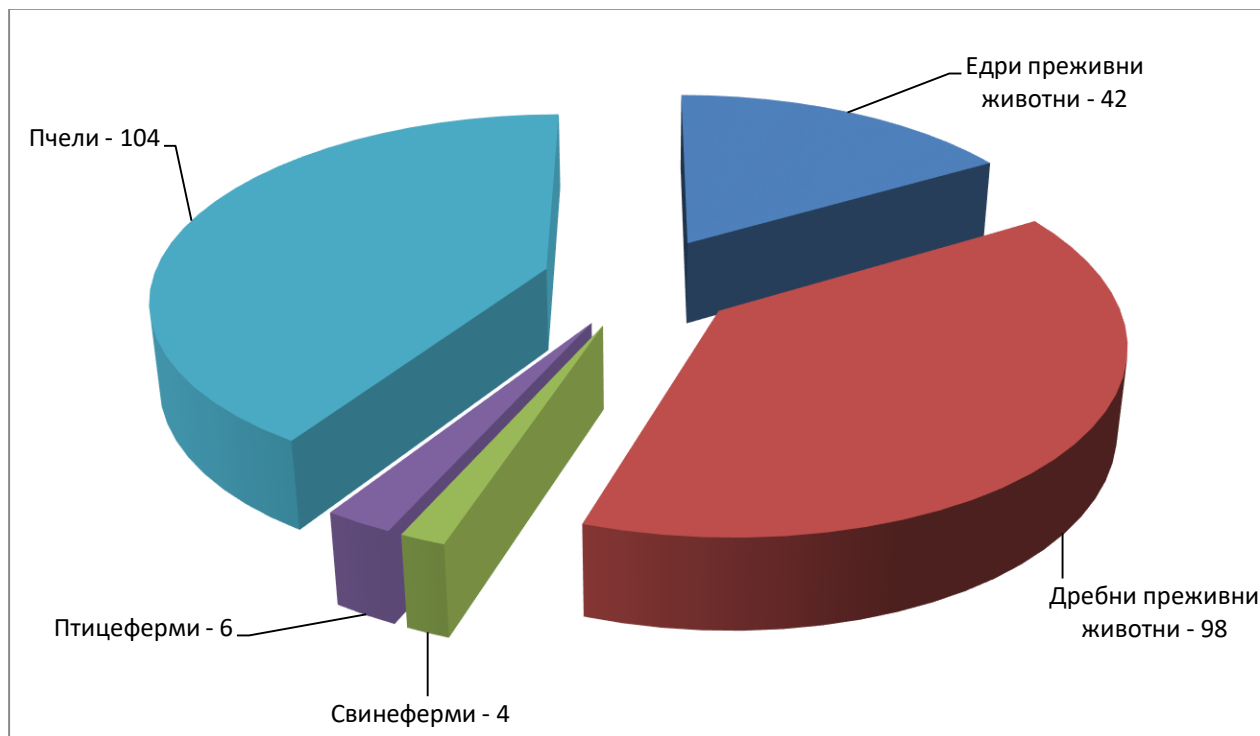
Ръст от 90 дка за 2013г. до 544 дка за 2019г. бележат и засадените декари с основни зеленчуци – леща, картофи, пъпеши, домати, грах, дини и пипер.

Като цяло секторът следва да се насочи към модернизирането на физическите активи, въвеждането на нови иновативни процеси и технологии за повишаване качеството на произвежданата продукция и намаляване на производствените разходи, разнообразяването на дейностите, включително към неземеделски, както и осъществяване

преход от конвенционално към биологично земеделско производство. Увеличаването на поливните площи би стимулирало допълнително зеленчукопроизводството и овощарството.

2.10.4.2. Животновъдство

Фиг.12: Регистрирани животновъдни обект на територията на община Аксаково

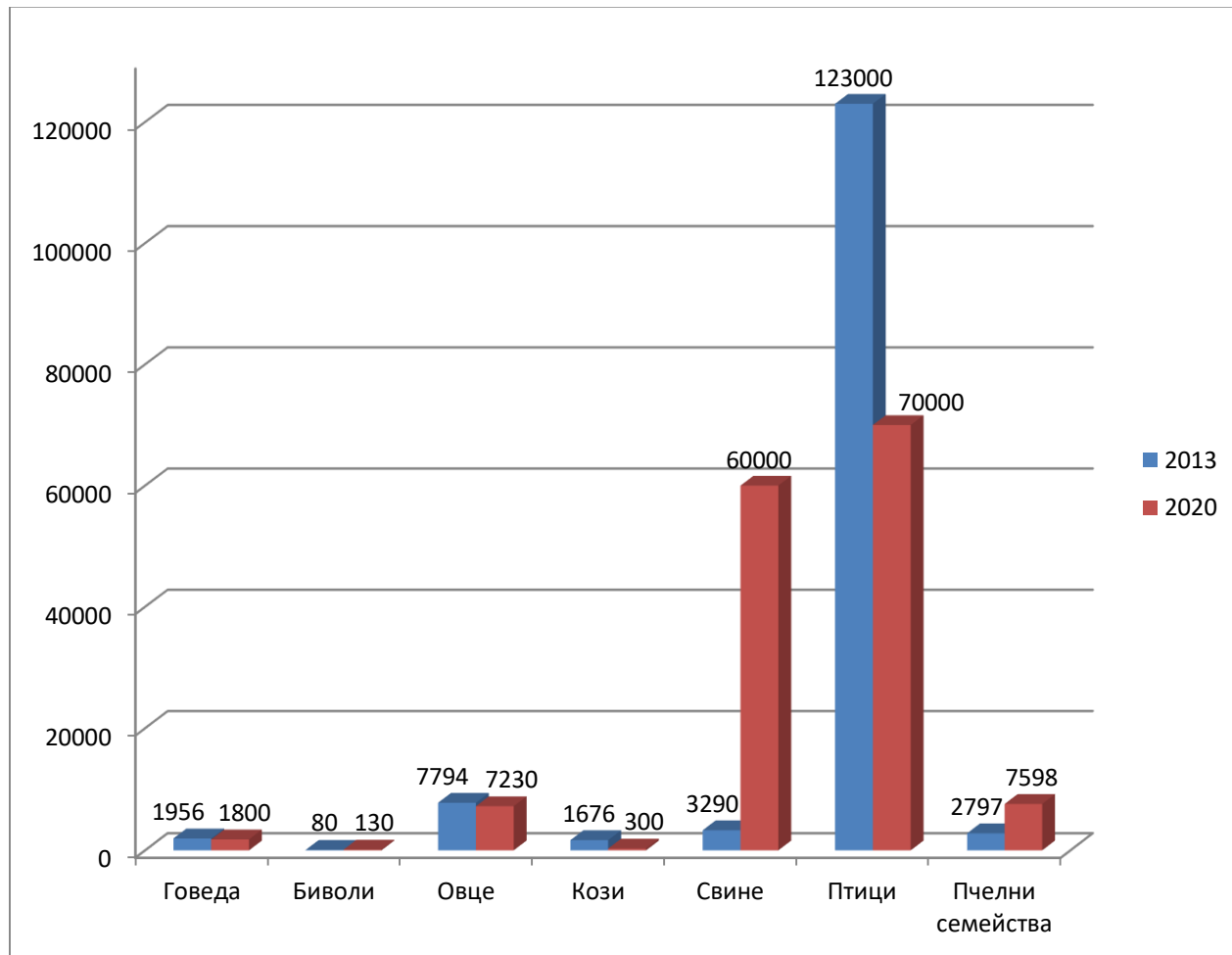

Източник: БАБХ

Традициите, климатичните условия, развитото зърнено и фуражно производство, както и наличието на пасища и ливади в община Аксаково, предполагат и подпомагат отглеждането на различни видове животни, което определя животновъдството като втори основен подотрасъл на селското стопанство в общината.

Регистрирани са общо 254 броя животновъдни обекти. С най-голям относителен дял са пчелините (40,94%), следвани от животновъдните обекти за дребни преживни животни (овце и кози) – 38,58% и за едри преживни животни (говеда и биволи) – 16,54%. По-слабо са застъпени птицефермите (2,36%) и свинефермите (1,57%).

Фиг.13: Съпоставка по брой отглеждани животни на територията на община Аксаково през 2013 и 2020г.

Източник: БАБХ

Броят на отглежданите животни на територията на община Аксаково е в голяма степен променен през 2020г. в сравнение с 2013г. Регистрира се сериозно увеличение на отглежданите свине, биволи и пчелни семейства. Със сравнително по-малък темп са намалели отглежданите птици, кози, говеда и биволи.

2.10.4.3. Горско стопанство

Горите на територията на община Аксаково са обхванати от две горски стопанства – ТП „ДГС Варна“ и ТП „ДГС Суворово“, като над 70% дял има първото. Част от горите попадат и в ловно стопанство – ТП „ДЛС

Балчик“, което включва части от землищата на селата Долище, Ген.Кантарджиево и Климентово.

Горите – общинска собственост са 1823,7 ха, което е 15,93% от всички гори на територията на общината. Те се управляват от структурно звено в общинска администрация.

Почти 1/3 от целия горски фонд са гори със стопанско предназначение. Икономическото значение на горите идва преди всичко от дърводобива – източник на строителна дървесина, както и на дърва за огрев за задоволяване нуждите на местното население.

Освен това, горските площи осигуряват паша на част от отглежданите животни, като по този начин се превръщат в допълнителна фуражна база за развитието на животновъдството на територията на общината.

В горите се добиват и определени количества гъби, горски плодове и билки, които осигуряват допълнителен поминък или доходи на местното население.

Важно е и ловностопанското значение на горите и горските земи. В района се развъждат благородни елени, сърни и диви свине, всички с ценни трофейни качества и обект на международния ловен туризъм. Условия за любителски риболов създават по-големите водни течения и микроязовири.

За увеличаване на горските територии и повишаване на стопанското значение на горите на територията на община Аксаково биха могли да се насочат усилия към:

- залесяване на необработваеми земеделски земи;
- стопанисване като „гора“ на необработваемите земеделски земи, включени в горските територии;
- осигуряване на средства от Европейските фондове и други финансови инструменти за развитие и обогатяване на горските територии;
- увеличаване на дела на курортните гори и лесопаркове;

- възможност за преобразуване на част от горските територии в рекреационна зона за отдих, в т.ч. засилване ролята на публично-частното партньорство.

2.10.4.4. Рибно стопанство

Съгласно Регистъра на рибовъдните стопанства, поддържан от ИАРА, броят на регистрираните рибовъдни стопанства на територията на община Аксаково е три:

- РС "Ботево" – язовир "Ботево", с.Ботево, общ.Аксаково;
- РС "Осеново" – садкова инсталация с площ 15,634 дка в акваторията на яз.Осеново, с.Осеново, общ.Аксаково;
- РС "Засмяно" – язовир "Засмяно", с. Радево, общ.Аксаково.

2.10.5. Строителство

Икономическа дейност „Строителство“ губи позиции през анализирания период 2013-2018г. в сравнение с другите икономически дейности в община Аксаково. Секторът е далеч от водещите, въпреки че има леко подобрене през 2018г. Въпреки че се регистрира минимално увеличение на броя на предприятията в сектора, всички останали икономически показатели отбелязват сериозен спад. Това определя строителството като единствения сектор с такова намаление по отношение обхват и размер на показателите и съответно сектора с най-негативно развитие през периода в община Аксаково. Сравнението на национално ниво показва, че строителството е един от водещите сектори и по голяма част от икономическите показатели е сред първите три сред всички икономически дейности в страната.

Един от начините за стимулиране на сектора е Община Аксаково, като местна администрация, да потърси възможности за подпомагане на сектора, включително за възлагане на повече поръчки към местните строителни предприятия.

Таблица 7: Основни характеристики на икономическа дейност „Строителство“

	Стойност 2018г. (лв.)	Относителен дял	Класиране	Изм. 2018г./2013г.	Класиране 2018г./2013г.
Брой предприятия	39	5,06%	7	5,41%	8
Произведена продукция	18764000	3,22%	5	-32,23	10
Нетни приходи от продажби	20774000	3,10%	5	-21,96	10
Добавена стойност	5678000	4,18%	5	-26,75	11
Печалба	1727000	4,60%	5	-38,54	10
Среден списъчен брой на наети лица	274	5,61%	6	-17,94	11
Средна годишна работна заплата	10520	30,05% под средната заплата	9	85,15	4

Източник: НСИ

2.10.6. Туризъм

Другият отрасъл освен строителството, който изостава в развитието си на територията на община Аксаково е туризмът.

Съгласно Закона за туризма туристически дейности са:

1. туроператорската и туристическата агентска дейност;
2. хотелиерството;
3. ресторантьорството;
4. предоставянето на тематично ориентирани допълнителни туристически услуги в областта на морския, зимен (ски), културния, кулинарния, здравния (балнео, СПА, уелнес, медицински), планинския, селския, винения, еко, конгресния, детския и младежкия, приключенския, спортния, ловния, голф и други видове туризъм;
5. предоставянето на екскурзоводски услуги, воденето на туристи в планинска и природна среда и предоставянето на услуги за спорт и обучение на туристи по снежни спортове.

Според публичния Регистър на регистрираните туроператори и туристически агенти на Министерството на туризма, на територията на община Аксаково са регистрирани две такива предприятия. Към настоящия момент те са без валидна застраховка, поради което не могат да осъществяват дейност. Въпреки това биха могли да се използват туроператори или туристически агенти от съседни общини – например в гр.Варна са над 600 подобни.

Хотелиерството и ресторантьорството като отрасъл са сравнително слабо развити, като основната причина е конкуренцията от местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечение във Варна и курортите. Материално-техническата база в общината е със скромнен капацитет от леглови фонд и пренебрежимо малък брой нощувки. Местата в ресторанти тип "механи" и други подобни са преди всичко за задоволяване на нуждите на местното население и техните гости. Картината се допълва от липсата на туристически хижи и къмпинги на територията на общината. Състоянието на останалата част от туристическата инфраструктура като цяло също е незадоволително. Основните проблеми са свързани със състоянието на пътищата към туристическите обекти, извън територията на населените места. Липсват указателни и информационни табели, материално-техническа база е остаряла, ограничено е предлагането на информация за посетителите на обектите на място.

Статистиката в сектор „Хотелиерство и ресторантьорство“ също не показват желаното ниво на развитие и интерес към общината. По почти всички икономически показатели сектора е около и след 10 място в сравнение с останалите сектори на общинско ниво. За сравнение – на национално ниво сектор „Хотелиерство и ресторантьорство“ заема съществено по-голям относителен дял и 4-5 място по повечето показатели.

Таблица 7: Основни характеристики на икономическа дейност „Хотелиерство и ресторантьорство “

	Стойност 2018г. (лв.)	Относителен дял	Класиране	Изм. 2018г./2013г.	Класиране 2018г./2013г.
Брой предприятия	27	3,51%	8	-6,90%	10
Произведена продукция	904 000	0,16%	12	68,34%	5
Нетни приходи от продажби	1 089 000	0,16%	11	53,35%	5
Добавена стойност	347 000	0,26%	11	47,03%	8
Печалба	83 000	0,22%	10	15,28%	6
Среден списъчен брой на наети лица	43	0,98%	10	30,30%	4
Средна годишна работна заплата	5 401	35,91% от средната заплата	14	37,82%	10

Източник: НСИ

По отношение на екскурзоводните и допълнителните туристически услуги – на територията на природния парк са разработени пет туристически маршрута с различна сложност и продължителност, които преминават през стари чешми, кътове за отдих, места с очарователен изглед към морето. Дирекцията на Природен парк „Златни пясъци“ предлага специализирани водачи, образователни програми, алтернативни форми на туризъм, организира зелени училища.

Въпреки слабите икономически показатели туризмът има потенциал за развитие на територията на община Аксаково. Предпоставките за това са:

- близостта до областния град Варна и атрактивните туристически летни курортни комплекси „Св.Св.Константин и Елена“ и „Златни пясъци“, към които са насочени основните туристически потоци на страната;

- летище Варна и основните републикански пътни артерии, пресичащи територията на общината;
- природното богатство на Природен парк „Златни пясъци“, защитена местност „Побити камъни“ и на защитените зони по Натура 2000, в т.ч. орнитологични;
- други природни ресурси - минерални води, специфичен микроклимат, горски масиви, водни басейни;
- богато културно-историческото наследство;
- съчетанието на красива природа, природни забележителности, наличие на планина и море;
- ловно стопанство;
- допълнителни атракции – ферми за щрауси, конни бази и др.

Територията на община Аксаково дава възможност за изграждане на къмпинги, туристически селища, еко пешеходни и вело пътеки, голф игрища, спа-центрове, приключенски и тематичните паркове, места за наблюдение на диви животни и птици, винарните изби и др.

Следователно туризмът на територията на община Аксаково може да намери своята атрактивна ниша под формата на селски, ловен, риболовен, спортен, пешеходен, вело, екотуризм, спа, поклоннически, маршрутно-познавателен, рекреативен, културен, приключенски, религиозен, голф, вилен и други видове туризм.

Историческите забележителности и природните дадености са предпоставки за развитието на туризма, но не са достатъчни за неговото развитие. За привличането на туристи е нужно провеждане на активна маркетингова политика и изграждане на съвременна туристическа инфраструктура, вкл. реставрация, консервация и експониране на културно-историческото наследство, регистрация на музей и/или музейна сбирка, изграждане на посетителски център за представяне и експониране на местното природно и културно наследство, туристически информационен център и др.

За развитието на туризъм на територията на община Аксаково би допринесло и разработването на съвместни туристически продукти/пакети със съседни общини, както и формиране на регионални туристически продукти и осъществяване на регионален маркетинг и реклама. Община Аксаково попада в район „Варненско Черноморие“ заедно с още 24 общини от областите Варна, Добрич и Шумен, на основания Заповед №Т-РД-14-63 от 15 май 2015 г. на Министъра на туризма, съгласно която България е разделена на девет туристически района.

Изводи:

- Развитието на местната икономика е в тясна връзка и зависимост от разположението на общината в близост до областния, административен и икономически център гр.Варна, което превръща територията в атрактивно място за бизнес и инвестиции;
- Сравнението на областно и национално ниво показва, че на територията на община Аксаково функционират по-големи предприятия от гл.точка на заетите лица;
- Засилва се предприемаческата активност в община Аксаково измерена чрез увеличения общ брой действащи предприятия;
- Икономическите показатели на нефинансовите предприятия в община Аксаково са по-добри в сравнение със средните икономически показатели за област Варна;
- Водещите икономически дейности в местната икономика са „Преработващата промишленост“ „Селско, горско и рибно стопанство“ и „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“;
- Негативно е развитието на икономическа дейност „Строителство“, който е с отрицателни икономически показатели;
- Изостава в своето развитие сектор „Туризъм“;

- Материална база на местните предприятия все още не е достатъчно модернизирана, новите технологии и иновациите са слабо застъпени.

3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси

3.1. Демографски характеристики и тенденции

3.1.1. Численост на населението

Населението живеещо на територията на Община Аксаково към 31.12.2019г. е 20 525 жители, което е 4,36% от населението на област Варна. По брой на населението община Аксаково се нарежда на трето място в област Варна, след община Варна и община Провадия. Броят на населението на община Провадия (20 726 жители) е близък до този на община Аксаково, но намалява с по-високи темпове, което ще доведе в следващите години до размяна на местата на двете общини.

3.1.2. Гъстота на населението

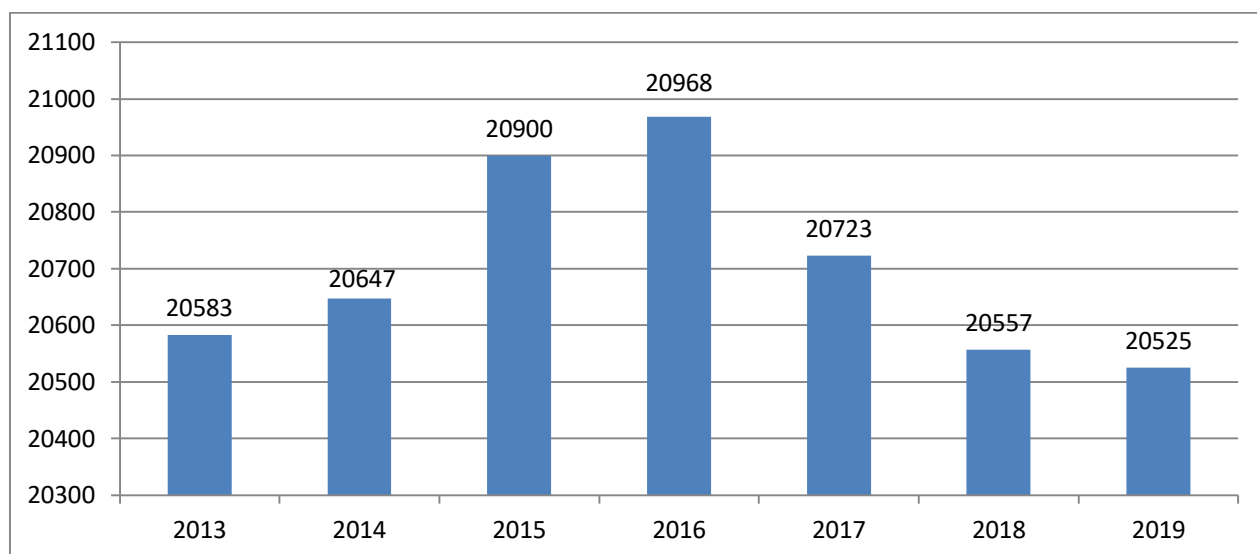
Гъстотата на населението на община Аксаково е 44,49 човека на 1 кв.км, което поставя на четвърто място по гъстота на населението сред общините в област Варна. Показателят е под средното за област Варна (122,94 чов/м²) и страната (62,98 чов/м²).

3.1.3. Динамика на населението

Наблюдава се увеличение на населението в началото и средата на анализирания период (2013-2016г.) и спад през последните две години (2018-2019г.), за да се върне броя на населението през 2019г. малко под стойността от 2013г.

Спадът на населението в община Аксаково за периода 2013 – 2019г. като цяло е минимален – 0,28%. Основната причина е големият отрицателен естествен прираст. Механичният прираст на населението в община Аксаково е положителна величина. За сравнение – спадът на населението на област Варна за същия период е 0,88%, а на страната като цяло – 4,06%.

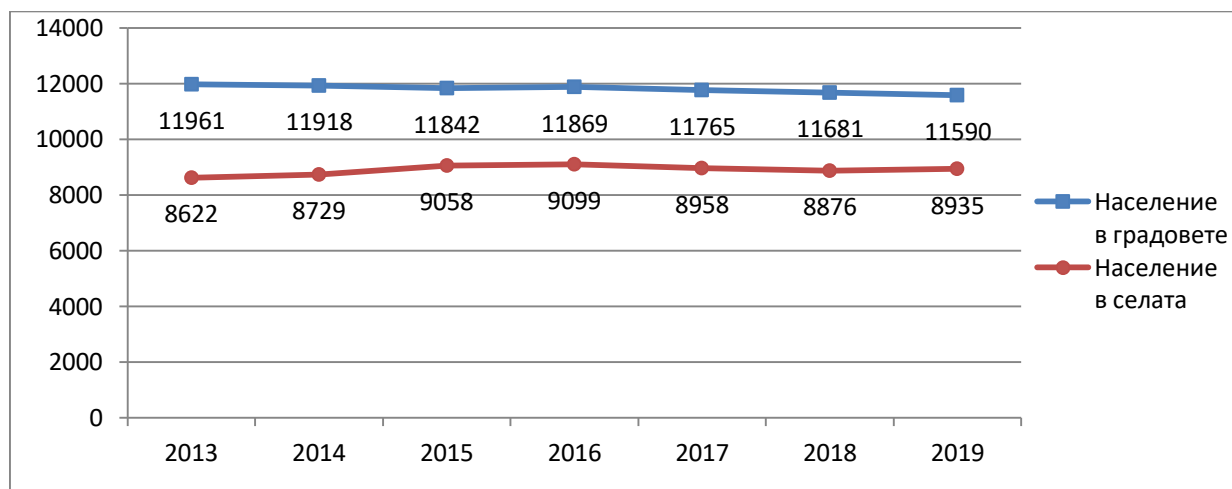
Фиг.14: Динамика в броя на населението на община Аксаково (2013-2019г.)

Източник: Национален статистически институт

3.1.4. Градско и селско население

Фиг.15: Динамика в броя на населението в градовете и селата (2013-2019г.)

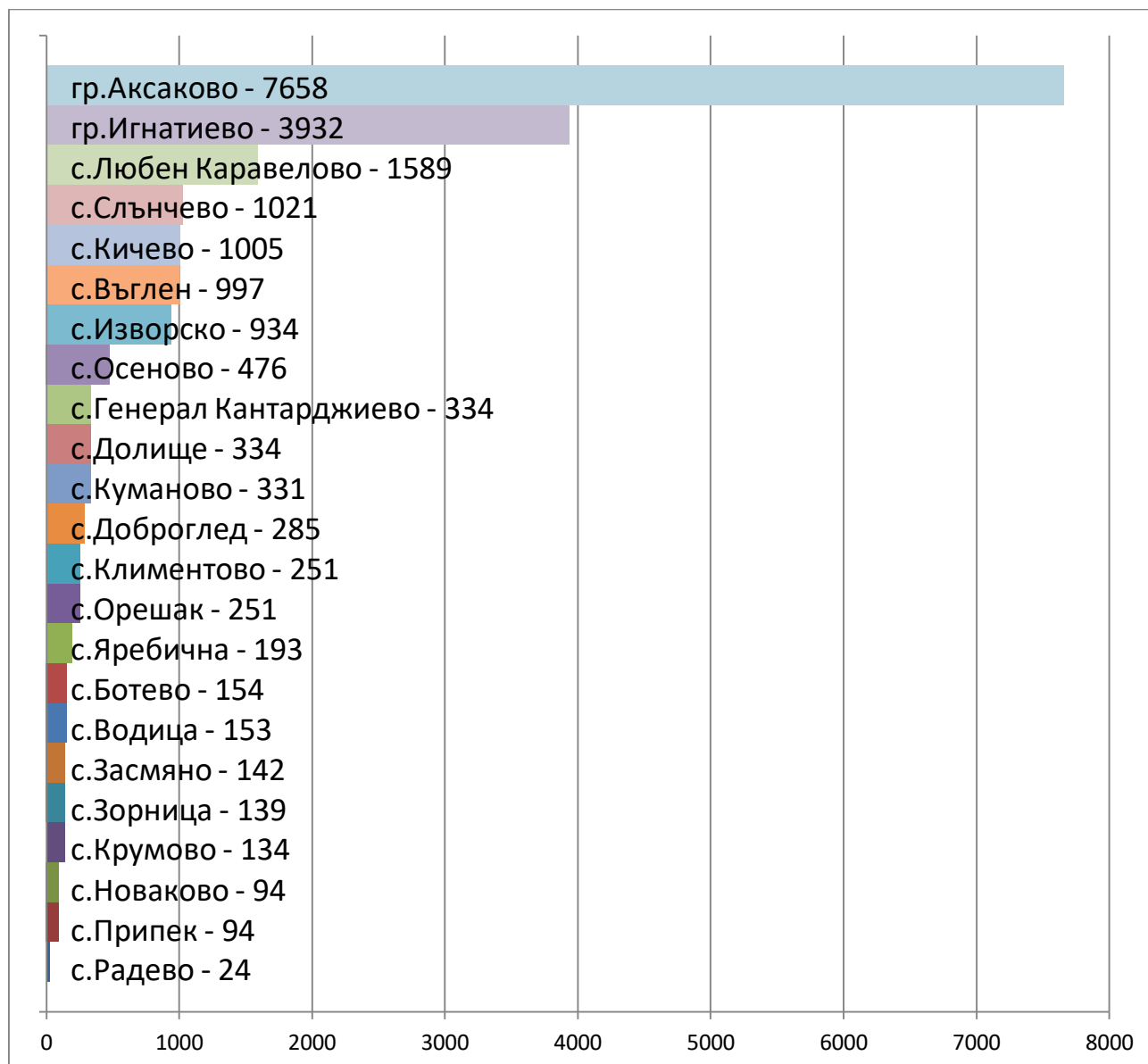

Източник: Национален статистически институт

Градското население е 56,5%, а жителите на селата са 43,5% от населението на общината, което е сравнително балансирана структура. Населението в градовете (Аксаково и Игнатиево) намалява, а в селата като цяло се увеличава в сравнение с 2013г., въпреки че има известни колебания през изследвания период. На национално ниво тенденцията е противоположна.

3.1.5. Население по населени места

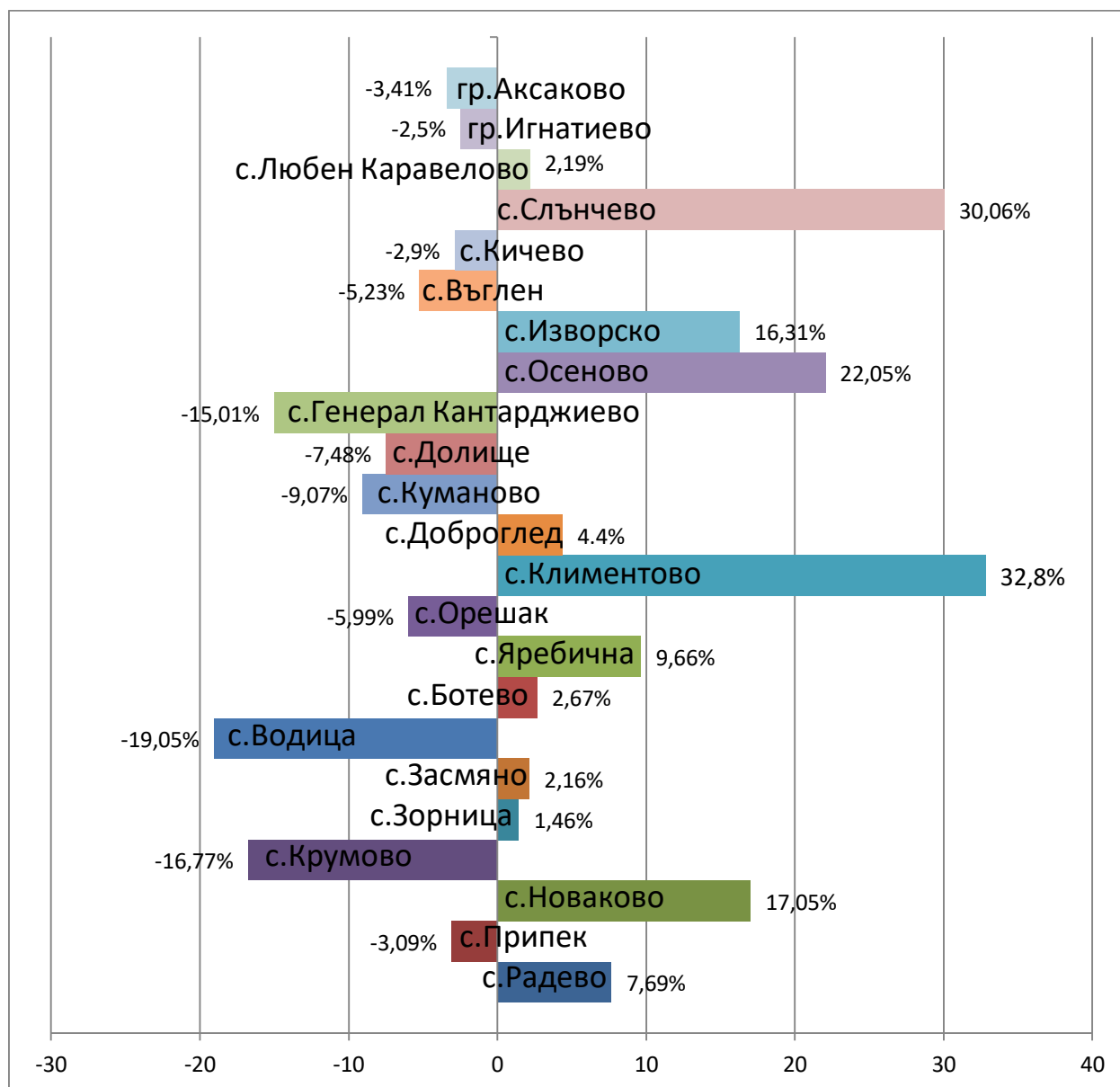
Фиг.16: Брой население по населени места в община Аксаково за 2019г.

Източник: Национален статистически институт

По-големите населени места по брой на населението в общината са двата града, както и голяма част от населените места с компактни малцинствени групи. Най-голям дял от населението живее в общинския център – гр.Аксаково (37,31%). Преобладаващата част от населението (над 70%) е съсредоточена в югозападната част на общината около гр.Аксаково и гр.Игнатиево.

Фиг.17: Промяна в броя на населението по населени места 2019/2013г. (%)

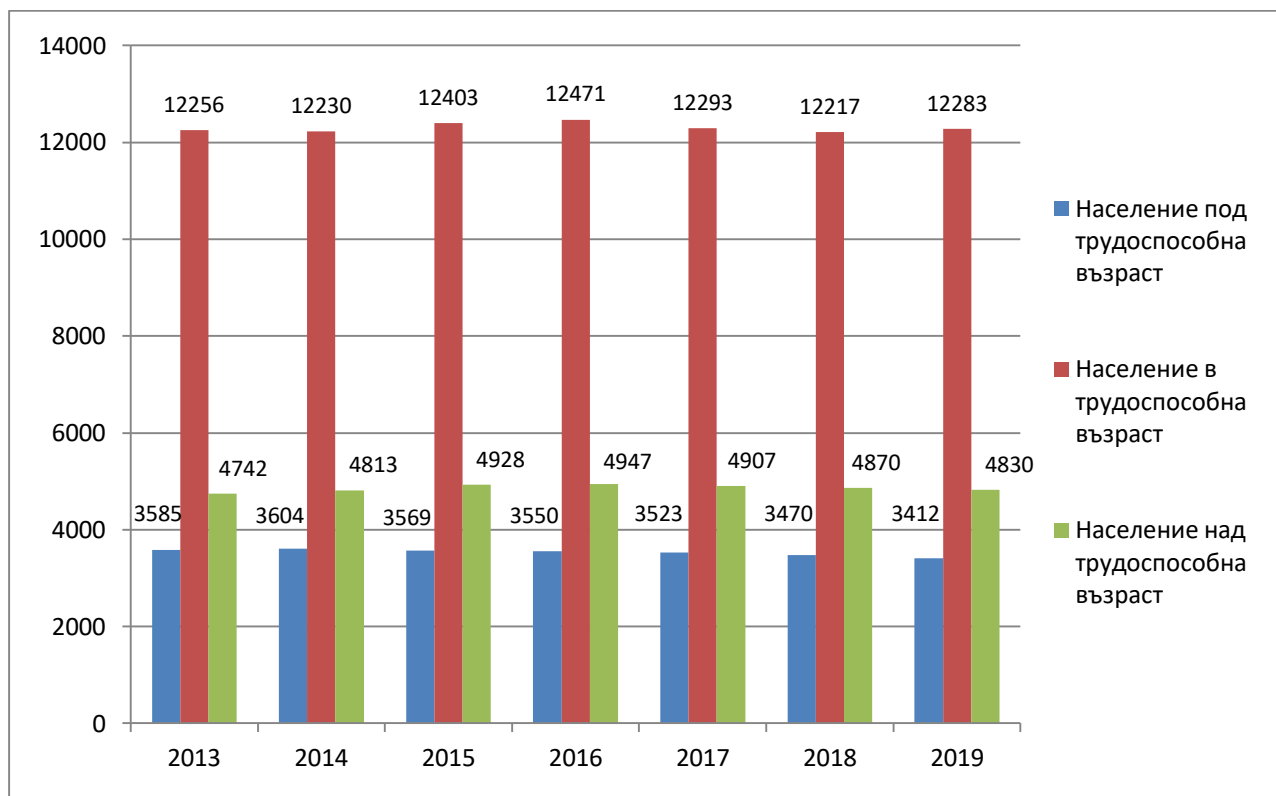

Източник: Национален статистически институт

Най-голямо е увеличението на населението през периода 2013-2019г. в с.Климентово, с.Слънчево и с.Осеново. С най-голям дял е спаднало населението в селата Водица, Крумово и Генерал Кантарджиево.

3.1.6. Възрастова структура

Фиг.18: Възрастова структура на населението на община Аксаково (2013-2019г.)

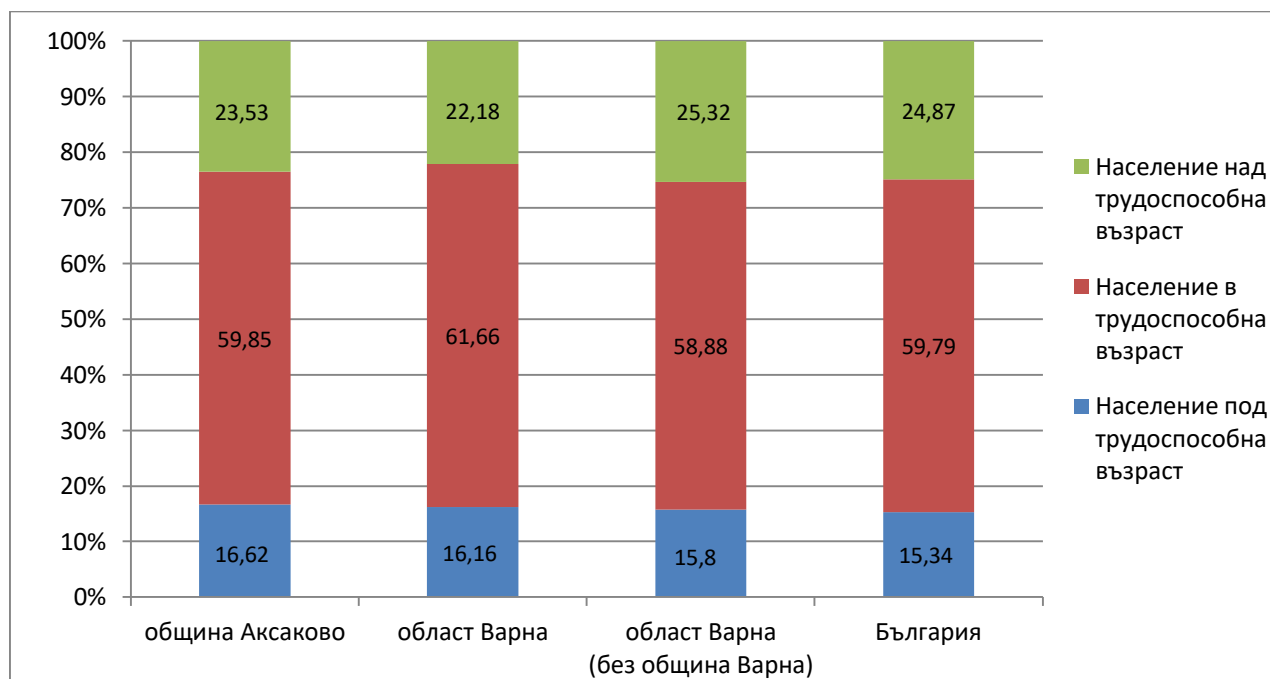
Източник: Национален статистически институт

Към 31.12.2019г. 59,85% от населението на община Аксаково е във трудоспособна възраст, 16,62% в под трудоспособна възраст и 23,53% в над трудоспособна възраст.

Голям брой население под и в трудоспособна възраст в община Аксаково живее в с.Изворско (29,12%/63.70%), с.Любен Каравелово (27,63%/63,75%), и гр.Игнатиево (21,34%/62,61%), които са и със сравнително голям процент население с различна етническа група от българската. Добри са и показателите на гр.Аксаково, в който като общински център 15,94% от населението е в под трудоспособна възраст, а 64% е в трудоспособна възраст, както и на с.Въглен (21,66%/65,80%), където един от определящите фактори е близостта до гр.Аксаково и гр.Варна.

На база 2013г., през 2019г. е намаляло населението в под трудоспособна възраст (-4,83%), а минимално се е увеличило населението в останалите две групи – във трудоспособна възраст (0,22%) и над трудоспособна възраст (1,86%).

Фиг.19: Дял на населението под, във и над трудоспособна възраст в община Аксаково, област Варна и България (2019г.)

Източник: Национален статистически институт

Относителният дял на населението под трудоспособна възраст в община Аксаково е по-висок от средния за област Варна и страната. Интересно е че показателят е по-висок и в сравнение с община Варна, където населението под трудоспособна възраст е 16,25%.

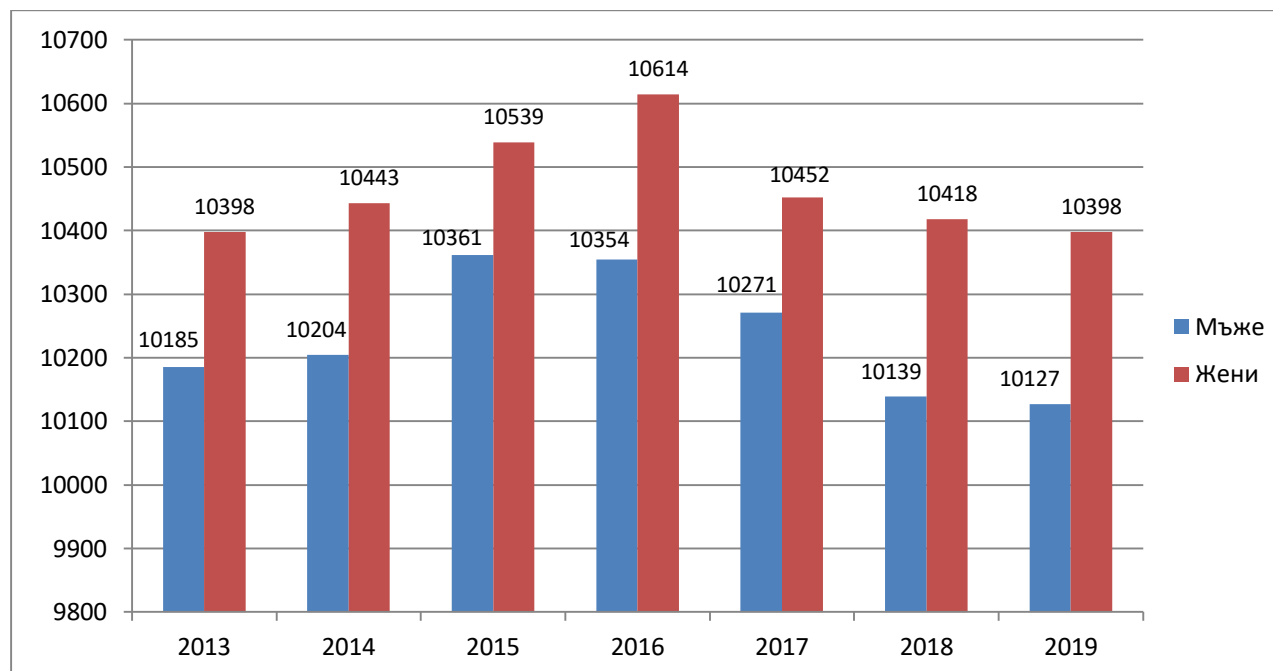
Населението в трудоспособна възраст в община Аксаково е с дял по-висок от средния за страната, както и от средния за общините в област Варна (без община Варна) и по-малък от този на област Варна (с община Варна), като се отчете, че гр.Варна е един от най-притегателните центрове за работа в страната.

Процентът на населението над трудоспособна възраст е по-нисък в сравнение със страната областта, както и от средния за общините в

област Варна (без община Варна) и по-висок от този на област Варна (с община Варна).

3.1.7. Полова структура

Фиг.20: Динамика на броя на населението в община Аксаково по пол

Източник: Национален статистически институт

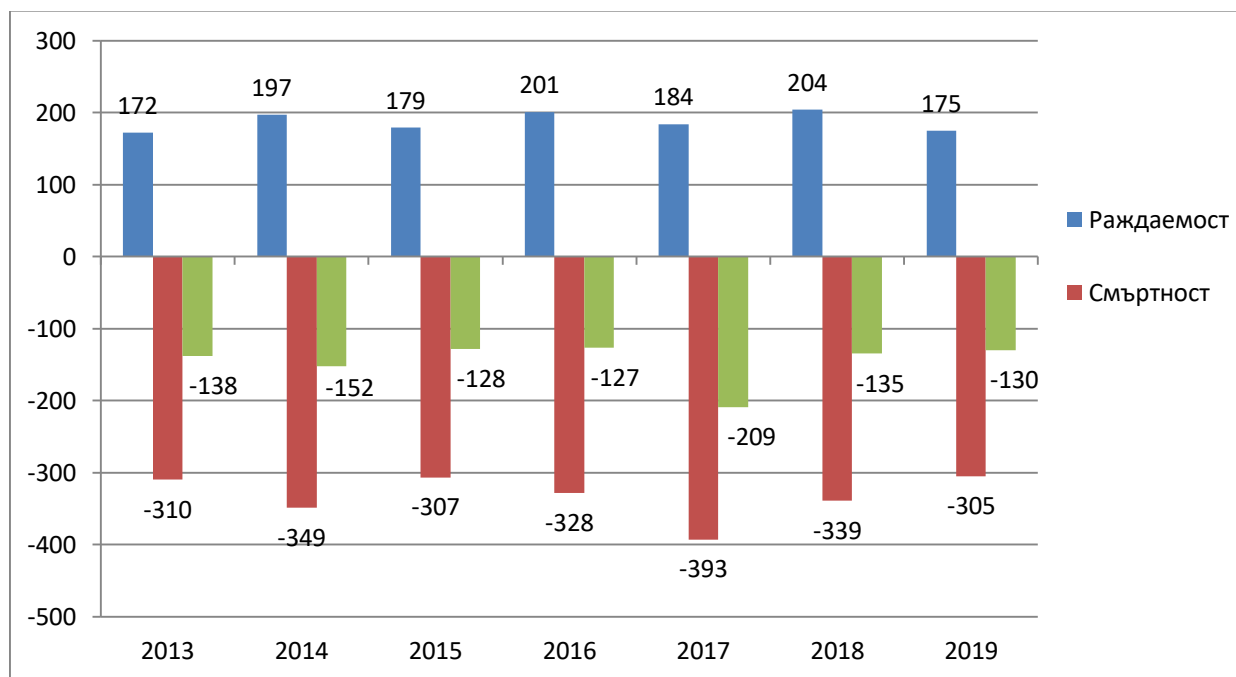
През целия период 2013-2019г. броят на жените на територията на община Аксаково е по-голям от броя на мъжете. В началото на периода броя и на двете групи се покачва, а от 2017г. спада. Намалението на населението през 2019г. в сравнение с 2013г. се дължи на броя на мъжете, който спада с 0,57%. Жените са един и същ брой 2013 и 2019г. Относителният дял на мъжете и жените в община Аксаково към 31.12.2019г. е 49,34% към 50,66%. В част от населените места на територията на община Аксаково живеят повече мъже отколкото жени. Това са с.Слънчево, с.Припек, с.Новаково, с.Долище, с.Въглен, с.Изворско и с.Осеново.

Общо за страната и област Варна съотношението мъже/жени също е в полза на жените и то с по-голяма разлика. Мъжете в страната са 48,47%,

жените – 51,53%. За област Варна показателите са съответно 48,67% и 51,33%. Четири от общините на област Варна са с превес на мъжете над жените – Аврен, Бяла, Вълчи дол и Девня, като при всички тях разликата мъже/жени е минимална.

3.1.8. Естествен прираст

Фиг.21: Раждаемост, смъртност и естествен прираст в община Аксаково (2013-2019г.)

Източник: Национален статистически институт

Коефициентът на раждаемост¹ на населението в община Аксаково през 2019г. е 8,53‰ и е под средния за областта (9,12‰) и страната (8,85‰), което нарежда община Аксаково на 8-мо място от 12 общини в област Варна. Следва да се предприемат мерки за стимулиране на раждаемостта, защото общината изостава по този показател.

Коефициентът на смъртност² на населението е 14,86‰, също е под средния за страната (15,55‰) и е най-нисък в област Варна след община Варна.

¹ Брой на живородените деца на 1 000 души от населението

² Брой на починалите лица на 1 000 души от населението

Коефициентът за естествен прираст³ на населението на община Аксаково е отрицателна величина (-6,33‰), но е над средния коефициент за страната (-6,70‰) и четвърти по големина сред общините на област Варна.

Единственото населено място с положителен естествен принос през 2019г. е с.Любен Каравелово. Характерно е, че селото е с положителен естествен прираст за всяка година от изследвания период (2013-2019г.). В по-голяма част от периода са положителни и коефициентите на гр.Игнатиево и с.Изворско. Коефициентът за естествен принос на гр.Аксаково е отрицателен (-3,25‰), като се запазва сравнително постоянен през последните 6 години.

3.1.9. Механичен прираст

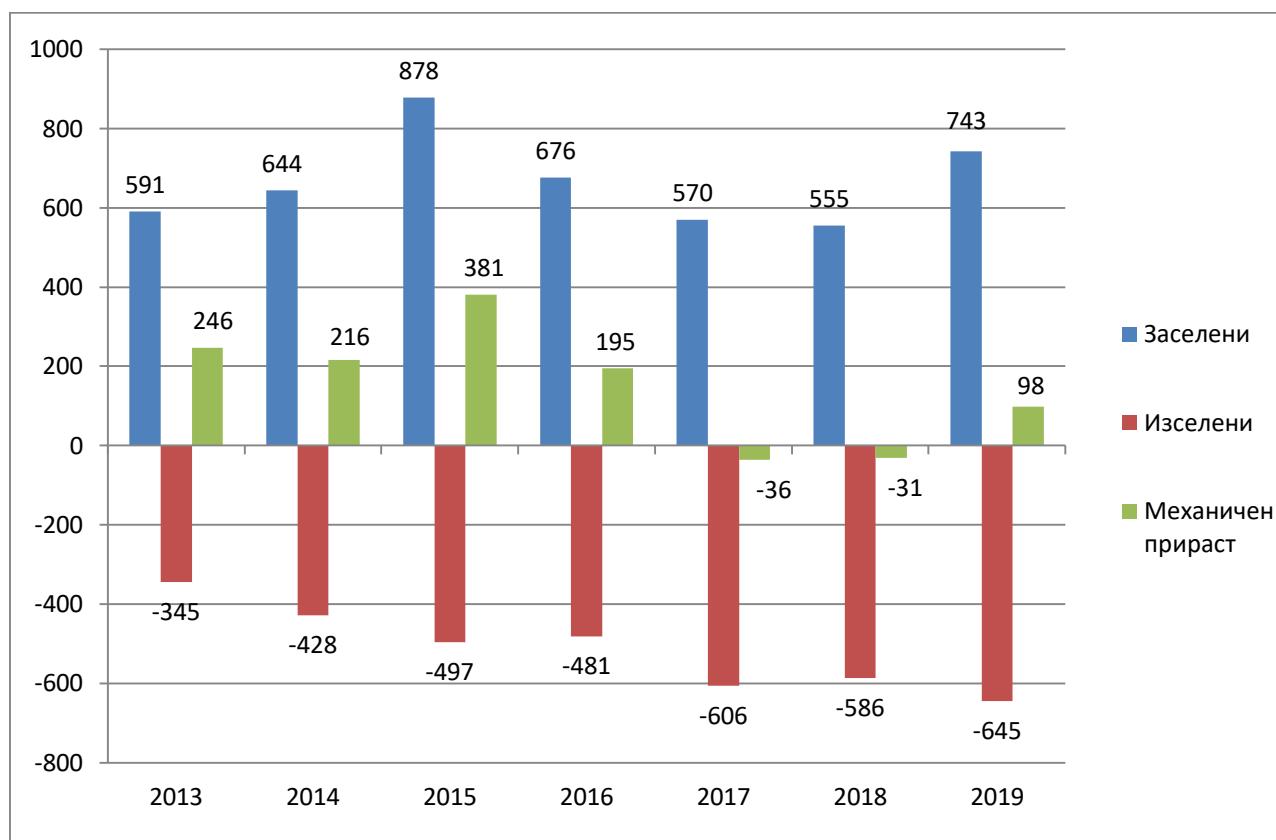
Механичният прираст⁴ на населението на община Аксаково за 2019г. е положителен – 98 жители. Този резултат се регистрира след две поредни години на отрицателен механичен прираст, предхождани от четири поредни години с положителен такъв. Ясно е изразена тенденцията за увеличаване на изселените. Може вече да се говори за постоянен тренд и в динамиката на заселените, който вероятно ще се засилва през слезващите години.

Община Аксаково е на второ място по механичен прираст в област Варна след община Варна за 2019г. Само 5 от общо 12 общини в област Варна са с положителен механичен прираст. На национално ниво механичният прираст на населението също е отрицателна величина. Относителният дял и на заселените (3,62%) и на изселените лица (3,14%) е над средния за областта (съответно 2,27% и 2,20%) и страната (2,39% и 2,42%).

³ Отношение на разликата между броя на живородените деца и броя на починалите лица и брой на населението на 1000 души от населението

⁴ Разлика между броя на заселените и броя на изселените лица във и от населеното място

Фиг.22: Заселени, изселени и механичен прираст в община Аксаково (2013-2019г.)

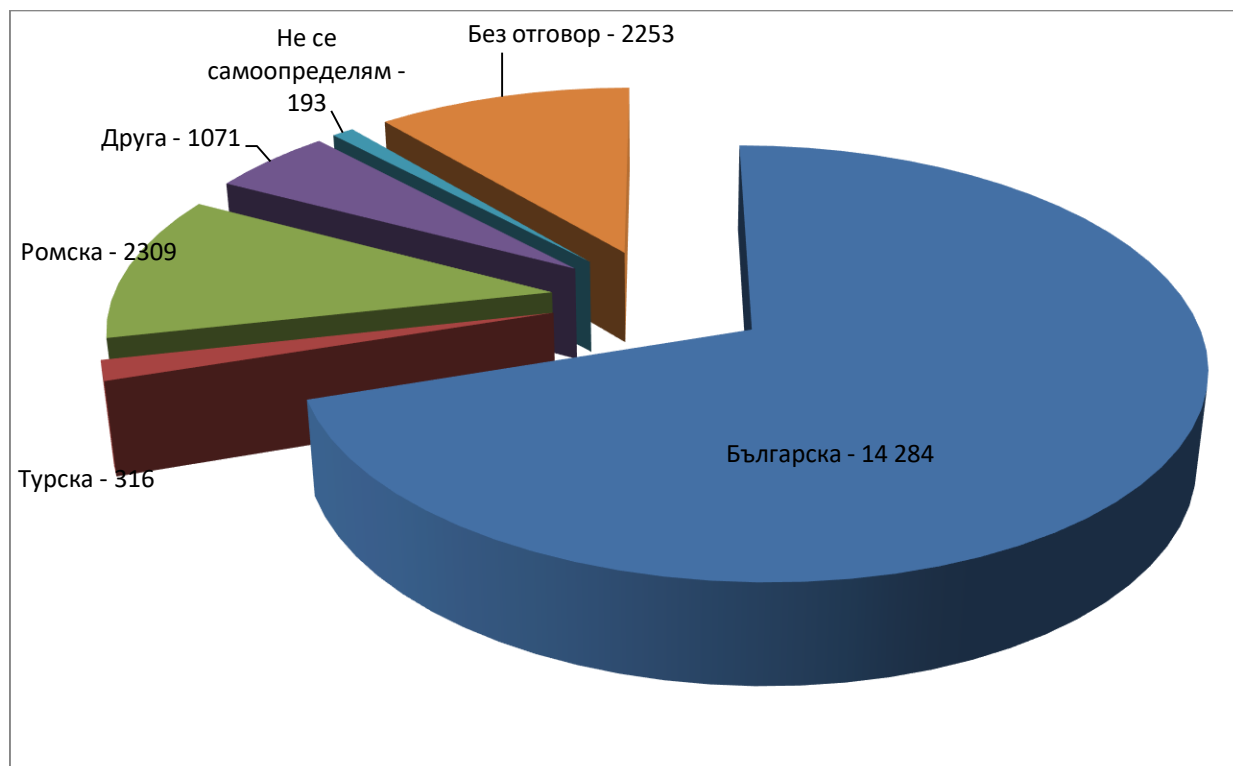

Източник: Национален статистически институт

3.1.10. Етническа структура

Преобладаващото население на общината по етническа принадлежност е българско. Като българи се определят 78,60% от отговорилите на запитването. Определящите се като роми са 12,71%, като тяхната концентрация е преди всичко в с.Любен Каравелово, с.Изворско, гр.Игнатиево и с.Слънчево. В гр.Игнатиево е и най-висок дялът на определящите се като друга етническа група освен българската, турската и ромската – 70,21% от обявилите се за „друга етническа група“ в общината, което е и 22,27% от населението на града. Турската етническа група е най-малка – 1,74% и е разпределена сравнително равномерно на територията на цялата община.

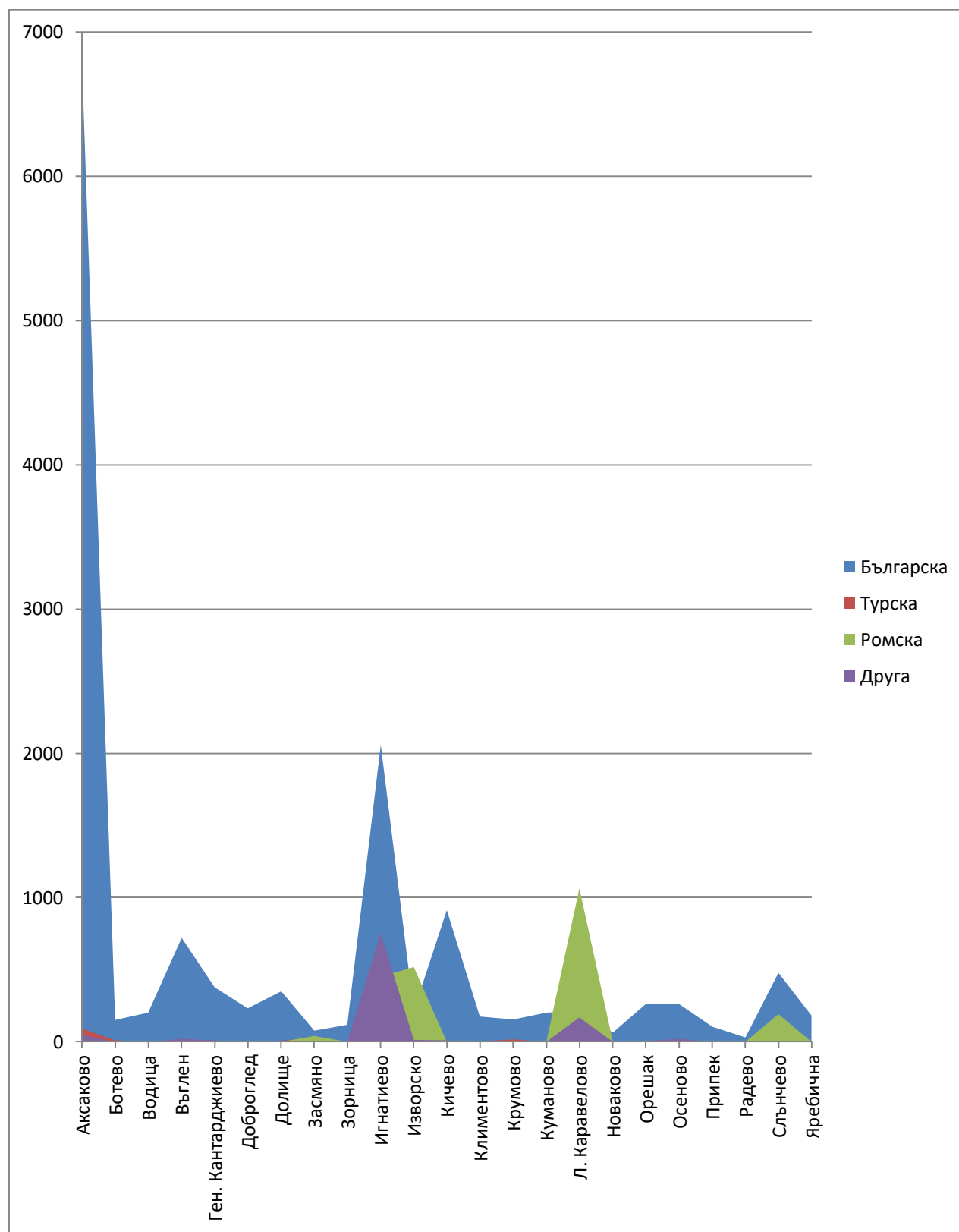
Фиг.23: Брой население по етническа принадлежност в община Аксаково към 01.02.2011г. (по самоопределяне)

Източник: Национален статистически институт – Преброяване 2011

Като цяло в община Аксаково делът на определящите се като част от „ромска“ (12,71%) и „друга“ (5,89%) етнически групи е по-голям от средния за област Варна – съответно 3,16% и 1,33%, както и от средните показатели за страната (4,87% и 0,74%). По-нисък е относителният дял на определящите се за част от турската етническа общност в община Аксаково – 1,74%, при 7,17% за област Варна и 8,81% за страната.

Фиг.24: Етническа структура по населени места в община Аксаково

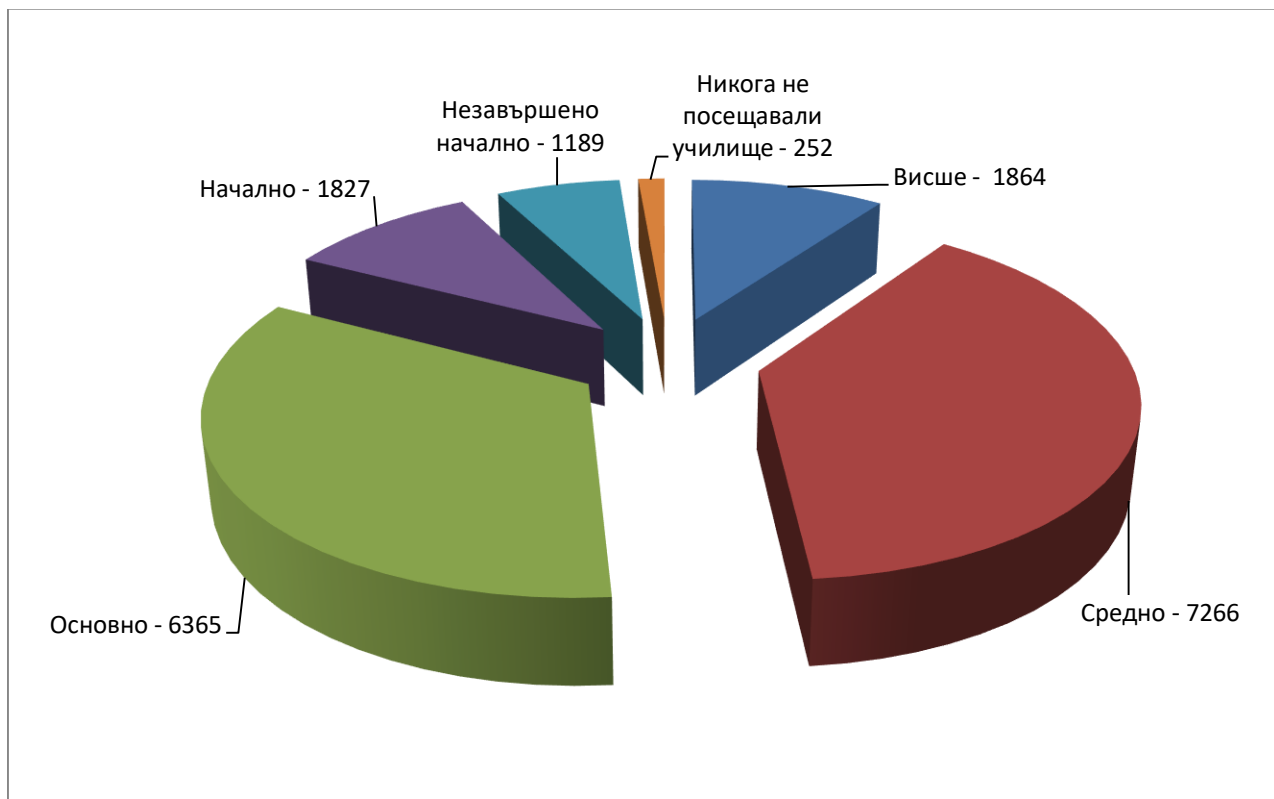

Източник: Национален статистически институт – Преброяване 2011

3.2. Образование

3.2.1. Степен на завършено образование на населението

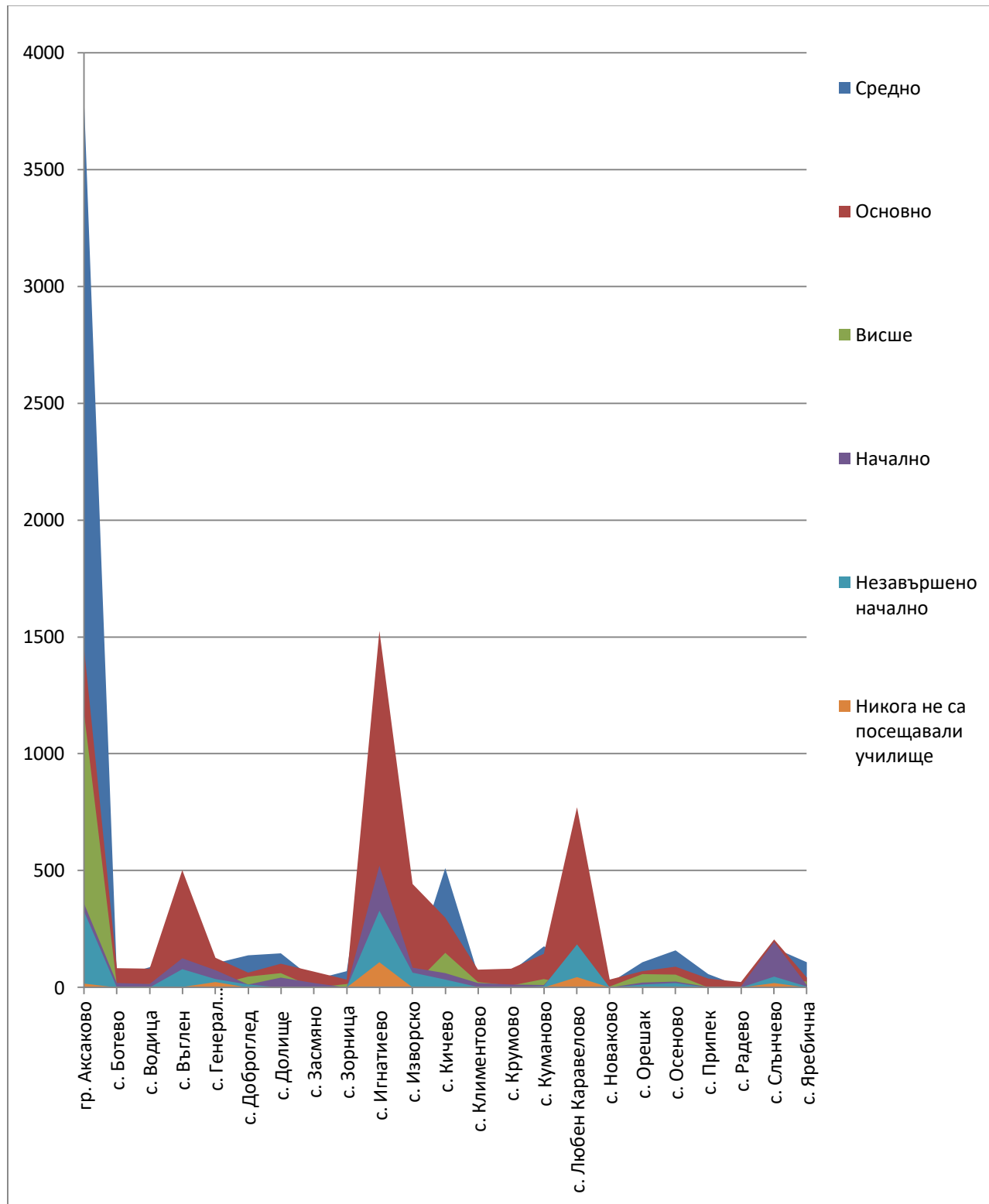
Фиг.25: Население на 7 и повече години в община Аксаково по степен на завършено образование (бр.)

Източник: Национален статистически институт – Преброяване 2011

Населението на община Аксаково с висше образование е 9,91%, което е втори най-добър показател в област Варна след община Варна (30,09%). Почти половината от населението на община Аксаково е завършило средно или висше образование (48,53%). По-висок е този дял в община Варна (76,35%) и община Белослав (53,63%). Този резултат прави населението на общината конкурентноспособно на пазара на труда. Около средното за областта (седмо място) е процентът на незавършилите основно образование и непосещаващите училище – съответно 6,32% и 1,34%. Тази група е с голям дял сред населението от етническа принадлежност, различна от българската.

Фиг.26: Население по степен на завършено образование по населени места в община Аксаково

Източник: Национален статистически институт – Преброяване 2011

С най-голям дял на населението с висше образование са Орешак (21,40%), Долище (17,33%), Доброглед (17,28%), Аксаково (16,47%). Прави впечатление, че в гр.Игнатиево хората с висше образование са само 2,80%. В някои от малките населени места няма нито един жител-висшист – Зорница, Припек и Радево.

С основно или без образование са 89,80% от населението на с.Любен Каравелово, 87,83% в Изворско и 87,10% в Радево.

3.2.2. Образователна система

Образователната система в Община Аксаково включва шест детски градини, четири основни училища, две средни училища и Център за подкрепа на личностно развитие. Броят на децата следва общата тенденция в областта и страната към намаление. Напуснали образование са под средното за област Варна.

Община Аксаково разполага с най-голям брой детски градини и най-голям брой деца в детски градини в област Варна, с изключение на община Варна. Детските градини в община Аксаково са:

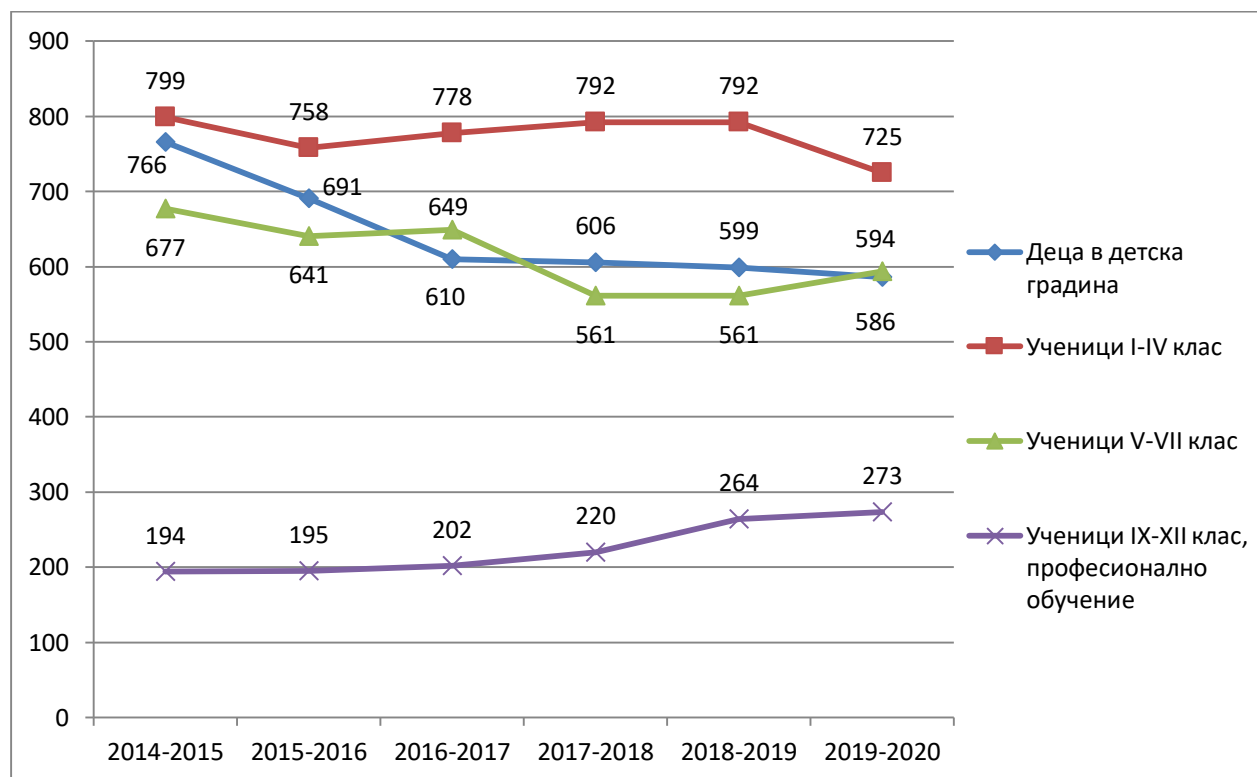
1. ДГ „Детство мое“ – гр.Аксаково;
2. ДГ „Дружба“ – гр.Аксаково;
3. ДГ „Мир“ – гр.Игнатиево;
4. ДГ „Детелина“ – с.Изворско;
5. ДГ „Добри Чинтулов“ – с.Въглен;
6. ДГ „Славейче“ – с.Любен Каравелово.

Децата в детските градини на територията на община Аксаково отбелязват тенденция към намаление. За периода 2014-2020г. намалението е с 23,50%, като този показател се дължи най-вече на пониският брой деца през първите две учебни години от периода. Последните четири учебни години намалението е с по-малки темпове – общо 3,93%, което показва, че са обхванати повече деца. Като цяло през учебната 2019/2020г. са били свободни 24,74% от местата в детските

градини, но трябва да се има предвид и че има все още необхваните деца, особено сред малцинствените етноси.

Сградният фонд на детските градини в гр.Аксаково е достатъчен и в сравнително добро състояние, след като през 2013г. в ДГ „Дружба“ беше изграден нов корпус с капацитет за две групи, а през учебната 2019/2020г. започна работа нов корпус за две групи в ДГ „Детство мое“. Въпреки това, сградата на ДГ „Славейче“ в с.Любен Каравелово се нуждае от основен ремонт, а тези на ДГ „Детелина“ в с.Изворско и ДГ „Добри Чинтулов“ в с.Въглен – от изграждане на изцяло нови сгради.

Фиг.27: Ученици в различни степени на обучение в община Аксаково (2014-2020г.)

Източник: НСИ

На територията на Община Аксаково функционират шест училища:

1. СУ „Св. Климент Охридски“ – гр.Аксаково;
2. СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – гр.Игнатиево;
3. ОУ „Св. Климент Охридски“ – с.Изворско;

4. ОУ „Св. Климент Охридски“ – с.Кичево;
5. ОУ „Иван Вазов“ – с.Любен Каравелово;
6. ОУ „Христо Смирненски“ – с.Въглен.

Две училища в общината са средищни – ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в гр.Игнатиево и ОУ „Св. Климент Охридски“ в с.Кичево. В община Аксаково няма професионални гимназии, но в двете средни училища в Аксаково и в Игнатиево има професионални и профилирани паралелки.

Броят на учениците от I-IV клас на територията на община Аксаково се колебае през последните години. Налице е спад през учебната 2015/2016г., увеличение през следващите 2016/2017г. и 2017/2018г., задържане през 2018/2019г. и отново спад през учебната 2019/2020г. За целия период намалението на учениците I-IV клас на територията на община Аксаково е 9,26%.

Броят на учениците от V-VII клас в община Аксаково за периода 2015-2020г. регистрира спад с по-малък темп (3,93%) от учениците в I-IV клас, като в учебната 2019/2020г. е налице нарастване на броя деца.

Част от учениците завършващи седми клас остават в професионалните паралелки в СУ „Св.Климент Охридски“ – гр.Аксаково и СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – гр.Игнатиево, друга част продължават обучението си на други места – най-често в училищата в областния център Варна.

Положителна тенденция е увеличаването на броят на учениците в системата на професионалното образование. То се реализира в двете средни училища.

В СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – гр.Игнатиев се осъществява професионално образование от 2009 г. по професии и специалности „Работник в заведенията за хранене и развлечения, специалност „Работник в производството на кулинарни изделия в заведенията за хранене и развлечения“ и професия „Готвач“, специалност „Производство на кулинарни изделия и напитки“.

В СУ „Св. Климент Охридски“ – град Аксаково през 2012 година за пръв

път завърши своето обучение випуск по професия „Продавач-консултант“. През учебната 2012/2013 година бе разкрита паралелка в същата област на образование по професия „Сътрудник в маркетингови дейности“, през 2013/2014 година приемът бе 100% реализиран още на първия етап от класирането за професия „Финансов отчетник“, през учебните 2014/2015 и 2015/2016 години за професия „Сътрудник в маркетингови дейности“. През учебната 2016/2017 година продължава обучението по професия „Финансов отчетник“, специалност „Финансова отчетност“ и професия „Сътрудник в маркетингови дейности“, специалност „Маркетингови проучвания“. През учебната 2017/2018 година започна обучение по професия „Търговски представител“, специалност „Търговия на едро и дребно“. През учебната 2018/2019 година продължава обучението професия „Сътрудник в маркетингови дейности“ и професия „Търговски представител“. От учебната 2019/2020 година, в изпълнение на политиката на правителството за ориентиране на приема към STEM профили, технически и IT професии, учениците се обучават по професия „Организатор Интернет приложения“, специалност „Електронна търговия“, професия - Организатор интернет приложения.

Предвид близостта на общината до курортните комплекси, избраните професии и специалности са приложими и гарантират реализация на пазара на труда за успешно завършилите младежи и девойки. Осъществяваното в общината обучение има и социален ефект, защото за голяма част от семействата издръжката за пътуване на децата им до училища в гр.Варна и в съседни населени места е затруднена.

Повечето от учениците от Изворско, Любен Каравелово, Въглен, Водица и др., са с произход от малцинствени етнически групи. Задържането им в училище и интегрирането им е една основна за нас задачи, част от решението на която е професионалното образование. За пътуващите от тези населени места общинска администрация осигурява безплатен транспорт до училището в гр.Аксаково, като това е възможност за

получаване на образование и на децата от социално слаби семейства, каквито в по-голямата си част са също семейства от селата. Над 30% от учащите в община Аксаково пътуват всекидневно до мястото за обучение, съгласно резултатите от Преброяване 2011г.

Важна тема засягаща професионалното образование е дуалното обучение, интересът към тази форма на обучение с практика е изключително голям. Дуалното обучение в същото време е възможност за повторно включване на рано напусналите образователната система.

Напуснали образование ученици I-VIII клас през периода 2013-2019г. се колебаят между 16 и 54 броя без ясна тенденция, което е под средното за област Варна. За учебната 2018/2019г. са напуснали 24 ученици. Задържането в училище и намаляване на напусналите е също сред важните задачи пред общинското ръководство.

По проект по ОП „Регионално развитие 2007-2013г.“ е обновена и подобрена енергийната ефективност и материално-техническата база в шест училища и една детска градина. Въпреки това остава проблемът с липсата на достатъчно сграден фонд в СУ „Свети Климент Охридски“ – гр.Аксаково, което води до недостиг на места, ограничаване приема на ученици и преминаването на двусменен режим на обучение. Към настоящия момент в СУ „Свети Климент Охридски“ са приети повече от 20 деца над норматива. Ако СУ премине на едносменен режим, каквито са нормативните изисквания и е планирано да се случи през 2023г., при настоящото положение със сградния фонд, трябва да бъдат закрити 9 класове с над 220 деца. Има необходимост и от разширяване на спортната база на някои от училищата, както и от оборудване на STEM кабинети.

За пълноценно организиране на свободното време на децата и учениците, задоволяване на личните им потребности в различните области на науката и изкуството и предоставяне на възможности за личностна изява са сформирани експедиции, клубове и школи към

Центъра за подкрепа за личностно развитие:

- Експедиция „Краезнание“;
- Школа „Автентичен фолклор“;
- Школа „Гражданска защита“;
- Школа „Радиоелектроника“;
- Школа „Приятели на природата“;
- Школа „Изобразително изкуство“;
- Школа „Вокална група“;
- Школа „Народни танци“;
- Школа „Сръчни ръце“;
- Школа „Магията на словото“;
- Клуб „Млади театрали“;
- Клуб „Тенис на маса“;
- Школа „Забавна техника“;
- Школа „Народно творчество“ .

В експедициите, клубовете и школите, организирани в ЦПРЛ през 2019г. са участвали 368 ученици.

3.3. Здравеопазване

Здравеопазването в общината е осигурено от мрежа на доболнична помощ. Предвид близостта на гр.Варна, населението на общината е обезпечено с болнична помощ в лицето на съществуващите в големия град болници, като в МБАЛ „Света Анна“, община Аксаково има и дялово участие с оглед обслужването и защитаване интересите на нейните граждани.

Доболничното обслужване се осъществява от 10 лекарски практики, 6 стоматологични практики, медицински център.

Детско здравеопазване се обезпечава от 1 лекар и 5 медицински сестри, които периодично обслужват общо 6 здравни кабинета, в гр.Аксаково (3), гр.Игнатиево (2) и с.Л.Каравелово (1). Медицинските специалисти на

ротационен принцип посещават всички детски и учебни заведения на територията на общината.

Филиалът на Центъра за спешна медицинска помощ в гр.Аксаково обслужва 24 села и е най-големият по площ и население филиал в област Варна.

Предстои по проект на Министерство на здравеопазването изграждане на изцяло нов филиал за СМП, което ще удовлетвори необходимостта от първична доболнична медицинска помощ за жителите и гостите на града, както и необходимостта от помещаване на звеното за неотложна медицинска помощ в нова, отговаряща на всички изисквания сграда.

Проблем е навременното осигуряване на спешна медицинска помощ в отдалечените села, както и наличието на населени места без лекарски практики.

При наличната инфраструктура, времето за достигане от стоянката на мобилните екипи в гр.Аксаково до с.Кичево, с.Ботево, с.Генерал Кантарджиево, с.Новаково и с.Радево е повече от 20 минути. Освен това не всички пътища са в добро състояние, през зимните месеци част от тях стават и труднопроходими, което поставя голяма част от жителите на община Аксаково в риск от ненавременно оказване на бърза медицинска помощ.

Като недостатък на здравеопазването на община Аксаково може да се отчете и липсата на функциониращи рехабилитационни центрове. Нуждаещите се посещават центрове в гр.Варна, което им отнема време и ресурс (финансов и човешки). Необходимо е и да се разширят дейностите, свързани с превенция и профилактика.

3.4. Социални услуги

Съгласно Закона за социално подпомагане, „социални услуги“ са дейности, които подпомагат и разширяват възможностите на лицата да водят самостоятелен начин на живот. Социалните услуги, които се

предоставят в общността на територията на община Аксаково са:

- **Домашен социален патронаж** – представлява комплекс от социални услуги, предоставяни по домовете, свързани с доставката на храна, поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя, съдействие за снабдяване с необходимите помощно-технически средства при ползватели с увреждания, битови услуги и др. През 2012 г. е създадено общинско социално предприятие за обществено хранене - ДСП с капацитет 200 потребители, неговата дейност е разширена през 2013 г. със Звено за предоставяне на услуги в домашна среда.

- **Личен асистент** – лице, полагащо постоянни грижи за дете или възрастен с трайно увреждане или за тежко болен за задоволяване на ежедневните му потребности.

- **Социален асистент** – лице, предоставящо комплекс от услуги, насочени към социалната работа и консултации на потребителите, свързани със задоволяването на потребностите от организация на свободното време и осъществяване на контакти.

- **Център за обществена подкрепа** - Аксаково е комплекс от социални услуги, предназначени за деца в риск и техните семейства. Центърът е обезпечен със социални работници, психолози и логопед.

- **Център за социална интеграция и рехабилитация** - Предоставянето на услугата ЦСРИ цели подкрепа на индивидуалното развитие, поддържане и придобиване на нови способности и самостоятелност на лица с различни вид и степен на увреждане, както и подкрепа на лица от различни рискови групи, чрез целенасочени дейности за интеграция и превенция на социалното изключване. Услугата включва разнообразни консултативни, терапевтични и рехабилитационни дейности, насочени към създаване, поддържане и разширяване на социалните умения, както и обучение за водене на

самостоятелен начин на живот.

- **Приемна грижа** – основна алтернатива на настаняването в специализирана институция. През 2017 година на територията на Община Аксаково са настанени 38 деца в 36 приемни семейства, а през 2018 година децата са 40, настанени в 40 семейства.

- **Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи без увреждания – с.Кичево.** Като делегирана от държавата дейност Центърът за настаняване от семеен тип – Кичево работи от м. януари 2010 г., с капацитет 15 деца. Услугата е предоставена от Община Аксаково, като изпълнител по договор е СА „Св. Андрей“ БГСНЦ. Там се настаняват деца от 3 до 15 г. възраст от силно уязвими групи в общността (от ромски и български произход), които имат нужда от подкрепа и са от социално слаби и трайно безработни семейства. Основната цел на Центъра е създаване на комплексни социално-педагогически условия, близки до домашната среда, подпомагащи социалната интеграция на децата и техните родители от ромски произход.

- **Клуб на пенсионера** - в община Аксаково функционират 17 клуба на пенсионера, от които два в гр.Аксаково и по един в селата Ботево, Водица, Доброглед, Долище, Зорница, Игнатиево, Климентово, Куманово, Крумово, Любен Каравелово, Орешак, Осеново, Припек, Слънчево, Яребична. В тези клубове възрастните хора се срещат, общуват, обсъждат свои проблеми, включват се в различни занимания. Социалните услуги на територията на общината отговарят в голяма степен на изискванията за осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, както и специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти.

3.5. Култура

Народните читалища, като призната обществена културна институция с над 150 годишна история, имат специфична мисия за съхранение и развитие на традиционните културни ценности на нацията.

На територията на община Аксаково функционират 21 читалища, което нарежда общината на трето място по брой на читалищата след община Варна (28) и община Провадия (23). По-значима дейност развиват народните читалища в гр.Аксаково, с.Изворско, гр.Игнатиево, с.Любен Каравелово, с.Кичево, с.Зорница и с.Въглен. Танцовите състави към тях са със създадени традиции и получават множество покани за участие във фестивали и други прояви в страната и чужбина, но се затрудняват да финансират тази дейност. Това намалява престижа на формациите и читалищата и не стимулира развитието и включването на нови деца.

Школи към Народните читалища:

- НЧ „Просвета -1908“ – гр.Аксаково
 - Танцов ансамбъл „Изворче“;
 - Танцов ансамбъл „Аксаково“;
 - Школа по инструменти.
- НЧ „Антим I 1906“, гр.Игнатиево
 - Школа за народни танци;
 - Детски танцов състав „Детелини“.
- НЧ „Въглен 1884“ – с.Въглен
 - Детски танцов състав „Въглен“
- НЧ „Христо Ботев 1927“ – с.Кичево
 - Коледарска група;
 - Група „Лазарки“;
 - Танцов колектив „Ясно слънце“.
- НЧ „Васил Левски 1927“ – с.Изворско

- Детски танцов състав „Дервентче“.

Друга основна функция на читалищата е поддръжка на библиотечния фонд. Библиотечното обслужване се осъществява от читалището в гр.Аксаково - НЧ „Просвета 1908“, както и чрез библиотеките към още осем читалища в други населени места в община Аксаково – Л.Каравелово, Игнатиево, Кичево, Изворско, Водица, Ген.Кантарджиево. Библиотеките се стремят да привличат учаци с оглед на тяхната информираност, както чрез фонда от библиотечни единици, така и чрез достъп до интернет. Всички читалища разполагат с читални. За съжаление, както навсякъде в страната, продължава тенденцията сред младите хора, за намаляване четенето на книги за сметка на предпочитания към социалните мрежи и електронния тип информация. Освен това всички народни читалища в общината изпитват сериозни затруднения за периодичното осигуряване и обновяване на основни библиотечни единици като книги, всекидневна и периодична преса и др. Като цяло културната дейност е обезпечена със сграден фонд, който, поради липса на средства е в незадоволително състояние и се нуждае от реновиране и обзавеждане.

Ежегодно в съответствие с годишния културен календар се организират и провеждат редица културни прояви в общината. Отбелязват се международни, национални и местни празници. По-важните от местните са Фолклорен фестивал “Св. Марина” – с.Ботево, Танцова фиеста „Надиграване с танцовите състави от Община Аксаково” – гр.Аксаково, Фолклорен фестивал „Да остане българското” – с.Климентово, Ретро-парад „Варненски автомобилен събор” – гр.Аксаково, регионален празник „Ден на историята” – с.Климентово, празниците-събори на отделните населени места от общината и др.

На територията на община Аксаково няма регистриран музей или музейна сбирка.

3.6. Религиозни храмове

Основна част от културната инфраструктура са религиозните храмове. На територията на община Аксаково са изградени 25 религиозни храма. На част от сградите са извършени основни и текущи ремонти през последните 10 години. Останалите са в лошо състояние и е наложително извършването на реновационни дейности. Засилен е интереса към изграждането на нови параклиси в малките населени места.

3.7. Спорт

В спортните клубове на територията на общината са обхванати около 240 деца и младежи, разпределени, както следва:

- Спортен клуб по борба свободен стил „Приморец“;
- Футболен клуб „Аксаково“;
- Футболен клуб „Игнатиево“;
- Спортен клуб „Дуло“.

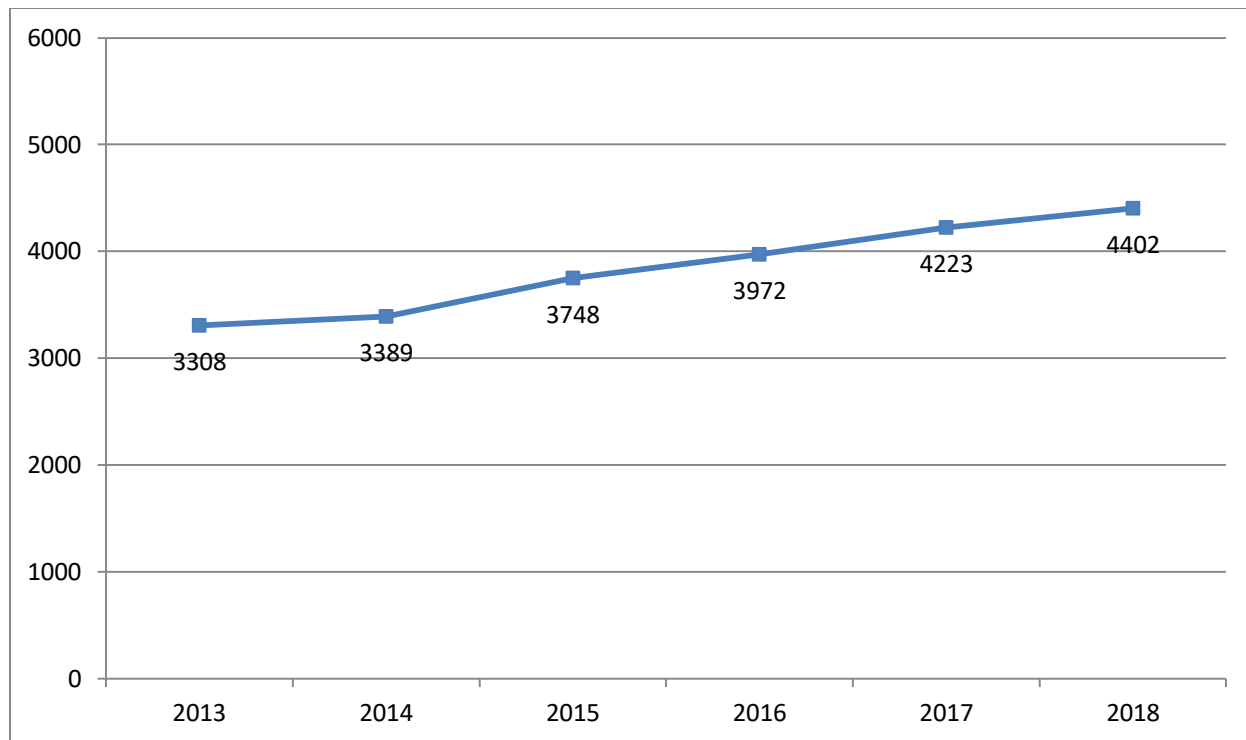
Като част от годишния спортен календар на община Аксаково се провеждат общинското първенство по футбол на малки врати с 12 до 16 отбора, общински турнири по шах, табла, спортен бридж, белот, тенис на маса, волейбол, както и организирани туристически преходи по екопътеки.

Като цяло общината не е обезпечена с достатъчно спортни съоръжения. В гр.Аксаково и гр.Игнатиево функционират стадиони с тревно покритие, които се ползват за футболни първенства. Липсват спортни площадки в някой от населените места. Липсва и закрита спортна зала, както и закрити физкултурни салони в голяма част от училищата и детските градини. Спортните обекти и съоръжения на територията на общината се нуждаят отделяне на повече средства за поддържане и ремонт.

3.8. Заетост и безработица

3.8.1. Заетост

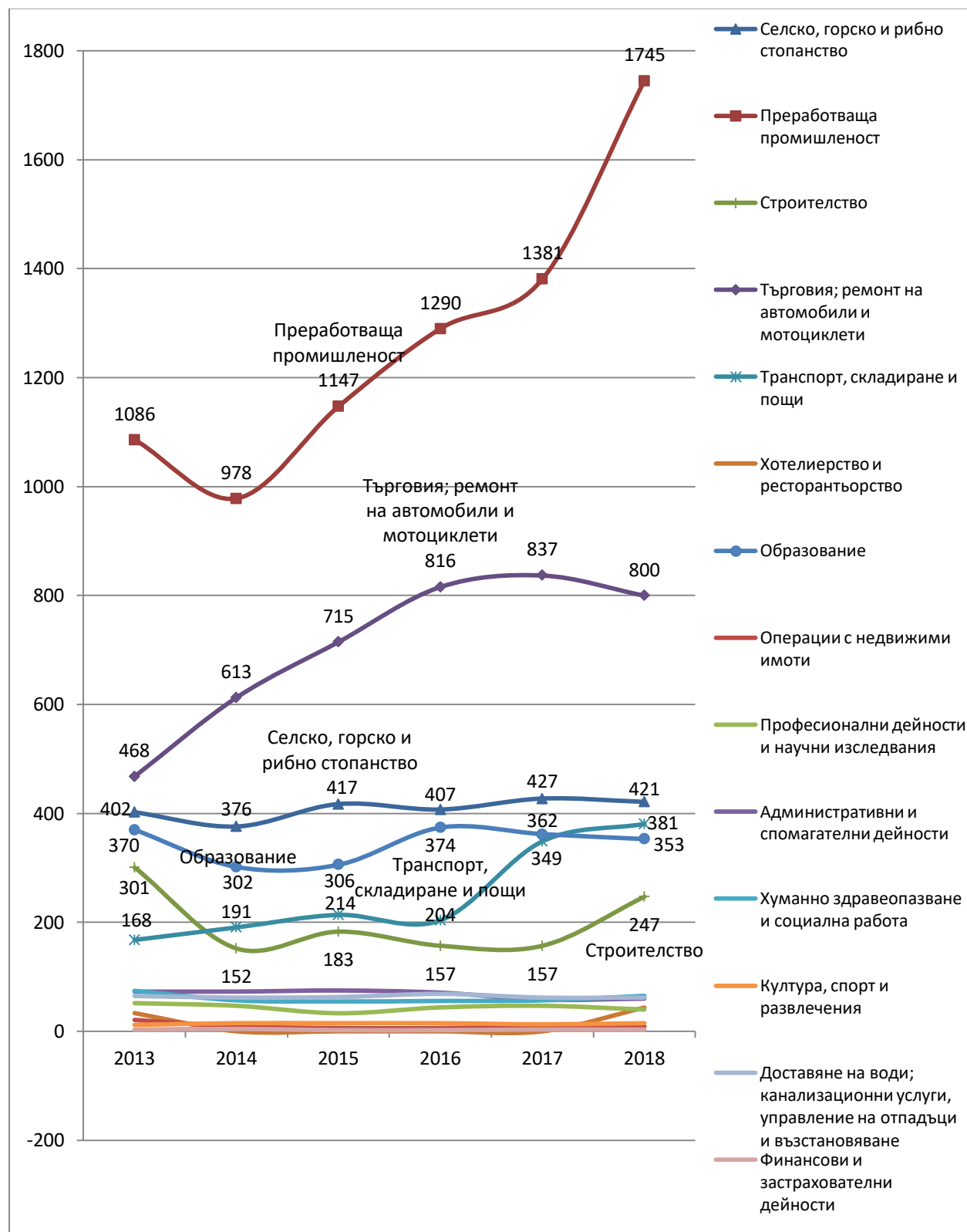
Фиг.28: Среден списъчен брой на наети лица по трудово и служебно правоотношение в община Аксаково за периода 2013-2018г.

Източник: НСИ

През 2018 г. в нефинансовите предприятия в община Аксаково са заети по трудово и служебно правоотношение 4402 лица, което е 2,86% от заетите по трудово и служебно правоотношение в нефинансовите предприятия в област Варна. Увеличението на заетите лица за периода 2013-2018г. в община Аксаково е с 33,07%, като за всяка отделна година е налице ръст. Увеличението за същия период в област Варна е с 1,60%, което показва, че наети лица по трудово и служебно правоотношение в община Аксаково нарастват по бързо от тези в област Варна.

Фиг.29: Наети лица по трудово и служебно правоотношение в община Аксаково за периода 2013-2018 г. по икономически дейности (бр.)

Източник: НСИ

С най-висок относителен дял от наетите лица в нефинансовите предприятия в община Аксаково е сектор „Преработваща промишленост“ (39,64%) от общия брой на заетите, следван от секторите „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ (18,17%), „Селско, горско и рибно стопанство“ (9,56%), „Транспорт, складиране и пощи“ (8,66%), „Строителство“ (5,61%). Сред водещите сектори по наети лица се включва и „Образование“ с 8,02%. Останалите сектори имат сравнително малък дял.

Най-голямо увеличение на наетите лица за периода 2013-2018г. отчита сектор „Транспорт, складиране и пощи“ (126.79%). Ръст отбелязват и секторите „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ (70,94%) и „Преработваща промишленост“ (60,68%). Наетите лица са повече и в „Селско, горско и рибно стопанство“, но само с 4,73%, като характерно за този сектор, че запазва сравнително постоянен брой наети с минимални ежегодни колебания през периода.

Сектор „Строителство“ показва намаление на заетите лица за 2018г. спрямо 2013г. (-17,94%), но също така трябва да се отчете, че е налице повишаване през 2018г. след сравнително „слабия“ период 2014-2017г.

Характерно за община Аксаково са всекидневните трудови пътувания на заети лица от населеното място, в което живеят, до населеното място, в което работят. Съгласно Преброяване 2011г. в община Аксаково 51,24% от заетите са декларирали че пътуват, което е висока стойност, сравнена с пътуващите на национално ниво – 14,12%. Близки стойности до тези на община Аксаково имат и някои близки общини като Белослав (52,52%) и Аврен (44,32%).

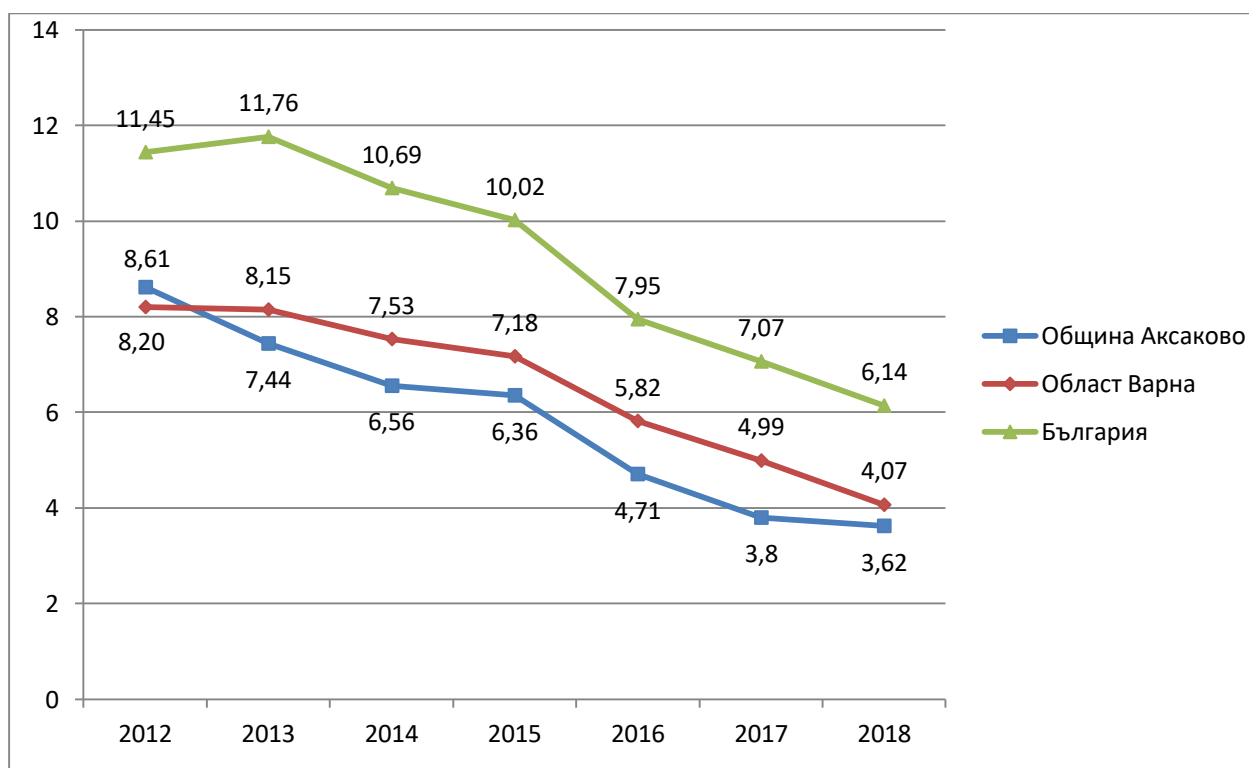
Трудовите пътувания имат своята роля в осигуряването на заетост и рационалното използване на трудовите ресурси, в регулирането на механичния прираст на населението, в поддържането на жизнеността на малките градове и села, в ефективното използване на жилищния фонд в по-малките населени места.

3.8.2. Безработица

По данни на Агенцията по заетостта безработни на територията на община Аксаково към 31.12.2019г. са 263 лица. Всяка година броят на безработните намалява, като за сравнения през 2013г. е бил 613 лица.

Равнището на безработица⁵ в община Аксаково през периода 2012-2018г. е по-ниско от средното за страната, а от 2013г. и под средното за област Варна, независимо че последните два показателя също спадат със съществени темпове.

Фиг.30: Равнище на безработица в община Аксаково, област Варна и България към 31.12 за периода 2012-2018г.

Източник: НСИ

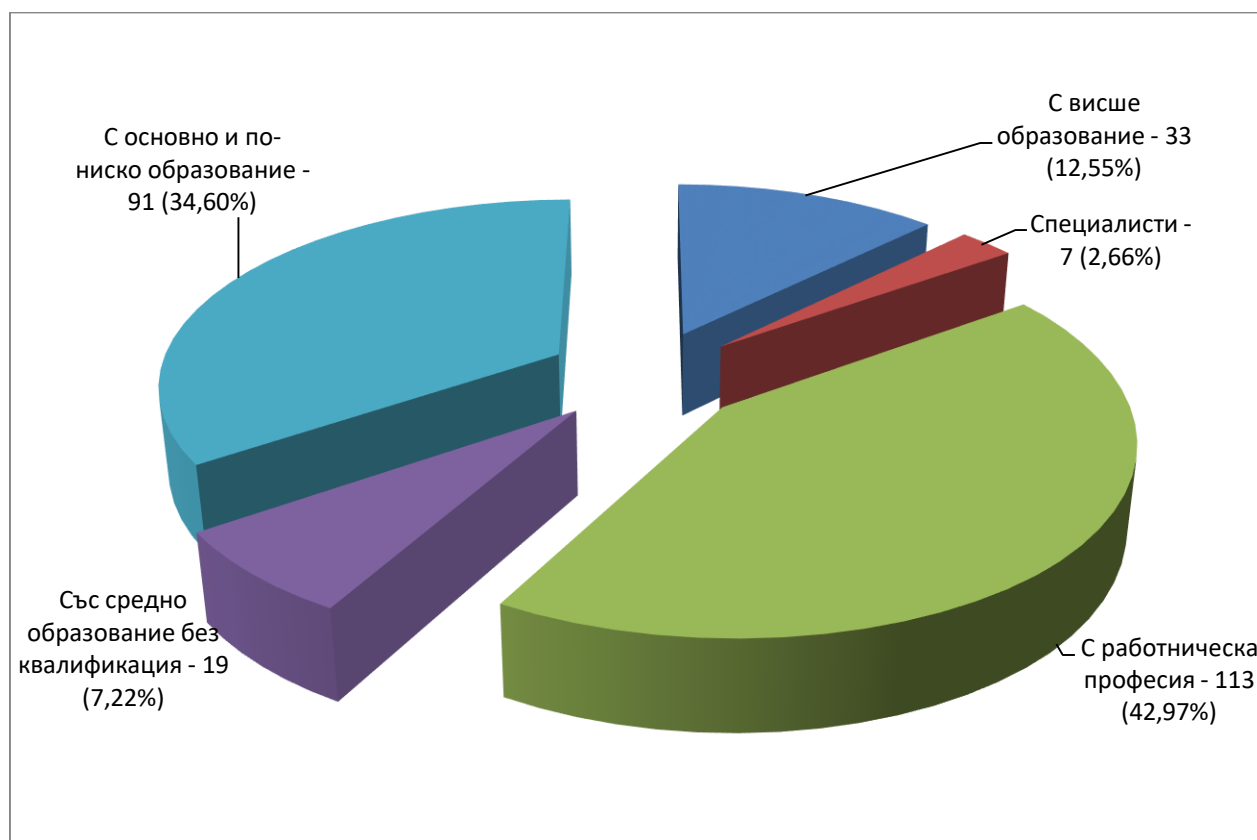
Към 31.12.2018г. равнището на безработица за община Аксаково е 3,62%, за област Варна е 4.07%, а за страната 6.14%. В област Варна единствено община Варна (2,90%) и община Белослав (3,22%) имат по-

⁵ Равнището на безработица се определя като дял на регистрираните безработни лица от икономически активното население на възраст 15-64г.

ниско равнище на безработица. Ниското равнище на безработица е добър показател за жизнения стандарт на населението на общината.

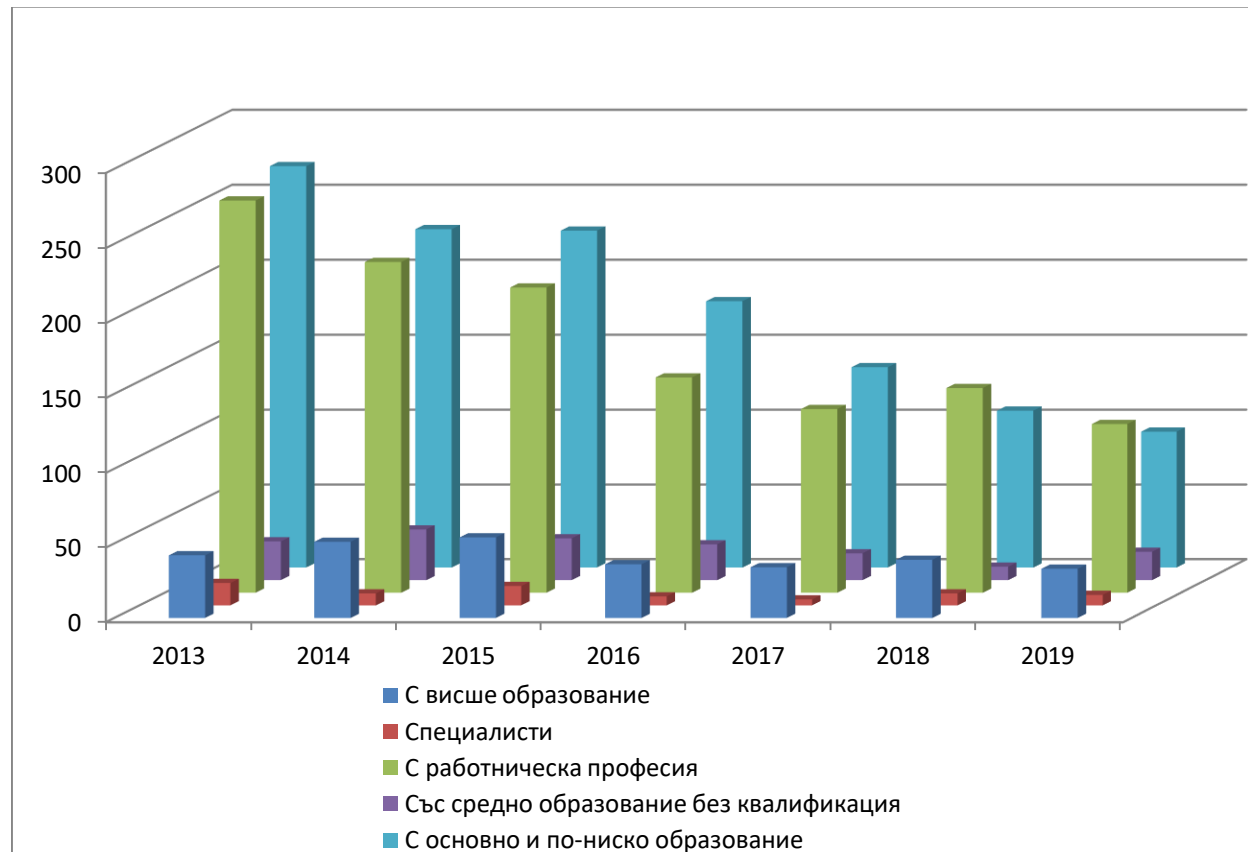
Повече от половината безработните лица в община Аксаково са със средно образование (52,85%), следвани от тези с основно и по-ниско образование (34,60%), а с най-малко представители е групата на висшистите (12,55%). На национално ниво образователната структура на безработните лица следва същата логика, с тази разлика, че дялът на безработните с основно и по-ниско образование е малко по-висок от този в община Аксаково (41,28%), за сметка лицата със средно образование (44,99%), който е по-нисък в сравнение с общинския.

Фиг.31: Регистрирани безработни лица в община Аксаково по образование към 31.12.2019г.

Източник: НСИ

Фиг.32: Регистрирани безработни лица към 31.12 в община Аксаково по образование по брой и образование за периода 2013-2019г.

Източник: НСИ

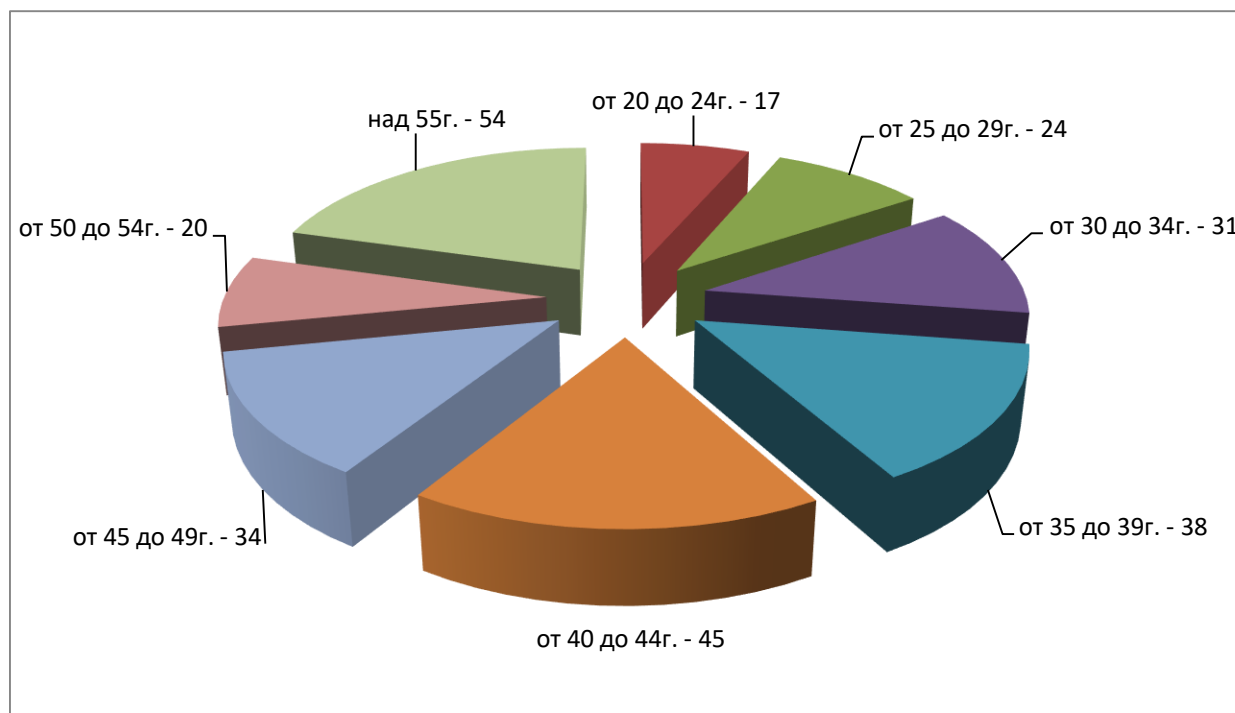
С най-висок темп през периода 2013-2019г. намаляват безработните в групите „с основно и по-ниско образование“ (-66,04%), „с работническа професия“ (56,87%) и „специалисти“ (53,33%). Хората от първата група като цяло намаляват, а и към тях са насочени редица национални и европейски програми за заетост и повишаване на квалификацията. Намаляването на безработните с професии и специалисти, подсказва че икономиката се развива и търси такива хора, както и че са избрани подходящите професии, за обучение в местните училища, които осигуряват реализация на завършилите ги.

При сравнение в началото и края на анализирания период намалява относителния дял единствено на безработните лица с основно и по-ниско образование. Всички останало групи увеличават дела си от всички

безработни лица. В най-голяма степен това се отнася за висшистите и лицата със средно образование без квалификация, чиито относителен дял се увеличава почти двойно.

Интересно е да се отбележи, че сред висшистите през целия период най-много са били безработните лица с образование в областта „Общество, икономика и право“ – близо половината от безработните висшисти. Силно са намалели безработните висшисти в областта „Техника и технологии“ – от 15 на 3 лица. Следователно можем да говорим за насищане на пазара в първата област и повишено търсене във втората.

Фиг.33: Регистрирани безработни лица по възраст и брой в община Аксаково към 31.12.2019г.

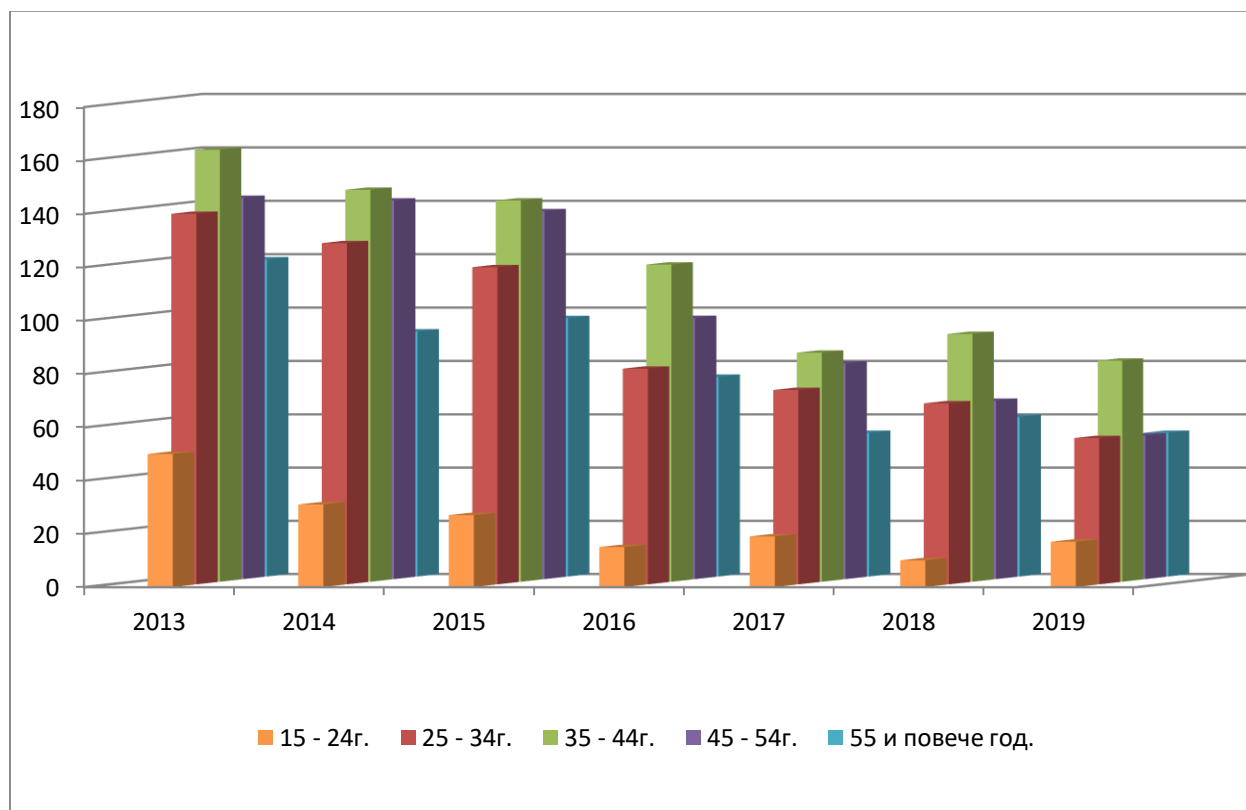
Източник: НСИ

Към 31.12.2019г. в община Аксаково най-малък е броят на безработните лица в групата 15-24г. Интересно е също, че към края на 2019г., както и към края на 2018г., няма нито едно безработно лице в групата до 19г. Като цяло делът на безработните лица до 34г. в община Аксаково е по-нисък от същия на национално ниво (съответно 27,38% към 37,07%),

което се компенсира от най-вече от по-високия дял на общинско ниво сред безработните лица в групата 35-44г. (31,56% към 24,74%). Намаляването на младежката безработица е добър показател за задържане на младите хора на територията на общината.

Безработните лица 35-44г. са най-голямата група безработни лица в община Аксаково, докато на национално ниво, това е групата 25-34г.

Фиг.34: Регистрирани безработни лица по възраст и брой в община Аксаково към 31.12 за периода 2013-2019г.

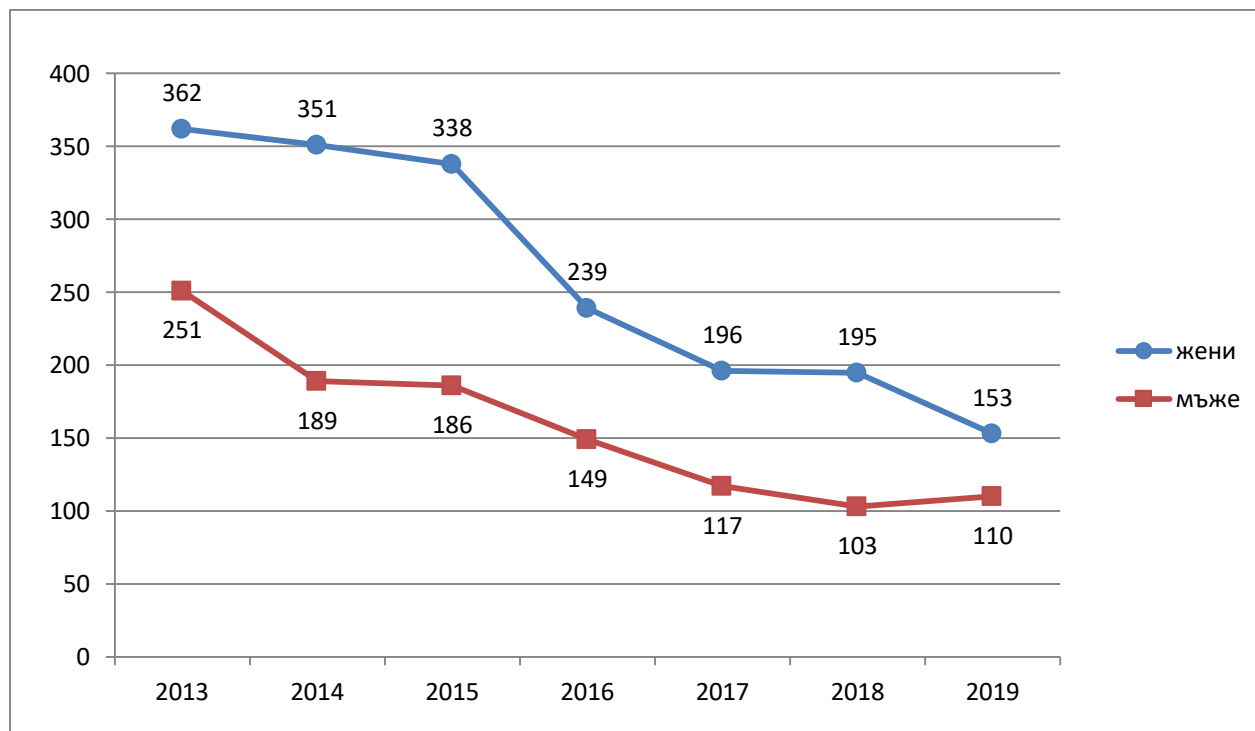
Източник: НСИ

Броят на безработните лица във всички възрастови групи в община Аксаково намалява за периода 2013-2019г. С най-голям процент намалява групата 15-24г. (66%), въпреки че се регистрира леко увеличение в броя на регистрираните безработни лица от тази група през 2019г. Близък е процентът на намаление на групите 45-54г. (62,24%) и 25-34г. (60,43%). По-слабо намаляват регистрираните

безработни лица над 55г. (54,62%) и 35-44г. (48,77%).

Групата 35-44г. остава най-голяма през целия период 2013-2019г., като делът и се увеличава от 26,43% до 31,56% от всички регистрирани безработни лица в община Аксаково. Групата 15-24г. е най-малката през всяка една година от периода, като делът ѝ намалява от 8,16% до 6,46% от всички безработни лица. Дяловете на групите 25-34г. и 44-54г. отбелязват леко увеличение в началото на периода, но в последствие също спадат, като спадат при втората е с по-голям темп, което води през 2018г. и 2019г. до размяна на позициите им. Освен групата 35-44г., през периода 2013-2019г. делът си като цяло, макар и минимално, увеличават и хората над 55г., което се дължи основно на увеличението от последните две години.

Фиг.35: Регистрирани безработни лица по пол и брой в община Аксаково към 31.12 за периода 2013-2019г.

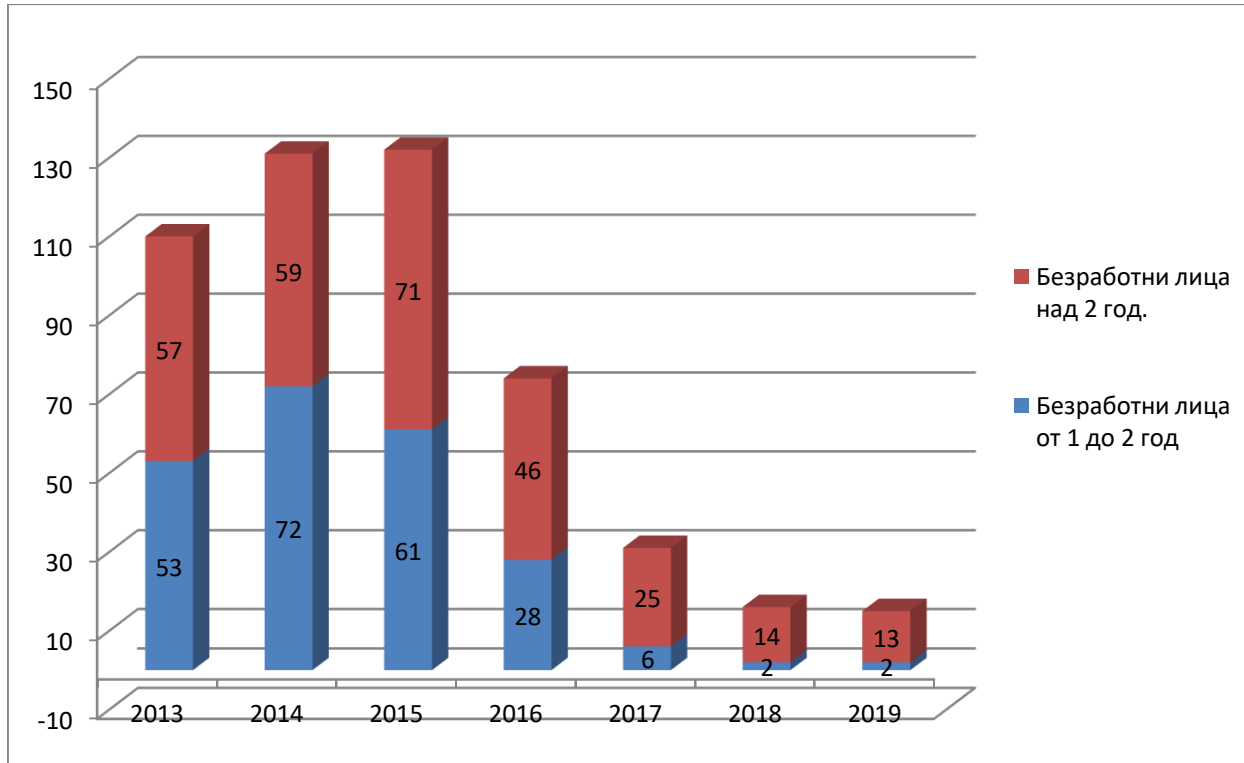
Източник: НСИ

Към 31.12.2019г. безработни са били 153 жени и 110 мъже. През анализираният период 2013-2019г. броят на безработните жени, както и

броят на безработните мъже ежегодно намалява, с изключение на 2019г., когато броя на безработните мъже отбелязва леко покачване. Безработните жени през целия период са по-голям брой от безработните мъже. В началото на периода разликата в безработицата между половете се увеличава, след което в продължение на 3-4 години се запазва приблизително еднаква, за да се регистрира намаляване през 2019г., преди всичко поради увеличение на броя на безработните мъже.

Тенденцията безработните жени да са повече от безработните мъже в община Аксаково съответства на тенденцията на национално ниво. Към 31.12.2019г. регистрираните безработни жени в община Аксаково са били 58,17%, а мъжете – 41,83% от всички безработни лица, докато на национално ниво съотношението е 56,4% безработни жени към 43,6% безработни мъже.

Фиг.36: Регистрирани продължително безработни лица в община Аксаково към 31.12 за периода 2013-2019г.

Източник: НСИ

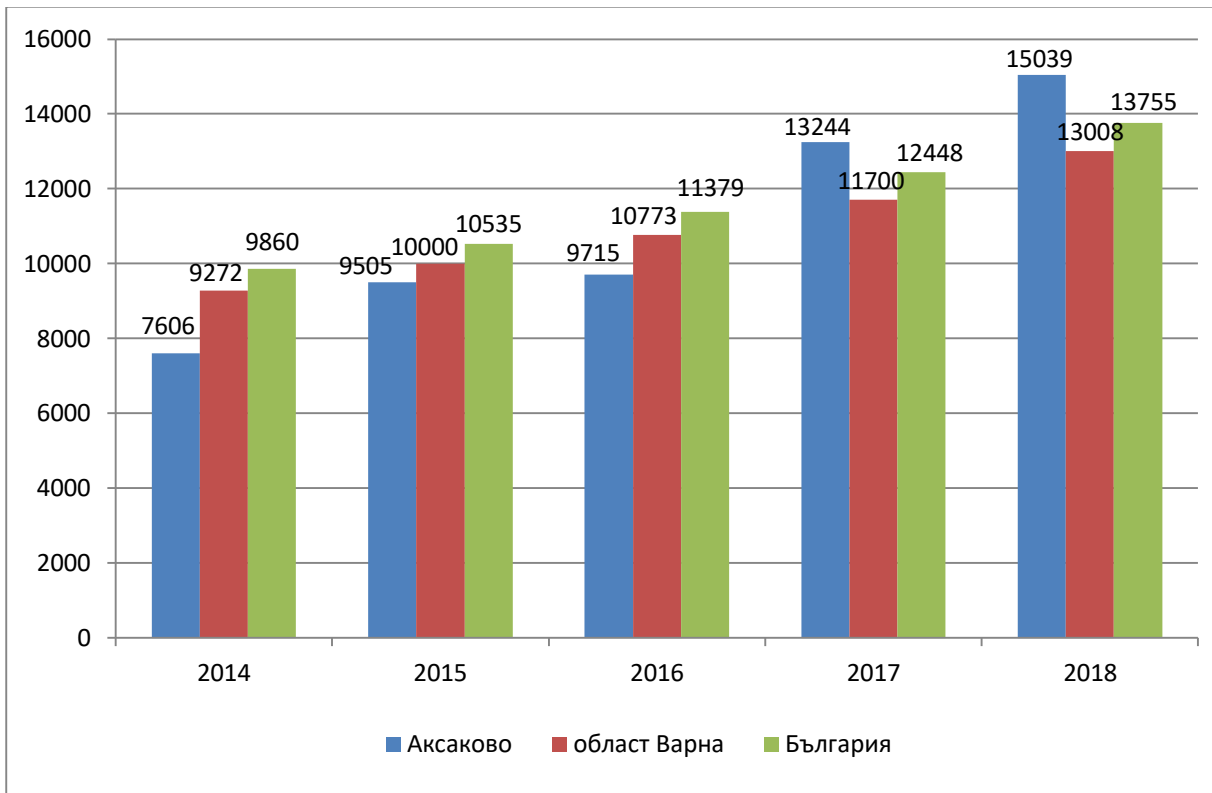
Регистрираните продължително безработни лица в община Аксаково към 31.12.2019г. са 15. По отношение на образователния профил 11 от 15-те продължително безработни лица са с основно, начално и по-ниско образование без специалност и професионална квалификация. Всички 15 продължително безработни лица са над 35 год. възраст, а 6 от тях – над 55 год. Жени са 7 от продължително безработни лица, а мъже – 8. За изследвания период, 2019г. е единствената, при която продължително безработните жени са по-малко от мъжете.

За периода 2013-2019г. в община Аксаково е налице спад с 86,36% в броя на продължително безработните лица. Спадът е по-голям сред безработните от 1 до 2 год. (96,23%) и по-малък при продължително тези над 2 год. (77,19%). На национално ниво за същия период броя на продължително безработните лица също спада, но в по-малък размер – 67,60%, като също се регистрира по-голям спад на безработните от 1 до 2 год. (72,1%) и по-малък при безработните над 2 год. (64,9%).

3.9. Доходи и благосъстояние на населението

Средната работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в община Аксаково за 2018г. е 15 039 лв., като от 2014г. се е повишила с 97,73%. Тя е по висока от средната за област Варна, която за 2018г. е 13 008 лв. Интересно е, че средната заплата в Аксаково до 2016г. е била близка, но по-ниска от тази в област Варна и страната. За периода 2016 – 2018г. средната работна заплата в Аксаково е скочила с 54,80%, в област Варна с 40,29%, а в страната – с 39,50%, от което се получава размяната на местата.

Фиг.37: Средна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в община Аксаково и област Варна (лв.)

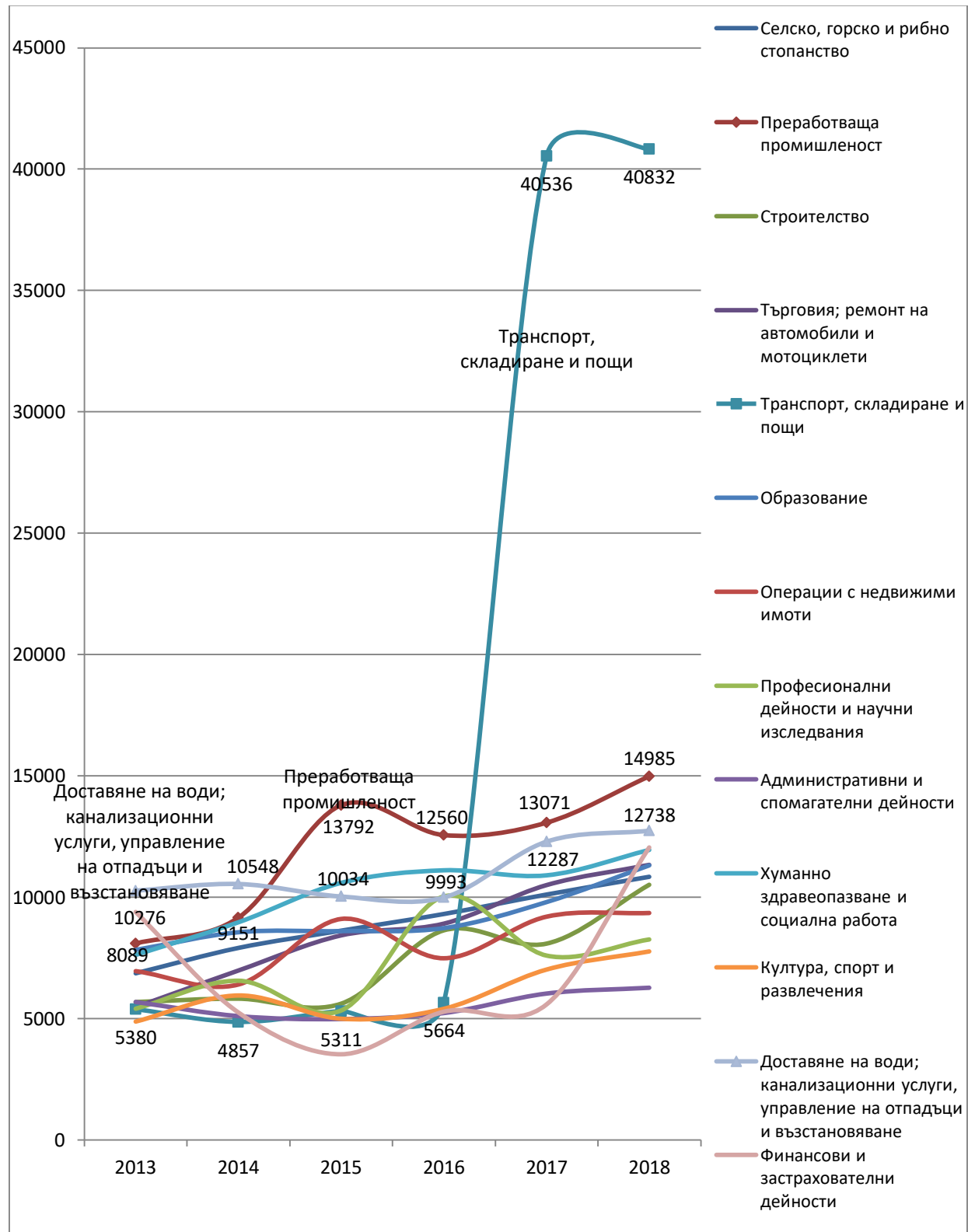

Източник: НСИ

Тази висока средна работна заплата в община Аксаково и конкретното увеличение в нейният размер след 2016г. обаче се дължи изключително на ръстът в дейност „Транспорт, складиране и пощи“, в която средната работна заплата за 2018г. е 40 832 лв. и която има ръст за периода 2016 – 2018г. повече от 7 пъти (620%)! В голяма степен ръстът в тази икономическа дейност се свързва с разрастването на дейността на Летище – Варна, както и с големия броя фирми за международен превоз на пътници и товари, регистрирани на територията на община Аксаково, преди всичко поради по-благоприятно данъчно законодателство.

Ако се изключи резултата на този сектор, средната работна заплата за останалите сектори в община Аксаково би била много близко под средната за област Варна, което също е добър резултат, като се има предвид сравнително високите за областта заплати в гр.Варна.

Фиг.38: Средна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в община Аксаково по икономически дейности (лв.)

Източник: НСИ

Всички останали отрасли на територията на община Аксаково, без сектор „Транспорт, складиране и пощи“, имат поотделно средна работна заплата под средната за община Аксаково за 2018г. От тях с най-висока средна работна заплата е сектор „Преработваща промишленост“ в размер на 14985 лв., следван от отрасли със сравнително по-малко заети лица като „Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване“ (12 738 лв.), „Финансови и застрахователни дейности“ (12 044 лв.), „Хуманно здравеопазване и социална работа“ (11 942 лв.).

Водещите сектори са със сравнително по-ниски средни работни заплати – „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ (11 336 лв.), „Селско, горско и рибно стопанство“ (10 838 лв.), „Строителство“ (10 520 лв.).

Като изключим сектор „Транспорт, складиране и пощи“, най-голям ръст на средната работна заплата за 2018г. спрямо 2013г. отбелязват секторите „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ (107,13%), „Преработваща промишленост“ (85,25%), „Строителство“ (85,15%) и „Селско, горско и рибно стопанство“ (57,83%).

Изводи:

- Близостта на гр.Варна оказва съществено положително влияние върху социалната сфера и човешките ресурси на територията на община Аксаково;
- Демографските показатели на община Аксаково като цяло са негативни, но по-добри от средните за област Варна и страната;
- Населението на община Аксаково намалява с бавен темп - по-нисък от този в област Варна и страната;
- По брой на населението община Аксаково се нарежда на трето място в област Варна, с перспектива в близките 2-3 години да стане на второ – след община Варна;
- Гъстотата на населението е под средното за област Варна и

страната;

- Населението в градовете (Аксаково и Игнатиево) намалява, а в селата като цяло се увеличава - на национално ниво тенденцията е противоположна;
- Сравнително добра възрастова структура, по-добра от средното за страната, въпреки лекото застаряване на населението;
- Делът на населението на община Аксаково с висше образование е втори най-добър показател в област Варна след община Варна. Почти половината от населението на община Аксаково е завършило средно или висше образование.
- Преобладаващото население на общината по етническа принадлежност е българско, но е и сравнително висок делът на определящите се като ромска или друга етническа група;
- Коефициентът за естествен прираст на населението на община Аксаково е отрицателна величина, но е над средния коефициент за страната и четвърти по големина сред общините на област Варна;
- Коефициентът на раждаемост на населението в община Аксаково под средния за областта и страната – следва да се стимулира раждаемостта, защото общината изостава по този показател;
- Коефициентът на смъртност на населението е под средния за страната и най-нисък в област Варна след община Варна;
- Механичният прираст на населението на община Аксаково е положителна величина - на национално ниво механичният прираст на населението е отрицателна величина. Относителният дял и на заселените и на изселените лица е над средния за областта и страната;
- Броят на учениците в община Аксаково за периода регистрира спад, макар и с малък темп;
- Напуснали образование ученици е под средното за област Варна;
- Добре развити са дейностите в образованието, здравеопазването,

социалната сфера, културата и спорта, но се нуждаят от инвестиции в сграден фонд;

- Проблем е навременното осигуряване на спешна медицинска помощ в отдалечените села, както и наличието на населени места без лекарски практики;
- Наетите лица по трудово и служебно правоотношение в община Аксаково нарастват по бързо от тези в област Варна;
- С най-висок относителен дял на наетите лица са „Преработваща промишленост“ „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ и „Селско, горско и рибно стопанство“;
- Съгласно резултатите от Преброяване 2011г. над 30% от учащите в община Аксаково пътуват всекидневно до мястото за обучение, а 51,24% от заетите лица пътуват всекидневно за работа от населеното място, в което живеят, до населеното място, в което работят, което е висока стойност, сравнена с национално ниво;
- Равнището на безработица в община Аксаково е по-ниско от средното за страната и област Варна;
- Средната работна заплата в община Аксаково е по-висока от средната за област Варна и страната.

4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

4.1. Транспортна инфраструктура и пътна мрежа

Териториалният анализ на обслужването на общините от района с републиканска пътна мрежа дава база за определяне на техния потенциал за развитие. Пътищата от по-висок клас поставят определената община на по-високо териториално ниво, определяйки възможностите за пространствена организация на икономическите, социалните и административните комуникации в по-голям мащаб, респ. с повече други общини и центрове от по-висок ранг. И обратно, обслужването с по-нисък клас пътна мрежа „свива“ комуникациите в по-малък периметър на територията и ограничава възможностите за развитие.

Разположението на община Аксаково в непосредствена близост до община Варна я прави кръстопът на артерии от най-висок клас, провеждащи националния трафик. Това обуславя много добри възможности за връзка с останалата част от страната и в частност със съседните общини.

Гъстотата на пътната мрежа на територията на община Аксаково е $40,2\text{км}/100\text{км}^2$, което е малко над средната гъстота за страната – $39\text{км}/100\text{км}^2$. Гъстотата само на републиканската пътна мрежа е $18,34\text{км}/100\text{км}^2$, което също е повече от средната за страната – $17,19\text{км}/100\text{км}^2$.

Европейския транспортен коридор №8 по трасето на магистрала „Черно море“ стига до Варна. В перспектива този коридор ще стане една от основните транспортни артерии за развитие на целия черноморски регион, обхващащ 11 държави. Това ще има благоприятно въздействие и върху развитието на община Аксаково.

Автомагистрала „Хемус“ с дължина 14192,2 м преминава през община Аксаково. Транспортната връзка между гр.Аксаково и голяма част от

територията на общината с гр.Варна се осъществява през участък от автомагистрала „Хемус“.

Другите пътни артерии от републиканската пътна мрежа, чрез които община Аксаково осъществява външните връзки са:

- Път I-2 /Русе-Варна/ с дължина 11338,6 м на територията на общината;
- Път I-9 /Дуранкулак-Малко Търново/ с дължина 4142,2 м;
- Път II-29 /Варна-Добрич/ с дължина 24748,8 м;
- Път III-902 /Варна-Оброчище/ с дължина 14745,8 м;
- Път III-2901 /Аксаковска панорама-Ветрино/ с дължина 4365,6 м;
- Път III-2902 /Аксаковска панорама-Кичево/ с дължина 10998,2 м.

Път III-2901 /Аксаковска панорама-Ветрино/ и път III-2902 /Аксаковска панорама-Кичево/ изпълняват ролята на обходно трасе за товарно движение на гр.Варна.

Съгласно приетия предварителен проект на ОУП на община Варна, се предлага пътя път I-9 /Дуранкулак-Малко Търново/ да мине през община Аксаково по трасето на път III-2902 /Аксаковска панорама-Кичево/ и път III-902 /Варна-Оброчище/, а не да минава през гр.Варна. Във връзка с това се налага промяна класа на следните участъци:

- Път III-902 /Варна-Оброчище/ в участъка граница община Аксаково- кръстовище с път за Орешак / VAR 2033 / става I клас;
- Път III-2902 /Аксаковска панорама-Кичево/ в участъка Аксаковска панорама – Куманово става I клас;
- Път VAR-2021 - / I-2 /Русе-Варна/-Игнатиево-Доброглед- III-2901 /Аксаковска панорама-Ветрино /, в участъка I-2 /Русе-Варна/ - автомагистрала „Хемус“ става I клас.

Предлагат се следните нови пътни отсечки и съоръжения:

- Път I-9 /Дуранкулак-Малко Търново/ в участъка - автомагистрала «Хемус» - кръстовище на път II-29 /Варна-Добрич/ с път III-2902 /Аксаковска панорама-Кичево/;

- Път I-9 /Дуранкулак-Малко Търново/ в участъка път III-2902 /Аксаковска панорама-Кичево/-Куманово- до път III-902 /Добрич-Варна/ - отклонение Орешак;
- Нов пътен възел Игнатиево на автомагистрала „Хемус“;
- Път III-2901 /Аксаковска панорама-Ветрино/ в участъка от път II-29 /Варна-Добрич/ до път III-2901 /Аксаковска панорама-Ветрино/. Това се налага за да се избегне петклонното кръстовище на път I-9 /Дуранкулак-Малко Търново/ и път II-29 /Варна-Добрич/. Съществуващия участък от III клас, между новата отсечка и кръстовището се понижава в общински път за обслужване на прилежащите територии.

Гъстотата на локалната пътна мрежа (общински и местни пътища) на територията на община Аксаково е 0,23 км/кв.м. Единствено община Варна и община Белослав са с по-гъста локална пътна мрежа в област Варна. Средната гъстота на ниво област и страната като цяло е доста по-ниска от тази на община Аксаково.

Таблица 8: Гъстотата на общинската пътна мрежа в област Варна (км/кв.км)

Община	Гъстота
Аврен	0,12
Аксаково	0,23
Белослав	0,26
Бяла	0,07
Варна	0,26
Ветрино	0,18
Вълчи дол	0,14
Долни чифлик	0,14
Девня	0,27
Дългопол	0,13
Провадия	0,19
Суворово	0,21
Област Варна	0.17
България	0,18

Източник: Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен регион

Територията на община Аксаково се обслужва от 16 общински пътища IV клас с обща дължина 103,9 км.

Таблица 9: Гъстотата на общинската пътна мрежа в област Варна (км/кв.км)

№	Път номер	Наименование	Дължина (км)
1	VAR1020	/ I - 2, Аксаково - Варна / - Слънчево / VAR1023 /	2,800
2	VAR1022	/ I - 2, Аксаково - Граница общ. (Аксаково - Белослав) - Езерово - / III - 2008 /	2,000
3	VAR1023	/ II - 29/ Аксаково - Игнатиево - Припек - Слънчево - Граница общ. (Аксаково - Суворово) - Баново - Калиманци / III - 2901 /	14,000
4	VAR1026	/ II - 29, Аксаково - Стожер / - Любен Каравелово - Водица - Засмяно	11,100
5	VAR1031	/ III - 902, Оброчище - Кичево / - Генерал Кантарджиево - Климентово - / III - 902 /	11,600
6	VAR1081	/ VAR2028, Долище - Варна / - Граница общ. (Варна - Аксаково) - Въглен	3,200
7	VAR2021	/ I - 2, Аксаково - Варна / - Игнатиево - Доброглед - / III - 2901 /	6,400
8	VAR2024	/ II - 29, Аксаково - п.к. Любен Каравелово / - Изворско - / II - 29 /	2,000
9	VAR2027	/ II - 29, Аксаково - Стожер / - Крумово - Ботево - Граница общ. (Аксаково - Вълчи дол) - / III - 2702 /	13,000
10	VAR2028	/ II - 29, Аксаково - Стожер / - Новаково - Долище - Граница общ. (Аксаково - Варна) - Варна	14,000
11	VAR2032	/ III - 902, Оброчище - Кичево / - Осеново	6,200
12	VAR2033	/ III - 902, Оброчище - Кичево / - Орешак - Граница общ. (Аксаково - Варна) - Каменар - / VAR2028 /	8,000
13	VAR2086	/ III - 2902 / Куманово - Граница общ. (Варна - Аксаково) - Каменар / VAR2033 /	1,600
14	VAR3025	/ II - 29, Аксаково - п.к. Любен Каравелово / - Зорница	4,200
15	VAR3029	/ VAR2027, Крумово - Ботево / - Радево	1,300
16	VAR3030	/ VAR1081, Варна - Въглен / - Яребична	2,500

Източник: Общинска администрация

Въпреки добрия показател за гъстота на пътната мрежа на община Аксаково, интензивността на движение е все по-голяма, което поражда

необходимост от непрекъснато усъвършенстване на локалната пътна мрежа. Приоритет следва да са директните транспортни връзки между населените места в общината, с цел намаляване времето за достигане общинския център, както и връзките с населени места в съседни общини. Съгласно изработения проект за Общ устройствен план на община Аксаково усъвършенстване се постига с предложеното повишаване на класа на някои трасета, както и с изграждането на някои нови пътни връзки. Конкретните проектни решения са следните:

- предлага се повишаване на класа на пътя II -29-Новаково-Долище-Варна от IV клас на III клас;
- изграждане на нови пътни трасета:
 - обход от южна страна на гр.Аксаково - IV клас;
 - обход южно на гр.Игнатиево - IV клас;
 - между с.Долище-Батова-община Добрич - IV клас.
 - връзка от с.Ботево в южна посока към общински път IV-29011 – IV клас.
- реконструкция и доизграждане на пътя Осеново-Кранево като общински път IV клас;

Част от общинските пътища, особено тези в северозападната част на общината, водещи до малки населени места, са изградени като обслужващи селското стопанство и не отговарят на съвременните изисквания за габарити и носимоспособност. Освен това по-голямата част от общинската пътна мрежа е в незадоволително състояние – настилките са крайно амортизирани, поради липса на достатъчно средства не са извършвани основни ремонти, с малки изключения.

От значение за транспортните връзки са и множество местни общински пътища, които нямат статут на четвъртокласна пътна мрежа, но значението им през последните години нараства, тъй като обслужват различни урбанизирани територии, природни местности и др.

Състоянието на уличната мрежа в населените места на общината като цяло е незадоволително.

На територията на община Аксаково се намира Летище Варна, което е второто по големина в България, едно от петте летища в страната, които имат статут на международни и е включено в разширената TEN-T мрежа. Разполага с два пътнически терминала, но оперира само Терминал 2. Годишният капацитет на терминал 2 е да обслужва 2 400 000 пътника. Летище Варна е със силно изразена лятна сезонност, като основната част от дейностите по обслужване на пътници се извършва между месеците юни и септември, когато се обслужват 80% от годишния трафик на летището. Останалите пътници летят с редовните полети от/до летище Варна през цялата година. Потенциалът на летище Варна има силен ефект върху развитието на транспортни мрежи, туризъм и търговия между партньори от Изтока и Запада. Летището има и товарна дейност с тенденция за намаляване.

На територията на община Аксаково не са изградени железопътни връзки. Непосредствената близост до община Варна и община Белослав позволява достъп на жителите и бизнеса на община Аксаково и до воден и железопътен транспорт.

Пристанищен комплекс Варна е морско пристанище за обществен транспорт с национално значение, включено в разширената TEN-T мрежа на територията на страната, през което преминава голяма част от вноса и износа.

Пристанище Варна-Запад е най-модерното и перспективно на северния български черноморски бряг. Разположено е на около 30 км западно от град Варна, на западния бряг на Белославското езеро. През последните години Пристанище Варна-Запад се утвърди като контейнерна врата за България, обработвайки над 100 хил. контейнери.

Пристанище Варна-Изток е главният пункт за българския износ на зърно, предимно пшеница, царевица, слънчоглед и ечемик. Пристанището е

разположено навътре във Варненския залив, само на 1 км от идеалния център на гр.Варна. Пристанището обработва генерални, насипни, наливни и ро-ро товари и контейнери. Пристанището и крайбрежието разполагат с голям потенциал за развитие на круизен туризъм.

Фериботен комплекс Варна се намира на югозападния бряг на Белославското езеро, на 2 километра югозападно от гр. Белослав и на 30 км от Варна – срещу пристанище Варна-запад и е единствено по рода си транспортно съоръжение в Европейския съюз, позволяващо превоз с руски вагони без претоварване, чрез смяна на колоосите от стандартно европейско (1435 mm) към руско (1520 mm) междурелсие. С това си уникално предимство терминалът осигурява едни от най-късите и евтини пътища за превоз между Европа и Азия благодарение на редовни рейсове до Черноморск (Украйна), Поти / Батуми (Грузия) и Кавказ (Русия).

4.2. Водоснабдителна мрежа

На територията на община Аксаково са разположени населени места със значителни разлики в броя на жителите, степен на благоустрояване и в частност водоснабдителната инфраструктура. Най-голям е гр.Аксаково с най-висока степен на изграденост на водопроводната мрежа. Има населени места с малко на брой население, където инвестициите в изграждане и обновяване на инфраструктурата са трудни за обосновка. Теренните особености са определящи за решенията на водоснабдяването, поради значителната отдалеченост на селищата едно от друго, както и поради голямата разлика в надморската височина, която около гр.Игнатиево е 100,00, докато в някои части на Франгенското плато достига кота 350,00.

Преобладаващата част от населението е съсредоточена в югозападната част на общината около гр.Аксаково и гр.Игнатиево, които са устройствено обвързани с гр.Варна. Респективно и проблемите на

водоснабдяването, канализацията и пречистването на отпадъчните води са в най-голяма степен решени за тази територия и обитателите ѝ.

Освен населените места за устройствените проблеми на общината, голямо значение има временно приходящото население във вилните зони и къщите за временно обитаване в селата, предимно в най-източната част на общината.

Водоснабдяването на селищата от община Аксаково се осъществява изключително от местни водоизточници, които се намират на територията на общината. Най-много се използват каптажи и кладенци от плитки водоносни хоризонти. Съоръженията са в близост до населените места и са изградени за осигуряване на необходимите водни количества за битови и противопожарни нужди. Водата от всички водоизточници отговаря на стандартите за питейно водоснабдяване. За всички местни водоизточници са изградени помпени станции, а към населените места водоеми. Гравитачно се захранват само населените места на ниска надморска височина.

Регистрира се сезонен недостиг на вода в някои селища, който се дължи на трайни проблеми с водоснабдяването. Потреблението е със значителна сезонна неравномерност, силно увеличено през летния период особено във вилните зони и населените места с къщи за временно обитаване. Ресурсът на местните водоизточници е ограничен и не могат да бъдат осигурени значителни нови водни количества. Недостигът на вода по норми спрямо броя на жителите е несъществен. За отстраняване режима на водоподаване е необходимо да се реконструират съществуващите резервоари или да бъдат изградени нови такива, които да осигурят достатъчно водни количества за задоволяването на питейно-битовите нужди. В някои случаи ще се наложи изграждане на нови водоизточници със съответните довеждащи водопроводи.

Проблемите са изключително от състоянието на водоснабдителната мрежа, което оказва пряко влияние върху загубите на питейна вода и

създава предпоставки за нарушаване на водоподаването. Констатираните загуби на вода са изключително големи и се дължат основно на физически течове – както видими, така и скрити, както от водопроводната мрежа, така и по кранове, връзки, резервоари и в различните шахти. Големи обеми вода се губят също за изпразване и пълнене на водопроводната мрежа при аварии, поради факта, че тя е недобре конструирана и/или преоразмерена, а граничните кранове между хидравличните зони не работят достатъчно добре.

Липсата на средства за превантивна поддръжка и навременна подмяна са довели до голямо влошаване на водопроводните системи. Голямата част от тях трябва да бъдат по-скоро подменени отколкото ремонтирани, вземайки в предвид количеството на загубите и броя на необходимите поправки. В повечето случаи е необходимо и увеличаване на проводимостта на тръбопроводите.

Голям неизползван потенциал се крие в подземните води от дълбоките водоносни хоризонти, които в преобладаващата си част са хипотермални. Само изградените четири сондажа са с приблизителна ресурсна оценка за около 130 l/s при помпено водочерпене, водно количество, което може да удовлетвори цялото потребление на общината към настоящия момент. Дълбоките сондажи дават вода за пиене с отклонения от БДС, като основните нестандартни компоненти са сероводород и температура. Привеждането им в допуските на стандарта може да стане по утвърдени и сравнително не скъпи технологии.

Главните довеждащи водопроводи, външни за общината също имат проводимост, достатъчна за доставяне на разчетените водни количества. Това осигурява необходимата надеждност на водоснабдяването дори в аварийни ситуации. През южните зони на територията преминават няколко значими магистрални водопровода. Те имат стратегическо значение за осигуряване на необходимите водни количества за община Варна, както и за гр.Аксаково, гр.Игнатиево, с.Слънчево, с.Припек,

включително и някои значими стопански обекти извън населените места. Най-важните водопроводи са:

- „Китка - Варна" деривационна система с капацитет - 1800 л/сек. Водопроводът е изграден е в периода 1969 - 1975 год. с размери 180/150 см, 165/130 см, $\varnothing$ 1650 мм, $\varnothing$ 1400 мм, $\varnothing$ 1300 мм, $\varnothing$ 1000 мм и се намира в добро състояние. Водното количество се осигурява от язовир "Камчия", като водата постъпва във II водоснабдителна зона. Общата дължина на деривацията е 101,23 км.

- „Аксаково - Варна" - Първи етап с оразмерителна проводимост - 300 л/сек. Изграден в периода 1957 -1958 год. от етернит $\varnothing$ 546мм. Силно амортизиран, но още е в експлоатация. Предвиден е за ликвидиране.

- „Аксаково - Варна" - Втори етап с проводимост 600 л/сек. Изграден е през 1963-64 год. с размери $\varnothing$ 1000 мм /стомана/, СБ 105/121 см и дължина 25,24 км. Водните количества от него постъпват във водоеми - I водоснабдителна зона на Варна.

- „Аксаково - Варна" - Трети етап с възможна проводимост 2000 л/сек, Изграден е в периода 1989 - 1990 год. с $\varnothing$ 1420 мм /стомана/ и дължина 24,50 км. Довежда водни количества от каптирания през 1990 г. извор "Марцияна" – Аксаково. Водата постъпва във водоемите на IV градска водоснабдителна мрежа и захранва магистрален водопровод Варна - Златни пясъци - II етап.

- Батова - Варна с капацитет 120 л/сек. Изграден е в периода 1934 -1937 год. с $\varnothing$ 400 мм /чугун/. Вече е амортизиран, но е в експлоатация и захранва няколко населени места и урбанизирани територии. За К.К. "Златни пясъци" осигурява аварийно захранване.

Съществени са проблемите по водоснабдяването на северните територии с надморска височина над кота 200. Необходимо е да се ограничи ползването на питейна вода за поливане в дворовете на селата. Като цяло големият резерв на надеждното водоснабдяване остава

намаляването на загубите на вода. При пълно оползотворяване на ресурса на съществуващите водоизточници и привеждане на загубите в стандартни граници, наличните водни количества ще са достатъчни за удовлетворяване нуждите на населението, постоянно живущо в населените места.

Необходимо е да бъдат ревизирани обемите на съществуващите водоеми, като се гарантира нормативно определен противопожарен запас. За цялата територия на населените места трябва да има осигурен напор по-голям от минимално допустимия.

Все още няма одобрена стратегия за развитие на водопроводната мрежа и подобряване качеството и надеждността на водоснабдяването. "ВиК" ООД, като експлоатационно дружество има задължение само да поддържа съществуващата мрежа. Инициативата и необходимите инвестиции за увеличаване проводимостта на водопроводите следва да произтичат от общината. Належащо е да се направи разчет на необходимите инвестиции, да се осигури финансиране и да започне мащабна подмяна на съществуващите водопроводи в населените места. Това е и най-голямото предизвикателство по отношение на водоснабдяването на общината. Така ще се осигурят необходимите водни количества до потребителите при значително снижаване загубите на вода.

Преминаването на главните водопроводи през частни имоти силно ограничава и затруднява достъпа до тях за ремонтни работи и профилактика, а също така значително ограничава възможностите за използване и застрояване на имотите. Необходимо е да бъдат осигурени сервитути на водопроводите, които гарантират безпроблемен достъп и нормални експлоатационни условия, включително за ремонтни и строителни дейности. Трасетата носители на магистрални проводи следва да станат елементи на пътната мрежа, като с градоустройствените планове се осигурят нормални ширини и наклони.

За съществуващите водоизточници, водоеми и други съоръжения на водоснабдяването има частично определени санитарно-охранителни зони, но не навсякъде са изпълнени техническите мероприятия за обозначаването им. Като цяло Общината не разполага с информация трасетата и площадките на ВиК мрежите и съоръженията. Водният оператор в лицето на "ВиК - Варна" ООД има паспортизирани елементите на водоснабдяването, но на карти с приблизителна точност и схематични изображения.

Необходимо е да бъде направено пълно и точно заснемане на цялата водоснабдителна инфраструктура, включително необходимите санитарно-охранителни зони. За обектите, за които няма одобрени проекти за санитарно-охранителни зони, такива трябва да бъдат изготвени.

На територията на община Аксаково, както и в област Варна няма пречиствателни станции за питейни води, които да третират водните количества, подавани в мрежата на "ВиК - Варна" ООД. Единствено се прилага обеззаразяване с хлор и хлорни деривати и на отделни места механично филтриране.

4.3. Канализационна мрежа и пречистването на отпадъчните води

Според изискванията на Директива 91/271/ЕИО — пречистване на градските отпадъчни води, за агломерации, които към момента наброяват повече от 2 000 е.ж. трябва да се осигури отвеждане и пречистване на отпадъчните води. Директивата все пак съдържа разпоредба, позволяваща прилагане на индивидуални подходящи системи, на местата, в които отвеждането би било прекомерно скъпо или не би донесло очакваните екологични ползи. На тази база основното предизвикателство е как да се планира отвеждането и пречистването на отпадъчните води в малките населени места, с разпръснато население, и

особено в онези населени места, в които се очаква спад на населението и стопанската дейност през следващите десетилетия.

Единствената законна алтернатива на централната канализация е изграждането на водоплътни изгребни ями. Те осигуряват високо ниво на опазване на околната среда, ако редовно се изпразват и ако съдържанието им се транспортира и депонира в пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ). Изпълнението на това решение в стриктно съответствие с наредбите, също е свързано с много високи експлоатационните разходи.

Населените места в община Аксаково имат относително ниска степен на изграждане на канализационната мрежа. Само в гр.Аксаково и гр.Игнатиево е частично изградена системата за отвеждане на битовите отпадъчни води. Довеждащият колектор покрай гр.Игнатиево е с голяма проводимост и удовлетворява оттока на битовите води с резерв за цялата територия, която обслужва.

В гр.Аксаково и гр.Игнатиево действащата канализационна система е изградена като разделна, но работи като хибридна. Обхватът на дъждовната канализация е доста ограничен и за по-голямата част от районите с канализация е изградена само битовата. По тази причина в нея постъпва значителен допълнителен приток при валежи. Само в определени проблемни райони има изградена дъждовна канализация, която не осигурява надеждно отводняване на територията. На малко места са изградени дъждоприемни шахти основно при равнинните зони с опасност от наводняване. По реализиран от Община Аксаково проект, финансиран чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013“ в гр.Аксаково бе извършена реконструкция и доизграждане на битова канализация и изграждане на дъждовна, което подобри значително състоянието на инфраструктурата и обезпечи почти на 100% населението с отвеждане на отпадъчните води за пречистване.

Главният приемник за битови отпадъчни води е ПСОВ – Варна, който е

външен за община Аксаково. Станцията е реконструирана и осигурява съвременна степен на биологично пречистване на отпадъчните води, включително второ биологично стъпало, за подобряване степента на пречистване по отношение на азот и фосфор. Тя е с достатъчно свободен капацитет за пречистване на водите, като по този начин за основната част от територия на община Аксаково с най-многобройно население в гр.Аксаково, гр.Игнатиево, селата Припек, Доброглед, Слънчево, както и близките големи животновъдни обекти, приемникът за битови отпадъчни води е осигурен.

Канализационната мрежа трябва да разшири обхвата си, като се включи в разширението на съществуващите колектори от Игнатиево и Аксаково към ПСОВ - Варна. За гр.Игнатиево е необходимо доизграждане на нова битова канализация по всички улици, по които няма съществуваща, така че да бъдат осигурени имотите с приемник на битовите отпадъчни води и бъдат обхванати цялото население, промишленост и обществено обслужващи обекти. За целта са изготвени и одобрени пълен комплект инвестиционни проекти, но на този етап не е осигурено финансиране.

За останалите населени места от тази ос няма изградена канализационна мрежа. Възможно е изграждане на нова и присъединяване с нови колектори към приемника ПСОВ - Варна. Селата Кичево, Куманово, Орешак, Яребична и Долище са в непосредствена близост с извори за питейно водоснабдяване или в зона с високи подпочвени води. Това значително увеличава санитарния риск от замърсяване на водоносни хоризонти. Като се има предвид интензивното застрояване на петте села и произтичащата от това необходимост от решаване на проблема с отпадъчните води се налага решението за отвеждането им посредством водоплътна канална система. По този начин ще се запази чистотата на водосбора на водоснабдителната система от каптажи и кладенци в поречието на р.Батовска при с.Куманово и с.Орешак. Възможно е отвеждането на отпадъчните води от петте села в източна посока до

включването им в съществуваща канална мрежа на гр.Варна чрез система от канализационна помпена станция и колектори или изграждане на локални пречиствателни съоръжения.

За останалите населени места в община Асаково няма добра перспектива за решаване на проблемите с канализацията. За селата с по-малък брой жители остава реална само възможността за локални решения във всеки имот с всички съпътстващи проблеми и недостатъци на обитаването. Основен критерий следва да бъде предпазване на водоносните хоризонти от замърсяване.

За всички населени места, с изключение на гр.Аксаково е необходимо осигуряване на финансиране, инвестиционно проектиране и изграждане на канализационната мрежа. Може да се очаква, че колкото по-интензивно се развива инвестиционния процес, толкова по-висок процент територии ще изостават от изграждането на инфраструктурата и толкова по-голям ще бъде относителния дял на обектите с локални и временни решения.

Отпадъчните води от промишлеността нямат особена тежест при формиране на отпадъчните води. За замърсявания с концентрации по-високи от допустимите по Наредба 7 от 27.11.2007 г. на МОСВ, трябва да са изградени местни пречиствателни съоръжения, преди отвеждане към градската канализация.

Друг фактор, имащ отношение към формиране оттока на отпадъчните води е животновъдството. Понастоящем големите ферми за отглеждане на животни са със собствени решения за пречистване на отпадъчните води.

Към настоящия етап е възприето общо отвеждане на битовите и промишлените отпадъчни води, поради близкия им състав и относително еднородното замърсяване.

Отвеждането на дъждовните води става към Черно море и Варненското езеро през съществуващите дерета, оформящи естествените водосборни

области. Поради климатичните особености, на тези места липсва трайна снежна покривка и валежите са предимно от дъжд. Най-интензивните валежи, имащи отношение към оразмерителната проводимост на деретата и каналите са през пролетния сезон.

Деретата са важен елемент, както на инфраструктурата в населените места, така и на природната среда. Необходимо е да се изготви стратегия за поддържане на деретата, съобразени с всички заинтересовани страни. Добрата проводимост е от изключителна важност за провеждане на бедствени валежи и може да се осигури с увеличаване обхвата на облицованите участъци, редовното им почистване и поддържане, включително и растителността в необлицованите участъци.

Най-сериозният проблем е със замърсяването, което отводнителните съоръжения формират при сух отток. Замърсяването идва по правило най-вече от отпадъчните води, които не се пречистват и директно се заустват в реки или дерета. Общата идея, е че замърсяванията с битови води трябва да се ликвидират при източниците, като така се опазва чистотата на приемниците.

4.4. Телекомуникационна мрежа и ИКТ

Информационните и комуникационни технологии (ИКТ) са един от водещите фактори за изграждане на конкурентоспособна икономика, основана на знанието и иновациите, за иновативно и приобщаващо информационно общество, осигуряващо високо качество на живот на гражданите. Ефектите и въздействието от развитието и широкото прилагане на ИКТ обхващат всички социално икономически сектори. Постепенно ИКТ стават широко достъпни за населението, както по отношение на възможностите за достъп, така и по отношение на тяхната цена.

Разпространението на широколентовия достъп до високоскоростен и свръх-високоскоростен интернет позволява и прави лесно достъпни

икономическите и социалните ползи от ИКТ, свързани и с преодоляване на пречките в разстоянието и развитието, особено на изостаналите райони.

Данните показват, че 99,87% от населението на община Аксаково има свръхбърз широколентов достъп до интернет (30+ mb/s), което е 3-то място сред общините в област Варна. В „сивата зона“ (с поне един доставчик, предлагащ 30+ mb/s) е 3,64% от населението, а в „бялата зона“ (без доставчик, предлагащ 30+ mb/s) – 0,13%. Въпреки, че резултатите са по-добри от средните за областта и страната, те показват, че по-отдалечените и слабо населени места в община Аксаково са затруднени в своите комуникации и в този смисъл допълнително изолирани от обществения и културен живот в страната. Осигуряването на достъп широколентов интернет на хората, живеещи в слабо населените и отдалечени райони ще допринесе съществено за преодоляването на тези тенденции и стимулиране на социалното сближаване.

Таблица 10: Относителен дял на населението с бърз и свръхбърз широколентов достъп до интернет в бели и сиви зони към м.юни 2018 г.

	ШЛИ 30+ mbps	ШЛИ 100+ mbps	Бяла зона	Сива зона
Област Варна	99.01%	98.05%	1.03%	0.92%
Аврен	96.22%	96.22%	3.78%	1.98%
Аксаково	99.87%	99.87%	0.13%	3.64%
Белослав	100.00%	100.00%	0.00%	0.00%
Бяла	63.72%	63.72%	36.28%	0.00%
Варна	100.00%	100.00%	0.00%	0.00%
Ветрино	100.00%	94.41%	0.00%	34.28%
Вълчи дол	92.42%	91.37%	7.58%	4.17%
Долни чифлик	98.27%	96.28%	2.60%	0.00%
Девня	96.22%	96.22%	3.78%	0.00%
Дългопол	96.82%	72.49%	3.18%	4.95%
Провадия	94.44%	91.44%	5.56%	3.28%
Суворово	97.85%	99.56%	2.15%	0.00%
България	97.42%	97.97%	1.59%	2.30%

Източник: Социално-икономически анализ на районите в Р. България, 2019 г.

Една добра инициатива за изграждане на безплатен високоскоростен безжичен Интернет достъп на обществени места (WiFi4EU) стартира Европейската комисия през 2019г. Аксаково е една от общините в страната, спечелили ваучер на стойност 15 000 евро, след като кандидатства по този проект и бе сред одобрените за финансиране. Покритие с безплатен интернет бе осигурено за административната сграда на Община Аксаково, детска площадка „Център“, Народно читалище „Просвета 1905“, Център за подкрепа на личностното развитие – Аксаково, спортна и детска площадка „ЮГ“, детските градини „Дружба“ и „Детство мое“, детска площадка „Поща“; СУ „Св.Климент Охридски“, Медицински център „Аксаково“, спортна и детска площадка в кв.„Надежда“, до бл.3.

Към момента покритието на мрежите на трите оператора (Виваком, А1 и Теленор) на територията на община Аксаково е сравнително добро. Водеща за района все още остава мрежата на БТК. Общинският център Аксаково се обслужва от цифрова централа на БТК АД, която замести аналоговата централа действала до цифровизацията на предприятието. Основните медни и оптични кабели са положени подземно. Разпределителната и абонатна подземна кабелна мрежа е добре развита и позволява включване на нови клиенти.

Добра комуникационна мрежа в гр.Аксаково има и друг кабелен оператор – „М САТ Кейбъл“ ЕАД. Мрежата е изградена основно подземно с оптични и коаксиални кабели. Предприятието е ориентирано предимно към предоставяне на кабелна телевизия. Интерес към града имат и други оператори, които имат частично развита кабелна мрежа.

Селищата с.Слънчево, гр.Игнатиево, с.Припек, с.Доброглед, с.Новаково, с.Изворско, с.Зорница, с.Л.Каравелово, с.Водица, с.Засмяно, с.Крумово, с.Ботево, с.Радево, с.Осеново, с.Климентово, с.Ген. Кантарджиево се обслужват от безжичната система ANO. По кабел от гр.Варна в с.Каменар и с.Кичево е изнесен цифров капацитет – RSU. От RSU-Каменар, чрез

подземен кабел и подземна кабелна мрежа се захранват с.Въглен и с.Яребична. От изнесения капацитет чрез кабел до с.Долище се захранва базовата станция (терена не позволява радиорелейно захранване) обслужваща местните абонати. По меден кабел от изнесения капацитет в с.Кичево се захранва 200 чифтов кабелен шкаф в с.Куманово, абонатите се захранват по подземна кабелна мрежа.

През Кичево преминава и оптичен кабел Варна – Добрич.

В упоменатите населени места кабелната телевизия се предоставя от местни кабелни оператори. „Булсатком“ е също е изградила системи за сателитна телевизия и интернет, предимно в селата разположени около Варна и Аксаково.

Насърчаването на развитието на ИКТ от Община Аксаково може да има конкретни изражения чрез:

- комуникация и предоставяне на услуги на гражданите и бизнеса от страна на администрацията по електронен път;
- организиране на онлайн публични обсъждания по определени теми – политики, стратегически документи, проекти на нормативни актове, предоставяни услуги и др. и получаване на обратна връзка;
- изграждане на единна система за видеонаблюдение на училища, обществени сгради, културни и исторически ценности, пътни връзки, превантивен контрол или предприемане на мерки при атмосферни събития като наводнения, поледица, снежни навявания и др.
- създаването на условия за развитие и подпомагане на инвестиционните намерения на телекомуникационните предприятия, особено в отдалечените и по-малобройни населени места.

4.5. Енергийна система и енергийна ефективност

4.5.1. Електроразпределителна мрежа

Електроснабдяването на община Аксаково се е изграждало в тясна връзка с електроизграждането на община Варна поради териториалната близост. На територията на общината електроенергийната мрежа е добре развита, всички населени места са електроснабдени.

През територията на общината преминават трасета на 2 въздушни електропроводни линии (ВЕЛ) 220 kV, 5 ВЕЛ 110 kV и 1 ВЕЛ 20 kV. На територията на общината се намира подстанция 110/20 kV "Фамтекс", която захранва едноименното предприятие.

Населените места разположени на територията на община Аксаково се захранват от преминаващите през територията електропроводи средно напрежение 20 kV излизащи от подстанции 110/20 kV, както следва:

1. Подстанция 110/20 kV „Максуда“

- Извод „Крумово“ с дължина на основната мрежа около 77 км, захранващ 44 бр. трафопостове във гр.Аксаково, с.Ботево, с.Крумово, с.Л.Каравелово, с.Водица, с.Зорница, с.Засмяново, с.Кап. Радево и с.Изворско.

- Извод „Новаково“ с дължина на основната мрежа около 52 км, захранващ 32 бр. трафопоста в с.Въглен, с.Яребична и с.Новаково.

- Извод „Игнатиево“ с дължина на основната мрежа около 8 км, захранващ 33 бр. трафопоста в с.Слънчево, гр.Игнатиево, с.Доброглед и с.Припек.

2. Подстанция 110/20 kV „Белослав“

- Извод „Роса“ с дължина на основната мрежа около 22 км, захранващ 12 бр. трафопоста в землището на гр.Игнатиево.

3. Подстанция 110/20 kV „Север“

- Извод „Аксаково“ с дължина на основната мрежа около 12 км и захранва 25 бр. трафопоста в гр.Аксаково и в землището на гр.Аксаково.

- Извод „Летец“ с дължина на основната мрежа около 5 км и захранва 5 бр. трафопоста в землището на гр.Аксаково и Летище - Варна.

4. Подстанция 110/20 kV „Траката“

- Извод „Осеново“ с дължина на основната мрежа около 25 км и захранва 27 бр. трафопоста в с.Осеново и с.Кичево

5. Подстанция 110/20 kV „Зл. пясъци“

- Извод „Единство“ с дължина на основната мрежа около 32 км и захранва 28 бр. трафопоста в с.Орешак, с.Климентово и с.Ген. Кантарджиево.

6. ВС „Стадиона“ 20 kV

- Извод „Орешак“ до ВС „Орешак“, а от нея извод „Долище“ с дължина на основната мрежа около 15 км и захранва 16 бр. трафопоста в с.Долище и с.Куманово.

Мрежата средно напрежение е добре развита и е в добро състояние.

Мрежа ниско напрежение в по-голямата си част е въздушна с недостатъчна преносна възможност.

В гр.Аксаково и гр.Игнатиево при недостиг на ел.енергия в промишлените зони се предвижда развитие на мрежата с нови кабелни линии средно напрежение 20 kV. В промишлената зона на гр.Аксаково се предвижда изграждане на Възлова станция 20 kV захранена с две кабелни линии от П/ст „Север“.

Развитието на мрежа средно и ниско напрежение се решава с разработване на ПУП, ПУР по квартали или с конкретните работни проекти, съгласно предписанията на електроснабдителното дружество.

За освобождаване на терени за строителство и за подобряване схемата за електрозахранване в урбанизираните терени въздушните електропроводи могат да се кабелират частично. За трасета на кабелите следва да се ползват улици, сервитути на пътища и селскостопански пътища общинска и държавна собственост.

4.5.2. Топло и газоснабдяване

На територията на община Аксаково няма изградени централизирани системи за топлоснабдяване. В повечето населени места се използват локални източници за отопление на по-големите сгради и производствени предприятия, а повечето къщи се отопляват на твърдо гориво. Развитието на централно топлоснабдяване в малките населени места е нерентабилно и малко вероятно.

През територията на община Аксаково преминава преносен газопровод - магистралното отклонение. Разпределението на природен газ на територията на община Аксаково се извършва от газоразпределителното предприятие, което е газифицирало част от гр.Аксаково и някои промишлени обекти извън рамките на града. В гр.Аксаково само няколко административно-битови сгради са с локални отоплителни централи с обща топлинна мощност около 2 Гкал/ч. По-голям топлоизточник е котелната централа на Летище-Варна. Тя има топлинна мощност 4,25 Гкал/ч.

Към 2018г. само 2,59% от домакинствата в община Аксаково са газифицирани. Макар и под средния за страната, този показател е най-висок сред общините в област Варна.

Газоснабдяването на цялата община Аксаково, поради ниската плътност на застрояване и големите разстояния, е неизгодно икономически и не е залегнало в програмата на лицензианта на територията. С изключение на гр.Аксаково, гр.Игнатиево и зоната между тях и с.Тополи, в останалите населени места газификация е възможна само с компресиран природен газ.

Таблица 11: Газифицирани домакинства по години

	2007	2013	2018	% газифицирани домакинства към 2018
България	32 352	65 182	93 690	3,12%
Област Варна	1 174	2 309	2 843	1,46%
Аврен				0,00%
Аксаково	10	84	194	2,59%
Белослав	37	71	84	2,02%
Бяла				0,00%
Варна	1 062	1 978	2 348	1,62%
Ветрино				0,00%
Вълчи дол		33	44	1,03%
Девня				0,00%
Долни чифлик				0,00%
Дългопол	9	17	22	0,42%
Провадия	56	126	151	1,72%
Суворово				0,00%

Източник: Социално-икономически анализ на районите в Република България

В избраната концепция за изработване на ОУП на община Аксаково се предвижда изграждане на нова автоматична газорегулираща станция (АГРС) Игнатиево, с която да се замени съществуващата АГРС Варна. Преносният газопровод между новата и старата газорегулираща станции ще се реконструира в разпределителен с налягане 16 бара и със сервитут съгласно изискванията на експлоатационните дружества. С тази промяна ще се осигурят необходимите количества за гр.Варна и гр.Аксаково 400 хил.м³ природен газ. Новата АГРС ще бъде с достатъчно голям капацитет 500хил.м³.

Развитието на топло- и газоснабдяването е алтернативата за отопление, охлаждане и битово-горещо водоснабдяване на жителите на община Аксаково за следващите десетилетия. Анализът на вариантите за развитие на енергийната система показват, че с изключение на въвеждането на възобновяеми източници на енергия, газоснабдяването е

икономически най-изгодно. Дори без отчитане на потенциала му за намаляване на емисиите на парникови газове то намалява себестойността на енергийните услуги.

Нарастването на цените на петролните продукти (течни горива и пропан-бутан), както и необходимостта от резервоари за съхранение ги прави все по-непривлекателни за потребителите. В транспорта също се наблюдава тенденция на увеличаване броя на автомобилите, използващи природен газ.

Дървата и въглищата от своя страна са по-евтини, но също изискват място за съхранение и експлоатацията на горивните уредби. Недостатък е и голямото замърсяване – от димните газове и от пепелта.

Основен конкурент на природния газ се явява използването на електрическа енергия за климатизация чрез конвенционалните термопомпени системи, които обаче въпреки ниската себестойност на получената топлина не могат да предложат необходимия комфорт в помещенията, а и при по-ниски температури са неефективни. Отоплението с електрически нагреватели е с най-ниски първоначални инвестиции, но цената на получената топлина е толкова висока, че го обезсмисля дори и при използване на акумулаторни печки, използващи нощна енергия.

Освен степента на развитие и пространствената организация на газопроводната мрежа със съпътстващите диспропорции във възможностите за достъп, допълнителен проблем за битовите потребители да използват тази възможност, се явява и финансовия. Основната причина е високата начална цена за инвестиция в газовата инсталация, непреодолима за голяма част от българските домакинства и вероятно недостатъчна осведоменост за по-ниските разходи като консумативи вече в процеса на потребление на природен газ. Разбира се, тези сравнения са различни и относителни в зависимост от досега използваното гориво и тук се изисква много грижлива политика от страна

на държавата да намери баланса между икономическите възможности на населението и по-глобалните екологични цели, респ. поетите национални ангажименти за намаление емисиите на CO₂.

Допълнителен проблем е ниската заинтересованост на хората за включване, дори при осигурена възможност за газоснабдяване, което изисква внимателно стимулиране чрез подходящи програми и действия от страна на общината и държавата.

4.5.3. Възобновяеми енергийни източници (ВЕИ)

Територията на Община Аксаково в голяма степен е подходяща за развитието на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ).

Съществуват землища с **вятър** подходящ за монтиране на ветрогенератори и слънчево греене с потенциал за соларни паркове и загряване на вода в слънчевите колектори или други системи. Вече се прилагат слънчеви термични системи за топла вода за битови нужди на жилищни, обществени и стопански обекти с възможност за сушене на дървен материал и селскостопанска продукция. Хибридно слънчево осветление и фотоволтаичните системи за производство на електрическа енергия са технологии, също навлизат в практиката.

За присъединяване на новите мощност има възможност да се използва съществуващата мрежа чрез реконструкция, а също и изграждане на нова подстанция 110/20 kV, за изнасяне на произведената ел. енергия до големите консуматори. Отредени терени за изграждане на фотоволтаици и ветрогенератори има в землищата на селата Изворско, Новаково, Крумово, Доброглед, Кичево, Любен Каравелово, Климентово, Кантарджиево, Куманово, Ботево, Зорница.

Водните ресурси на територията на общината са незначителни, което ограничава тяхното използване за производство на енергия. Предимство е, че на територията на общината се намират 4 дълбоки сондажи с термална вода с температура 30-50°C и дебит 20-40л/с. Те създават

възможност за изграждане на термопомпени инсталации за производство на геотермалната енергия.

Производствените разходи за електроенергия и топлинна енергия при **термопомпени инсталации** са по-ниски от тези при конвенционалните технологии. Същественото е, че коефициентът на използване на геотермалния източник може да надхвърли 90%, което е недостижимо при другите технологии. Амортизационният период на съоръженията е около 30 години, докато използването на енергоизточника може да продължи в пъти повече. За осъществяването на такива проекти поради високата цена на инвестициите е подходящо да се използват публично-частно партньорство.

Друг възможен източник на енергия на територията на Община Аксаково е **биомасата и биогоривата**. Биомасата включва дървесина, отпадъци от земеделските култури или специално отглеждани енергийни култури, отпадъци от животновъдството и др.

Основните енергийни култури, използвани като суровина за производство на биоетанол са захарното цвекло, пшеницата и царевичката, а за биодизел – рапицата и слънчогледа. Климатичните и агрометеорологични условия за производство на голяма част от тези култури на територията на община Аксаково са благоприятни. Въпреки това на територията на общината няма производители на биомаса и биогорива.

Независимо от потенциала, който има територията на община Аксаково за развитие на ВЕИ, те са слабо застъпени – далеч под средното за областта и страната.

Основните пречки за реализиране на ВЕИ проекти в община Аксаково са висока цена на инвестициите във ВЕИ, все още дълъг срок на възвращаемост, ниски цени на изкупуване на електрическата енергия, произведена от ВЕИ, липса на систематизирани данни за местния потенциал на ВЕИ, липса на достатъчно познания за приложими ВЕИ

технологии и др. Съществуват и редица нормативни ограничения, между които наличие на защитени територии, защитени зони и природни местообитания, пътища на мигриращи птици, висококатегорийни плодородни земи, законодателни ограничения в областта на управлението на водите и др.

Таблица 12: Изградени мощности по видове ВИ и общини към 30.06.2018г.

Община/ област	ВЕЦ Мощност МВт	ФТЕЦ Мощност МВт	ВяЕЦ Мощност МВт	БиоЕЦ Мощност МВт	ВИ общо брой	ВИ Общо Мощност МВт	Плътност МВт/1000 км ²
България	2362.4	1052.83	700.2	64.2	2337	4179.7	37.7
Област Варна	1.2	11.1	60.5		40	72.7	19.06
Аврен		5.0			2	5.0	14.20
Аксаково		0.3	0.5		3	0.8	1.66
Белослав		0.0			1	0.0	0.08
Варна		0.2			16	0.2	0.73
Ветрино		0.0			1	0.0	0.05
Вълчи дол		0.2			3	0.2	0.49
Девня		4.8			1	4.8	39.55
Долни чифлик		0.0			1	0.0	0.04
Дългопол	1.2	0.1			2	1.3	2.90
Провадия		0.3			6	0.3	0.60
Суворово		0.1	60.0		4	60.1	278.64

Източник: Интегрирана териториална стратегия за развитие СИР

Трябва все пак да се отбележи, че последните години цената на фотоелектрическите панели непрекъснато спада, те стават все по-ефективни, което намалява и срока на изкупуване и ги прави най-бързо развиващия се сектор на възобновяемите енергийни източници, особено в производството за собствени нужди.

4.5.4. Енергийна ефективност

Част от общинските сгради (административни, образователни, здравни, социални, културни и др.) в община Аксаково са в задоволително състояние по отношение на енергийната ефективност, а друга част – в незадоволително състояние. Към втората група попада например сградата на общинската администрация, която е един от най-големите

консуматори, както на ел.енергия и горива. За подобряване комфорта в сградите и с цел намаляване на разхода на енергия (най-вече на гориво през отоплителния сезон), е наложително да се направят енергийни одити и приложат както енергоспестяващи мероприятия като подмяна на дограми, изолация, сградни инсталации и др., така и да се използват възможностите на ВЕИ като инсталиране котли на биомаса и термосоларни инсталации за топла вода. Покривите на голяма част от общинските сгради са подходящи за инсталиране на фотоволтаични инсталации. Тъй като част от сградите се отопляват децентрализирано с дърва, препоръчително е да се проучи възможността за инсталиране на централизирано отопление на дърва или отпадъчна дървесина, със съвременен водогреен котел (котли). За сградите с непрекъсната употреба (детски градини и ясли) е подходящо поставянето на термосоларни инсталации за топла вода. В практиката навлизат вече и водородни системи за отопление.

Голяма част от жилищния сграден фонд, преобладаващата част от който са частни еднофамилни сгради, също е амортизиран и се нуждае от прилагане на енергоспестяващи мерки (предимно топлоизолация и нови дограми), което може да се комбинира с прилагане на ВЕИ технологии. Най-използваният ВЕИ ресурс тук е консумация на биомаса по формата дърва за огрев. Най-голям потенциал за внедряване на ВЕИ технологии в жилищните сгради има използването на термосоларни колектори за топла вода. Налице е сериозен потенциал за замяна на съществуващите амортизирани, нискоефективни горивни инсталации (печки) със съвременни горивни системи, с което може да се реализира до 100% повишаване на енергийната ефективност. Възможно е на южните скатове от покривите на жилищата да се поставят фотоволтаични инсталации с малки мощности.

Трябва да отбележим, че Община Аксаково успя да реновира 4 многофамилни жилищни сгради по Национална програма за енергийна

ефективност на многофамилните жилищни сгради. Подадени са документи за още 3 сгради, които се очаква да бъдат финансирани от Националния план за възстановяване и устойчивост. Реализацията на тези и другите изброени мерки ще допринесе за постигане на по-висока степен на енергийна ефективност, комфорт, намаляване на разходите за енергия, подобряване на експлоатационните характеристики и удължаване на полезния експлоатационен период на сградите в съответствие с критериите за устойчиво развитие.

Уличното осветление е един от основните консуматори на електрическа енергия за общината. В голяма част осветителните тела вече са подменени с LED лампи. Възможностите за приложение на ВЕИ в този сектор е прилагане на LED осветителни тела с фотосоларни панели и акумулатори. С това ще се реализират съществени енергийни икономии. Поради високата цена на тези съоръжения, е необходимо да се търсят програми с безвъзмездно финансиране.

В бизнес сектора са приложими термосоларни колектори за топла вода за битови и технологични нужди. Възможно е на покривите на сградите (също паркинги и навеси), или като допълнително техническо съоръжение да се инсталират фотоволтаични инсталации. Бизнесът е този, който може да оцени инвестиционния потенциал в сектора на ВЕИ и да реализира мащабни проекти в сферата на оползотворяване на отпадна биомаса от селскостопанския сектор, мащабни ветрогенераторни или фотоволтаични паркове.

Изводи:

- Община Аксаково е кръстопът на артерии от висок клас, което заедно с близостта на гр.Варна (жп гара, летище, пристанище), обуславя много добри транспортни връзки.
- Гъстотата на пътната мрежа е над средната за страната.

- Техническата инфраструктура на община Аксаково не може изцяло да посрещне нуждите на населението.
- Голямата част от общинската пътна и улична мрежа е в незадоволително състояние.
- Водопроводната мрежа на цялата територия е силно амортизирана с изключение на гр.Аксаково.
- Населените места в община Аксаково имат относително ниска степен на изграждане на канализационната мрежа. Само в гр.Аксаково и гр.Игнатиево е частично изградена системата за отвеждане на битовите отпадъчни води.
- Регистрира се сезонен недостиг на вода в някои селища.
- Ограничен е достъпът до Интернет в част от селата на територията и в този смисъл допълнително те са допълнително изолирани от обществения и културен живот в страната.
- Електроенергийната мрежа е добре развита, всички населени места са електроснабдени
- Към 2018г. само 2,59% от домакинствата в община Аксаково са газифицирани. Макар и под средния за страната, този показател е най-висок сред общините в област Варна.
- Развитието на топло- и газоснабдяването е алтернативата за отопление, охлаждане и битово-горещо водоснабдяване на жителите на община Аксаково за следващите десетилетия.
- Независимо от потенциала, който има на територията на община Аксаково за развитие на ВЕИ, те са слабо застъпени – далеч под средното за областта и страната.
- Енергийната ефективност на общинските сгради следва да се подобри.
- Необходимо е да се направи решителна стъпка към информационното общество с изграждането на обществена информационна и комуникационна система и предлагане на

електронни услуги за целия обществен сектор, както и намаляване на териториалните различия в използването на ИКТ.

- Инициативата и голяма част от необходимите инвестиции за подобряване на инфраструктурата следва да произтичат от общината.

5. Екологично състояние и рискове

5.1. Анализ по компоненти на околната среда

5.1.1. Атмосферен въздух

В района на Аксаково няма пункт единната национална система за наблюдение и контрол на околната среда в Република България. Пунктовете за мониторинг на качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ Варна са разположени в четири населени места - гр.Варна, гр.Добрич, гр.Девня и с.Старо Оряхово (горски екосистеми). Съгласно мониторинга община Варна е класифицирана като "гореща" екологична точка, тъй като в нея съществува потенциална възможност от влошаване здравето на населението, вследствие от замърсяването на атмосферния въздух с фини прахови частици. Данните за замърсяването на атмосферния въздух в община Варна обаче много слабо корелират със състоянието на атмосферния въздух в община Аксаково и могат да имат само локални и епизодични връзки при определени атмосферни условия. Пренос на замърсители от Девненския промишлен комплекс, на база на направеното моделиране за разпространение на замърсителите от КАВ програмата на община Девня, също е минимално. Засегнатата от наднормено замърсяване територията на община Аксаково е оценена на 1,94 кв². В обхвата на тази територия попадат гори и земеделски земи. Няма населени места в замърсената зона. Възможно е все пак при специфични метеорологични условия и моментни промени в технологичните процеси да се предизвикат наднормени концентрации в землището на с.Слънчево.

За статуса на въздуха в община Аксаково се ползват данни от измервания на Мобилна автоматична станция на Регионална лаборатория Варна ИАОС. Измервания са правени на ул."Добруджа" №3 в периода 19-30.05.2018г.

Направените измервания показват, че не са регистрирани превишения на нормата на измерваните замърсители на атмосферния въздух – фини

прахови частици (ФПЧ10), серен диоксид (SO₂), азотен диоксид (NO₂), въглероден оксид (CO), азотни оксиди (NO) и озон (O₃).

Като цяло територията на община Аксаково се характеризира с нисък потенциал на техногенно замърсяване на атмосферния въздух, като същевременно липсват условия и източници за създаване на трайни зони на замърсяване. Основните потенциални източници на замърсяване са:

- ***Емисии от предприятия***

Производствената дейност, осъществявана в промишлените зони на Аксаково, Игнатиево и Слънчево оказва понастоящем незначително влияние върху жилищните зони в близост до тях. Специфичен източник на миризми е Свинекомплексът в Слънчево, като в определени метеорологични ситуации се засягат жилищни зони в селото. Съгласно предоставените от РИОСВ доклади и резултати от собствени (на предприятията) индикативни измервания на емисиите вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух във връзка с изискванията на чл.18, т.1 от Закона за чистотата на атмосферния въздух за 2017 и 2018г. не са констатирани надвишения на нормите за допустими емисии по измерваните показатели.

- ***Бензиностанции***

Бензиностанциите емитират във въздуха пари на бензини - ЛОС. Емисиите са ограничени поради това че транспортните средства за превоз/товарене и разтоварване отговарят на изискванията на чл.8, чл.12 ал.1 от Наредба №16 от 1999г. и работят с удостоверение издадено от ИА „Автомобилна администрация“. Проблем има когато бензиностанции използват за зареждане бензиновози, нямащи възможност за приемане обратно на бензиновите пари. Въздействията са локални и кратковременни.

- ***Депо за неопасни отпадъци в с.Въглен***

Депата за битови отпадъци представляват източник на мирис, прах и т.нар. сметищен газ, състоящ се от метан, въглероден монооксид и още редица органични и неорганични компоненти. Замърсяването има локален характер. Добрите практики от намаляването на вредното въздействие на сметищен газ изискват неговото третиране – чрез пряко изгаряне във факли или оползотворяването му като гориво в топло- или електро-централи към градските депа.

- **Битово отопление**

Община Аксаково, както почти всички общини в България не разполага с точна информация за годишния разход на горива по видове (дърва, въглища, брикети, нафта, газ и т.н.), което е необходимо за изготвянето на точна оценка. Традиционните битови горивни уредби използват предимно дърва, но също въглища, газьол (нафта), газ „пропан-бутан“ и др., които са източници на емисии на фини прахови частици, азотни и въглеродни окиси, серен диоксид и др. Те имат предимно сезонен характер, което води до по-високи стойности на фини прахови частици (ФПЧ10) през зимните месеци на годината.

- **Замърсяване от селскостопански дейности**

Община Аксаково се характеризира със значителна площ обработваеми земеделски земи. По-съществени емисии на прах са възможни при извършване на есенна оран, преди настъпването на дъждовния период. Фермите, в които се отглеждат животни, също са източник на замърсяване на атмосферния въздух, най-вече през лятото. При разлагане на органичните материи се отделят неприятни и зловонни миризми, които са особено притегателни за летящи разпространители на зарази и болести – мухи, комари и др., опасни както за хората, така и за животните.

Сериозен проблем за всички селища са есенните палежи на сламата,

които причиняват разнопосочни екопроблеми. Отделяните при горенето дим и сажди замърсяват атмосферния въздух, а от високата температура се унищожава растителността покрай горящите площи. По този начин се нарушава и естественото местообитание, като се ликвидират жизнените условия на животинския свят.

Замърсяванията от земеделска дейност на територията на община Аксаково като цяло са локални и не е възможно в резултат да бъдат превишени допустимите стойности в населените места.

- ***Емисии от транспорта***

В резултат на пътния трафик на територията на общината в атмосферния въздух се емитират замърсители. Състоянието на уличните платна и най-вече пътната настилка по републиканската пътна мрежа, където е най-висока интензивността на движение на превозни средства, е много добро. Това предполага движение на автомобилите с равномерна скорост и е предпоставка за нисък разход на гориво и съответно по-слабо въздействие на транспорта. Замърсителите, емитирани от наземния транспорт са значителни, но в нормите и същевременно локално проявени.

- ***Авиационен транспорт***

В непосредствена близост до гр. Аксаково се намира летище Варна, което не е източник на наднормено замърсяване, но е един от сериозните източници на емисии на вредни газове (въглеродороди, азотни оксиди, въглероден оксид, сажди) и на шум за съседните урбанизирани територии. Въздействието е изразено предимно през летния сезон, когато има натоварен трафик на полети, свързан с обслужването на туризма.

Данните за състоянието на въздуха и анализа на съществуващите промишлени и обслужващи дейности показват:

- Регионът се характеризира с нисък потенциал на техногенно замърсяване на атмосферния въздух, като същевременно липсват условия и източници за създаване на трайни зони на замърсяване.
- Главният фактор, оказващ влияние върху качеството на атмосферния въздух е битовото отопление.
- Източниците на замърсяване са точкови (малки предприятия, животновъдни ферми и др.) и са с локално въздействие.
- Постоянни източници на замърсяване на въздуха почти липсват, с изключение на депо „Въглен“.
- Производствени предприятия, които ежедневно да влияят върху качеството на въздуха няма.
- Близостта на автомагистрала „Хемус“ и на Летище – Варна създава известно натоварване на атмосферния въздух с SO₂, H₂S, NO, и NO₂, но данните от замерванията на въздуха за фоново замърсяване показват, че цитираните показатели запазват стойности в рамките на среднодневните НДК съгласно Наредба 14 за норми ПДК на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места.

5.1.2. Води

• **Повърхностни води**

Съгласно данните на Националната система за екологичен мониторинг повърхностните води на реките и язовирите на територията на община Аксаково се оценяват като приемливо чисти. Няма данни за наблюдения на хидрологията и хидрохимията на деретата, поради което не може да се даде точна преценка за вида и количеството на замърсителите в тях. Описаното състояние на очистването на отпадъчните води от стопанските предприятия дава основание да се предположи, че състоянието е добро. На територията на община Аксаково са идентифицирани следните повърхностни водни тела (код и наименование):

1) BG2DO800R005 „р.Батова - от извора до с.Долище“

Водното тяло е от типа от типа „средни и малки реки“, по хидроморфологични характеристики – естествено. Съгласно ПУРБ на Черноморски район 2016-2021 водното тяло е определено в добро екологично състояние и добро химично състояние. Целите за околна среда за повърхностните води в Черноморски район са определени в съответствие с Раздел VI на Закона за водите и чл. 4 от Директива 2000/60/ЕС. Поставената в ПУРБ цел е: запазване на добро екологично състояние; запазване на добро химично състояние.

2) BG2DO800R004 „р.Батова - след с.Долище до с.Батово”

Водното тяло е от типа от типа „средни и малки реки“, по хидроморфологични характеристики – естествено. Съгласно ПУРБ на Черноморски район 2016- 2021 водното тяло е определено в добро екологично състояние и неизвестно химично състояние. Целите за околна среда за повърхностните води в Черноморски район са определени в съответствие с Раздел VI на Закона за водите и чл. 4 от Директива 2000/60/ЕС. Поставената в ПУРБ цел е: запазване на добро екологично състояние; постигане и запазване на добро химично състояние.

3) BG2D0800R002 „р.Екренска, от изворите до понирането ѝ при с.Кранево”

Водното тяло е от типа от типа „средни и малки реки” , по хидроморфологични характеристики – естествено. Съгласно ПУРБ на Черноморски район 2016-2021 водното тяло е определено в добро екологично състояние и добро химично състояние. Целите за околна среда за повърхностните води в Черноморски район са определени в съответствие с Раздел VI на Закона за водите и чл. 4 от Директива 2000/60/ЕС. Поставената в ПУРБ цел е: запазване на добро екологично състояние; запазване на добро химично състояние

4) BG2DO800R006 - „р.Изворска - от извора до вливане в р. Батова”

Повърхностно водно тяло е от типа от типа „средни и малки реки” , по хидроморфологични характеристики – естествено. Съгласно ПУРБ на

Черноморски район 2016- 2021 водното тяло е определено в добро екологично състояние и неизвестно химично състояние, с поставени цели: запазване на добро екологично състояние; постигане и запазване на добро химично състояние.

5) BG2PR100L001 „Варненско езеро“

Варненското езеро е извън границите на община Аксаково но водосборната му област обхваща част от южните територии на общината. Тялото е определено в много лош екологичен потенциал и неизвестно химично състояние, с поставени цели: предотвратяване влошаването на екологичния потенциал; опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на умерен екологичен потенциал; постигане и запазване на добро химично състояние.

На територията на община Аксаково – водосборната област на Варненско езеро няма големи замърсители. Съществуват земеделски дейности, оранжерийни производства и сравнително малко - предимно складови и обслужващи обекти. Големите замърсители на Варненско езеро са пристанищата, корабоплаването, заустването на големи ПСОВ, Промислени дейности в агломерацията Варна-Белослав-Девня.

6) Повърхностно водно тяло BG2PR100L002 „Канал, свързващ Белославско езеро с Варненско езеро (канал 2)“

Каналът е извън границите на община Аксаково но водосборната му област обхваща част от южните територии на общината. Талото е определено в много лош екологичен потенциал и неизвестно химично състояние, с поставени цели: предотвратяване влошаването на екологичния потенциал; опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на умерен екологичен потенциал; постигане и запазване на добро химично състояние.

На територията на община Аксаково – водосборната област на Варненско езеро няма големи замърсители. Съществуват земеделски дейности, оранжерийни производства и предимно складови и обслужващи обекти.

Големите замърсители на Канал 2 са пристанищата, корабоплаването, заустването на големи ПСОВ.

- **Морска акватория**

Морската вода не показва отклонения от българските и европейските норми по показателите хидро-физични характеристика, активна реакция на водата, разтворен кислород, съдържание на биогенни елементи (азот и фосфор). Микробиологичните характеристика на морската вода в 99% от случаите през активния сезон отговарят на българските стандарти и в 100% от случаите – на директивите на ЕС. Радиологичните характеристики са в границите на естествения радиационен фон. Замърсяването с нефтопродукти е инцидентно и е под нормите за курортни зони.

Качеството на крайбрежните морски води на територията на общината не се наблюдава. Най-близките пунктове са „Златни пясъци“ и „Албена“.

Крайбрежното водно тяло с код BG2BS000C1013 и наименование „от Каварна до н.Галата“ е оценено в ПУРБ на Черноморски район 2016-2021г. като: умерено екологично състояние и непостигащо добро химично състояние.

Поставените цели в ПУРБ 2016-2019 за водното тяло са: предотвратяване влошаването на екологичното състояние; опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние; предотвратяване на замърсяването и постигане на добро състояние по химични елементи - ДЕНР; предотвратяване, прогресивно намаляване и прекратяване на веднъж или на етапи на замърсяването от емисии, зауствания и изпускания на приоритетни и приоритетно опасни вещества.

- **Подземни води**

Хидрогеоложките условия на територията на община Аксаково се характеризират с наличие на порови и карстови подземни води, обособени в следните подземните водни тела:

1) BG2G000000Q002 „Порови води в кватернера на р.Батова"

Водното тяло е определено в добро количествено и лошо химично състояние. Замърсено е със сулфати, хлориди, калций, магнезий и манган. Най-близките до община Аксаково мониторингови пунктове са Рогачево – ШК и Кранево ШК 1 "Извор". Поставена е цел за постигане състояние.

2) BG2G000000N018 „Порови води в неоген-миоцен-сармат Изгрев-Варна-Ботево-Батова"

Съгласно ПУРБ на Черноморски район 2016-2021 водното тяло е оценено в „лошо" химично състояние и добро количествено състояние. Мониторингът през 2018г. се осъществява в 12 пункта. Данните, публикувани на страницата на БДЧР, ч в различни пунктове са установени превишения над пределно допустимите стойности на калций, амониево йони, желязо, ортофосфати, нитрати и др.

Основната цел е постигане на добро състояние. Целите за опазване са: предотвратяване влошаването на химичното състояние по показателя NO3 и намаляване под пределните стойности; опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро химично състояние; постигане на добро количествено състояние с намаляване на водовземането в системи със значим натиск на черпене; опазване на добро състояние в зоните за защита на водите около питейно битовите водоизточници чрез спазване на забраните и ограниченията в Наредба 3. Заложени мерки касаещи ОУП Аксаково: изграждане на санитарно-охранителни зони за водоизточници; реконструкция и основен ремонт на водопроводни мрежи в общ.Аксаково, общ.Вълчи дол, общ. Суворово.

3) BG2G000000PG026 „Порови води в палеоген-еоцен Варна-Шабла"

Съгласно ПУРБ на Черноморски район 2016-2021, подземното водно тяло е оценено в „лошо“ химичното състояние и добро количествено състояние. Основната цел е постигане на добро количествено състояние. Мониторинга на подземното водно тяло през 2017 - 2018г се осъществява в 6 пункта. Данните публикувани на страницата на БДЧР показват, че са установени превишения показатели електропроводимост, нитрати, обща твърдост, сулфати, калций, олово, желязо, магнезий и манган. Пункт Игнатиево – ТК „Вин гуп“, който се намира в община Аксаково е с превишения по показатели електропроводимост, калций, обща твърдост и манган. Повишеното съдържание на замърсителите в подземните води се дължи на дифузни източници предимно развито селско стопанство.

4) BG2G000J3K1040 „Карстови води в малм-валанжа“

Публикуваните данните от мониторинга на територията на БДУВЧР през 2017-2018г показват, че водното тяло поддържа нива на показателите под пределните стойности и запазва доброто си състояние. Установени са епизодични незначителни превишения в 2 от пунктовете по показатели манган и желязо.

Целите за опазване са: запазване на добро химично състояние; запазване на добро количествено състояние.

5) BG2DGW000J3K1041 „Карстови води в малм-валанж“

Публикуваните данните от мониторинга на територията на БДУВДР през 2017-2018г. показват, че водното тяло поддържа нива на показателите под пределно допустимите и запазва доброто си химично състояние.

Целите за опазване са както следва: запазване на добро количествено и химично състояние.

Изводите, които се правят за състоянието на подземните води в Регионалния доклад за състоянието на околната среда през 2019 година на РИОСВ – Варна са:

- Констатираното влошеното химично състояние на подземните водни тела е предимно следствие от замърсяване от дифузни

източници (използване на торове и препарати и земеделски продукти).

- Относно получените радиологични изследвания, които се извършват за първи път в рамките на действащия ПУРБ не са установени потвърждения за наличие на трайни превишения, както и не е установен източника на замърсяване на пункта.

Значими потенциални замърсители по отношение на химичното състояние на подземните води могат да са:

- Просмукване на замърсители при взаимодействие с повърхностните води;
- Липсата на канализации и ПСОВ в населените места;
- Интензивното земеделие;
- Индустриални източници на замърсяване;
- Действащи депата за твърди битови отпадъци, които не отговарят на изискванията на Наредба 6/27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци;
- Нерегламентирани сметища.

Най-застрашени са изворите на с.Кичево и тези разположени в северния скат на р.Батова при с.Куманово и с.Орешак, както и изворите при с.Яребична, с.Изворско и с.Водица.

• **Санитарно-охранителни зони**

Санитарно-охранителните зони (СОЗ) обхващат:

1. акваторията и територията около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване от повърхностни води;
2. територията и/или подземния воден обект около водоизточниците за питейно-битово водоснабдяване от подземни води и за минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди, и територията около надземните съоръжения.

Санитарно-охранителните зони осигуряват:

1. физическа охрана на водоизточника и/или съоръжението;
2. защита срещу постъпване на замърсители във водоизточниците;
3. гарантиране на проектното количество и качеството на водите във водовземните съоръжения за срока на действие на разрешителното за водоползване;
4. запазване на водоизточника в състояние, позволяващо ползването му за питейни цели от бъдещите поколения.

На територията на община Аксаково, учредените СОЗ са както следва:

- Пояси II и III около „С – 2х” „Грийн парк - Рогачево”, учредени със Заповед №4/22.04.2010г. на Директора на БДЧР;
- Пояси I, II и III около „Осеново 3-1”, учредени със Заповед №23/18.11.2005г. на Директора на БДЧР;
- Пояси I, II и III около „кл.1, 2, 3, За, 8, 9, 10, 10а, 11, 13, 14 ТЕЦ”, учредени със Заповед №18/29.09.2005г. на Директора на БДЧР;
- Пояси I, II и III около „ТК-2 Лукойл-България-Кичево”, учредени със Заповед №5/17.06.2010г. на Директора на БДЧР;
- Пояси I, II и III около „дренажи Синолар 1, 2, 3, 4, 5 и 6”, учредени със Заповед №8/23.08.2010г. на Директора на БДЧР;
- Пояси I, II и III около Дренаж „Депо за битови отпадъци с.Въглен”, учредени със Заповед №9/23.08.2010г. на Директора на БДЧР;
- Пояси I, II и III около Каптаж „Извора”, к-кс „Изворите”, с. Л.Каравелово”, учредени със Заповед 20/17.12.2010г. на Директора на БДЧР;
- Пояси I, II и III около „ТК-1 с.Игнатиево, общ.Аксаково”, учредени със Заповед №11/14.04.2011г. на Директора на БДЧР;
- Пояси I, II и III около каптажи „Чучура 1 и 2 - с.Водица, общ.Аксаково”, учредени със Заповед №55/10.11.2011г. на Директора на БДЧР;
- Пояси I, II и III около ШК „Чифлика с.Кичево - общ.Аксаково - Варна”, учредени със Заповед №82/28.11.2011г. на Директора на БДЧР;

- Пояси I, II и III около „дренажи „Върбата“, „Хафуза“, „Чатал чешма“ и „Ибрям чешма“ с.Куманово, учредени със Заповед №25/23.11.2005г. на Директора на БДЧР;
- Пояси I, II и III около „ТК „Булминерал-Игнатиево“, учредени със Заповед №2/05.03.2015г., изм.326/30.10.2015г. на Директора на БДЧР;
- Пояси I, II и III около „Р-139х „СУК“ АД“, учредени със Заповед №17/29.09.2005г., изм.326/30.10.2015г. на Директора на БДЧР;
- Пояси I, II и III около „минерален водоизточник Р-135х с.Игнатиево“, учредени със Заповед №310/01.04.2013г. на МОСВ;
- Пояси II и III на Р-70х, учредени със Заповед №РД 2/05.03.2015г. на Директора на БДЧР;
- Пояси II и III на Вн-35х Кранево, определена със Заповед №РД 255/22.04.2018г. и 17 броя минерални водоизточници, на Министъра на околната среда и водите;
- Пояси II и III на минерални сондажи Тх-15 и С-29, учредени със Заповед №РД 662/22.08.2012г. и РД 663/22.08.2012г. на Министъра на околната среда и водите;
- Пояси II и III на Р-54х и Р-6х, учредени със Заповед №РД-209/09.03.2012г. Заповед №РД-208/09.03.2012г. и на Министъра на околната среда и водите;
- Пояси I, II и III на Р-179х – с.Осеново, учредени със Заповед №РД-206/08.03.2012г. на Министъра на околната среда и водите.

Необходимо е да бъдат съобразени съответните забрани и ограничения за извършване на дейности, които могат да доведат до пряко и непряко отвеждане на опасни и вредни вещества в подземните води, регламентирани в Наредба №3/2000г. за СОЗ.

• **Зони за защита на водите**

Съгласно Закона за водите:

„Чл. 119а. (Нов - ДВ, бр. 65 от 2006 г., в сила от 11.08.2006 г.) (1)
Зоните за защита на водите са:

1. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 58 от 2015 г.) територията на водосбора на повърхностните водни тела и земната повърхност над подземните водни тела по чл. 119, ал. 1, т. 1 и 2;
2. (изм. - ДВ, бр. 58 от 2015 г.) водните тела, определени като води за отдих и водни спортове, включително определените зони с води за къпане, съгласно наредбата по чл. 135, ал. 1, т. 7;
3. зоните, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително:
 - а) уязвими зони;
 - б) чувствителни зони;
4. зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми;
5. (доп. - ДВ, бр. 58 от 2015 г.) защитените територии и зони, определени или обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване.”

Съгласно чл.119а, ал.1, т.1 от Закона за водите на територията на община Аксаково са определени като зони за защита на питейните води подземните водни тела с кодове и наименования: BG2DGW000000N018 - Карстово-порови води в неоген-миоцен-сармат Изгрев-Варна-Ботево-Батова; BG2DGW00000PG026 - Порови води в палеоген-еоцен Варна-Шабла; BG2DGW000J3K1040 „Карстови води в малм-валанжа“; BG2DGW000J3K1041 - Карстови води в малм-валанж.

В община Аксаково няма определени като зони за защита на питейните води в категория „повърхностни води“.

Мерките за Зони за питейно-битово водоснабдяване са посочени в Приложение 7.2.в. на Програмата от мерки към ПУРБ, Раздел №7. Съгласно ПоМ на ПУРБ 2016 - 2021 г. е заложената следната мярка на ниво 33В: „Забрани и ограничения за изпълнение на дейности в зоните

за защита на питейните води и в определените санитарно-охранителни зони (СОЗ) и буферните зони около водоземните съоръжения/системи" с действие: Спазване на забрани и ограничения в СОЗ съгласно заповедта за определяне на зоната и списъка по приложение № 1 към Националния каталог от мерки (ПУРБ).

По смисъла на чл.119а, ал.1, т.3 от Закона за водите, община Аксаково попада в зона, в която водите са чувствителни към биогенни елементи: чувствителна и уязвима зона.

Към зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми съгласно чл.119а, ал.1, т.4 от Закона за водите на територията на община Аксаково попадат BG2FSWBS0000C1013 „Черно море“ и води, осигуряващи условия за живот и възпроизводство на черупкови организми с наименование „н.Каваклар – н.Екрене“ и код BG2SFW09.

По чл.119а, ал.1, т.5 от Закона за водите на територията на община Аксаково попадат зони, определени или обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване: BG0000102 „Долината на река Батова“; BG0000107 „Суха река“; BG0000118 „Златни пясъци“ и BG0000132 „Побити камъни“.

- **Забрани и ограничения по отношение на водите**

С цел опазване на водите на територията на община Аксаково, при реализация на ПИРО следва да се спазват забраните и ограниченията, регламентирани в Закона за водите:

- Съгласно чл.7, ал.1 от Закона за водите, основен принцип при отношенията, свързани със собствеността върху водните обекти е упражняването на собственост без да се допуска нарушаване на целостта и единството на хидроложкия цикъл и на природната водна система.

- Забрани по чл.134 от Закона за водите, предвиждащи ограничения по отношение на разполагане на животновъдни ферми, жилищни и вилни сгради и стопански постройки в заливаемите тераси на реките и принадлежащите земи на водохранилищата, както и складиране на пестициди, депониране и третиране на отпадъци, засаждането на трайни насаждения с плитка коренова система.

- Изискванията по отношение на чл.143, ал.1 от Закона за водите, съгласно които за защита от вредното въздействие на водите не се допускат дейности, с които се нарушава естественото състояние и проводимостта на речните легла, бреговете на реките и крайбрежните заливаеми ивици и използването им като депа за земни и скални маси;

- Забраните на чл.146 от Закона за водите за застрояване в заливаемите тераси на реките и сервитута на хидротехническите съоръжения;

- При извършване на дейности, граничещи с води и водни обекти - публична държавна собственост е необходимо да се определят граници, в съответствие с чл.155, ал.1, т.1 от Закона за водите;

- Изискванията на чл. 44 и чл. 46 от Закона за водите, в случай на водовземане и/или ползване на воден обект, включително чл.46, ал.4 по отношение на заустването на битово-фекалните води;

- Изискванията на чл.198о от Закона за водите, че предоставянето на ВиК услуги на потребители се извършва единствено от ВиК оператор по реда на Закона за водите и Закона за устройство на територията;

- При липса на канализационна система, предвид чл.132 от Закона за водите, лицата от стопанска дейност, на която се формират отпадъчни води, са длъжни да изградят пречиствателни съоръжения в съответствие с изискванията за заустване на воден обект;

- Съгласно чл.16, параграф 6, второ тире от Директива 2000/60/ЕС на Европейския парламент и Съвета (приложима съгласно §143 от ПЗР на ЗИД на Закона за водите, обн. в ДВ бр.65/2006г.) в срок до края на 2020г., следва да се осигури пълно преустановяване на заустванията,

емисиите и изпусканията на всички приоритетно опасни вещества, посочени в Приложение №1 на Наредбата за стандарти за качество на околната среда за приоритетните вещества и някои други замърсители (ДВ, бр.97 от 11.12.2015г.).

• Приложими мерки за недопускане или намаляване на отрицателните въздействия върху водите на територията на община Аксаково

Прилагането на разписаните по-долу мерки е необходимо от гледна точка на постигане на целите на околната среда и мерки за постигане на добро състояние на водите, заложи в Програмата от мерки към Плана за управление на речните басейни (ПоМ на ПУРБ) 2016-2021г. и мерките за риска от наводнения, заложи в Програмата от мерки към Плана за управление на риска от наводнения (ПоМ на ПУРН) 2016-2021г.

В ПоМ на ПУРБ 2016-2021г. са заложи следните мерки (описани в Мярка 3.2.3: Подобряване на ВиК мрежата на населените места), с конкретно действие за община Аксаково:

- Изпълнение на мярка UW_2_5 от ПУРБ 2016-2021г.: „Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води на населените места" с действие: „Изпълнение на проекти за изграждане, реконструкция или модернизация на канализационна система вкл. ГПСОВ“, определени за конкретните агломерации с над 2000 е.ж., съгласно приложение № 5 към Националния каталог от мерки;

- Изпълнение на мярка UW_2_4 от ПУРБ 2016-2021г.: „Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води на населените места" с действие: „Изграждане, реконструкция или модернизация на канализационна система вкл. ГПСОВ“, определени за конкретните агломерации с над 2000 е.ж.

В ПоМ на ПУРН 2016-2021г. са заложи следните мерки на ниво Район със значителен потенциален риск от наводнения, с отговорен за изпълнение – Кмета на община (част от мерките са описани в Мярка

3.1.3: Мерки за превенция, адаптиране и справяне с климатични промени и природни бедствия):

- Провеждане на обучителна и информационна кампания по проблемите свързани с наводненията;
- Възстановяване на компрометирани диги;
- Разширяване на "тесните места" като мостове и др., които водят до подприщване на речния отток;
- Изграждане на нови корекции;
- Създаване на управляеми полдери и малки буферни басейни в заливни тераси на реките;
- Премахване на незаконни постройки, подприщващи съоръжения, огради, складирани материали и други, намиращи се в границите на речните легла или дерета;
- Разработване и изпълнение на областни и общински програми за намаляване риска от бедствия, вкл. от наводнения;
- Информирание и осигуряване на широк достъп до информация на населението чрез използването на съвременни способности и технологии;
- Повишаване готовността на населението за реагиране при наводнения;
- Реконструкция и ремонт на язовири;
- Постоянен мониторинг на застрояване в близост до заливаемите зони;
- Разработване и актуализиране на планове за защита при бедствия (част наводнения).

5.1.3. Почви и земи

- **Замърсяване**

Липсата на достатъчно наблюдения през последните години не позволява да се направят категорични изводи по отношение на

евентуалните замърсяването на почвите. Съгласно информация от РИОСВ Варна в община Аксаково няма картирани замърсени почви.

Рискови от гледна точка на замърсяването на почвите са частите от общинската територия в близост до промишлените зони и трасето на автомагистрала „Хемус“.

Сериозен проблем на общината е замърсяването на земеделски земи от нерегламентирани сметища, каквито има около почти всички населени места.

- **Ерозия**

Ерозията на почвата остава най-широко разпространения почвено деградационен процес на територията на община Аксаково. Особено проявена е тя по ръба на Франгенското плато и по стръмните брегове на р.Батова. Наред с природно обусловените фактори, степента на проявление на почвената ерозия зависи и от човешката дейност. Неправилната обработка на почвата, обезлесяването и горските пожари са само част от факторите, които причиняват деградация на почвата, намаляват почвеното плодородие и замърсяват реките.

- **Свлачища**

На територията на Община Аксаково са регистрирани общо 23 броя свлачища с площ 3016.60 дка. Свлачищни процеси са установени основно по Черноморското крайбрежие, където са формирани линейно-блокови свлачища, разположени на няколко етажа по склона.

Появата на свлачища е предпоставено природно от наличието на естествени склонове, изградени от слабо глинести отложения, подпочвени води в сарматските хоризонти, валежи, морско вълнение и др. Основни фактори за активизирането им са действието на морската абразия и разнородна човешка дейност при усвояването и ползването на територията – строителство без изпреварващи инженерно-геоложки проучвания и укрепителни мероприятия, респ. неадекватни инженерни решения, незаконно строителство, отсъствие на канализационна мрежа

при изградена водоснабдителна такава, несъобразени начини за отвеждане на отпадните води и др.

- **Абразия**

Крайбрежният склон, северно от яхтеното пристанище на к.к.„Зл. пясъци“, до фар „Екрене“ е подложен на активна морска абразия, както в надводната, така и в подводната част. Морската абразия и свлачищните процеси са взаимно свързани и определят скоростта на проявените негативни геодинамични процеси. Изпълнените брегоукрепителни съоръжения – брегозащитна дамба, вълноломи и траверси, защитават брега от плаж “Кранево” до фар “Екрене”. До момента в района от фар „Екрене“ до яхтеното пристанище на “Златни пясъци” не са изпълнявани противосвлачищни и противоабразионни брегоукрепителни мероприятия.

- **Изветрителни и срутищни процеси**

Бреговият склон завършва със стръмен до вертикален оголен откос с височина от 1-2м до 48-55м. По тази причина скалите са подложени на непрекъснато повърхностно разрушаване под действието на атмосферните агенти – температура, валежи и ветрове. В резултат глинестите седименти се нацепват на отделни блокове, които във времето се превръщат в несвързани помежду си отделни късове с различна големина, които се срутват в петата на склона. Под действието на срутищните процеси се формира скален блокаж, валуни и чакъли, които се натрупват на водна линия и образуват характерните за района чакълено-валунни ивици. Ширината на ивиците не е достатъчна за защита на брега от морската абразия.

След изпълнените брегозащитни съоръжения през периода 1986-1992г. бреговата зона на община Аксаково, в участъка от северната граница до нос „Фара“, морската абразия е ликвидирана като фактор, влияещ върху свлачищните процеси. Участъкът се характеризира като свлачищен тип бряг. В участъка от нос „Фара“ до границата с община Варна продължава

активната абразия, срутищна и ерозионна дейност. Участъкът се характеризира като свлачищно-абразионен тип бряг.

Мерките за ограничаване на замърсяването и неблагоприятните явления на почвите и земите следва да включват:

- дейности по ликвидиране на незаконните сметища и по рекултивация на замърсени терени;
- развитие на устойчиво високотехнологично земеделие, предполагащо оптимално използване на средства за растителна защита и торове, както и оптимизиране на технологичните процеси при обработката на почвата;
- изграждане на противовеетрови пояси;
- залесителни дейности – създаване на нови култури върху незалесени площи, попълване на изредени естествени насаждения и реконструкция на малоценни насаждения;
- ограничаване на голите сечи и пашата в застрашените райони.
- продължаване на брегоукрепителните мероприятия, включително изграждане на наблюдателни системи;
- доизграждане на канализационната мрежа в засегнатите райони;
- разрешаване на строителство при строг контрол за спазване на всички изисквания за свлачищни райони.

5.2. Анализи по фактори на въздействие

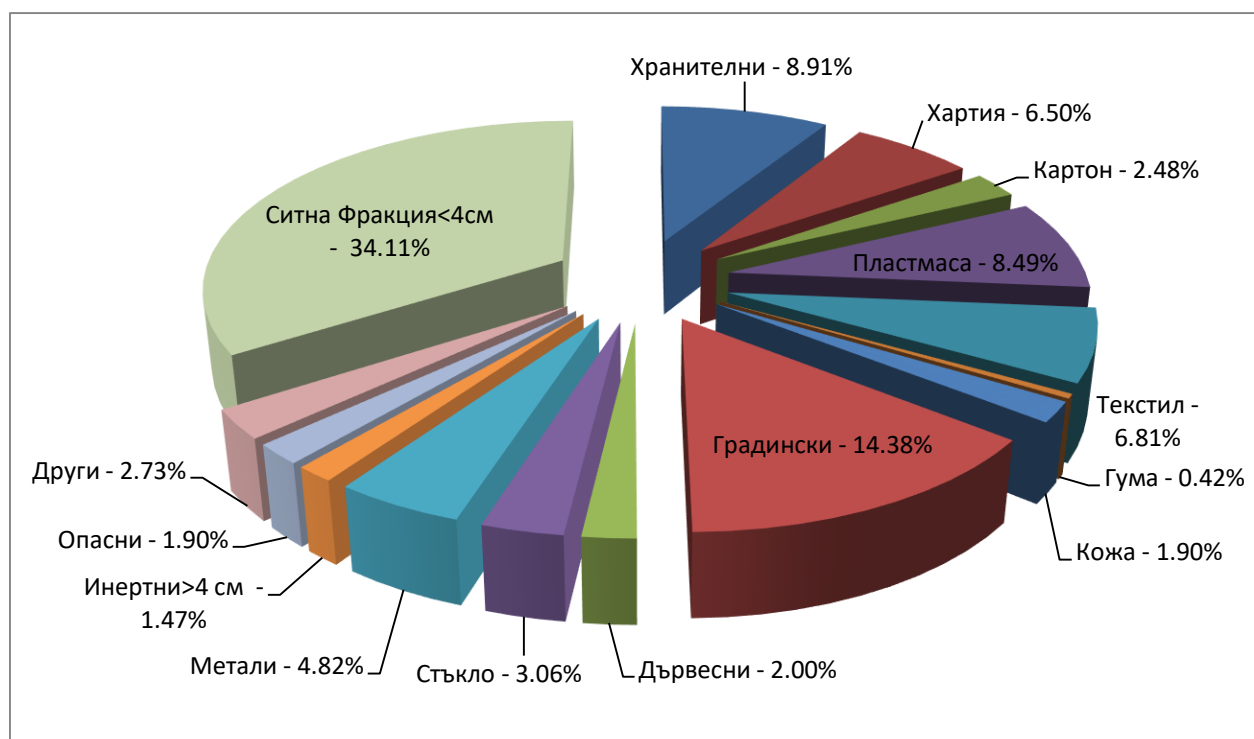
5.2.1. Отпадъци

По информация от община Аксаково генерираните битови отпадъци в населените места на общината са ежегодно над 10 000 тона.

Съгласно получените данни по проект „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“, реализиран от ПУДООС, през 2019г. на територията на община Аксаково е генериран 10 606 221 кг. отпадък, от който само 30 467 кг. е разделно събран. С най-голямо присъствие е отпадъкът от ситна фракция <4см. (34,11%), градинския

(14,38%) и хранителния отпадък (8,91%). След тях се нареждат пластмаса, текстил, хартия, метали, стъкло и др. Обобщените данни за общините на национално ниво са сходни, с тази разлика, че делът на водещите видове отпадък е по-малък – ситната фракция <4см. (28%) и градински отпадък (13%). За сметка на това на национално ниво е по-висок делът на хранителният отпадък (10%), пластмасата (11%) и инертните материали >4 см. (5%).

Фиг.39: Количество отпадък на година в община Аксаково по видове (%)

Източник: Проект „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“

В системата на организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци са обхванати 100% от населението. Независимо от това, почти по цялата територия на общината възникват т.н. нерегламентирани (незаконни) сметища, както и терени, заети от изхвърляне на строителни отпадъци. На територията на община Аксаково не се генерират големи количества строителни отпадъци, но на

практика се депонират нерегламентирано огромни количества, в резултат на усилената строителна дейност в гр.Варна и крайбрежните курортни комплекси. Целесъобразни са алтернативните предложения за използването на строителните отпадъци за заздравяване на бреговата ивица, при условие че не се депонират и опасни такива, както и разкриване на депа за строителни отпадъци.

От 2012г. е въведена частично система за разделно събиране на отпадъци - поставени са цветни контейнери за хартия, пластмаса, метал и стъкло. В съответствие с изискванията на Закона за управление на отпадъците от 2012г. в Община Аксаково е въведена система за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, посредством сключени договори с организации по оползотворяване, за следните отпадъци:

- отпадъци от опаковки (хартия и картон), метали, пластмаси и стъкло;
- излезли от употреба моторни превозни средства, вкл. отработени моторни масла и излезли от употреба гуми;
- негодни за употреба батерии и акумулатори;
- излязло от употреба електрическо и електронно оборудване.

Населените места от територията на община Аксаково, включени в системата разделно събиране на отпадъци от опаковки са гр.Аксаково, гр.Игнатиево, с.Любен Каравелово, с.Въглен, с.Слънчево и с.Изворско.

Въведена е и система за разделно събиране на биоразградими отпадъци от паркове и градини (зелени отпадъци), състояща се от тъмнозелени контейнери и специализиран сметоизвозващ автомобил. Системата би могла да се разшири чрез закупуване и предоставяне на домакинствата на компостери за домашно компостиране. В системите за домашно компостиране могат да бъдат обхванати всички домакинства от селата в общината и от еднофамилните къщи в града. Тези домакинствата често

имат собствени градини, наясно са с потребностите на почвата и растенията от торовете и почвени подобрители и са склонни да събират и компостират биоразградимите отпадъци в домашни условия. В допълнение би могло да се обмисли и разполагане на кафяви контейнера за кухненски биоразградими отпадъци до жълтите контейнери за събиране на опаковки.

Препоръчително да се определи един пункт в гр.Аксаково (а при нужда и в Игнатиево) и обявяване на график в населените места с над 1000 жители за приемане в подвижен пункт на разделно събрани едрогабаритни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата. За насърчаване повторната употреба на изхвърлени продукти/вещи и на техни части, би могло да помогне създаването на център за ремонт и подготовка за повторна употреба като вариант за неговото функциониране е и публично-частното партньорство.

Текущата практика е отпадъците от търговски обекти и производствените отпадъци, образувани от малките и средни предприятия да се събират и третираят заедно с битовите отпадъци. По количество и свойства тези отпадъци са сравними с битовия отпадък и съвместното им събиране и третиране не се нуждае от промяна в схемите за събиране и методите на третиране.

Все още обаче няма икономически стимул за рециклиране на някои видове битови отпадъци, а все още населението няма изградено съзнание за важността на отпадъците като ресурс.

Като резултат от изпълнението на Проект „Изграждане на регионалната система за управление на отпадъците в регион Варна (Аксаково)" с водеща организация Община Аксаково, от 01.05.2016г. е въведено в експлоатация „Регионално депо за неопасни отпадъци за общини Варна, Аксаково и Белослав". Депото включва Клетка 1 с капацитет 577 хил.м³ или 401 944 т. отпадъци, инсталация за компостиране на биоразградими

отпадъци, съоръжение за рециклиране на отпадъци от строителството и разрушаване, депо за инертни отпадъци, включително и от разрушаване. Предвижда се капацитетът на депото да стигне за 25 години. Технологията на депониране включва процеси по приемане, разстилане, уплътняване и ежедневно запръстяване на депонираните отпадъци.

По данни на Изпълнителната агенция по околна среда, която публикува информация за изпълнение на целите по чл.31, ал.1 от Закона за управление на отпадъците⁶ по общини, предадените за оползотворяване (в т.ч. рециклиране) от общо образуваните битови отпадъци в община Аксаково нарастват ежегодно като относителен дял за периода 2015-2018г., като за 2018г. са 10%. В класацията по показателят Община Аксаково е в първата половина общини за страната. В област Варна обаче Община Аксаково е на последно място, поради това, че предадените за оползотворяване отпадъци са от 38% (Община Белослав) до 81% (Община Девня) от общо образуваните битови отпадъци.

За да подпомогне постигането на целите в областта на управлението на отпадъците Община Аксаково има възможност да приложи редица допълнителни регулиращи, стимулиращи и информационни мерки.

Регулиращите мерки са насочени към приемане на нови или прилагане на съществуващи нормативни възможности, разширяващи екологичните отговорности и включващи екологични изисквания, като например „зелени“ обществени поръчки, актуализиране на общинските правила за тръжни процедури с включване в тях на икономически инструменти за стимулирането на „чисти покупки“, за намаляване на отпадъците и влагане на рециклирани строителни материали и др.

Стимулиращи мерки могат да включват заплащане на мястото на изхвърляне, намалена такса за прилагащите домашно компостиране и др.

⁶ http://eea.government.bg/bg/nsmos/waste/inf_izpalnenie_celit_chl-31

Информационните мерки имат за цел да променят поведението и да подпомогнат информирания избор. Към тези мерки спадат разяснителна информация, образователни кампании и др., насочени към широката общественост или към специфични групи, реализирани чрез подходящи методи и средства.

5.2.2. Шум

В община Аксаково няма постоянни пунктове за измервания на шум в селищното среда. Най-общо може да се каже, че община Аксаково се характеризират с добра акустична среда. Като цяло общината не е натоварена с постоянни източници на шум и вибрации. Въпреки това особено в общинския център е възможно да се наблюдава завишено ниво на шума.

Източници на шум се явяват:

- въздушният транспорт;
- автомобилният транспорт;
- промишлеността;
- селското стопанство;
- дейности с битов характер;
- строителство и ремонт.

Негативно въздействие на битовия, строителния и селскостопанския шум има локален и епизодичен характер и не оказва значително влияние в населените места. Тъй като в близост до жилищната територия на общината няма големи промишлени предприятия, които да генерират шум, основен източник на шум се явява най-вече транспорта.

Основни пътища на територията на общината минават през или непосредствено покрай територията на не малък брой села. Транспортният поток по тях е източник на шум, локално надвишаващ граничните стойности за жилищни терени.

По протежение на магистрала „Хемус“ и главните първокласни пътища с

най-интензивно натоварване, каквито са Път I-2 /Русе-Варна/ с дължина 11338,6м на територията на общината, Път I-9 /Дуранкулак-Малко Търново/ с дължина 4142,2м и Път II-29 /Варна-Добрич/ с дължина 24748,8м, шума във върхови моменти често превишава нормата (50/60 dB (A)).

Въпреки това няма засегнато население от превишения шумов трафик по магистрала „Хемус“ и Път I-2, защото те не преминават през населени места. Всички жилищни/курортни сгради по протежение на Път I-9 /Дуранкулак-Малко Търново/ са оттеглени на повече от 150-200м от пътя, поради което също не се очаква сериозно засегнато население. Единствено при Път II-29 /Варна-Добрич/ в участък 1,9 км може да се очаква да бъдат слабо засегнати 53 жилищни сгради или около 160 души.

По отношение на въздушния транспорт е важно да се отбележи, че неговото въздействие е със силно изразен сезонен характер поради спецификата на интензивност на туристическия поток. Пистата на Летище „Варна“ отстои на 1.5 км южно от гр.Аксаково. Акустичният дискомфорт от функционирането на летищния комплекс се проявява най-много през летните месеци и е забележим през нощните часове.

За ограничаване нивото на шума приоритетно значение следва да имат действията по:

- разработване и прилагане на програма за мониторингово наблюдение на шума, включваща и шумови карти за влиянието летище „Варна“;
- оптимизиране на уличното движение, включително изнасяне трафика извън населените места;
- подобряване качеството на пътните настилки;
- изграждането на залесени шумозащитни пояси, а там където това не е възможно - изкуствени екрани;

- контрол въз основа на съществуващата нормативна база.

5.2.3. Радиационна обстановка и нейонизиращи лъчения

Източници на лъчения, които могат да имат въздействие върху здравето на населението, могат да бъдат от различно естество, както следва:

- радиопредаватели на къси, средни и дълги вълни.
- телевизионни предаватели и ретранслатори.
- подстанции за високо напрежение - открити и закрити;
- електропроводи;
- трафопостове, захранващи жилищни сгради и квартали.
- базови станции за мобилни комуникации - GSM мрежа, 3G, 4G.
- други системи за безжична връзка, като WiMAX, Wi-Fi.
- късовълнови и УКВ системи за мобилни комуникации на транспорта,

полицията, бърза помощ и др.

- лични системи за комуникации (радиолюбителски предаватели).
- уредите за ежедневна употреба – монитори, битови електрически

уреди, електроразпределителните системи в сградите, подовото отопление, медицинска апаратура за диагностика и лечение, мобилни телефони и др.

Повечето радиочестотни (РЧ) полета в околната среда се дължат на радио и телевизионното излъчване, на телекомуникационните средства, особено в последно време – на безжичната комуникация. Експозицията на РЧ от телекомуникационни средства в общия случай е по-малка от тази от радио или телевизионно излъчване.

В община Аксаково съществуват и следните обекти – източници на вредни лъчения:

- Полигон за извършване на настройка на типови антени – военни маломощни антени за сухопътна техника на „Черно море“ АД

Полигонът е източник на електромагнитни полета (нейонизиращи лъчения) с импулсен характер и работи няколко пъти годишно. В ДОВОС

е направено изрично заключение, че извън границите на имота, плътността на енергийния поток е в рамките на допустимите стойности по Наредба №9 от 14.03.1991 г. Направените измервания в жилищна среда от лаборатория на Научния институт по хигиена и професионални заболявания доказват, че на разстояние около 250м от излъчвателя, електромагнитните излъчвания са със стойности по-малки от пределно допустимите.

- Метеорологичен радиолокатор, УКВ – приемо-предавателен център и радиорелейна линия към Център за обслужване на въздушното движение на Летище „Варна“

Плътността на електромагнитната мощност в конуса на активно излъчване на РРС от радио обект Аксаково с излъчвател намалява до пределно допустими норми за населени места на разстояние 170м.

Интензитетът на електрическото поле на УКВ - излъчвател достига пределно допустими норми за населени територии на разстояние 30м.

Извод: в зоните на излъчване няма засегнати населени места и отделни жилищни сгради.

5.2.4. Рискове от природни бедствия и аварии

- **Земетресения**

Съгласно сеизмичното райониране на страната североизточната част от община Аксаково попада в зона до VIII степен на сеизмичност по скалата на Медведев-Шпонхоер-Карник, а останалата част в зона до VII степен. Границата между двете сеизмични зони е западно от селата Куманово-Орешак-Долище.

- **Наводнения**

По отношение на Плана за управление на риска от наводнения (ПУРН) 2016-2021г., територията на община Аксаково не попада в определен район със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПНР) в

обхвата на Басейнова дирекция „Черноморски регион“ (БДЧР). Съгласно извършената актуализация на РЗПНР за периода 2022-2027г. и Заповед №РД-803/10.08.2021г. на Министъра на околната среда и водите, районът около „Тел Дере“ в гр.Аксаково е част от нов РЗПНР с код BG2_APSFR_PR_100 и наименование „Провадийска р. – от гр. Провадия до гр.Варна“, за дъждовни-поройни наводнения, а районът около р.Изворска в с.Долище е част от нов РЗПНР с код BG2_APSFR_BA_101 и наименование „р.Батова – с.Долище“, за речни и дъждовни-поройни наводнения. За Община Аксаково няма заложени конкретни мерки, но са предвидени основни мерки за намаляване на риска от наводнения на ниво район за басейново управление.

На територията на община Аксаково наводнения могат да възникнат при:

- обилни валежи и рязко стопяване на сняг;
- частично или пълно разрушаване стени на язовири;
- при щормова обстановка на Черно море.

При разрушаване стените на язовирите в Засмяно, Ботево, Крумово, Любен Каравелово и Осеново, ще бъдат засегнати землищата на същите села и прекъснати пътни комуникациите.

- ***Снегонавяване и обледеняване***

Поради влиянието на Черно море климата на територията на община Аксаково е по-мек в сравнение с вътрешността на страната. Независимо от това са възможни снегонавявания и поледици от м.ноември до м.април. При снегонавяване невралгичната точка е пътя Варна - Добрич /Баир Баши/, която е много трудна за поддържане. Снегонавяването и поледиците затрудняват както селищния така и междуселищния транспорт.

- ***Пожари***

Възможни райони за възникване на пожари, особено през пролетно-летния сезон са горските масиви и селскостопанските посеви по време на

жътва. Възможни са и битови пожари най-вече през есенно-зимния сезон.

- ***Промислени аварии***

Едно от съставните села на общината се намира в близост с община Девня, където е развита химическата промишленост, която представлява потенциална опасност за живота и здравето на хората. Независимо от превантивните мерки при грубо нарушаване на технологичния режим - земетресения, пожари и други причини е възможна крупна производствена авария. В резултат от което може да се получи замърсяване с промишлени, силно отровни вещества на работниците и служителите от тези обекти и населението от близките населени места. Необходимо е да се отбележи, че при определена метеорологична обстановка и посока на вятъра, в зоната на смъртоносна или поразяваща концентрация може да попадне част от територията на община Аксаково.

- ***Радиоактивно заразяване от АЕЦ „Козлодуй“***

При обща радиационна авария в един от реакторите на АЕЦ "Козлодуй" ще възникне сложна радиационна обстановка на площадката на централата и по следата на радиоактивния облак. Ще се повиши радиоактивния фон и повърхностното замърсяване на голяма част от територията на страната, респективно на община Аксаково. Ще се получат различни степени на замърсяване на плодовете, зеленчуците, фуражите, продукцията от селскостопанските животни, растенията и водите от изхвърляните в атмосферата радионуклеиди. Районът на община Аксаково попада извън зоната на строг контрол при авария в АЕЦ "Козлодуй", поради което ще има достатъчно време за привеждане в действие плана за защита на населението и националното стопанство при радиоактивно замърсяване от АЕЦ. Предвид особеностите на радиоактивното замърсяване, повишаване на фона може да се очаква в населените места, горите, полята с висока растителност (житни и

технически култури, овощни градини), а също и в районите, където е валиял дъжд. В тези райони нивото на радиация чувствително ще надвиши средно годишните фоновы стойности.

- ***Трансграничен пренос на радиоактивни вещества***

Въведената в експлоатация през м. юли 1996 год. в Румъния АЕЦ "Черна вода" е реактор с тежка вода под налягане тип "Канду". При възникване на ядрена авария с реактор от този тип ще се отделят същите изотопи и ще възникне сходна радиационна обстановка, както и при авария с АЕЦ "Козлодуй". Поради това, че като забавител и топлоносител се използва тежка вода, при ядрена авария в реактор тип "Канду" е възможно да се получи допълнително изхвърляне на тритий в околната среда под формата на пари.

- ***Авиационни катастрофи***

Летищен комплекс „Варна“ е разположен на територията на община Аксаково. Авиационна катастрофа в района на комплекса може да предизвика голям пожар, който да достигне покрайнините на общинския център. Авиационна катастрофа на подходите на летищния комплекс ще има трудно предвидими последствия за населението, инфраструктурата и икономиката.

- ***Автомобилни катастрофи***

Автомобилна катастрофа с участието на тежкотоварни автомобили от типа TIR и автоцистерни, превозващи течни горива и втечен газ в участъка от пътя Добрич – Варна, преминаващ в покрайнините на гр. Аксаково може да доведе до човешки жертви, събаряне на сгради, да предизвика опожаряване на голям район или обгазяване на целия град.

Изводи от анализа за възможните бедствия:

Основна форма за защита от бедствия, аварии и катастрофи е превантивната дейност за недопускането им и намаляване на вредните

последствия от тях. Превантивната дейност се заключава в:

- изследване, анализ, оценка и прогнозиране на рисковете от бедствия;
- планиране на защитата при бедствия;
- прилагане на превантивни мерки за недопускане или намаляване на последиците от бедствията, като технически мерки, поддържане на системата за оповестяване, осигуряване на индивидуални и колективни средства на защита;
- обучение на населението и лицата, пряко ангажирани с оповестяването и ръководството на дейностите при възникнало бедствие;
- поддържане на високо ниво на подготовка на съществуващите доброволни формирования и изграждане и подготовка на други такива.

В общинския бюджет следва да се планират финансови средства за осигуряване на дейностите по плана за защита при бедствия в общината, разсредоточаване и евакуация, както и резерв за неотложни и непредвидени разходи, свързани със защитата на населението.

5.2.5. Защитени територии и зони

Националната екологична мрежа (НЕМ) включва защитените територии, които са регламентирани от Закона за защитените територии (ЗЗТ) и защитени зони според Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и във връзка с изискванията на Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно опазването на дивите птици (Директива за птиците) и Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (Директива за местообитанията).

Делът от територията на община Аксаково заета от обекти на НЕМ е 61.82%, което е над средното ниво за страната и причислява Аксаково

към групата общини с висок дял на природозащита и ценност на биоразнообразието.

Наличието на висок дял на обекти от НЕМ е свидетелство за биологичната значимост на отделните територии и предприетите консервационни дейности. То е предпоставка за развитие на познавателен и екотуризм. От друга страна, това обстоятелство ограничава човешката дейност на тези територии. Проблемите в устройствената дейност и в стопанския живот на територията се пораждат там, където се наслагват ограничителните режими на защитени територии, защитени зони и природни местообитания и когато се подценяват социалните и икономически аспекти на развитието, за сметка на екологичните.

5.2.5.1. Защитени територии по ЗЗТ в община Аксаково

- ***Природен парк „Златни пясъци“***

Обявен е през 1943 г., а със Заповед №570/14.08.2001г. е прекатегоризиран, с площ 1320,7 ха, от които 598 ха попадат в границите на община Аксаково, землище с.Осеново. Намира се на 17 км североизточно от град Варна, между скалния ръб на Франгенско плато и морския бряг, в непосредствена близост до курорта „Златни пясъци“. Общата дължина на парка е 9,2 км, а средната ширина - 1,2 км. Обликът на парка се определя от дървесните и храстовите формации, които заемат около 90% от площта му. С най-голямо участие са смесените широколистни насаждения с преобладаващо участие на обикновен габър,

цер и благун.

Територията включва ценни и редки екосистеми с голямо разнообразие: лонгозен и сублонгозен тип; субсредиземноморски храстови екосистеми; находища на редки ендемитни и реликтни видове. Най-ефектни са лонгозните с множество лиани – бръшлян, повет, скрипка, дива лоза, гърбач, хмел. На територията на природния парк са установени около 200 висши растения, като около 20 от тях се отнасят към категорията на редките, застрашените и защитените видове. Установени са 8 вида влечуги, включително смокът мишкар, големият стрелец и двата вида сухоземни костенурки. Орнитофауната включва над 80 вида птици, повечето от които са горски обитатели. Най-често се срещат косове, дроздове, синигери, кълвачи, сойка от хищните птици – малък орел, обикновен мишелов, голям ястреб, бухал, горска улулица, сокол орко. Паркът е богат на защитени растения – лимодрумът е терциерен реликт; кавказката иглика, съсънката и източният лопох са много редки, включени в Червената книга на Р България. В парка е изградена посетителска инфраструктура – има маркирани и благоустроени с алеи и кътове за отдих 6 маршрута, стари чешми, места с очарователен изглед към морето. През 2003 г. е изграден Посетителски център.

- ***Защитена местност „Побити камъни“***

Обявена е през 1937 г., а със Заповед №РД-817/23.08.2002г. е прекатегоризирана, с площ 253,3 ха. с преобладаваща част от територията (114,7 ха) в границите на община Аксаково, землище с.Слънчево. Включва още части от териториите на общините Белослав, Девня и Суворово. Съставена от каменни варовикови колони с неправилна цилиндрична или конусовидна форма, разположени в 14 отделни групи на различно разстояние. Най-интересни от тях са Централна група, Канарата и Слънчевските групи. Останалите групи са: Острия хълм, Страшимирово, Слънчево-запад и Слънчево-югоизток, Бановска група, Кариера-запад, Пчелина, Белослав-запад, Голия връх, Тетерлика и Авренска поляна. Представлява запазени участъци от Малката варненска пясъчно-чакълена пустиня от старотерциерна долномиоценска възраст – уникален феномен и ендемична за Европа. Тук има много конкреционно-карстови образувания и химично-карстови образувания с най-различни форми. Каменните колони се издигат до 5-6 м, а дебелината им достига от 0,5 до 2,5 м. Изградени са от варовити пясъчници, съдържащи много вкаменелости – нумулити, миди, охлювчета и др. Уникалните образувания са следствие от процеси, протичащи на дъното на море в стари геологични времена. Образоването им и до днес е предмет на различни хипотези. Предполага се, че те съществуват отпреди 50 млн. години и че контактът с тях е източник на особен вид енергия.

Специфичният характер на ландшафта създава условия за формиране на характерни местообитания. Растителността е представена от разнообразни тревни асоциации, доминирани от влагиалишна власатка, колхидска острица, полегнало плюскавиче, усукан игловръх. Тук се срещат 10 вида редки и ендемични растения. Фауната е представена от 7 вида влечуги, 7 вида бозайници, 114 вида птици, от които 55 са гнездящи, а останалите 59 вида са наблюдавани редовно или спорадично по време на миграции и зимуване или при търсене на храна през

размножителния период. Най-подходящо време за орнитологичен туризъм е периодът на есенна миграция, когато през откритите терени преминава голям брой дневни грабливи и пойни птици.

Достъпни с транспортно средство са групите: Център юг и Център север, Канарата, Слънчево запад, Слънчево югоизток и Белослав запад. Достъпни по пешеходни маршрути са останалите групи. В групата Център юг има изграден информационен център.

5.2.5.2. Защитени зони по ЗБР в община Аксаково

А) Защитени зони, определени съгласно изискванията на Директивата за опазване на дивите птици

Таблица 13: Защитени зони, определени съгласно изискванията на Директивата за опазване на дивите птици

№	Код	Зона	Община
1	BG0002082	Батова	Балчик, Добрич-селска, Аксаково и Варна

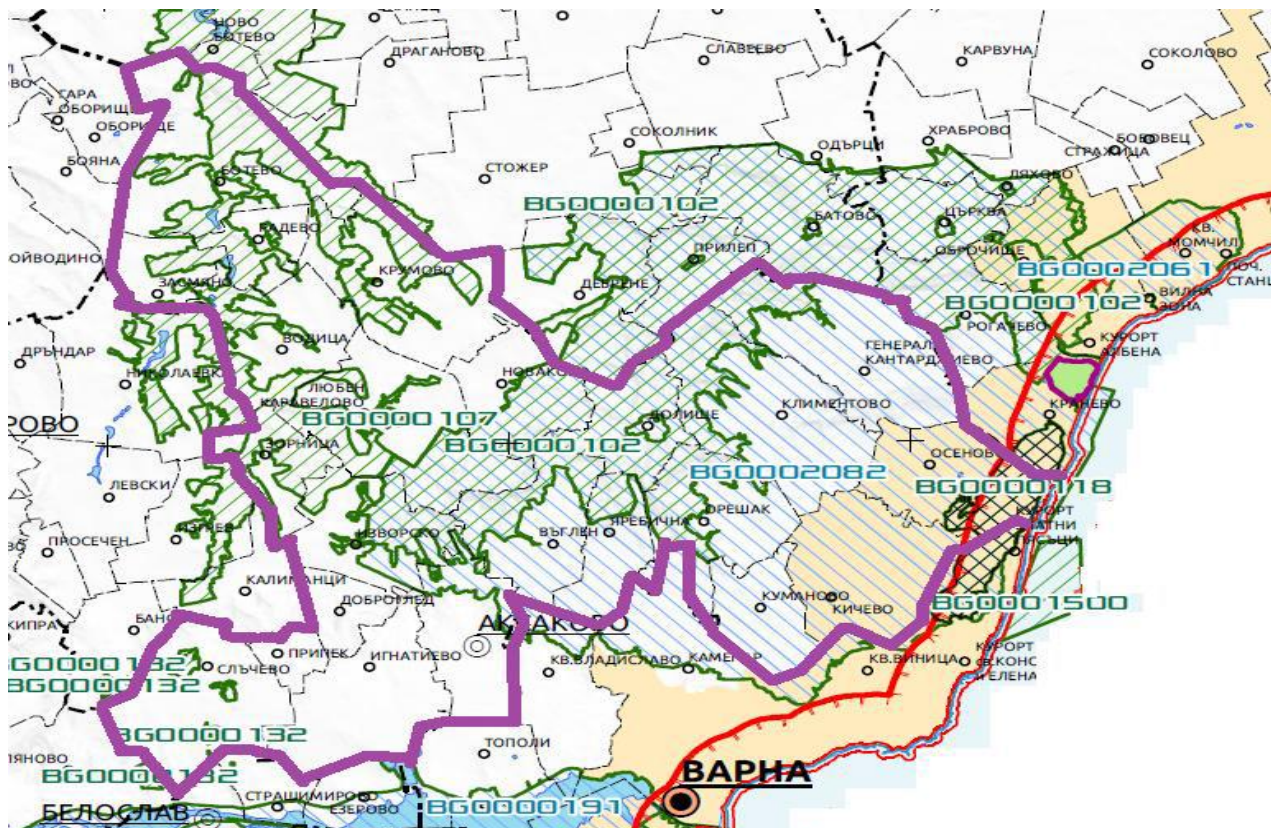
Б) Защитени зони, определени съгласно изискванията на Директивата за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна

Таблица 14: Защитени зони, определени съгласно изискванията на Директивата за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна

№	Код	Зона	Община
1	BG000102	Долината на река Батова	Балчик, Добрич-селска, Аксаково
2	BG0000107	Суха река	Тервел, Крушари, Добрич, Кайнарджа, Добрич-селска, Аксаково и Суворово
3	BG0000118	Златни пясъци	Балчик, Аксаково и Варна

4	BG0000132	Побити камъни	Аксаково, Девня, Суворово и Белослав
---	-----------	---------------	--------------------------------------

Фиг.40: Защитени зони по ЗБР в община Аксаково

Източник: Екологична оценка на ОУП-Аксаково

- **Защитена зона "Батова" (BG 0002082)**

Зоната е с площ 38132,83 ха обхваща поречието на р.Батова и по-голямата част от Франгенското плато, включително бреговата ивица от Албена до Златни пясъци и прилежащата плитка морска акватория. В границите на мястото се срещат най-вече гори, широколистни от цер /*Quercus cerris*/, благун /*Q.frainetto*/ и обикновен габър /*Carpinus betulus*/ и обработваеми площи, които заемат 81% от територията и са важно местообитание и място за изхранване на мигриращите, обитаващите и гнездящите птици. Останалата част от територията е заета от открити

тревни пространства, обрасли на някои места с храстова растителност, пасища, ливади, овощни градини и лозя. В района на устието на р.Батова (с.Кранево) е разположен поддържан резерват „Балтата“, съхраняващ естествена лонгозна гора и блатни и мочурни хигрофитни формации.

„Батова“ представлява комплекс с различни по характер местообитания, които са характерни както за типични горски видове, така и за водолюбиви птици и птици, обитаващи земеделски площи. В района са установени са 184 вида птици, от които 50 са включени в Червената книга на България (1985). От срещащите се видове 80 са от европейско природозащитно значение. Над долината на р.Батова се събират три потока от мигриращи птици, идващи от Добруджа. През „Батова“ преминава най-концентрирания поток от мигриращи щъркели и пеликани в Североизточна България, като в долината между Добруджанското и Франгенското плато те набират височина, а над самото плато летят ниско. По време на миграция грабливите птици редовно нощуват в горите на „Батова“. Крайбрежните части на мястото са от ключово значение за миграциите на значителни количества чайки буревестници /*Larus canus*/. Значителни количества водолюбиви птици презимуват в района на „Батова“, основно гъски /*Anser albifrons*/, които се задържат от декември до март. Те нощуват в морето и ежедневно прелитат над района за да се хранят в нивите във вътрешността, но често се хранят и в земеделските земи тук. „Батова“ е едно от най-важните места в страната от значение за Европейския съюз за опазването на гнездящите тук среден пъстър кълвач /*Dendrocorpos medius*/ и полубеловрата мухоловка /*Ficedula semitorquata*/.

Заплахите за зоната са свързани с опазването на водните местообитания – р.Батова и специално с лонгозната гора „Балтата“, които са чувствителни по отношение на човешките дейности. Продължаващата урбанизация, свързана с мащабното развитие на туризма води до разпокъсване, нарушаване и дори унищожаване на местообитанията,

основно в крайбрежната зона, но също и по високите открити пространства върху платото. Районът е особено уязвим от планове за изграждане на ветроенергийни паркове.

- **Защитена зона „Долината на река Батова“ (Код BG0000102)**

Зоната е с площ 184 592,39 дка. Определена е с цел запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, в рамките на територии с високо качество. Тя обхваща най-големият и най-добре съхраненият горски масив в южна морска Добруджа. Много от горите и скалите са подходящи като местообитания на редки и застрашени видове птици. Ливадите особено по терасите на реката са ценни за търсене на храна за много от редките видове. Река Батова е най-северната от всички морски крайбрежни реки в България. Мястото е важно за съществуването на безгръбначната фауна. Добре разгърнатите гори (заливни и дъбови), скалите и влажните зони са от голямо значение като местообитания за много видове бозайници. В района на крайбрежните крайбрежните пясъци съществуват много видове от Националната Червена книга, ендемични видове и такива включени в международни конвенции. Широколистен опопанакс /*Oporopach chironium*/ е открит в района на с.Батова. Останалата част от видовете се срещат в поддържаеният резерват „Балтата“. Съществуват места със сравнително добре запазен карстов ландшафт с петна от гори и степи, като цяло подходящи за прилепи и някои редки видове степни бозайници.

Уязвимостта на зоната е свързана с антропогенното въздействие на туризма, пашата по ливадите край реката и изсичането на дървета.

- **Защитена зона „Суха река“ (Код BG 0000107)**

Зоната е с територия 62 481,27 ха. Предмет на опазване в защитена зона са:

1. Типове природни местообитания по чл.6, ал.1, т.1 от ЗБР: твърди олиготрофни до мезотрофни води с бентосни формации от *Chara*; равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitricho-Batrachion*; отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*; полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) – важни местообитания на орхидеи; субпанонски степни тревни съобщества; панонски лъсови степни тревни съобщества; понто-сарматски степи; хазмофитна растителност по варовикови скални склонове; неблагоприятни пещери; смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове; алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*; евро-сибирски степни гори с *Quercus* spp.; балкано-панонски церово-горунови гори; мизийски гори от сребролистна липа;

2. Местообитанията на следните видове по чл.6, ал.1, т.2 от ЗБР:

2.1. бозайници – европейски вълк (*Canis lupus*), пъстър пор (*Vormela peregusna*), степен пор (*Mustela eversmanii*), видра (*Lutra lutra*), лалугер (*Spermophilus citellus*), добруджански (среден) хомяк (*Mesocricetus newtoni*), голям нощник (*Myotis myotis*), дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), остроух нощник (*Myotis blythii*), голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*), дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*);

2.2. земноводни и влечуги – червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), пъстър смок (*Elaphe sauromates*), обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*);

2.3. безгръбначни – обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), буков сечко (*Morimus funereus*), бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), лицена (Голяма огневка) (*Lycaena dispar*), вертиго (Дезмолинов спираловиден охлюв) (*Vertigo moulinsiana*), вертиго (Тесноустен спираловиден охлюв) (*Vertigo angustior*), четириточкова меча пеперуда (*Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria*), обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*), хидриас (*Euphydryas (Hypodryas) maturna*);

2.4. растения – обикновена пърчовка (*Himantoglossum caprinum*), емилипопово прозорче (*Potentilla emilii-popii*).

• **Защитена зона "Златни пясъци" (BG0000118)**

Зоната е с площ 38132,83 ха. Предмет на опазване са различни природни местообитания, както и следните животински видове, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС:

1. Бозайници: малък подковонос (*Myotis bechsteini*); южен подковонос (*Myotis euryale*); пъстър пор (*Vormela peregusna*);
2. Земноводни и влечуги: червенокоремна бумка (*Bombina bombina*); обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*); ивичест смок (*Elaphe quatuorlineata*); шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*); шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); голям гребенест тритон (*Triturus karelini*);
3. Безгръбначни: вертиго (*Vertigo moulinsiana*); вертиго (*Vertigo angustior*); лицена (*Lycaena dispar*); бръмбар рогач (*Lucanus cervus*).

• **Защитена зона „Побитите камъни“ (BG0000132)**

Зоната е с площ 231.17 ха и защитава:

1. Типове местообитания: Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi* и Субпанонски степни тревни съобщества;
2. Безграбначни: дневноактивни пеперуди (*Euplagia quadripunctaria*)

Бърмбар рогащ (L.cervus); вертиго (V.Angustior, V.moulinsiana); хидриас
Хидриас (E. Matura);

3. Земноводни и влечуги: голям гребенест тритон (T.karelinii); смук (E. sauromates); шипобедрена костенурка (T.Graeca); шипоопашата костенурка (T. hermanni);

4. Бозайници: ЛАЛУГЕР (S.citellus), пъстър пор (V.Peregrina).

Съгласно Регистъра на вековните дървета в България⁷, поддържан от ИАОС, с последна актуализация към 15.03.2014г., на територията на община Аксаково се намират 8 вековни дървета/групи дървета.

Таблица 15: Вековни дървета/групи дървета на територията на община Аксаково

№	Дървесен вид	Дата	ДВ	Населено място	Възраст години	Височина м	Обиколка м
35	Бяла тополя	12.10.1963	-	с. Генерал Кантарджиево, м. „Чатал чешма“ – до чешмата	150	25	4,25
36	Бяла тополя	12.10.1963	-	с. Генерал Кантарджиево, м. „Чатал чешма“ – близо до гората	70	26	3,35
46	Тополя	12.10.1963	-	с. Ботево, м. „Света Марина“ - до параклиса	160	28	4,30
47	Тополя	12.10.1963	-	с. Ботево м. „Света Марина“ - до параклиса	140	20	2,70
63	Дъб	05.02.1965	91/1966	с. Яребична - до селото, в частен имот	500	18	6,10
466	Група от зимен дъб и тополи	24.04.1971	46/1971	с. Слънчево ДЛ-Варна отел 194 “ж” и “з” - до поделението	200	15	4,20

⁷ <http://eea.government.bg/v-trees/bg/>

953	Бяла топола	12.10.1963	-	с. Ботево м. „Св.Марина“ - до параклиса	100	20	2,70
2048	Дива круша	10.07.2008	76/ 29.08.2008	с. Доброглед в горски фонд (отдел 189 “а” по ЛУП на ДЛ - Варна от 2007)	-	-	-

Източник: Регистър на вековните дървета в България

Изводи:

- Община Асаково се характеризира с нисък потенциал на техногенно замърсяване на атмосферния въздух. Главният фактор, оказващ влияние върху качеството на атмосферния въздух е битовото отопление. Липсват условия и източници за създаване на трайно замърсяване, с изключение на депо „Въглен“. В района на Аксаково няма пункт за наблюдение и контрол на околната среда в Република България.
- Няма картирани замърсени почви. Ерозията е най-широко разпространения почвено деградационен процес на територията на община Аксаково. Свлачищни и абразивни процеси са установени основно по Черноморското крайбрежие.
- В системата на организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци са обхванати 100% от населението. Въведена е частично система за разделно събиране на отпадъци. Съществуват нерегламентирани сметища.
- Няма замерени нива на шума над пределнодопустимите норми. Транспортният поток е източник на шум, локално надвишаващ граничните стойности за определени жилищни терени.
- В зоните на излъчване на вредни лъчения няма засегнати населени места и отделни жилищни сгради.

- Основна форма за защита от бедствия, аварии и катастрофи е превантивната дейност за недопускането им и намаляване на вредните последствия от тях.
- Община Аксаково притежава значително и разнородно биоразнообразие - ценна флора и фауна, атрактивни природни феномени. Защитените територии и защитените зони по Натура 2000 покриват по-голямата част от общинската територия.

6. Анализ на административния капацитет на общинската администрация за реализация на ПИРО, както и необходимостта от укрепването му

Административната структурата на Община Аксаково е подробно описана в Устройствения правилник на администрацията. Общинската администрация е структурирана в дирекции и отдели, а за определени задачи се привличат и външни лица в качеството им на експерти и консултанти. Администрацията на Община Аксаково е организирана в 6 дирекции, ръководени от Директори, Секретар и директно подчинени на Кмета. Дирекциите и отделите са структурни звена за ръководство, организация, координация и контрол в съответните сфери от работата на общинската администрация и осъществяват дейност в рамките на предоставените правомощия и функции, определени в нормативните актове и Правилника. Въведени са ефективни връзки за координация и субординация между отделните звена.

Близостта на гр.Аксаково до гр.Варна, както неголемите финансови възможности за заплащане в администрацията са предпоставка за текучество в кадрите. По-слаб административен капацитет се констатира в малките населени места, чиито кметове и кметските наместници имат ограничен достъп до ресурси за подобряване условията на живот и бъдещо развитие на селата. Общинската администрация със своята работа се стреми да компенсира ограничения капацитет в кметствата.

Поради ограничените средства, обучения на общински служители се осъществяват епизодично и при откриващи се възможности за включване в различни програми и проекти на държавни институции, НПО и обучаващи организации. Обученията на служителите в администрацията следва да се засилят, защото са важни конкретно за усъвършенстване на техните професионални умения и придобиване на знания, така също за обмяна на опит с други общини и експерти от други държави членки на Европейския съюз. Тези обучения се планират на базата на

предварително извършен анализ на потребностите от страна на служителите.

Реализацията на ПИРО е в ресора на Заместник-кмет, който координира работата и пряко ръководи дейностите свързани с инвестиционната политика, екологията, програми и проекти. Подчинена на заместник-кмета е Дирекция "Инвестиционна политика, екология програми и проекти", която включва в структурата си Главен експерт "Изпълнение плана за развитие" и Главен специалист "Инфраструктурни проекти". Последният има за задача да планира, организира и пряко участва в дейности, свързани с разработването на проекти и програми за икономическо и социално развитие на община Аксаково.

Изводи за наличието на добър административен капацитет за изпълнение на ПИРО могат да се направят на база постигнатите индикатори за изпълнението на предходния общински стратегически документ – Общински план за развитие (ОПР) на община Аксаково за периода 2014-2020г., разработените и изпълнени проекти, включително със средства от ЕС, както и от цялостното състояние на общинския бюджет.

Като най-общи заключения от анализа за изпълнението на ОПР 2014-2020г., може да бъде отбелязано, че изпълнението на индикаторите по предвидените приоритети е на високо ниво. Затруднено е изпълнението на някои от индикаторите, които са свързани с подобряване на техническата инфраструктура и материалната база, поради забавеното стартиране на оперативните програми и Програмата за развитие на селските райони, в частност Стратегиите на BOMR.

Почти всички структурни звена на общинската администрация участват в изготвянето и реализирането на проекти за привличане на средства от национални и международни програми за развитие на инфраструктурата и подпомагане дейностите на Община Аксаково, както и при разработване и реализиране на съвместни програми и проекти с неправителствени организации.

Съгласно Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България (ИСУН 2020) през програмен период 2014-2020г. Община Аксаково е изпълнила или изпълнява 18 проекта, като общите договорени средства са 5 013 857,64 лв., а реално изплатените суми – 2 504 004.20 лв.

Общината е участвала като партньор само в един проект – „Подготовка за създаване на МИРГ на територията на общини Варна с Район Аспарухово, Белослав и Аксаково и разработване на стратегия за ВОМР“. Необходимо е по-често да се търсят и реализират проекти в партньорство с различни организации.

Като брой проекти Община Аксаково е на второ място в област Варна, а по договорени средства – на шесто. Въпреки че данните в ИСУН са непълни, може да се направи извода, че следва да се засили административния капацитет в областта на разработване и управление на проекти, както и да се търсят активно и други програми и източници за финансиране извън Оперативните програми, вкл. международни. Настоящото състояние позволява известно развитие основно в две направления – чрез привличане на външна краткосрочна експертиза за разработване и управление на конкретни проекти или дългосрочно разширение на структурата, чрез обособяване на специализирана дирекция или отдел за стратегическо планиране и управление на проекти.

Наличие на добър административен капацитет на Община Аксаково за реализация на ПИРО 2021-2027 показва и изпълнението на общинския бюджет. Съгласно Финансови показатели на общините в България, публикувани на сайта на Министерство на финансите, финансовото състояние на община Аксаково към третото тримесечие на 2020г., сравнено с другите общини, е добро. Това предполага освен добър административен капацитет за планиране и управление на финансите и наличие на възможност за съфинасиране на бъдещи проекти.

ИЗВОДИ:

- Наличие на добър административен капацитет в Община Аксаково за реализация на ПИРО;
- Възможност за допълнително укрепване на капацитета чрез повече обучения и създаване на звено за стратегическо планиране и разработване и управление на проекти.

7. Културно-историческото наследство

За територията на община Аксаково има данни, че праисторически хора са обитавали пещери и открити селища в местността „Побити камъни“ още в късния палеолит. Следи от човешко присъствие от епохата на неолита са открити северно от гр.Аксаково, в м.“Мюхлюза“, както и в селата Слънчево и Доброглед. По-късните периоди са засвидетелствани от бронзови и медни предмети, намерени на различни места в околностите на гр.Аксаково, както и от антични писмени източници, според които тази част от Черноморското крайбрежие е населявана от тракийското племе кробизи. Богатият нумизматичен материал от периода говори за активни търговски връзки на местното население с близките градове Одесос (Варна), Марцианополис (Девня) и Дионисиполис (Балчик).

Около VI в. по тези места се заселват славяните. През 680 г., след успешни военни действия срещу Византия, прабългарите, съюзени със славяните, заемат територията на Добруджа.

За предшественик на Аксаково се смята селото под крепостта „Мъглиш“ (по-късно известна като „Михлюз-кале“). Крепостта, както и селото, съществуват още през късната Античност.

На територията на община Аксаково е съхранено значително по количество и стойност недвижимото културно наследство. Идентифицирани са 98 археологически обекта. От тях 30 са обявени за паметници на културата по реда на отменения Закон за паметниците на културата и музеите, в т.ч. 6 обекта в ДВ, бр.16/1968г. като „архитектурно-строителни ПК от Античността и Средновековието“ и 24 обекта в ДВ, бр.66/1976г. като „археологически ПК“. Всички са обявени с категория „местно значение“. Други 17 обекта са могили или групи могили със статут на обявени ПК от национално значение, на основание РМС №1711/22.10.1962г. Останалите 56 археологически обекта,

съгласно разпоредбата на чл.146, ал.3 от Закона за културното наследство, имат статут на културни ценности с категория национално значение до установяването им като такива по реда на този закон.

Археологическите обекти са установени в резултат на инцидентни теренни проучвания. На територията на община Аксаково не са правени системни издирвания на археологически обекти. В периода 2001-2002г. в крепостта „Михлюз кале“ са проведени археологически сондажи от колектив на НАИМ при БАН под ръководството на д-р Ж.Аладжов.

Таблица 16: Списък на декларирани и обявени НКЦ в община Аксаково

Землище	Обект / локализация	Обявен (ДВ, бр./год.)	Вид	Категория
Аксаково	Праисторическо селище, късноантична и средновековна крепост „Михлюз кале“ 3 км С/И (10 дка**)	бр. 16/1968	Арх.-строит. от Античността и Средновековието	местно
Аксаково	Тракийско селище от Елинистична епоха, м. „Баирската чешма“, 4 км С/З (20 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Въглен	Славянобългарско селище, м. „Юртлука“, 3 км северно (тракийска и средновековна българска култура, Осман юрду, 2.5 км С/СЗ, 50 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Генерал Кантарджиево	Късноантична крепост (IV-VI в.), м. „Саарлъка“, 2 км С/З (10 дка**)	бр. 16/1968	Арх.-строит. от Античността и Средновековието	местно
Генерал Кантарджиево	Славянобългарско селище, Разклона на шосето за Балчик (м. „Чалтика“, 3 км И, 10 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Генерал Кантарджиево	Средновековно селище, м. „Данаксую“, 4 км С/З (тракийско и средновековно, м. „Даяк сую“, 50 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Генерал Кантарджиево	Късноантично селище, м. „Чука-тепе“, на брега на Сърък-дере (тракийско и късноантично, 2,5 км СЗ**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Доброглед	Средновековна църква, м. „Под маарата“, 1 км източно	бр. 16/1968	Арх.-строит. от Античността и	местно

	(+ некропол, 10 дка**)		Средновековието	
Долище	Антична и късноантична крепост, 2 км южно(30 дка**)	бр. 16/1968	Арх.-строит. от Античността и Средновековието	местно
Долище	Антично селище, западен край на селото (50 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Долище	Славянобългарско селище, м."Арабаджи кайнак", 3 км северно (10 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Изворско	Българско селище от епохата на турското владичество, източно от селото (средновековно и късносредновековно селище, ЮИ край на селото, 50 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Изворско	Антично селище, м."Гърнето", 3 км източно (м. Хаджи Боир, 2,5 км източно, 50 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Изворско	Антично и средновековно селище, м."Кайряците", 3.5 км северно, (60 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Изворско	Антично и средновековно селище, м."Чортляна", 3.5 км северно, (30 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Кичево	Антично и късноантично** селище, м."Коркулука", 3 км С/И, (50 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Климентово	Антично и средновековно селище, м."Горлека", 2.5 км източно, (100 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Климентово	Антично селище, м."Четири чешми", 2.5 км източно	бр. 66/1976	Археологически	местно
Куманово	Българско селище от епохата на турското владичество, м."Юртлука", на юг от каптажа	бр. 66/1976	Археологически	местно
Куманово	Славянско селище, м."Чешмата", 1.5 км С/З (10 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Новаково	Късноантична и средновековна крепост, м."Трите воденици", 3-4 км Ю/И(2,4 км ЮИ, 12 дка**)	бр. 16/1968	Арх.-строит. от Античността и Средновековието	местно
Новаково	Славянобългарско селище, м."Трите воденици", на левия бряг на рекичката (2,5 км ЮИ, 30 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Орешак	Антично и славянско селище, м."Ала чука", 3 км С/И (3,5 км СИ, 150 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно

Орешак	Тракийско и славянско селище, десен бряг на Айдаркула, 2 км северно („Кюмюр пунар”, 1,5 км С, 30 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Орешак	Средновековно селище (IX-XI и XII-XIV в.), м. “Юртлук” („Чакър чешма”, също и тракийска култура, 30 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Осеново	Късноантична крепост, С/З (10 дка**)	бр. 16/1968	Арх.-строит. от Античността и Средновековието	местно
Осеново	Късноантична гробница със стенописи (м. ”Пясъчни кариери”, 0.8 км ЮЗ**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Осеново	Средновековно селище (XII-XIV в.), м. “Камарата”, 3 км Ю/З (20 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Осеново	Средновековно селище (XII-XIV в.), м. “Суат-дере”, 3,5 км южно („Соват дере”, 2,5 Ю/ЮИ, 10 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно
Осеново	Късноантично селище на десния бряг на Суат-дере („Соват дере”, 30 дка**)	бр. 66/1976	Археологически	местно

Източник: проект на ОУП

*Предварителна преценка, от археологическото наблюдение

** Съгласно чл. 35 от Наредба № 7/2003 на МРРБ за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони

*** Съгласно Разпореждане на МС № 1711/22.10.1962 год.

За целите на разработване на ОУП-Аксаково е проведено археологическо наблюдение на територията на общината, в резултат на което са идентифицирани допълнителни недвижими археологически обекти.

Таблица 17: Списък на други недвижими археологически обекти, идентифицирани при провеждане на археологическо наблюдение

Землище	Обект/описание/локализация	Площ (дка)*	Комплексна оценка на КИ стойност
Ботево	Средновековна крепост, м. “Хач борун кале”, 4 км северно	10	Местно значение
Ботево	Средновековно селище, 2 км източно	10	За сведение
Водица	Средновековно селище, м. “Под чакъла”, 1,2 км СЗ	10	За сведение

Въглен	Селище, тракийска култура, м."Малък Мешалик", 1,5 км СИ	100	За сведение
Въглен	Тракийско, римско и средновековно селище, м."Варненска чешма", 0,8 км ЮИ (на пътя за Варна, в района на сметището)	50-60	За сведение
Генерал Кантарджиево	Селище, тракийска и римска провинциална култура, м."Чалтика", 2,8 км източно	30	За сведение
Генерал Кантарджиево	Селище, тракийска култура, м."Четири чешми", 1,5 км ЮЗ	20	За сведение
Генерал Кантарджиево	Могилен некропол (няколко десетки могили), тракийска култура, м."Четири чешми", 1,5 км ЮЗ	5	Национално значение***
Генерал Кантарджиево	Селище, римска провинциална култура, м."Чатал чучур", 1,4 км ЮИ	100	За сведение
Доброглед	Селище, тракийска култура, 0.2 км северно	10	За сведение
Доброглед	Селище, м."Бахчалъка", 0,8 км ЮИ	20	За сведение
Доброглед	Крепост, византийска култура, м."Дядо Жековата чешма", 1,8 км СЗ	3,5	Местно значение
Доброглед	Селище, тракийска, византийска и средновековна българска култура, м."Дядо Жековата чешма", 1,5 км СЗ	150	За сведение
Долище	Селище, тракийска и провинциална римска култура, м."Кара Гьолджук", 2 км З/ЮЗ	30	За сведение
Долище	Средновековно селище, м. „Големият Кайнак", 2,6 км северно	20	За сведение
Засмяно	Римско и средновековно селище, м."Гурпана", 1,5 км северно	100	За сведение
Зорница	Селище, византийска култура, западен край на селото	20	За сведение
Зорница	Некропол (2 могили), тракийска култура, южен край на селото	10	Национално значение***
Зорница	Могила, тракийска култура, 0,8 км южно	0,5	Национално значение***
Игнатиево	Могила, тракийска култура, южен край на града	2	Национално значение***
Игнатиево	Селище, византийска и българска средновековна култура, м."Алмалък", 1,2 км северно	30	За сведение
Изворско	Могила, тракийска култура, м."Тумбата", 1,5 км СЗ	0,2	Национално значение***
Изворско	Две могили, тракийска култура, югоизточно, край селото (съвпадат със средновековното селище)	0.3	Национално значение***
Кичево	Селище, тракийска култура, 5,5 км СИ, (южно от м."Бати Бунар")	20	За сведение
Кичево	Селище, тракийска култура, м."Перчемли тепе", 5 км СИ	50	За сведение
Кичево	Могилен некропол (6 могили), тракийска култура, м."Тепелар", 2,1 км южно	30	Национално значение***

Кичево	Селище, византийска и българска средновековна култура, м."Къзалджи пунар", 1,5 км южно	60	За сведение
Кичево	Селище, провинциална римска култура, м."Чучур Тарлъ", 3 км ЮЗ	15	За сведение
Климентово	Селище, византийска и българска средновековна култура, м."Старата Капакла", 2,5 км СЗ	30	За сведение
Климентово	Селище, провинциална римска култура, в селото, СЗ част	50	За сведение
Климентово	Селище, римска и византийска култура, м."Кривата канара", по дерето Булма Йолу, 3 км З/ЮЗ от Климентово, 1 км източно от Долище	50	За сведение
Крумово	Могилен некропол (4 могили), тракийска култура, 0,4 км ЮЗ	3	Национално значение***
Куманово	Тракийско селище, м."Соват дере", 1,8 км СЗ	20	Местно значение
Куманово	Средновековно селище, м."Соват дере", 2 км СЗ	50	За сведение
Любен Каравелово	Селище, римска провинциална култура, м."Кайряците", 1 км СИ	150	Местно значение
Любен Каравелово	Могилен некропол (две могили), тракийска култура, м."Укуру", 1 км СИ	2	Национално значение***
Любен Каравелово	Селище, българска средновековна култура, 0,5 км южно, до стопанския двор	20	За сведение
Любен Каравелово	Селище, тракийска култура, 4 км изток, (2 км Ю/ЮЗ от Новаково, на границата между двете землища)	50	За сведение
Любен Каравелово	Селище, българска средновековна култура, м."Воловарската чешма", 3,5 км ЮИ	20	За сведение
Любен Каравелово	Селище, тракийска и българска средновековна култура, м."Кабите", 4,2 км ЮИ	50	За сведение
Любен Каравелово	Селище, римска провинциална култура, м."Ергели кале", 4,5 км ЮИ	50	За сведение
Любен Каравелово	Средновековен некропол (българска средновековна култура), м."Москов гроб", 4 км ЮИ	2	Местно значение
Любен Каравелово	Некропол (1 могила), тракийска култура, 4 км ЮИ	0,15	Национално значение***
Любен Каравелово	Некропол (6 могили), тракийска култура, м."Ташаджа", 3 км ЮИ	10	Национално значение***
Любен Каравелово	Селище, тракийска култура, 3,2 км ЮИ (северно от м."Седемте престола")	20	За сведение
Орешак	Селище, тракийска култура, 1,5 км ЮЗ	30	За сведение
Орешак	Селище, тракийска култура; българска средновековна култура, 2 км ЮИ	40	За сведение
Орешак	Селище, тракийска култура, 3 км ЮЗ	50	За сведение

Орешак	Селище, провинциалноримска култура, 3 км западно	20	За сведение
Осеново	м. "Късаджикова могила", византийска култура, 1,3 км С/СИ	2	Национално значение***
Осеново	Могила, м "Дервент тепе", 2,8 км ЮЗ	2	Национално значение***
Осеново	Селище, късна античност и обект с неопределени функции (късна античност и късно средновековие), 0,6 км, ЮЗ (южно от гробищата)		
Осеново	Некропол, Второ българско царство, м."Кариерата", 1,6 км ЮЗ		
Осеново	Селище, Второ българско царство, м."Кариерата", 2 км Ю/ЮЗ		
Осеново	Селище, класическа епоха, м."Дюзчето", 1,5 км Ю/ЮЗ		
Осеново	Селище, желязна епоха, късна античност, българска държава, м."Метропола", 1,1 км северно		
Осеново	Селище, късна античност, м."Домлъка", 1км източно		
Слънчево	Палеолитно и мезолитно находище, 0,5 км ЮЗ (северно от стопанския двор)	90	За сведение
Слънчево	Палеолитно и мезолитно находище, 2 км ЮЗ (под Перемеше)	100	За сведение
Слънчево	Две могили, тракийска култура, м."Караесенски пътища", 1,7 км южно	3	Национално значение***
Слънчево	Палеолитно и мезолитно находище, м."Побити камъни", 3,2 южно	70-80	За сведение
Слънчево	Пет ниски могили, 2,3 км ЮЗ, (от двете страни на пътя Девня-Варна)	10	Национално значение***
Яребична	Селище, българска средновековна култура, м."Поляната", 0,6 км С/СИ	20	За сведение
Яребична	Селище, византийска и българска средновековна култура, м."Манастирчето", 1 км С/СЗ	20	За сведение
Яребична	Некропол, българска средновековна култура, м."Поляната", 0,8 км С/СИ	10	За сведение
Яребична	Селище, римска провинциална култура, м."Училищната нива", 1,3 км С/СИ	10	За сведение
Яребична	Могилен некропол – 4 могили, тракийска култура, м."Поляната", 0,5 км С/СИ	2	Национално значение***
Яребична	Селище, българска средновековна култура, м."Чукур тарла", 0,5-0,8 ЮЗ	60	За сведение

Източник: проект на ОУП

*Предварителна преценка, от археологическото наблюдение

** Съгласно чл. 35 от Наредба № 7/2003 на МРРБ за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони

*** Съгласно Разпореждане на МС № 1711/22.10.1962 год.

В границите на населените места в общината по реда на отменения Закон за паметниците на културата и музеите са декларирани като паметници на културата общо 132 обекта. Съгласно разпоредбата на чл.59, ал.4 от ЗКН декларираните недвижими обекти имат статут на недвижими културни ценности до установяването им като такива по реда на този закон.

Недвижимото културно наследство на населените места включва и т.нар. „военни паметници“ - възпоменателни знаци, издигнати по повод участието на България във войните от 1885, 1912-1913, 1915-1918, 1944-1945г., които са декларирани като исторически паметници на културата.

Таблица 18: Военни паметници в община Аксаково

Населено място	Военни паметници в община Аксаково със статут на исторически недвижими културни ценности	Състояние
гр. Аксаково	Паметник на загиналите във войните 1912-1918 г.	добро
с. Кичево	Паметник на героите от с.Кичево, загинали за обединението и независимостта на България 1912-1913 г., 1915-1918 г. и 1944-1945 г.	добро
с.Любен Каравелово	Паметник „Лъвчето“ – в памет на загиналите в Балканската и Първата световна война от с.Любен Каравелово	добро
с. Долище	Паметник на загиналите в Балканската и Първата световна война от с.Долище	добро
с. Климентово	Паметник на загиналите във войните за свободата на България	добро
с. Орешак	Паметник на руските освободители на с.Орешак от турско робство 1878 г. и загиналите във войните войни от с.Орешак	добро
гр. Игнатиево	Паметник на загиналите за свободата на Родината в Отечествената война	добро
с. Крумово	Паметник на Крумовци, загинали за свободата на Отечеството	добро

Източник: проект на ОУП

В допълнение следва да се акцентира върху обстоятелството, че описаните обекти са декларирани, съответно обявени преди 30-40

години. До настоящия момент по отношение посочените обекти не е приложена разпоредбата на §12, ал.2 от Закона за културното наследство, според която в тригодишен срок от влизането в сила на закона заварените декларираните недвижими паметници на културата следва да бъдат предложени за регистриране или за отписване. Междувременно, специализиран мониторинг на състоянието на обектите не е провеждан. През изтеклия период преобладаващата част от обектите не са били поддържани в съответствие със специализираните изисквания или в тях и тяхната среда е осъществявана строителна намеса, компрометираща автентичността им. Някои от декларираните паметници не могат да бъдат идентифицирани (в декларационните списъци липсват кадастрални и административни данни) и вероятно вече не съществуват реално. Във всички случаи, като изключение от тази оценка могат да се посочат църквите, които са съхранени и социализирани.

Предвид така описаното фактическо положение и за осигуряване опазването и социализацията на обектите на недвижимото културно наследство и в частност - на археологическите ценности, е необходимо общинската администрация да инициира пред Министерство на културата следните действия:

- Провеждане на процедурите по чл.159 от ЗКН за предоставяне на статут на културни ценности на обектите, за които това не е изпълнено, и за определяне на режими за опазване по чл.79, ал. 1, 2 и 3.
- Неотложно провеждане на теренно обхождане, извършване на оценка на състоянието, определяне на точни граници на обектите, поставени в проекционна координатна система и определяне на потенциала на всеки от обектите за опазване и социализация.
- Да се разработи и приеме от Общински съвет-Аксаково стратегия за опазване на културното наследство в общината (съгласно чл.17, ал.2, т.1 от ЗКН), включваща и програма за извършване на редовни теренни

проучвания на археологическите ценности, съгласувана с РИМ Варна. Препоръчва се в програмата да се приоритизират онези обекти, които имат потенциал за експониране и включване в опознавателни туристически маршрути, както и като елементи на среда за отдих. В предварителен порядък вниманието може да се насочи към:

- Селище, крепост, ров в местността „Михлюз кале“ (землището на гр.Аксаково) – обект със знаково значение за местната история и значителна популярност, разположен в близост до общинския център в горска среда – традиционно място за краткотраен отдих;
- Крепост в м. „Калето“ - землището на с. Долище;
- Крепост в м. „Крумовско кале“ - землището на с.Новаково.

Землищата на Долище и на Новаково са наситени с археологически обекти, разположени в качествена природна среда – горска територия с висока степен на съхраненост. В селата и землищата са развити функции, свързани с отдиха и туризма, вкл. обекти на туристическото обслужване (напр. комплекс „Трите воденици“);

- Крепост, черква и Гробница, пещ за керамика – землището на с.Осеново. Землището на с.Осеново също е наситено с археологически обекти. Част от тях попадат в горски територии, предложени за устройване като горски парк. Намира се в близост до Природен парк „Златни пясъци“, Аладжа манастир и други обекти на туристическо посещение – предпоставка за бъдещо включване в атрактивни туристически маршрути.

В зависимост от предписанията за опазване и социализация на конкретни обекти, издадени по законоустановения ред, в техния обхват могат да се изпълняват специализирани консервационно-реставрационни дейности, както и изграждане на необходимата приемна, информационна, обслужваща, техническа (в т.ч. довеждаща) и охранителна инфраструктура, благоустрояване и озеленяване.

- Да се изгради общински музей и/или музейна сбирка, в които да се

експонират и намерените при бъдещите разкопки находки

Всички тези дейности биха стимулирали изграждането и развитието на културната идентичност, подобряване на качеството не само на икономическата и социалната среда, но и на жизнената среда на територията.

8. Анализ на връзката на община Аксаково със съседните територии извън административните ѝ граници, които имат потенциал да влияят върху развитието на населените места и териториите в рамките на общината

Целта на тази част от анализа е да се разгледат евентуалните въздействия (както положителни, така и отрицателни) на съседните територии върху съответната община, да се идентифицират общи предизвикателства и евентуални възможности за коопериране с други общини за изпълнение на съвместни проекти.

Все още общинските администрации не работят активно за стимулиране на междуобщинското сътрудничество и взаимно използване на природните, социални, финансови и др. ресурси на въпросните общини. Липсва административен капацитет в общините по отношение на реализацията на съвместните дейности и проекти. Именно усилията за подобряване на междуобщинското сътрудничество ще имат определяща роля за успеха в усвояването на фондовете на ЕС през програмен период 2021-2027г., където важна роля се обръща на интегрираните териториални инвестиции и проекти с надобщински значение (междуобщинските проекти).

Община Аксаково е част от агломерационен ареал с център Варна, които според Националната концепция за пространствено развитие (НКПР), обхваща 6 общини (Аврен, Аксаково, Белослав, Варна, Долни чифлик, Дългопол).

В НКПР е възприетото, че агломерационните образувания имат две важни съставни части: агломерационно ядро и агломерационен ареал.

Агломерационно ядро е град-център сам по себе си или с пространствено приобщени към него съседни населени места и други обекти в обща непрекъсната пространствена система. Към ядрото на ареала би следвало да се приобщат Аксаково, Игнатиево, Белослав, Страшимирово,

Езерово, Тополи и Звездица поради пространствената им близост и обвързаност с центъра Варна.

Агломерационен ареал, от своя страна, е активната част от територията на групата общини, в която се осъществяват интензивни функционални връзки между града-център и други населени места и обекти.

Именно общините от агломерационния ареал са териториите, в които най-лесно могат да се идентифицират общи предизвикателства и евентуални възможности за коопериране и пълноценни партньорства на базата на междуобщинско сътрудничество и сътрудничеството с други местни и регионално базирани актьори за изпълнение на съвместни проекти.

Такива съвместни идеи, инициативи и проекти са идентифициране и в Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточен регион:

- Разширяване на Регионално депо Варна (в землището на с.Въглен, община Аксаково), включващо и общините Варна, Аксаково и Белослав;
- Развитие на ИКТ Клъстер – Варна, действащ във Варненски регион, разширяване на неговата дейност в целия Североизточен район и превръщането му в регионален център за обмяна на „ноу-хау“ и за развитие на икономическата конкурентоспособност в района;
- Изграждане на Регионален европейски цифров иновационен център (хъб), който ще стимулира широкото приемане на модерни цифрови технологии от промишлеността, от публичните организации и академичните среди. Центърът ще изпълнява следните функции: повишава осведомеността и предоставя или осигурява достъп до експертен опит, ноу-хау и услуги в сферата на цифровата трансформация; подкрепя предприятията и организациите, за да повишават конкурентоспособността си; улеснява трансфера на експертни знания и ноу-хау между региони; предоставя или

осигурява достъп до тематични услуги, включително услуги, свързани с изкуствения интелект, високопроизводителните изчислителни технологии и киберсигурността и др.;

- Реализиране на проект "Нов логистичен коридор на България: Азия–Варна–Шумен–Разград–Русе–Централна и източна Европа" – EU Gateway. Проектът включва широка инвестиционна програма, в т.ч. разрастване и включване към коридора на действащи индустриални зони, създаване и генериране на нови индустриални зони в цяла Североизточна България с цел привличане на товари, преки чуждестранни инвестиции, генериране на икономически растеж и нови работни места. Инициатор на проекта е СНЦ "Клъстер Черноморска икономическа зона".
- Създаване и развитие на регионални клъстери на база морска индустрия;
- Насърчаване на Водено от общностите местно развитие чрез формиране на МИРГ и МИГ между съседни общини и подкрепа на разработени от тях стратегии за местно развитие;
- Интегрирани териториални проекти срещу активизацията на свлачищата с оглед променените климатични условия и защита на населението;
- Изграждане на приют за безстопанствени кучета съвместно с общините Суворово, Девня и Белослав;
- Създаване на Регионален туристически продукт. Районът се характеризира със съхранено културно-историческо наследство и атрактивна природна среда с наличие на множество защитени територии и с богато биоразнообразие. Основен проблем е все още недостатъчната степен на социализиране и интегриране на културното и природно наследство в съвременния живот в т.ч. и чрез развитието на туризма. Туризмът в района се развива предимно по крайбрежието, но вече има опити към

разнообразяване на предлагането и включването на близкия и по-далечния хинтерланд в туристическия продукт.

Конкретни възможности за развитие на инфраструктура за алтернативен туризъм във сходни територии на съседни общини, чрез създаване на общи тематични маршрути и организационни форми за представяне на обектите на природното и културно наследство или достъпа до други туристически атракции предоставят специалните горски територии с рекреационно значение в землището на Слънчево и съседната община Девня по отношение социализацията на ЗМ „Побити камъни“. Това се отнася и за землището на с.Осеново и съхраненото в региона недвижимо археологическо наследство, като потенциален ресурс на културен туризъм и възможностите за включването му в общи маршрути с обекти като Аладжа манастир и други на територията на община Варна, в землището на с.Ботево, в хинтерланда на манастир „Света Марина“ с възможен маршрут към Средновековната крепост в м.„Хач борун кале“, разположена в северозападна посока в горска среда и др.

9. Влияние на големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение, предвидени за реализация на територията на община Аксаково

Един от най-важните проекти, предвидени за реализация на територията на община Аксаково е изграждане на нова индустриална зона Варна-Аксаково. Общата площ на зоната в землището на Аксаково се предвижда да е 8 160,9 дка. През нея минават автомагистрала "Хемус" и старият път за София, в близост са летището, пристанищата и заводите в Девня. Проектът ОУП на община Аксаково предлага обслужването на територията, разположена южно от автомагистрала Хемус да се осъществи с ж.п.транспорт (електричка). Тя е заложена в ОУП на община Варна, като следва да свързва областния център с курортите на север, с южните територии на юг и със заводите в Девня на запад. Предложението е да се направи отклонение от нея към обслужващите и производствено-складови зони и тя равномерно да обслужи цялата територия.

Важни транспортни проекти, планирани да бъдат реализирани (макар и извън територията на община Аксаково), осигуряващи свързаността с другите райони и големи градове в страната и направленията на TEN-T мрежата, са доизграждането на мрежата от автомагистрали и първокласни пътища:

- Доизграждане на АМ „Хемус“;
- АМ „Черно море“;
- Скоростен път I-2 „Русе – Шумен“;
- Скоростен път „Варна – Шабла – Дуранкулак“;
- Скоростен път „Силистра – Шумен – Карнобат – Ямбол – ГКПП Лесово“;
- Изграждане на интермодален терминал „Варна“.

Изграждането на АМ „Черно море“ между Варна и Бургас ще осигури не

само нова транспортна връзка между магистралите „Хемус“ и „Тракия“, но и същевременно ще подобри съществено обслужването на крайбрежието, като ще изведе транзитния трафик по-далеч от чувствителната крайбрежна територия, курортните селища и комплекси по брега. Магистралата е част от бъдещ автомагистрален ринг около Черно море, който ще обвърже всички страни по крайбрежието и ще спомогне за разширяване на трансграничното и регионалното сътрудничество в Черноморската зона.

Реализирането на проектите за скоростни пътища Русе-Шумен, Варна-Шабла-Дуранкулак с връзка към Констанца и Тулча в Румъния, модернизирането на направление Варна-Добрич с продължение до Силистра ще допринесат за изпълнение на целите на НКПР „Свързване на българските градове в оси на урбанистично развитие, приобщени в общоевропейската мрежа от градове с транснационално значение и в общоевропейските оси на развитие“, както и „Развитие на главните и второстепенните транспортни оси за постигане на модел "решетка", насочен към укрепване на функциите на вече изявените урбанизационни центрове, разширяване на полетата им на влияние и подобряване на достъпа до пазара на труда и социални услуги“.

Изграждане на интермодален терминал „Варна“ е друг бъдещ проект. Целта на изграждане на интермодален терминал в района на град Варна е подобряване на интермодалността в югоизточния регион на ЕС, чрез създаване на условия за оптимално взаимодействие и интеграция на различните видове транспорт. Изграждането на новите терминали и успешното включване на Пристанище „Варна“ в нарастващия товарооборот в Черно море ще утвърди Варна и района като основен логистичен и дистрибуторен център между Европа и Азия. С изграждането на ИМТ „Варна“ се цели да се обезпечат възможности за добри транспортни връзки в направления Варна – София и обратно, Варна – Русе с възможност за ефективна връзка с Констанца и обратно,

Варна – Бургас с възможност за ефективна връзка с Истанбул и обратно. Възстановяване на проектните параметри на жп линията Русе-Варна е в подкрепа на интермодалните превози.

За преодоляване на вътрешнорегионалните различия и неравенства е важно също подобряване на транспортната инфраструктура с регионално значение. Реконструкцията и модернизацията на пътната мрежа от 2-ри и 3-ти клас, подкрепяни от политиката за регионално развитие, допринася за подобряване на транспортния достъп на регионално ниво до главните транспортни коридори, както и достъпа на икономическата активност до периферните и изостаналите райони - ще намалее транспортните разходи за икономиката и населението, ще се създадат предпоставки за по-безопасно и комфортно пътуване, ще се редуцира вредното въздействие от шума в контактните зони на урбанизираните територии, ще се осигури по-добър достъп до предоставяните услуги от публичния сектор.

10. SWOT-анализ

SWOT-анализът като качествен аналитичен и прогностичен метод дефинира действието на факторите за развитие на съответната територия и възможностите за избор на подходяща стратегия за постигане на целите на развитието. Приложената матрица отразява взаимодействието на вътрешните фактори (силни и слаби страни) и външните фактори (възможности и заплахи).

Фиг.41: SWAT анализ

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЩИНА АКСАКОВО	ПОЗИТИВНИ ФАКТОРИ	НЕГАТИВНИ ФАКТОРИ
	СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
	- Развитието на община Аксаково е в тясна връзка и зависимост от близостта до областния, административен и икономически център гр.Варна, както и курортните комплекси, което допринася за превръщане на територията в атрактивно място за живот, бизнес и инвестиции - Община Аксаково е кръстопът на артерии от висок клас, което заедно с близостта на гр.Варна (жп гара, летище, пристанище), обуславя много добри транспортни връзки - Демографските показатели на община Аксаково като цяло са по-добри от средните за област Варна и страната – тенденция в броя на населението, възрастова структура, образователно ниво, естествен и механичен прираст и др.	- Населението намалява и застарява, макар и с бавни темпове - по-ниски от тези в област Варна и страната - Коефициентът на раждаемост е под средния за областта и страната - Изостава в своето развитие сектор „Туризм“ - Негативно е развитието на сектор „Строителство“ - Материална база на местните предприятия все още не е достатъчно модернизирана, изостава навлизането на новите технологии и иновации - Наличие на нискоквалифицирана работна ръка - Голямата част от общинската пътна и улична мрежа е в незадоволително състояние

- Икономическите показатели на нефинансовите предприятия в община Аксаково са по-добри в сравнение със средните икономически показатели за област Варна
- Засилва се предприемаческата активност измерена чрез увеличения общ брой действащи предприятия
- Сравнението на областно и национално ниво показва, че на територията на община Аксаково функционират по-големи предприятия от гл.точка на заетите лица
- Богат културен календар, традиции в организирането на големи културни прояви, културно многообразие
- Ниско ниво на замърсяване (в допустимите граници) на въздуха, водите и почвите, (запазена природа и биоразнообразие)
- Започнат процес на газификация
- Липса на силно замърсяваща индустрия на територията на общината
- Добре развито образование, здравеопазване, социална сфера, култура и спорт
- Наетите лица по трудово и служебно правоотношение нарастват по бързо от тези в област Варна
- Водопроводната мрежа на цялата територия е силно амортизирана с изключение на гр.Аксаково
- Населените места в община Аксаково имат относително ниска степен на изграждане на канализационната мрежа. Само в гр.Аксаково и гр.Игнатиево е частично изградена системата за отвеждане на битовите отпадъчни води.
- Сезонен недостиг на вода в някои селища
- Затруднения при осигуряване на редовен обществен транспорт до отдалечените населени места
- Неравномерно териториално разпределение на лекарските и стоматологични медицински практики
- Трудности (особено през зимата) при осигуряване на спешна медицинска помощ до отдалечените села
- Изоставане в областта на превантивната медицина
- Ограничен достъп до Интернет в част от селата
- Ниско ниво на енергийна ефективност на общинските сгради
- Независимо от потенциала, който има на територията на община

▪ Равнището на безработица е по-ниско от средното за страната и област Варна ▪ Средната работна заплата е по-висока от средната за област Варна и страната ▪ Запазено биоразнообразие и чиста околна среда	Аксаково за развитие на БЕИ, те са слабо застъпени ▪ Неизползван потенциал на археологическите паметници ▪ Слабо наличие на полезни изкопаеми
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
▪ Привличане на нови инвестиции ▪ Изграждане на нова индустриална зона ▪ Възстановяване и разширяване на напоителните съоръжения в земеделието ▪ Възползване от възможностите на съществуващи или предстоящи за изграждане регионални технологични и иновационни центрове ▪ Подобряване на качеството на образователните, здравните, социални и културни услуги ▪ Развитие на културно предприемачеството и обвързване на културните дейности с туристическата индустрия; ▪ Разработване потенциала от археологически паметници на територията на общината за развитие на културно-исторически туризъм; ▪ Повишаване на екологичната култура	▪ Трудно задържане на младите хора в общината ▪ Опазване на околната среда и биоразнообразието ▪ Наличие на заустване без пречистване на отпадъчните води в голяма част от населените места ▪ Незначителните водни ресурси на територията на общината ▪ Висок трафик на транзитно преминаващи транспортни средства през територията на общината ▪ Непредприемане на мерки за превенция, адаптиране и справяне с климатични промени ▪ Недостатъчна подготовка за посрещане на потенциални природни бедствия и аварии

на населението

- Развитие на междуобщински проекти
- Използване на наличните сондажи с термална вода за развитие на спа туризъм, геотермална енергия и др.
- Развитието на топло- и газоснабдяването като алтернативата за отопление, охлаждане и битово-горещо водоснабдяване
- Развитие на ВЕИ
- Развитие на кръгова икономика
- Развитие на информационното общество с предлагане на електронни услуги за целия обществен сектор, както и намаляване на териториалните различия в използването на ИКТ
- Използване на биологично разнообразие и наличието на защитени територии за развитие на еко и орнитоложки туризъм
- Ефективно използване на възможностите за финансиране от национални и европейски програми и фондове за решаване на местни проблеми

ЧАСТ II. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АКСАКОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2027

В тази част на документа е разработена стратегията за реализация на плана, която обхваща и проследява взаимовръзката между формулираните визия, определените стратегически цели на развитието и свързаните с тях приоритети за действие, които ще бъдат реализирани посредством изпълнението на програмата за реализация (предвидения пакет от мерки и дейности, включващ подготовката, финансирането и изпълнението на конкретни проекти).

1. ВИЗИЯ

Визията е консолидирана, обобщена представа/желание на една общност за стандарта на живот и качествата на средата, която тази общност изгражда, поддържа и обитава. Тя отразява перспективите пред регионалното и пространственото развитие на територията на общината на основата на икономическите и социалните фактори, като отчита възможностите за преодоляване на различията между градските и селските територии.

Община Аксаково – привлекателна за живот, бизнес и отдих, с развити конкурентноспособни лека промишленост, туризъм и селско стопанство, осигуряваща сигурност, чиста околна среда и висок жизнен стандарт на своите граждани.

2. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ, ПРИОРИТЕТИ И МЕРКИ

2.1. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1:

Изграждане на конкурентна и устойчива икономика, основана на знанието, ИКТ и иновациите, която да е в състояние да осигури растеж,

заетост, условия за подобро качество на живот и утвърждаване на общината като привлекателно място за инвестиции

Приоритет 1.1: Създаване на условия за повишаване ролята на науката, технологиите и иновациите в икономиката като предпоставка за постигането на икономически растеж и висока производителност

Целенасочената подкрепа за повишаване на специализацията във високотехнологични продукти и отрасли, ще позволи в общината да се създават продукти с висока добавена стойност.

В частност цифровата икономика, която се развива динамично в глобален мащаб, представлява важен двигател на иновациите, конкурентоспособността и растежа, с голям потенциал за развитие на предприемачеството и МСП.

Мярка 1.1.1: Използване на инструмента "Водено от общностите местно развитие" (ВОМР) за стимулиране на иновациите в местната икономика

Развитие и укрепване капацитета на МИГ „Девня-Аксаково“, МИРГ „Варна-Белослав-Аксаково“, сдружения и клъстери, формирани около земеделските, производствените и туристическите дейности, могат да бъдат главните структурни единици за стимулиране на иновациите в местната икономика. Желателно е да се разработи специална програма за предоставянето на стимули за създаването на стартъпи и обособяването на сдружения и клъстери, съобразно откритите сходства и потенциалния ефект на синергия между участниците.

Мярка 1.1.2: Възползване от възможностите на съществуващи или предстоящи за изграждане технологични и иновационни центрове

Усилията следва да се насочат към партньорство с:

- Съществуващия ИКТ Клъстер – Варна, за който предвижда превръщането му в регионален център за обмяна на „ноу-хау“ и за развитие на икономическата конкурентоспособност в района;

- Варненски цифров иновационен хъб, който предстои да бъде изграден и ще стимулира широкото приемане на модерни цифрови технологии от промишлеността, публичните организации и академичните среди. Центърът ще изпълнява следните функции: повишава осведомеността и предоставя или осигурява достъп до експертен опит, ноу-хау и услуги в сферата на цифровата трансформация; подкрепя предприятията и организациите, за да повишават конкурентоспособността си; улеснява трансфера на експертни знания и ноу-хау между региони; предоставя или осигурява достъп до тематични услуги, включително услуги, свързани с изкуствения интелект, високопроизводителните изчислителни технологии и киберсигурността и др.

- Предвидения за изграждане Регионален иновационен център и др.

Мярка 1.1.3: Подобряване на бизнес средата

Без активна политиката по привличане и насърчаване на инвестиции очакванията за растеж и производства с висока добавена стойност не могат да бъдат постигнати. Само увеличен приток на преки инвестиции може бързо да преобрази продуктовата и технологична структура на икономиката.

Един от факторите за привличане на инвестиции е значително подобряване на бизнес средата и активно въздействие върху нейните елементи чрез изграждане на нови индустриални зони и паркове, оборудвани със съвременна инфраструктура, което да позволи на инвеститорите да стартират бързо своя бизнес. В земеделието подобен ефект може да предизвика възстановяването и разширяването на хидромелиоративните (напоителни) съоръжения.

Изграждане на нови индустриални паркове и зони може да се осъществи чрез различни форми на организация, в т.ч. чрез публично-частна инициатива, подкрепена от държавната „Национална компания индустриални зони“ ЕАД, общинска, съвместно партньорство на общини, общинско-държавни, публично-частни партньорства. Стимули за подкрепа в съпътстваща инфраструктура могат да бъдат наличието на инвеститори, очаквания икономически ефект от изграждането на зоната и очакваното ѝ захранване с подходяща работна сила и свързаните с това изискване мерки в областта на образованието и обучението. Най-важният проект на територията на община Аксаково в тази област е изграждане на нова индустриалната зона Варна-Аксаково, но също така разширяване на създадените бизнес зони около Игнатиево, Слънчево и Припек, около Летището и Аксаково, около Кичево, около Изворско и Крумово.

Приоритет 1.2: Развитие на конкурентоспособен туристически отрасъл

Съгласно чл.11 от Закона за туризма Общинският съвет определя политиката за развитие на туризма на територията на общината, като включва в програмата за реализация на общинския план за развитие раздел, съдържащ общинска програма за развитие на туризма. Общинската програма за развитие на туризма от своя страна следва да обединява конкретни проекти, кореспондиращи на изброените в Закона мероприятия, на чиято база са определени и мерките към този приоритет.

Мярка 1.2.1: Изграждане и поддържане на туристическа инфраструктура

Наличието на туристически обекти и атракции е основният фактор, който ще привлече туристи на територията на община Аксаково. Именно затова

изграждането и поддържане на туристическите обекти и придобиване на право на ползване или управление за нови такива от държавата е важна мярка. Такива мерки и дейности са и изграждането общински музей и/или музейна сбирка, еко и велопътеки, общински туристически информационен център, както и цялата инфраструктура за достъп до туристическите обекти – пътища, улици, ВиК, пространства за краткотраен отдих, почивка, риболов, пикник, събития, сувенири, услуги и др.

Стартирането на консервационно-реставрационни и възстановителни дейности по археологическите паметници на културата също би спомогнало за повишаване на туристическия интерес към общината.

Мярка 1.2.2: Организиране на събития и мероприятия, които допринасят за развитието на туризма

Фестивалите и конкурсите в една община представят по уникален начин местната културна идентичност и определят мястото като атрактивна европейска туристическа дестинация. В публичния електронен Регистър на туристическите фестивали и събития⁸, администриран от Министерство на туризма, фигурира само едно събитие на територията на община Аксаково – ежегоден Фолклорен фестивал „Света Марина“, които е с регионално значение. Желателно е да се организират и включат повече мероприятия, а наличния фестивал да се развие като такъв от национално значение.

Мярка 1.2.3: Провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината

В тази връзка проучванията следва да са насочени към обектите на територията на община Аксаково с потенциал за развитие на туризъм. Такива са декларираните паметници на културата, които не са били

⁸ <http://rta.tourism.government.bg/TFRegister.aspx>

поддържани в съответствие със специализираните изисквания, и като следствие вече някои от тях не съществуват реално. Неотложно е провеждане на теренно обхождане, извършване на анализи и оценка на състоянието, определяне на точни граници и потенциала на всеки от обектите за социализация и развитие на туризъм. Като следваща стъпка в тази посока е необходимо да се стартират ежегодни специализирани археологически проучвания (разкопки) на археологическите обекти, съгласувано с РИМ Варна.

Актуализиране анализа за качеството на термалните води на територията на община Аксаково също може да се включи към тази мярка.

Мярка 1.2.4: Реклама на туристическия продукт на общината

Мярката цели повишаване на инвестициите в реклама и маркетинг за промотирането на туристическия потенциал и туристическите продукти на територията на община Аксаково, включително чрез използване на нови методи с помощта на цифровите технологии, за достигане и привличане на потенциалните туристи.

Традиционните и задължителни дейности включват разработване и разпространение на рекламno-информационни материали, поставяне на туристически табели и информационни табла, участие на туристически борси и изложения и др. дейности за достигане и привличане на потенциални туристи.

Мярка 1.2.5: Партньорство за развитие на туризъм

Неразкритият потенциал на община Аксаково може да се оползотвори единствено чрез координирани усилия на общинската администрация, културните институции, читалищата, туристическите оператори и агенти, хотелиерския и ресторантьорския бранш и другите собственици на туристически обекти, както и сдружения НПО, инициативни групи и цялата местна общност във връзка с дейностите по опазване и

популяризиране на местното природно и културно наследство. Предлагање на туристически пакети с възможност за комбиниране на различни видове атракции и туризъм е един от потенциалните резултати от партньорството. Най-активните партньори могат да вземат участие в консултативен съвет по въпросите на туризма (чл.13 от Закона за туризма), какъвто все още не е изграден в община Аксаково. В допълнение е желателно партньорството със съседни общини, Дирекцията на природен парк "Златни пясъци" и Организацията за управление на Варненския черноморски туристически район за разработване на общи туристически маршрути, обща реклама и изпълнение на проекти за интегрирани териториални инвестиции. Създаване на местно туристическо сдружение и активно членство на общината в него, както и в съответната организация за управление на туристическия район също би могло да ускори развитието на туризма.

2.2. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2:

Подобряване стандарта на живот, създаване на равностойни условия за развитие на човешкия капитал и реализиране на пазара на труда чрез социално включване, високо качество на образование, здравеопазване, социални културни дейности, условия за спорт и отдих, както и чрез високо ниво на административен капацитет и качествени административни услуги.

Приоритет 2.1: Инвестиции в образование и умения

В условията на намаляващо население и трудова сила двигател за разширяване на границите на производствените възможности и увеличаване потенциала за създаване на допълнителна стойност е подобрената ефективност на човешкия потенциал. Трансформацията и ефективността на човешкия капитал зависи от развитието на качествено образование, по-ефективно обвързване с нуждите на пазара на труда,

нова система за ранно професионално ориентиране и развитие, така и от целенасочени усилия за повишаване на качеството и модернизация на средното образование, в контекста на процеса на дигитализация, развитие капацитета на учителите и въвеждане на по-ефективни форми на обучение.

Факторът „образовано население“ следва да се постави като основополагащ за развитието на района, заедно с другите политики за социално-икономическо и инфраструктурно развитие, доколкото те са взаимосвързани.

Мярка 2.1.1: Осигуряване на равен достъп до качествено предучилищно и училищно образование и намаляване броя на преждевременно напускащите училище

Мярката включва дейности като:

- Програми за ограмотяване, основно сред ромското население и др. уязвими групи за придобиване на по-висока степен на образование, реализирани главно от училищата;
- Усъвършенстване на механизма за ранно предупреждаване от различни рискове;
- Подобряване на функционирането на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;
- Подкрепа за уязвими групи в неравностойно положение за обучение на децата им в детски градини от 3-годишна възраст с оглед ранната им социализация;
- Приобщаващо образование на децата и учениците със специални образователни потребности;
- Прилагане на механизми за социална подкрепа и др.

Мярка 2.1.2: Създаване на възможности за придобиване на знания, и умения в съответствие с пазара на труда

Предизвикателствата през програмния период 2021-2027г. са свързани с подкрепа за подобряване на уменията не само на безработните, но и на заетите лица, поради сравнително ниското ниво на безработица, с цел да придобият ключови и гъвкави умения за преминаване от едно работно място на друго. Дейностите следва да се фокусират върху:

- Предлагане на обучение по професии и специалности с приоритетно значение за местния и регионален пазар на труда. За община Аксаково специално внимание следва да бъде отделено върху подобряване уменията и знанията в областта на туристическото предлагане и селскостопанския сектор;
- Разработване на стандарти и учебни програми за придобиване професионална квалификация съвместно с бизнеса.
- Разширяване на обхвата на дуалното обучение и увеличаване на възможностите за осъществяването му по различни професии.
- Въвеждане на програми за ранно професионално ориентиране;
- Осигуряване на образователна среда за равноправен достъп до учене през целия живот.

Приоритет 2.2: Подобряване на качеството и достъпността до здравни, социални и културни услуги и спорт

Мярка 2.2.1: Подобряване на качеството на здравните и социални услуги, социално включване

Мярката следва да акцентира на дейности като:

- Осигуряване достъп на всеки гражданин до здравна помощ и услуги, особено в отдалечените райони, преди всичко по отношение на общопрактикуващи лекари и спешна медицинска помощ;
- Подобряване профилактиката и превенцията в здравеопазването;

- Подобряване на съществуващите и създаване на нови социални услуги;

- Засилване на превенция и подкрепа за децата в риск и техните семейства и др.

В областта на социалното включване са идентифицирани и следните мерки:

- Разработване на мерки за активно приобщаване за подобряване на пригодността за заетост на уязвимите групи чрез интегрирана подкрепа.;

- Осигуряване на заетост за уязвими групи на пазара на труда (в т.ч. субсидирана);

- Развитие на социалната икономика (социални предприятия) за приобщаващо включване на различните целеви групи в неравностойно положение и др.

Мярка 2.2.2: Подобряване на материално-техническата база в образованието, здравеопазването, социалните услуги, спорта и културата

Подобряването на инфраструктурата на здравеопазването, образованието, социалните и културните услуги като част от организация на дейността и като физическа среда от обекти е от особено важно значение за цялостното развитие на общината. От значение е и планирането на дейности за модернизиране на спортната инфраструктура, както и за разширяване на възможностите за спортуване в свободното време, което е важно за подобряване на здравния статус и активността на населението.

Приоритет 2.3: Подобряване на местното управление, административния капацитет и качеството на административни услуги

Развитието и утвърждаването на административния капацитет е основен фактор за постигане на стратегическите цели на управлението на общината и качеството на административно обслужване на населението.

Мярка 2.3.1: Повишаване на местния капацитет за стратегическо планиране и развитие на проектен капацитет

Постигането на целта е насочено към възможни бенефициенти на финансовите инструменти на ЕС, както и по национални програми. Липсата на опит и информация за начините на функциониране и достъпност на европейските фондове са причина за неоптималното приложение на инструментите през изминалите години, особено в структурите на гражданското общество и бизнеса. За решаването на проблема са нужни повече информация, умения и подкрепа.

Мярка 2.3.2: Развитие на вътрешното и външното сътрудничество и партньорство

Мярката е насочена към създаване на активни партньорства между местната власт, НПО и бизнес на местно, регионално, национално и трансгранично ниво. Подобряването на социалното, икономическото и културното сътрудничество, реализиране на съвместни инициативи и проекти, обмяната на добри практики е с цел сближаване и удовлетворяване на общи интереси и постигане на общи цели.

Мярка 2.3.3: Подобряване на административното обслужване

Мярката включва конкретни дейности като: увеличаване броя на електронните административни услуги; дигитализиране на информационни масиви, повишаване на специфичните умения и професионалната квалификация на служителите в общинската

администрация чрез специализирани обучения и обмяна на опит; реструктуриране на администрацията; ремонт и оборудване на административните сгради, по-широк достъп на гражданите до информация, включително разширяване и по-често актуализиране на съдържанието на интернет страницата на общината; по-активно включване на гражданите в обсъждането на значими проблеми в общината и др.

2.3. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3:

Устойчиво, балансирано и интегрирано развитие на територията чрез подобряване на техническата инфраструктура, териториалната свързаност и опазване на околната среда

Приоритет 3.1: Опазване на околната среда и адаптация към настъпилите неблагоприятни климатични изменения

Приоритетът изисква прилагане на мерки за постоянен мониторинг и подобряване на качеството на околната среда и екологичната инфраструктура, за намаляване на замърсяването, за превенция, адаптиране и справяне с климатични промени и природни бедствия, за енергийна ефективност в т.ч. използване на възобновяеми енергийни източници и др.

Мярка 3.1.1: Осъществяване на постоянен мониторинг на качеството на компонентите на околната среда

Целта е да се даде сигурност на населението и инвеститорите и възможност за бърза реакция при кризи. Осигуряване на станция/пункт за измерване показателите за качество на въздуха на територията на общината ще бъде едно добро начало по тази мярка. Алтернативен вариант е по-често присъствие на мобилна станция на РИОСВ-Варна.

Мярка 3.1.2: Подобряване качеството на околната среда и екологичната инфраструктура

Важни дейности по тази мярка са:

- събирането и третирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната им употреба;
- рекултивацията на замърсени площи и депа за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания;
- действия за поддържане на благоприятна за качеството на атмосферния въздух градска среда, вкл. зелена инфраструктура, поддържане на зелените площи, почистване на замърсените и лошо поддържани пътни настилки и др.;
- опазване на водите с цел сигуряване на достатъчно питейни води с добро качество, вкл. установяване на СОЗ на водоизточници, поддържане на съоръженията за водовземане и защита от води, ефективно управление на водите общинска собственост ;
- развитието на устойчиви системи на транспорт, целящи осигуряването на по-качествен и устойчив градски и междуградски автобусен транспорт, стимули за екологични превозни средства, ограничаване на трафика на коли в централните части на градовете и др.
- поставяне на ограждения срещу шум и др.;
- подобряване на управлението на екосистемите за опазване на биоразнообразието и ограничаване последиците от изменението на климата;
- засилване контрола за ограничаване на замърсяването на водите, въздуха и почвите с битови и промишлени отпадъци, сезонните палежи на стърнища и слама, горските пожари, вкл. нарушаване правилата за

добри земеделски практики, за опазване на санитарно-охранителните зони, зоните за защита на водите и др и др.

Мярка 3.1.3: Мерки за превенция, адаптиране и справяне с климатични промени и природни бедствия

Приоритетът е насочен към подобряване на екологичните условия чрез предотвратяване на рискове от (снего)валежи, наводнения, пожари, свлачища и абразия и др., които са много характерни, особено за крайбрежието. Подобряването на координацията и управлението на превенциите на риска ще допринесе за осигуряване на устойчива и сигурна среда за живота и здравето на хората, за развитието на туризъм и други икономически дейности. Освен за живота и здравето на хората е необходимо и реализирането на мерки за превенция на въздействието на климатичните промени върху критичната инфраструктура и материалните блага на хората.

Конкретните дейности (проекти) следва да са насочени към изпълняване на залесителни, противосвлачищни и противоабразионни мероприятия, поставяне на снегозадържащи мрежи и прегради, почистване, поддържане, корекция и удълбочаване дерета, неотложни възстановителни работи на улици, отводнителни канавки и поясни канали, адаптиране/изграждане на обществените места и обекти с устойчиви на атмосферните влияния конструкции и материали, както и със защитна архитектура и ландшафтен дизайн срещу екстремни метеорологични явления, обучение на населението, доброволните формирания и лицата, пряко ангажирани с оповестяването и ръководството на дейностите при възникнало бедствие и др.

Мярка 3.1.4: Прилагане на мерки за енергийна ефективност в т.ч. възобновяеми енергийни източници

Мярката следва да се фокусира върху мерки за енергийна ефективност

на обществените сгради, но и в частните жилищни сгради и най-вече в многофамилните. Конкретните дейности са насочени към прилагане, както на енергоспестяващи мероприятия на сгради, улично осветление, разширяване ползването на ВЕИ, разяснителна кампания сред населението и др.

Реализацията на предложените и други подобни мерки ще допринесе за постигане на по-висока степен на енергийна ефективност, комфорт, намаляване на разходите за енергия, подобряване на експлоатационните характеристики и удължаване на полезния експлоатационен период на сградите в съответствие с критериите за устойчиво развитие.

Приоритет 3.2: Подобряване на базисната и техническа публична инфраструктура и териториалната свързаност на населените места

Публичната инфраструктура е основен фактор за подобряване качеството на живот чрез осигуряване на базови услуги на населението и достъпа до тях, опазването на околната среда, стимулиране на инвестициите, намаляване на съществуващите различия между селските и градските райони и т.н. Повсеместната потребност от приложението на приоритета налага предварително и обосновано приоритизиране на инвестициите.

Мярка 3.2.1: Подобряване на мобилността и транспортната свързаност на населените места

Мярката е насочена към строителство, реконструкция и/или рехабилитация общински пътища, съоръженията и принадлежностите към тях.

Мярка 3.2.2: Подобряване на уличната мрежа на населените места

Мярката е насочена към строителство, реконструкция и/или

рехабилитация на улици, тротоари, съоръженията и принадлежностите към тях.

Мярка 3.2.3: Подобряване на ВиК мрежата на населените места

Мярката е насочена към изграждане, реконструкцията и/или рехабилитацията на водоснабдителни и канализационни системи.

Мярка 3.2.4: Подобряване на друга местна инфраструктура

Мярката може да включва инвестиции в инфраструктура, споменати в предходните мерки като изграждане, обновяване или рехабилитация на обществени зелени площи – паркове, градини, детски площадки, улично озеленяване, междублокови пространства, паркинги, гробищни паркове, църкви и др., както и изграждане към тях на системи за видеонаблюдение за осъществяване на мерки за повишаване на сигурността и предотвратяване на престъпността, създаване на широколентова инфраструктура и др.

ЧАСТ III. ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Съгласно Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО), издадени от МРРБ, главна цел при разработването на ПИРО е да се осигури прилагането на принципа за партньорство и сътрудничество. Комуникационната стратегия се фокусира върху идентифицирането и включването на заинтересованите страни и гражданското общество чрез подходящи форми, включително кампании за идентифициране на проектни идеи, които да бъдат включени в програмата за реализация на плана. Важно е да бъде стимулиран подходът „отдолу-нагоре“ при идентифициране на нуждите, потенциала за развитие и възможните решения. Определянето на целите и приоритетите на плана и на мерките, чрез които ще се реализират тези цели и приоритети, не трябва да бъдат единствено инициатива и ангажимент на общинската администрация, а следва да се планират с активното участие на гражданското общество. На гражданите трябва да се предоставят възможности да идентифицират проблемите в средата около тях, да предлагат решения и да работят за реалната промяна на ситуацията.

Специфичните действия за осигуряване на необходимата информация и публичност включват анкетно проучване и работни срещи.

В рамките на подготовката за анкетното проучване бяха идентифицирани определени целеви групи и заинтересовани страни, имащи отношение към развитието на община Аксаково. Това са представители на местната и държавната власт, представители на структурите на гражданското общество, в това число НПО, сдружения и настоятелства с дейност в

сферата на културата, образованието, младежта, спорта, туризма и др., представители на икономическия сектор, в т.ч. предприятия и земеделски производители, активни граждани. Самите те се определят като учащи (5%), работници (10%), служители (30%), упражняващи свободна професия (15%), предприемачи (20%) и пенсионери (20%) от почти всички населени места, почти поравно мъже и жени, от различни групи по образование и възраст. Анкетата бе качена и на официалния сайт на Община Аксаково, където всеки желаещ можеше да изкаже мнението си като попълни приложения формуляр.

Като резултат от анкетата беше получена обратна връзка за мнението на участниците за: основните проблеми за развитието на община Аксаково; факторите, биха могли да бъдат двигател за развитие; най-ценните ресурси (забележителни места, местности, природни, исторически, археологически и др. обекти), които трябва да бъдат съхранени и развити; най-важните проекти, които трябва да бъдат реализирани до 2027 г.

Основните проблеми на община Аксаково според анкетираните са в най-вече инфраструктурни (42,30%) и в далеч по-малка степен екологични (17,95%), икономически (16,67%) и социални (15,38%). Много малка част отчитат демографски проблеми (7,69%).

Основните предложения за развитие на община Аксаково са свързани с подобряване състоянието на уличната и пътна мрежа, ВиК инфраструктурата, изграждане на нови детски градини и зони за отдих и спорт, подобряване достъпа до транспорт и здравеопазване в отдалечените райони, намаляване на данъчни и административни бариери, стимулиране развитието на високотехнологични и иновативни производства, стартиране на нови предприятия и индустриални зони, осигуряване на квалифицирана работна ръка, ограничаване миграцията на млади и образовани хора, повишаване на доходите, премахване на нерегламентираните сметища, подобряване на сметосъбирането,

чистотата и контрола, повишаване степента на разделно събиране/или рециклиране на отпадъци, подобряване качество на въздуха, инвестиции в опазване на паметници на културата (вкл. разкопки), защитени територии и други неизползвани ресурси (напр. наличните сондажи с термална вода) с цел развитие на туризъм, засилване ролята на неправителствения сектор и др. Всички тези идеи бяха включени в програмата за реализация на ПИРО.

Проведени бяха и работни срещи с представители на общинска администрация. На срещите бяха представени резултатите от проучването и се обсъдиха предложения и мнения относно генерираните проекти, което на по-късен етап доведе до преразпределение в рамките на ПИРО. С оглед насърчаване на сътрудничеството между отделните общини и местните общности, при разработването на плана са проведени и онлайн среща с екипа за разработване на ПИРО на Община Варна с цел съгласуване на идеи за съвместни проекти и зони за развитие.

Голяма част от предвидените работни срещи, планираните фокус групи и публични обсъждания не бяха проведени заради удължената извънредна епидемична обстановка.

ЧАСТ IV. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА НА ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ - ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Съгласно Методически указания на МРРБ за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027г. „зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)“ е пространствено обособена територия с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове. Зоните за прилагане на интегриран подход (зоните за въздействие) се определят на базата на общи (идентични) характеристики на определена територия и/или общи проблеми или потенциали за развитие.

Зоните за прилагане на интегриран подход (зоните за въздействие) могат да бъдат както части от територията на общината с конкретно функционално предназначение (например зони с преобладаващи административни/публични функции, индустриални или бизнес зони, зони за култура, за отдых и туризъм, зони с преобладаващи жилищни функции, зони за транспортна дейност и т.н.), така и други специфични обособени територии с идентични характеристики или собствен потенциал за развитие (например зони с потенциал за коопериране със съседни общини).

Целта на определянето на приоритетни зони за въздействие е постигане на максимален ефект с ограничените ресурси, с които разполагат общините. Определянето на приоритетни зони за въздействие не ограничава инвестициите в териториите, които са извън тези зони, а е отражение на идентифицираните при анализа територии с най-голям специфичен потенциал за развитие.

Зоните за въздействие са предвидени за устройство с ОУП Аксаково, като планът интегрира предвижданията на висшестоящи национални, регионални, областни и басейнови планове за управление и развитие.

На база на анализа на силните и слабите страни на територията на община Аксаково, както и на потенциалите за развитие, са определени пет приоритетни зони за въздействие, в които основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, предвидени в Програмата за реализация на ПИРО, както следва:

1. Зона за въздействие 1: „Зона за социално-жилищно развитие“ (Жилищна зона)

Зоната включва жилищните части на населените места в община Аксаково. Не се изключат отделни населени места, тъй като нито едно от тях не се отличава със съществени различия от развитието на останалите. Населените територии са със сходни социални и битови проблеми на населението, сходно е и състоянието на техническата инфраструктура. Инвестициите в тези зони ще са основно публични и ще са свързани с основно подобряване на техническа инфраструктура, което следва да доведе до подобрена жизнена среда и условия за живот. В тази зона биха могли да се реализира проекти, свързани с подобряване състоянието на уличната и ВиК мрежа, улично и алеино осветление, зелени площи, подобряване на зоните за отдих и почивка и др.

2. Зона за въздействие 2: „Зона за икономическо развитие“ (Икономическа зона)

Целта на обособяване на зоната и да се стимулира икономическото развитие. Зоната включва всички терени и обекти от цялата територия на общината, на които се развиват икономически дейности или които имат потенциал за развитие на такива дейности:

2.1. Градски и междуселищни производствени зони

Градски производствени зони имат повечето населени места на територията на общината. Повечето от тези територии са с активна производствена дейност и възможност за развитие и разширение. Такива зони са обособени до следните населени места, в границите на техните землища:

- гр. Аксаково – развитие на съществуващата производствена зона южно от града;
- гр. Игнатиево – развитие на производствена зона южно от града, както и на територията между автомагистрала „Хемус“ и пътя Варна-Девня (I-2);
- съществуващи производствени зони на териториите на бивши стопански дворове и други терени, в съседство със селата Засмяно, Водица, Зорница, Любен Каравелово, Изворско, Осеново, Ген. Кантарджиево, Орешак, Въглен и др.;
- с.Слънчево – развитие на производствена зона южно от населеното място, на територията между автомагистрала „Хемус“ и пътя Варна-Девня (I-2), както и южно от пътя Варна-Девня (I-2).

Междуселищни производствени зони по правило са обвързани с транспортна инфраструктура. Такива зони са концентрирани основно в землищата на гр.Аксаково и гр.Игнатиево, по протежението на автомагистрала „Хемус“ и пътя Варна-Девня (I-2) и южно от с.Изворско, както и южно от с.Кичево, по протежението на пътя Варна-Балчик (III-902), в близост до с.Куманово покрай VAR 2086. Междуселищна производствена зона се предвижда и по протежение на път II-29, в близост до промишлените територии източно на с.Любен Каравелово и на запад от с.Новаково.

Към производствените зони следва да се включи и територията в непосредствена близост до съоръжения, инсталации, площадки за третиране (обезвреждане и оползотворяване) и съхранение на отпадъци

в землището на с.Въглен, с цел обезпечаване с инфраструктурни и обслужващи дейности.

2.2. Обекти и територии за развитие на селското стопанство

Част от посочените в предходната подточка терени поемат и част от инфраструктурата, обслужваща селскостопанските дейности – складиране, претоварване, първична обработка на селскостопанската продукция, складове и съоръжения на растителната защита и пр. По правило такива са зоните със средищно разположение в територии с подчертано селскостопански характер, в близост до комуникации. За развитие на селскостопанска инфраструктура, обслужваща непосредствено прилежащите земеделски територии, както и местното животновъдство, са запазени и някои от бившите селскостопански дворове, като тези в селата Крумово, Ботево, Климентово, Куманово.

Зоната включва също всички земеделски земи на територията на община Аксаково. Оценява се, че цялостното местно развитие е неразривно свързано с традиционните селскостопански дейности. Именно по тази причина е избрана цялата територия със земеделски земи. По този начин ще се даде възможност на основните икономически единици, а именно производители на земеделска продукция и животновъди да реализират своите проекти. Те биха могли да са свързани с разнообразяване на земеделска продукция, изграждане и възстановяване на напоителни системи, подобряване на земеделските пътища, закупуване на земеделска техника, развитие на животновъдни обекти и др.

2.3. Съсредоточия за търговско и друго обслужване

В частите от територията, където няма достатъчно изявени средищни селища, със засилена активност в развитието на рекреационни дейности, както и край главни пътища, се предвижда формирането на междуселищни обслужващи центрове. Извънселищните съсредоточия на

обслужване, представляват един от стимулаторите на процеса на ревитализация на малките населени места. Те са предназначени да концентрират обекти на ежедневното и периодично обслужване (търговско, делово, информационно и пр.) на постоянно и временно обитаващите, а също и да осигурят обслужването на посетители (туристи) и на транзитно преминаващи. Такива центрове са локализирани основно в западната част на общината, както следва:

- в района на пресичането на републиканските пътища II-29 (Варна-Аксаково-Добрич-Генерал Тошево-граница Румъния) и III-2901 (/Аксаково-Добрич/-Калиманци-Суворово-Ветрино), съотв. III-2902 (/Аксаково-Добрич/-Куманово-/Оброчище-Кичево/);
- в района на пресичането на републикански път II-29 с четвъртокласния път в землището на с.Новаково;
- в землището на с. Яребична, в района на пресичането на пътя III-2902 (/Аксаково-Добрич/-Куманово-/Оброчище-Кичево/) с IV-29018 към с.Яребична, респ. връзката към с.Въглен по IV-29014;
- по протежението на III-902 (Оброчище-Кичево-/Св.Св. Константин и Елена-Варна/), концентрирани по основните възлови кръстовища на пътя.

В близост до някои населените места на територията на община Аксаково, са определени и нежилищни зони за производствени и обслужващи нужди. Такива населени места са, освен двата града на общината, а също и селата Слънчево, Засмяно, Водица, Любен Каравелово, Зорница, Изворско, Кичево, Осеново.

3. Зона за въздействие 3: „Зона за публични функции с висока обществена значимост“ (Публична зона)

Зоната обхваща предимно територията от гр.Аксаково като административен център на общината и територия с наситеност на сграден фонд с административни и обществени функции, включително в

сферите на образование, здравеопазване, социалните грижи, култура, екология, сигурност и спорт. Целта е подобряване на тези услуги.

В тази зона се концентрират основно административните сгради и сградите с обществено значение. В града се намират почти всички институции, обслужващи населението. Тук са концентрирани и културни, образователни и социални институции със значение за цялата община.

Имайки предвид големият брой населени места и тяхната отдалеченост от общинския център към Зоната се включват и всички територии от други населени места с обекти в изброените сфери.

4. Зона за въздействие 4: „Зона за туризъм и рекреация“

Целта на обособяването на зоната е да се обхванат всички обекти с потенциал за развитие на туризма на територията на общината, които са оценени и анализирани в ПИРО, в част I, т. 7 – Културно-историческо наследство и 5.2.5 - Защитени територии и зони.

Към Зоната следва да се добавят и специалните горски територии с рекреационно значение. Това са курортните гори в землищата на гр.Аксаково и на селата Осеново и Слънчево (горите около ЗМ „Побити камъни“), както и в района на манастира „Св.Марина“ в землището на с.Ботево. Тези гори формират зелената система около общинския център, респективно в териториите с интензивно развитие на рекреационни функции. Освен природните дадености, те притежават допълнителни ресурси потенциали, като недвижими обекти на археологическото наследство с качества за експониране, забележителности като ЗМ „Побити камъни“ в землището на Слънчево, териториална близост до Природния парк „Златни пясъци“, както и до туристически атрактивни обекти в съседни общини (например Аладжа манастир). Тези фактори обогатява още повече възможностите за развитието им като места за отдих и различни форми на алтернативен туризъм.

Към зоната се включва и територията източно от пътя I-9, която е

определена като „Крайбрежна зона за озеленяване и укрепителни мероприятия“, в която е възможно разполагането на туристически обекти и съоръжения, изграждане на алейна мрежа и изгледни площадки, както и разполагане на преместваеми обслужващи обекти и елементи на градското обзавеждане.

Не на последно място, по протежението на два свързващи се ръкава на р.Батова в района на „Трите воденици“, югоизточно от Новаково, както и при язовирите Ботево, Осеново, Засмяно, Крумово, Любен Каравелово могат да се обособят територии за рекреация с екотуристическа инфраструктура. Предназначението им е предимно за краткотраен отдих, спорт и туризъм в природна среда. В тях се препоръчва очертаване на екомаршрути.

5. Зона за въздействие 5: „Зона за транспортна свързаност“

Тази зона се явява подпомагаща, надграждаща и обслужваща преходните зони и включва цялата транспортна система на община Аксаково, вкл. и трасета за велопреходи и пешеходен туризъм ведно с необходимите паркинг и други зони към тях. Причината да се включи е, че през община Аксаково преминават пътища от всички класове, както и че самата община е голяма като територия и включва голям брой населени места, за населението на които следва да се осигури транспортна достъпност до общинския център, областния център и съседни общини. Не на последно място транспортната достъпност е изключително важна за привличането на инвестиции, развитието на туризъм, справяне с кризисни ситуации и др.

Проектно обезпечаване на програмата за развитие на зоните за въздействие е представено в Приложение 1 - Мерки в програмата за реализация.

ЧАСТ V. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ

Съгласно Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027г. ПИРО представлява стратегически документ относно политиката за постигане на устойчиво интегрирано развитие на общината и града, докато програмата за неговата реализация има оперативен характер и конкретизира начина, практическите мерки, инвестиционните дейности и проектните идеи за постигане целите на развитието.

Програмата за реализация на ПИРО има за задача на основата на целите и приоритетите за развитие на общината, залегнали в плана, да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация на плана, като оптимизира възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнение на плана.

Основните структурни елементи на програмата са мерките и проектните идеи по съответните цели и приоритети на плана.

Цялостната Програма за реализация на ПИРО на община Аксаково за периода 2021-2027 г. е описана в Приложение 1.

ЧАСТ VI. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

България е разположена в един от регионите, който е особено уязвим към изменението на климата, главно чрез повишаване на температурата и интензивни валежи.

Изследванията, проведени от департамента по метеорология на Националния институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките предвиждат повишение на годишната температура на въздуха в България от 1,6°C до 3,1°C до 2050 г. и от 2,9°C до 4,1°C до 2080 г. Като цяло, повишаването на температурата се очаква да бъде по-голямо през летния сезон. По отношение на валежите се предвижда намаляване с приблизително 15% до 2050 г. и от 30 процента до 40% до 2080 г. През зимните месеци валежите вероятно ще се увеличат до края на века, но се очаква значителното намаляване на валежите през летните месеци да компенсира това увеличение.

В научната общност съществува консенсус, че изменението на климата ще увеличи честотата и величината на екстремни метеорологични явления свързани с изменението на климата. През последните десетилетия тази честота в България действително се е увеличила значително. Най-често срещаните хидрометеорологични и природни бедствия са екстремни валежи и температури, бури, наводнения, горски пожари, свлачища и суша. Рисковете, причинени тези явления, могат да доведат до загуба на човешки живот или да причинят значителни щети, засягащи икономическия растеж и просперитета на местно и национално равнище. Все повече доказателства сочат, че икономическите загуби от бедствия, свързани с метеорологични и климатични условия, също нарастват. Очаква се биологичното разнообразие, сухоземните и водните екосистеми, както и секторите на водните ресурси, селското стопанство и

горското стопанство да бъдат засегнати от предвижданите промени. Не напоследно място, щети се очакват по отношение на инфраструктурата и частната собственост, намаляване на водните запаси, последици за здравето на населението, промяна в туристическите модели и др.

Изменението на климата не засяга всички хора и територии еднакво поради различните нива на експозиция, съответната им уязвимост и адаптивните възможности за справяне. Рискът е по-голям за сегментите на обществото и бизнеса, които са по-малко подготвени и по-уязвими.

Макроикономическите въздействия могат да бъдат смекчени в значителна степен, ако се предприемат действия за адаптация, включително на ниво община.

При разработването на ПИРО на община Аксаково за периода 2021-2027г. е взет под внимание разработените Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие (НСАИКПД). НСАИКПД цели да очертае стратегическата рамка и приоритетни направления за адаптация към изменението на климата на национално и секторно равнище в периода до 2030г., да дефинира възможни мерки за намаляване уязвимостта на страната от климатичните промени и за подобряване капацитета за адаптиране на природните, социалните и икономическите системи към неизбежните и проявяващи се с по-силен интензитет въздействия от изменението на климата. Извършена е оценка на рисковете, свързани с изменението на климата в девет икономически сектора: селско стопанство, биологично разнообразие и екосистеми, енергетика, гори, човешко здраве, туризъм, транспорт, градска среда и води.

Адаптацията към изменението на климата включва всички органи на местно, регионално и национално равнище, частния сектор, организациите на гражданското общество и гражданите за постигането на дефинираните стратегически цели на НСАИКПД, а именно:

- 1) интегриране на адаптацията към изменението на климата във всички

сектори – укрепване на правната рамка и политиките;

2) развитие на институционален капацитет чрез изграждане на експертни познания, база от знания, мониторинг и отчитане;

3) повишаване на осведомеността – подобряване на образованието, приемане и участие на обществото в действията за адаптация;

4) изграждане на устойчивост – укрепване на инфраструктурата, защита на природния и човешки капитал, опазване на екосистемите и др.

В съответствие с тези цели в ПИРО на община Аксаково за периода 2021-2027г. е заложена отделна мярка 3.1.3: Мерки за превенция, адаптиране и справяне с климатични промени и природни бедствия. Заложени са конкретни дейности и в други мерки, насочени към определените от НСАИКПД като рискови икономически сектори, свързани с изменението на климата: селско стопанство, биологично разнообразие и екосистеми, енергетика, гори, човешко здраве, туризъм, транспорт, градска среда и води.

1. Сектор „Селско стопанство“

Сектор „Селско стопанство“ е особено уязвим по отношение на изменението на климата и демонстрира разнообразни потенциални въздействия, свързани с добивите и качеството на културите, селскостопанската производителност, промените в продължителността на вегетационния период, добивите от животновъдство, засушаване на почвата, ерозия, засоляване, загуба на земя и загуба на доходи. В същото време съществуват известни възможности за извличане на ползи от промените.

ПИРО идентифицира следните приоритетни действия, които следва да бъдат предприети:

- Развитие на напоителните системи и увеличаване на напояваната площ, опазване и устойчиво ползване на водите;
- Стимулиране на земеделските производители за използване на

адаптирани към климата култури, биологично земеделие и въвеждане на иновации;

- Изпълняване на залесителни, противосвлачищни и противоабразионни мероприятия, вкл. с цел опазване на земеделските земи.

2. Сектор „Биологично разнообразие и екосистеми“

Биологичното разнообразие и екосистемите са особено уязвими по отношение на изменението на климата във връзка с потенциална загуба на генетично разнообразие, нарушаване на жизнените цикли и фенологичните фази на видовете, влошаване на местообитанията и въздействие върху предоставянето на екосистемните услуги.

В ПИРО е заложена дейност за подобряване на управлението на екосистемите за опазване на биоразнообразието и ограничаване последиците от изменението на климата, съвместно с Дирекцията на Природен парк „Златни пясъци“.

3. Сектор „Енергетика“

Конкретните рискове, свързани с изменението на климата за елементите на енергийната система в община Аксаково включват:

- *Прекъсване на доставките на природен газ*

Пожари и наводнения могат да предизвика значителни нарушения на газопреносната и газоразпределителните инфраструктура и на техните основни елементи - тръбопроводи, компресорни станции, газоразпределителни и измервателни станции. Възникването на наводнения може да е следствие на проливни дъждове и снегове, съпроводени от неочакваното силно и бързо топене, обширни разливи, ветрови въздействия в устията на реките, разрушения на диги, язовирни стени и стени на хвостохранилища в близост до газовата инфраструктура.

- *Намаляване ефективността на производството на слънчева и вятърна енергия*

Производството на слънчева енергия може да бъде уязвимо при увеличаване на облачното покритие, свързано с нарастване на валежите. За вятърните електрически централи - промените в поведението на вятъра и интензивността му, дължащи се на изменението на климата, могат да повлияят на производителността на вятърните паркове. В допълнение, екстремните бури може да повредят вятърните турбини и потенциално да доведат до изключването им.

- *Рискове за електро-пренос и електроразпределение*

Това включва: (а) вероятност за повече щети и смущения по преносните линии поради интензивни валежи, наводнения и бури през зимата; (б) нарастване на заплахите за функционирането на инфраструктурата поради нарастваща честота и интензивност на свлачища, срутища или наводнения; в) негативен ефект върху ефективността на електропреноса поради повишената честота на топлинните вълни; г) по-голяма вероятност от скъсване и спадане/увисване на електропроводите под минимално-допустимото разстояние над земята, изисквано от закона, поради снеговалежи или по-високи температури.

Нарушаването на енергийните доставки вследствие екстремни събития може да се отрази на всички сектори, включително транспортните услуги, градската среда и здравето. Повредената енергийна инфраструктура може също да причини щети на други инфраструктури, включително транспортна. Постепенните климатични промени също ще окажат влияние върху сезонното търсене на енергия за отопление и охлаждане, с последици за цената на доставките за всички сектори.

Изменението на климата създава и някои положителни възможности за енергийния сектор, по-специално увеличаване използването на слънчеви и вятърни източници с последващи екологични ползи, както и

потенциални ползи за потребителите по отношение на разходите.

Също така следва да се отбележи, че заключението относно уязвимостта, направено в Анализа и оценката на риска за икономическите сектори в България (МОСВ, 2014 г.) е, че енергийният сектор е "изключително устойчив" на очакваните въздействия в периода до 2035 г. Високата устойчивост на енергийната инфраструктура към изменението на климата се дължи на това, че тя е сравнително добре планирана и поддържана.

В отговор на предизвикателствата на промените на климата и за адаптиране към климатичните промени ПИРО на община Аксаково предлага: диверсифициране на енергийните източници (по-специално развитие на газовата мрежа); стимулиране газификацията на домакинствата; действия за мотивиране на крайните потребители на енергия за прилагане на мерки за пестене на енергия, особено домакинствата; изпълнение на мерки за енергийна ефективност на общински сгради; добро партньорство с електроразпределителните дружества и другите предприятия в сектор „Енергетика“ и др.

4. Сектор „Гори“

Община Аксаково е сравнително богата на гори, но изменението на климата е потенциален двигател на значителни промени. Основна уязвимост представляват специфични за различните видове физиологични реакции. Някои видове дори биха могли да нямат адаптивност, за да се справят с новите климатични условия. Изменението на климата може да доведе и до повишена вероятност за възникване на големи пожари и други смущения, както и да създаде по-благоприятни условия за инвазивни видове. Предизвикателство представляват и дървата за огрев като преобладаващ продукт от дървен материал.

Евентуално намаляване на площта на горите вследствие промените в климата може да се отрази и върху способността на горите да поддържат осигуряването на питейна вода, да смекчават ефектите от екстремните

валежи и наводненията, да стабилизират уязвимите почви на стръмни склонове, да удовлетворяват нарастващите нужди на сектора за отдих и туризъм, да усвояват и фиксират въглерод и да опазват богатия ресурс от природно биологично разнообразие.

Възможните дейности в тази насока, идентифицирани в ПИРО, включват:

- Устойчиво управление на процесите на възобновяване и увеличаване на площта и дървесния запас на горските територии, в т.ч. създаване и управление на общински гори, реализация на обогатителни засаждания, възстановяване на силно увредени горски територии и подобряване на защитните функции на гората по отношение на водите и почвите, поддържане на съществуващите и създаване на нови полезащитни горски пояси в земеделски земи, създаване на горски коридори, свързващи изолирани гори в равнините, създаване на плантации с кратка ротация за производство на биомаса и др.;
- Поддържане на биоразнообразието, генетичното разнообразие и устойчивостта на горите като увеличаване на видовото, генетичното и структурното разнообразие и ограничаване на пространственото събиране на насаждения с опростена структура, запазване на места с голямо биоразнообразие (стари гори); идентифициране на редки видове със сериозен риск от изчезване и защита на текущото им състояние, планиране на тяхното възобновяване и потенциална миграция; ограничаване на потенциала за навлизане на инвазивни видове и др.;
- Подобряване управлението на горските ресурси чрез изграждане на система за ранно откриване и превенция на горски пожари, и инвентаризация на горите;
- Използване на потенциала за устойчиво и екологосъобразно използване на дървесната биомаса за производство на енергия.

5. Сектор „Човешко здраве“

Изменението на климата влияе върху човешкото здраве чрез температурите и влажността (сърдечно-съдови заболявания, удари, трансмисивна заболяемост, инфекции, респираторни заболявания, алергии), екстремните метеорологични явления и пожарите (смъртност, болести, свързани с водите и храните, пост-травматично стресово разстройство), промяната във валежите (бактериални инфекции и диария) и т.н.

В ПИРО са заложили дейности за разширяване на програмите за профилактиката и превенцията в здравеопазването, както и адаптиране/изграждане на обществените места и обекти с устойчиви на атмосферните влияния конструкции и материали, защитна архитектура и ландшафтен дизайн срещу екстремни метеорологични явления и за ограничаване неблагоприятни въздействия на изменението на климата върху здравето на населението.

6. Сектор „Туризм“

Поради своя териториално концентриран, зависим от времето и изключително сезонен характер, туризмът е уязвим по отношение на изменението на климата.

Основните рискове, свързани с изменението на климата, включват по-малък брой туристи, по-кратък среден престой, здравословни проблеми за туристите, по-лоши условия за отдих на открито, увреждане на туристическата инфраструктура, затруднен достъп до туристическите дестинации и недостиг на вода.

Възможностите, които биха могли да възникнат от изменението на климата включват по-дълъг летен сезон и междинни сезони, развитие на нови туристически продукти, привличане на нови пазари и по-малка нужда от отопление през зимния сезон и междинните сезони.

За адаптиране към климатичните промени в ПИРО са включени мерки

като разработване на нови видове туризъм (продукти, дестинации), разработване и внедряване на нови маркетингови стратегии и подходи, редовно поддържане на туристическата инфраструктура и др.

7. Сектор „Транспорт“

Основните видове транспорт, които ще бъдат повлияни от гледна точка на предоставянето на услуги, са пътния и железопътния транспорт, следвани от водния и въздушния транспорт. Нежелано въздействие върху инфраструктурата може да бъде причинено от наводнения, свлачища, виелици, снеговалежи, екстремни горещини и др.

Очаква се метеорологичните събития, свързани с изменението на климата да окажат отрицателно въздействие върху всички участници в транспортния сектор, включително тези, които се занимават с управление на инфраструктура (влошаване на състоянието, щети, временно затваряне на участъци/възли от пътната инфраструктура), транспортните оператори (по-високи оперативни разходи и прекъсвания на дейностите), потребителите на пътната мрежа (забавяния, удължено време на пътуване, дискомфорт при пътуване) и крайните потребители и обществото като цяло (по-високи разходи за транспортна инфраструктура и транспортни дейности, вкл. смущения в бизнеса, веригата на доставки).

В тази връзка в ПИРО са заложили дейности за повишаване на административния капацитет и провеждане на обучения, които следва да доведат до усъвършенстване на процедурите за подготовка на проекти (прилагане на насоки, свързани с адаптацията към изменението на климата в цикъла на управление на проектите), усъвършенстване на експлоатацията и поддръжката (разработване и прилагане на програми за укрепване на устойчивостта на пътните мрежи към екстремни метеорологични явления), преразглеждане и редовно актуализиране на нормите за проектиране и др.

8. Сектор „Градска среда“

В градските райони очакваните въздействия от климатичните събития включват щети за сградите и градската инфраструктура, последици за здравето, застрашени основни услуги, вкл. доставка на храна и електричество, намалена достъпност на средата и воден стрес, както и увеличен финансов натиск върху общините за поддръжка на инфраструктурата и съоръженията и персонала за спешна помощ.

Уязвимите групи, вкл. хората, които живеят под прага на бедността, в лоши жилища, бездомните, възрастните и болните хора, ще бъдат засегнати в по-голяма степен.

За ограничаване на тези рискове ПИРО предлага прилагане на нови Еврокодове и технически норми в планирането, проектирането, строителните технологии и материали (подобряване на надзора на строителството и поддръжката, мониторинга и контрола, на качеството в строителство; стимулиране на творческия градски дизайн; насърчаване на зелени, интелигентни и иновативно планиране, проектиране на градове, сгради и технологии), както и развитие на институционалния, експертния и административния капацитет (изграждане на капацитет за управление на риска от бедствия и за реагиране при извънредни ситуации, осигуряване на модерно оборудване и финансова подкрепа; предоставяне на подходяща и актуализирана информация; осведоменост, ангажираност, познания и създаване на култура във връзка с адаптацията към измененията на климата в обществото).

9. Сектор „Води“

Очаква се изменението на климата да окаже значително въздействие върху хидрологията на реките, като прогнозите са за спад с около 10 процента за следващите 30 години. Възможно е да настъпят значителни промени в сезонното разпределение на оттока на реките, с увеличение през зимата и пролетта и спад през лятото и есента.

Рисковете и уязвимостта, свързани с водите, включват опасност от наводнения и суша. Черноморският район изглежда най-уязвим по отношение на риска от недостиг на вода.

Основните уязвимости по отношение на изменението на климата са водните услуги (водоснабдяване, канализация и мелиорация), състоянието и готовността на водната инфраструктура, както и готовността на операторите и населението, поради недостатъчен предишен опит с наводнения и засушаване. Рисковете за инфраструктурата и услугите произтичат от щети, неправилна експлоатация и нискокачествени или недостатъчни услуги. Биологичното разнообразие е изложено на риск в резултат от наводненията и засушаванията.

В тази област ПИРО предлага мерки, свързани с повишаване информираността на населението, адаптиране на проектирането, строителството, експлоатацията и поддръжката на ВиК инфраструктурата, реконструкция на водопреносната система за обществено питейно-битово водоснабдяване, устойчиво управление и ползване на водите общинска собственост, изграждане на нова водоснабдителна и хидромелиоративна инфраструктура, ограничаване и ликвидиране на замърсяването в чувствителните зони, установяване СОЗ на водоизточници и др.

ЧАСТ VII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО

1. Същност на системата за наблюдение и оценка

Съгласно Методическите указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021-2027 г. за целите на наблюдението и оценката се изгражда система, която включва източниците и начините за събиране на информация, индикаторите за наблюдение, органа за наблюдение и организацията на работата по наблюдението и оценката, както и системата на докладване и осигуряване на информация и публичност.

Цел на системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО е осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие при ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти.

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на плана на основата на резултатите от изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана и на база на определените индикатори за наблюдение и оценка. Част от наблюдението е и проследяване съответствието на плана с променящите се условия във времето и при нужда аргументиране на неговата актуализация.

Водещи **задачи** пред системата са информационно обезпечаване, приложение на системата от индикатори, пълноценна координация и взаимодействие на участващите структури и успешно публично представяне на резултатите от наблюдението.

В цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа за партньорство **участници** са общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори,

неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината. Обвързването на изброените звена в единна система за взаимодействие позволява всеобхватно наблюдение на ПИРО и точна оценка на неговото изпълнение и необходимост от актуализация. Основните **източници на информация** за целите на наблюдението и оценката на ПИРО са Националният статистически институт, Териториалното статистическо бюро-Варна, Агенцията по заетостта, ИСУН, различни представителни проучвания на местната администрация, неправителствени организации, експертни колективи и др.

2. Необходими действия за наблюдение и оценка

Орган за наблюдение на плана за интегрирано развитие на общината е **Общинският съвет**. В процеса на наблюдение на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината Общинският съвет осигурява участието на заинтересованите органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на плана за интегрирано развитие.

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на ПИРО чрез разработване годишен доклад за всяка година от действието на плана.

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината се изготвя по определен от кмета на общината ред и се внася за обсъждане и одобряване от общинския съвет до 31 март на всяка следваща година.

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината е публичен и се оповестява на страницата на общината в интернет. Копие от него се изпраща на председателя на областния съвет за развитие в 7-дневен срок от решението за одобряване на доклада.

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината съдържа информация за:

1. общите условия за изпълнение на плана за интегрирано развитие на общината и в частност промените в социално-икономическите условия в общината;

2. постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на плана за интегрирано развитие на общината въз основа на индикаторите за наблюдение;

3. действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината, в т. ч.:

а) мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни;

б) преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на плана за интегрирано развитие на общината през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;

в) мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на плана за интегрирано развитие на общината;

г) мерките за постигане на необходимото съответствие на плана за интегрирано развитие на общината със секторните политики, планове и програми на територията на общината, включително мерките за ограничаване изменението на климата и за адаптацията към вече настъпилите промени;

д) мерките за прилагане принципа на партньорство;

е) резултатите от извършени оценки към края на съответната година;

4. изпълнението на проекти, допринасящи за постигане на целите и приоритетите на плана за интегрирано развитие на общината с размера на усвоените средства за отчетния период и източниците на тяхното финансиране;

5. заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението на плана за интегрирано развитие на общината.

Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на плана за интегрирано развитие на общината се осигуряват от бюджета на общината и/или със средства от фондовете на Европейския съюз.

Едновременно с разработването на ПИРО се извършва **екологична оценка** или се преценява необходимостта от извършване на екологична оценка по реда на Закона за опазване на околната среда.

По преценка на Кмета на общината за разработването на ПИРО може да се извършва **предварителна оценка** за социално-икономическото въздействие.

За реализацията на ПИРО се извършва **междинна оценка** в средата на периода на неговото действие, която включва:

1. оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
2. оценка на степента на постигане на съответните цели;
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки за изпълнението.

Последваща оценка на въздействието се извършва не по-късно от една година след изтичането на периода на тяхното действие. Последващата оценка включва:

1. оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
2. оценка на общото въздействие;
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

През периода на действие на ПИРО могат да се извършват допълнителни тематични оценки и оценки за специфични случаи по преценка на кмета и Общинския съвет.

Актуализация на Планът за интегрирано развитие на общината се извършва при наличие на някое от следните обстоятелства:

1. при съществени промени на икономическите и социалните условия в общината;
2. в резултат на промени в свързаното с него национално законодателство или в правото на ЕС;
3. при съществени промени в национални или секторни стратегии, концепции и програми, влияещи върху изпълнението на плана;
4. при приемане или изменение на бюджета на общината и утвърждаване на индикативните разчети за средствата от Европейския съюз се актуализира и програмата за реализиране на плана.

Същевременно, актуализация на програмата за реализация на плана може да бъде извършвана периодично въз основа на изводите и препоръките в годишните доклади за наблюдение с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението му и постигане на целите и приоритетите за развитие. Периодичната актуализация на програмата за реализация и приложенията към нея се извършва с цел включване на нови мерки, дейности, проекти или източници на финансиране. Така например, в случай на възникнала възможност за включването на допълнителни ресурси като средства от оперативните програми за периода 2021-2027 г. или от други национални или донорски проекти и програми, при актуализацията на програмата за реализация могат да бъдат идентифицирани допълнителни проектни идеи, които да бъдат финансирани с допълнителните ресурси. Допълнителни мерки, дейности и проекти/проектни идеи се включват в програмата или приложенията към нея само чрез обосновка на приноса им към постигането на целите и приоритетите на плана при спазване на принципа на интегриран подход. Кметът на общината и общинският съвет осигуряват информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се

гарантира прозрачност при изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие.

3. Индикатори за оценка

Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на плана, въз основа на събраната обективна информация и данни, отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики. Индикаторите за наблюдение следва да обхващат физическите характеристики (параметри) по отношение реализацията на поставените цели и приоритети за развитие, като стойностите им могат да бъдат абсолютни или относителни. За целите на плана са използвани два вида индикатори - за продукт и за резултат.

4.1. Индикатори за продукт

Индикаторите за продукт се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и/или мерки за развитие на общината. По някои от приоритетите те могат да се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

4.2. Индикатори за резултат

Индикаторите за резултат отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори, а в някои случаи – с качествени

оценки относно достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

Индикаторите за наблюдение на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Аксаково са описани в Приложение 3 – Матрица на индикаторите.

ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

- Закон за регионално развитие
- Правилник за прилагане на Закона за регионално развитие
- Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община за периода 2021 – 2027 г.
- Закон за туризма
- Национална програма за развитие „България 2030“
- Национална концепция за пространствено развитие (актуализация 2019г.)
- Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточен регион
- Социално-икономически анализ на районите в Република България
- Национална стратегия за адаптация към промените в климата и План за действие
- Общински план за развитие на община Аксаково 2014-2020г.
- Годишни отчети за наблюдение на изпълнението на Общински план за развитие на община Аксаково 2014-2020г.
- Междинна оценка за изпълнение на Общински план за развитие на община Аксаково 2014-2020г.
- Проект за Общ устройствен план на община Аксаково
- Екологична оценка на проект на Общ устройствен план на община Аксаково
- Концепция за пространствено развитие на община Аксаково
- Секторни планове и програми на Община Аксаково
- Стратегия за ВОМР на МИГ „Девня-Аксаково“
- Стратегия за ВОМР на МИРГ „Район Аспарухово-Аксаково-Белослав“
- Програмите от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда в Плановете за управление на речните басейни в

Черноморски и Дунавски райони за басейново управление на водите (2016-2021г.)

- Анализа и оценката на риска за икономическите сектори в България (МОСВ, 2014 г.)
- Програмите от мерки за намаляване риска от наводнения в Плановите за управление на риска от наводнения в Черноморски и Дунавски райони за басейново управление на водите
- Проекти на Стратегически планзаразвитие на селските райони и Оперативните програми за програмен период 2021-2027г.
- Проект на Национален план за възстановяване и устойчивост
- Проект на Морски пространствен план на Република България 2021 – 2035г.
- Годишни доклади за състоянието на околната среда на РИОСВ-Варна и др.
- Годишни доклади за състоянието и развитието на земеделието (Аграрен доклад), МЗХ
- Актуални статистически данни от Национален статистически институт, Агенция по заетостта, Българска агенция за безопасност на храните, Общинска администрация, Общинска служба по земеделие и др.
- Електронни регистри, БАБХ
- Електронен регистър на рибовъдните стопанства, ИАРА
- Електронен регистър на регистрираните туроператори и туристически агенти, Министерството на туризма
- Електронен регистър на превозвачите с лицензи на Общността за извършване на пътнически превози, Изпълнителна агенция автомобилна администрация
- Електронен регистър на туристическите фестивали и събития администриран, Министерство на туризма

- Информация по общини за изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1 от Закон за управление на отпадъците, Изпълнителна агенция по околна среда
- Климатичен справочник на България
- Google Maps и др.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение № 1

ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО НА ОБЩИНА АКСАКОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея	Кратко описание	Територия/ зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)	Индикативен бюджет	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Стратегическа цел 1: Изграждане на конкурентна и устойчива икономика, основана на знанието, ИКТ и иновациите, която да е в състояние да осигури растеж, заетост, условия за подобро качество на живот и утвърждаване на общината като привлекателно място за инвестиции								
Приоритет 1.1: Създаване на условия за повишаване ролята на науката, технологиите и иновациите в икономиката като предпоставка за постигането на икономически растеж и висока	Мярка 1.1.1: Използване на инструмента "Водено от общностите местно развитие" (BOMR) за стимулиране на иновациите в местната икономика	Дейност 1: Използване на инструмента "Водено от общностите местно развитие" (BOMR) за стимулиране на иновациите в местната икономика	Продължаване дейността на МИГ и МИРГ и финансиране чрез тях на мерки за иновации и обмяна на добри практики за въвеждане на нови технологии в бизнеса	ЗВ2	400 000	средства от ЕС	2027	Община Аксаково, МИГ, МИРГ

производителност	Мярка 1.1.2: Възползване от възможностите на съществуващи или предстоящи за изграждане регионални технологични и иновационни центрове	Дейност 1: Възползване от възможностите на съществуващи или предстоящи за изграждане регионални технологични и иновационни центрове	Участие и партньорство с ИКТ Клъстер – Варна, Регионален европейски цифров иновационен център (хъб) др. регионални и национални центрове за създаване на условия за повишаване ролята на науката, технологиите и иновациите в местната икономика	ЗВ2	5 000	средства от ЕС/ общински бюджет	ежегодно	Община Аксаково
	Мярка 1.1.3: Подобряване на бизнес средата	Дейност 1: Изграждане на нови индустриални паркове и зони	Подготвителни дейности и стартиране изграждането на индустриален парк Варна-Аксаково, обслужван от леко метро	ЗВ2	10 000 000	средства от ЕС, общински бюджет, републ. бюджет, други финансови източници	2027	Община Варна, Община Аксаково, Министерство на икономиката
			Разширяване на създадените бизнес зони: - около Игнатиево, Слънчево и Припек; - около Летището и Аксаково; - около Кичево; - около Изворско и Крумово	ЗВ2	800 000	средства от ЕС, общински бюджет, други финансови източници	2027	Община Аксаково

		Дейност 1: Възстановяване и разширяване на напоителните съоръжения в земеделието	Възстановяване и разширяване на напоителните съоръжения в земеделието	3B2	1 500 000	средства от ЕС, други финансови източници, републ. бюджет	2027	Община Аксаково, земеделски производители
Приоритет 1.2: Развитие на конкурентоспособен туристически отрасъл	Мярка 1.2.1: Изграждане и поддържане на туристическа инфраструктура	Дейност 1: Изграждане на туристически места и обекти	Изграждането на туристически информационен/ посетителски център	3B4	200 000	средства от ЕС	2026	Община Аксаково
			Създаване на местен музей/музейни сбирки	3B4	500 000	средства от ЕС, общински бюджет	2026	Община Аксаково, читалища
			Обособяване на туристически пространства - за краткотраен отдих, почивка, риболов, пикник, наблюдение на птици, преобразуване на част от горските територии в рекреационна зона за отдих (курортни гори) и др.	3B4	300 000	средства от ЕС, общински бюджет, други финансови източници	ежегодно	Община Аксаково
			Подобряване/ изграждане на места и сцени за културни прояви - фестивали, концерти и др.	3B	200 000	средства от ЕС, общински бюджет	ежегодно	Община Аксаково

			Изграждане на еко и велосипедни пътеки	ЗВ4	50 000	средства от ЕС, други финансови източници	2026	Община Аксаково
	Дейност 2: Увеличаване броя на туристическите обекти, вкл. тези управлявани/ ползвани от общината	Провеждане на процедурите по чл.159 от ЗКН за предоставяне на статут на културни ценности на обектите, за които това не е изпълнено, и за определяне на режими за опазване по чл.79, ал. 1, 2 и 3.	ЗВ4	10 000	общински бюджет	2023	Община Аксаково	
		Придобиване право на ползване или управление на нови туристически обекти - национални паметници на културата и стартиране на консервационно-реставрационни и възстановителни дейности	ЗВ4	1 000 000	средства от ЕС, републ. бюджет, общински бюджет	2026	Община Аксаково	

		Дейност 3: Подобряване достъпа до туристическите атракции и места за настаняване	Изграждане на необходимата обслужваща, техническа (в т.ч. довеждаща) и охранителна инфраструктура, благоустрояване и озеленяване	ЗВ4	1 000 000	средства от ЕС, общински бюджет	2027	Община Аксаково
	Мярка 1.2.2: Организиране на събития и мероприятия, които допринасят за развитието на туризма	Дейност 1: Организиране на събития и мероприятия, които допринасят за развитието на туризма	Разширяване на местните фестивали и конкурси. Превръщането на ежегодния регионален фолклорен фестивал „Света Марина“ в национален	ЗВ4	350 000	средства от ЕС, общински бюджет, републ. бюджет	ежегодно	Община Аксаково
	Мярка 1.2.3: Провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината	Дейност 1: Провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината	Провеждане на теренно обхождане, извършване на анализи и оценка на състоянието, определяне на точни граници и потенциала за социализация и развитие на туризъм на съществуващите паметници на културата	ЗВ4	50 000	средства от ЕС/ общински бюджет	2023	Община Аксаково

			Извършване на ежегодни специализирани археологически проучвания (разкопки) на археологическите обекти, съгласувано с РИМ Варна	3B5	200 000	общински бюджет, републ. бюджет	ежегодно	Община Аксаково, РИМ
			Актуализиране анализа за качеството на термалните води	3B4	50 000	общински бюджет	2023	Община Аксаково
	Мярка 1.2.4: Реклама на туристическия продукт на общината	Дейност 1: Реклама на туристическия продукт на общината	Разработване и разпространение на рекламно-информационни материали, вкл. дигитални, туристически табели и информационни табла, участие на туристически борси и изложения и др. дейности за достигане и привличане на потенциални туристи	3B4	40 000	средства от ЕС, общински бюджет	ежегодно	Община Аксаково
	Мярка 1.2.5: Партньорство за развитие на туризъм	Дейност 1: Партньорство за развитие на туризъм на местно ниво	Създаване на консултативен съвет по въпросите на туризма и местно туристическо сдружение	3B4	10 000	общински бюджет	2025	Община Аксаково

		Дейност 2: Партньорство за развитие на туризъм на регионално ниво	Партньорството със съседни общини и Природен парк "Златни пясъци" за разработване на общи туристически маршрути, обща реклама и изпълнение на проекти за интегрирани териториални инвестиции. Активно участие в Организацията за управление на Варненския черноморски туристически район.	ЗВ4	100 000	средства от ЕС, общински бюджет, републ. бюджет	ежегодно	Община Аксаково, общини-партньори, ПП "Златни пясъци"
Стратегическа цел 2: Подобряване стандарта на живот, създаване на равностойни условия за развитие на човешкия капитал и реализиране на пазара на труда чрез социално включване, високо качество на образование, здравеопазване, социални културни дейности, условия за спорт и отдих, както и чрез високо ниво на административен капацитет и качествени административни услуги								

Приоритет 2.1: Инвестиции в образование и умения	Мярка 2.1.1: Осигуряване на равен достъп до качествено предучилищно и училищно образование и намаляване броя на преждевременн о напускащите училище	Дейност 1: Осигуряване на равен достъп до качествено предучилищно и училищно образование и намаляване броя на преждевременн о напускащите училище	Усъвършенстване и прилагане на механизми за ранно предупреждаване за различни рискове, както и за съвместна работа на институциите по обхващане, задържане и (ре)интеграция в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст	ЗВЗ	30 000	средства от ЕС/ републ. бюджет	ежегодно	Община Аксаково, училища
			Усъвършенстване и прилагане на механизми и стимули за информираност, социална подкрепа, ограмотяване, квалификация и преквалификация за малцинствени групи и хора в неравностойно положение, вкл. за обучение на децата им в детски градини от 3-годишна възраст с оглед ранната им социализация	ЗВ1	300 000	средства от ЕС/ републ. бюджет	ежегодно	Община Аксаково, училища, социални институции

	Мярка 2.1.2: Създаване на възможности за придобиване на знания и умения в съответствие с пазара на труда	Дейност 1: Създаване на възможности за придобиване на знания и умения в съответствие с пазара на труда	По-широко въвеждане на професии и специалности в средното образование от сферата на туризма, селското стопанство и IT сектора	ЗВ1	800 000	републ. бюджет	2025	Община Аксаково, училища
			Разработване и прилагане на стандарти и учебни програми за придобиване професионална квалификация и преквалификация съвместно с бизнеса	ЗВ3	50 000	средства от ЕС	2024	Община Аксаково, училища, МОН
			Разширяване на обхвата на дуалното обучение	ЗВ3	200 000	средства от ЕС	2025	Община Аксаково, училища, бизнес, МОН
			Усъвършенстване и прилагане на програмите за ранно професионално ориентиране	ЗВ3	50 000	средства от ЕС	ежегодно	Община Аксаково, училища, МОН
Приоритет 2.2: Подобряване на качеството и достъпността до здравни, социални	Мярка 2.2.1: Подобряване на качеството на здравните, социални и	Дейност 1: Подобряване на здравните услуги	Разширяване на програмите за профилактика и превенция в здравеопазването	ЗВ3	100 000	средства от ЕС, общински бюджет	ежегодно	Община Аксаково, МЦ, МЗ

и културни услуги и спорт	културни услуги, социално включване	Дейност 2: Подобряване на социалните услуги и социалното включване	Подобряване и разширяване на съществуващите, както и създаване на нови социални услуги	ЗВЗ	5 000 000	средства от ЕС, общински бюджет, републ. бюджет	ежегодно	Община Аксаково, социални институции, МТСП
			Осигуряване на по-висока заетост за уязвими групи на пазара на труда (в т.ч. субсидирана)	ЗВЗ	600 000	средства от ЕС	ежегодно	Община Аксаково, МТСП
			Развитие на социалната икономика (социални предприятия)	ЗВЗ	100 000	средства от ЕС	2027	Община Аксаково, МТСП
	Мярка 2.2.2: Подобряване на материално-техническата база в образованието, здравеопазване	Дейност 3: Подобряване на услугите в областта на културата	Създаване на общински фонд "Култура" и разработване на стратегия за опазване на културното наследство в общината (съгласно чл.36 от ЗЗРК и чл.17, ал.2, т.1 и 3 от ЗКН)	ЗВЗ, ЗВ4	500 000	общински бюджет	2023	Община Аксаково
		Дейност 1: Подобряване на материално-техническата база в здравеопазването	Обновяване на сградата и закупуване на оборудване за МЦ-Аксаково	ЗВЗ	900 000	средства от ЕС, общински бюджет, други финансови източници	2027	Община Аксаково, МЦ - Аксаково

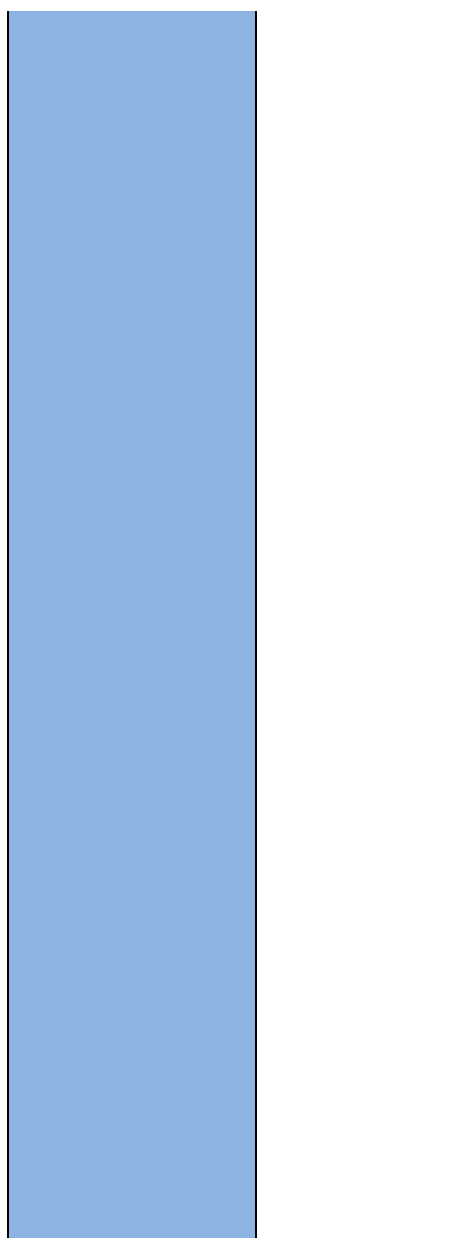
	то, социалните услуги, спорта и културата		Изграждане/ремонт и оборудване на здравните служби по селата	ЗВЗ	700 000	средства от ЕС, общински бюджет	2027	Община Аксаково
			Изграждане и оборудване на нов филиал за спешна медицинска помощ	ЗВЗ	1 500 000	средства от ЕС	2023	Министерство на здравеопазването
		Дейност 2: Подобряване на материално-техническата база в социалната сфера	Основен ремонт и реконструкция и оборудване на сградите за предоставяне на социални услуги - ЦОП, ЦСРИ, ЦНСТ, ДСП и клубовете на пенсионера	ЗВЗ	2 000 000	средства от ЕС, общински бюджет	2027	Община Аксаково, социални институции
		Дейност 3: Подобряване на материално-техническата база в сферата на образованието	Ремонт и оборудване на детски градини, училища, център за подкрепа за личностно развитие, вкл. обзавеждане на кабинети по професионална подготовка и STEM	ЗВЗ	2 000 000	средства от ЕС, общински бюджет	ежегодно	Община Аксаково, детски градини и училища

		Изграждане на физкултурни салони към училищата в селата Л.Каравелово, Изворско, Вьглен и Кичево	ЗВ4	3 000 000	средства от ЕС	2027	Община Аксаково, училища
		Изграждане на нови детски градини в селата Изворско, Вьглен и Любен Каравелово	ЗВ3	4 000 000	средства от ЕС, общински бюджет, републ. бюджет	2027	Община Аксаково
		Разширяване на СУ „Свети Климент Охридски“ – гр.Аксаково и подобряване на спортната база	ЗВ3	2 000 000	републ. бюджет	2027	Община Аксаково, СУ „Свети Климент Охридски“
	Дейност 4: Подобряване на материално-техническата база в областта на спорта	Изграждане/поддържане на стадиони и спортни площадки	ЗВ3	1 500 000	средства от ЕС, общински бюджет	2027	Община Аксаково
		Изграждане на закрита многофункционална спортна зала	ЗВ3	6 000 000	републ. бюджет, други финансови източници	2027	Община Аксаково
		Изграждане на плувен басейн	ЗВ3	5 000 000	други финансови източници	2027	Община Аксаково

Приоритет 2.3: Подобряване на местното управление, административния капацитет и качеството на административни услуги		Дейност 5: Подобряване на материално- техническата база в областта на културата	Ремонт, оборудване и обогаляване на книжовния фонд на читалищата	ЗВЗ	1 400 000	средства от ЕС, общински бюджет, републ. бюджет	ежегодно	Община Аксаково, читалища
			Изграждане/ подобряване на специализирани пространства за културни прояви	ЗВЗ, ЗВ4	200 000	средства от ЕС, общински бюджет	ежегодно	Община Аксаково
	Мярка 2.3.1: Повишаване на местния капацитет за стратегическо планиране и развитие на проектен капацитет	Дейност 1: Повишаване на местния капацитет за стратегическо планиране и развитие на проектен капацитет	Информационни кампании, обучение и подкрепа, с акцент върху администрацията, структурите на гражданското общество и бизнеса	ЗВЗ	20 000	средства от ЕС, общински бюджет	ежегодно	Община Аксаково

	Мярка 2.3.2: Развитие на вътрешното и външното сътрудничество и партньорство	Дейност 1: Развитие на вътрешното и външното сътрудничество и партньорство	Активни партньорства между местна власт, НПО и бизнес на местно, регионално, национално и трансгранично ниво за подобряването на социалното, икономическото и културното сътрудничество, ПЧП, ВОМР, реализиране на съвместни инициативи и проекти, обмяната на добри практики с цел сближаване и удовлетворяване на общи интереси и постигане на общи цели	ЗВ1, ЗВ3, ЗВ4	200 000	средства от ЕС, общински бюджет	ежегодно	Община Аксаково
	Мярка 2.3.3: Подобряване на административното обслужване	Дейност 1: Подобряване на административното обслужване	Повишаване на специфичните умения и професионалната квалификация на служителите в общинската администрация;	ЗВ3	100 000	средства от ЕС, общински бюджет	ежегодно	Община Аксаково
			Увеличаване броя на електронните административни услуги	ЗВ3	100 000	средства от ЕС	2026	Община Аксаково

			Дигитализиране на информационни масиви в администрацията	ЗВЗ	50 000	средства от ЕС	2026	Община Аксаково, ДАЕУ
			Ремонт и оборудване на административните сгради	ЗВЗ	500 000	средства от ЕС, общински бюджет	ежегодно	Община Аксаково
			Изграждане на нова административна сграда в Долище	ЗВЗ	400 000	средства от ЕС, общински бюджет	2023	Община Аксаково
Стратегическа цел 3: Устойчиво, балансирано и интегрирано развитие на територията чрез подобряване на техническата инфраструктура, териториалната свързаност и опазване на околната среда								
Приоритет 3.1: Опазване на околната среда и адаптация към настъпилите неблагоприятни климатични изменения	Мярка 3.1.1: Осъществяване на постоянен мониторинг на качеството на компонентите на околната среда	Дейност 1: Осъществяване на постоянен мониторинг на качеството на компонентите на околната среда	Осигуряване на станция/пункт за измерване показателите за качество на въздуха на територията на общината	ЗВ4	300 000	средства от ЕС/ републ. бюджет	2026	Община Аксаково, РИОСВ
	Мярка 3.1.2: Подобряване качеството на околната среда и екологичната инфраструктура	Дейност 1: Запазване и подобряване качеството на околната среда и екологичната инфраструктура	Подобряване системата за управление на битовите отпадъци, вкл. разширяване на разделното събиране, въвеждане на сепариращи и компостиращи инсталации и др.	цялата територия	1 500 000	средства от ЕС, общински бюджет, други финансови източници	2027	Община Аксаково, Община Варна, Община Белослав

Премахване на нерегламентираните сметища	цялата територия	100 000	общински бюджет	ежегодно	Община Аксаково
Рекултивация на депо за неопасни отпадъци за общините Варна и Аксаково в ПИ 207 - с.Въглен	ЗВ2	3 800 000	републ. бюджет	2023	Община Аксаково
Стимули за екологични превозни средства, вкл. изграждане на зарядна станция за електромобили	ЗВ1	100 000	средства от ЕС/ общински бюджет	2027	Община Аксаково
Засилване контрола за ограничаване на замърсяването на водите, въздуха и почвите с битови и промишлени отпадъци, сезонните палежи на стърнища и слама, горските пожари, вкл. нарушаване правилата за добри земеделски практики, за опазване на санитарно-охранителните зони, зоните за защита на водите и	цялата територия	200 000	средства от ЕС, общински бюджет	ежегодно	Община Аксаково, РИОСВ

			др.					
			Изграждане на нова клетка на Регионалното депо за ТБО	ЗВЗ	5 500 000	други финансови източници	2026	Общини, ползващи Регионалното депо
			Изграждане на съоръжения за шумова защита в ключови зони с наднормено шумово замърсяване, включително и зелени пояси	ЗВ1, ЗВ5	500 000	общински бюджет/ средства от ЕС	2026	Община Аксаково
			Подобряване на управлението на екосистемите за опазване на биоразнообразието и ограничаване последиците от изменението на климата	ЗВ4	500 000	средства от ЕС, републ. бюджет, други финансови източници	2026	Община Аксаково, Дирекция на ПП "Златни пясъци"
	Мярка 3.1.3: Мерки за превенция, адаптиране и справяне с климатични промени и природни бедствия	Дейност 1: Мерки за превенция, адаптиране и справяне с климатични промени и природни бедствия	Изпълняване на залесителни, противосвлачищни и противоабразионни мероприятия	ЗВ4, ЗВ5	8 000 000	средства от ЕС, републ. бюджет, общински бюджет	2027	Община Аксаково, МОСВ
			Поставяне на снегозадържащи мрежи и прегради	ЗВ4, ЗВ5	100 000	общински бюджет, републ. бюджет	2026	Община Аксаково

		Почистване, поддържане, корекция и удълбочаване дерета в Аксаково, Игнатиево, Радево, Крумово, Игнатиево, Куманово и Слънчево	ЗВ1, ЗВ4	1 200 000	средства от ЕС, общински бюджет, други финансиращ и програми	2027	Община Аксаково
		Неотложни възстановителни работи на улици, отводнителни канавки и поясни канали в с.Въглен и с.Куманово	ЗВ1	3 300 000	други финансиращ и програми	2025	Община Аксаково
		Адаптиране/изграждане на обществените места и обекти с устойчиви на атмосферните влияния конструкции и материали, както и със защитна архитектура и ландшафтен дизайн срещу екстремни метеорологични явления	цялата територия	600 000	средства от ЕС, общински бюджет	2026	Община Аксаково

			Обучение на населението, доброволните формирования и лицата, пряко ангажирани с оповестяването и ръководството на дейностите при възникнало бедствие	ЗВЗ	60 000	средства от ЕС, републ. бюджет, общински бюджет	ежегодно	Община Аксаково
	Мярка 3.1.4: Прилагане на мерки за енергийна ефективност в т.ч. възобновяеми енергийни източници	Дейност 1: Прилагане на мерки за енергийна ефективност в т.ч. възобновяеми енергийни източници	Разяснителна кампания сред населението за популяризиране на възможностите и ползите от прилагане на мерки за енергийна ефективност и използване на възобновяеми енергийни източници	ЗВ1, ЗВЗ	50 000	средства от ЕС, общински бюджет, други финансиращи програми	ежегодно	Община Аксаково

		Извършване на енергийни одити на общинските сгради и прилагане, както на енергоспестяващи мероприятия като подмяна на дограми, изолация, сградни инсталации и др., така и използване на възможностите на ВЕИ като инсталиране котли на биомаса, газ и водород, фотоволтаични и термосоларни инсталации за топла вода, термopомпени инсталации за производство на геотермалната енергия и др.	ЗВЗ	4 000 000	средства от ЕС, републ. бюджет, общински бюджет, други финансови източници	2026	
		Улично осветление - поставяне на LED осветителни тела с фотосоларни панели и акумулатори и система за централизирано автоматизирано управление	ЗВ1	1 000 000	средства от ЕС, общински бюджет	2026	Община Аксаково

Приоритет 3.2: Подобряване на базисната, техническата и друга публична инфраструктура и териториалната свързаност на населените места	Мярка 3.2.1: Подобряване на транспортната свързаност на населените места	Дейност 1: Строителство, реконструкция и/или рехабилитация общински пътища, съоръженията и принадлежностите към тях	Изграждане на пътен възел Игнатиево на автомагистрала "Хемус"	3B5	4 000 000	средства от ЕС/ републ. бюджет	2027	Община Аксаково
			Подготвителни дейности за изграждане обход на гр.Аксаково	3B5	300 000	общински бюджет	2027	Община Аксаково
			Подготвителни дейности за реконструкция и доизграждане на път VAR2032 Осеново-Кранево	3B5	250 000	средства от ЕС/ общински бюджет	2027	Община Аксаково
			Реконструкция и рехабилитация на общински път VAR2028 /II - 29, Аксаково - Стожер/ - Новаково - Долище - Граница общ. (Аксаково - Варна) - Варна	3B5	11 500 000	средства от ЕС/ други финансови източници	2027	Община Аксаково
			Реконструкция и рехабилитация на общински път VAR1026 /II - 29, Аксаково - Стожер/ - Любен Каравелово - Водица - Засмяно	3B5	9 300 000	средства от ЕС/ други финансови източници	2027	Община Аксаково

Реконструкция и рехабилитация на участък от път VAR 1023 - от строителни граници гр. Аксаково до строителни граници на гр. Игнатиево	3B5	2 300 000	средства от ЕС/ други финансови източници	2027	Община Аксаково
Реконструкция и рехабилитация на общински път VAR2021 /I - 2, Девня - Варна/ - Игнатиево - Доброглед - /III - 2901/	3B5	6 100 000	средства от ЕС/ други финансови източници	2027	Община Аксаково
Реконструкция и рехабилитация на общински път VAR2027 /II - 29, Аксаково - Стожер/ - Крумово - Ботево - Граница общ. (Аксаково - Вълчи дол) - /III - 2702/	3B5	12 200 000	средства от ЕС/ републ. бюджет/ други финансови източници	2027	Община Аксаково
Реконструкция и рехабилитация на общински път VAR2033 /III - 902, Оброчище - Кичево/ - Орешак - Граница общ. (Аксаково - Варна) - Каменар - /VAR2028/	3B5	5 300 000	средства от ЕС/ други финансови източници	2027	Община Аксаково

			Реконструкция и рехабилитация на общински път VAR2086 /III - 2902/ Куманово - Граница общ. (Варна - Аксаково) - Каменар /VAR2033/	3B5	1 500 000	средства от ЕС/ общински бюджет/ други финансови източници	2027	Община Аксаково
			Реконструкция и рехабилитация на общински път VAR1022 /I - 2, Девня - Граница общ. (Аксаково - Белослав) - Езерово - /III - 2008 /	3B5	1 900 000	средства от ЕС/ общински бюджет	2027	Община Аксаково
	Мярка 3.2.2: Подобряване на уличната мрежа на населените места	Дейност 1: Подобряване на уличната мрежа на населените места	Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на улици, тротоари, съоръженията и принадлежностите към тях	3B1	5 000 000	средства от ЕС, общински бюджет	ежегодно	Община Аксаково
	Мярка 3.2.3: Подобряване на ВиК мрежата на населените места	Дейност 1: Изграждане, подмяна, реконструкцията и/или рехабилитацията на ВиК системи	Доизграждане канализационна мрежа и подобряване водоснабдителната мрежа в гр.Игнатиево. Допълнително водоснабдяване на гр.Игнатиево и с.Доброглед	3B1	16 000 000	средства от ЕС, републ. бюджет	2027	Община Аксаково, ВиК

			Подмяна водопроводна мрежа в с.Слънчево	ЗВ1	6 000 000	средства от ЕС	2027	Община Аксаково, ВиК
			Подмяна водопроводна мрежа и допълнително водоснабдяване на с.Любен Каравелово	ЗВ1	12 000 000	други финансови източници	2027	Община Аксаково, ВиК
			Подобряване водоснабдителните системи и подмяна на части от водопроводните мрежи в Аксаково, Осеново, Ген. Кантарджиево, Орешак, Зорница, Новаково и Куманово	ЗВ1	4 000 000	други финансови източници	ежегодно	Община Аксаково, ВиК
	Мярка 3.2.4: Подобряване на друга местна инфраструктура	Дейност 1: Изграждане, обновяване или рехабилитация на обществени и зелени площи – паркове, площи, градини, детски площадки, улично	Поддръжка/ подобряване на обществени и зелени площи	ЗВ1	700 000	средства от ЕС/ общински бюджет	2027	Община Аксаково
			Обновяване на зона за отдих и изграждане на детска площадка в с.Осеново	ЗВ1	150 000	средства от ЕС/ общински бюджет	2027	Община Аксаково

	озеленяване, междублокови пространства, паркинги, гробищни паркове и др.	Обновяване на централната част и изграждане на детска площадка в с.Любен Каравелово	3В1	190 000	средства от ЕС/ общински бюджет	2026	Община Аксаково
		Обновяване на централната част , създаване на зона за отдих и изграждане на детска площадка в с.Слънчево	3В1	280 000	средства от ЕС/ общински бюджет	2026	Община Аксаково
		Основен ремонт, реконструкция и естетизиране на достъпна селищна среда в обществените територии в централната част на гр. Игнатиево - етап II	3В1	1 000 000	средства от ЕС/ общински бюджет	2027	Община Аксаково
		Обновяване на централната част , създаване на зона за отдих и изграждане на детска площадка в с.Изворско	3В1	190 000	средства от ЕС/ общински бюджет	2027	Община Аксаково
	Дейност 2: Подобряване на друга местна инфраструктура	Изграждане на системи за видеонаблюдение и доизграждане на широколентовата инфраструктура	3В1	100 000	средства от ЕС	2026	Община Аксаково, МТИТС

			Изграждане на приют за безстопанствени кучета съвместно със съседни общини	ЗВЗ	1 500 000	общински бюджет, други финансови източници	2027	Община Аксаково, общини- партньори
			Изграждане/ремонт на религиозни храмове	ЗВ1	1 500 000	средства от ЕС, общински бюджет, други финансови източници	2027	Община Аксаково, църковни настоятелства

Приложение № 2

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА НА ПИРО ОБЩИНА АКСАКОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

/хил. лв./

Период	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял (%)	Републикански бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източници	Отн. дял (%)	ОБЩО в лв.	ОБЩО в отн. дял (%)
2021 - 2027										
Приоритет 1.1	605	4,76	5 000	39,35	6 400	50,37	700	5,51	12 705	100
Приоритет 1.2	900	22,17	520	12,81	2 580	63,55	60	1,48	4 060	100
Приоритет 2.1	0	0	800	55,94	630	44,06	0	0	1 430	100
Приоритет 2.2	3 500	9,59	9 600	26,30	15 300	41,92	8 100	22,19	36 500	100
Приоритет 2.3	440	31,88	0	0	940	68,12	0	0	1 380	100
Приоритет 3.1	2 285	7,44	7 810	25,43	10 110	32,92	10 505	34,21	30 710	100
Приоритет 3.2	10 280	9,96	23 200	22,47	31 680	30,68	38 100	36,90	103 260	100
ОБЩО	18 010		46 930		67 640		57 465	100	190 045	

МАТРИЦА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО НА ОБЩИНА АКСАКОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

Индикатори за продукт					
Приоритет, мярка	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Целева стойност
Приоритет 1.1 Създаване на условия за повишаване ролята на науката, технологиите и иновациите в икономиката като предпоставка за постигането на икономически растеж и висока производителност					
Мярка 1.1.1: Използване на инструмента "Водено от общностите местно развитие" (ВОМР) за стимулиране на иновациите в местната икономика	Предприятия получили подкрепа	бр.	Община Аксаково, МИГ, МИРГ, МЗХ, ИСУН	ежегодно	6
Мярка 1.1.2: Възползване от възможностите на съществуващи или предстоящи за изграждане регионални технологични и иновационни центрове	Предприятия получили подкрепа	бр.	Община Аксаково, регионални технологични и иновационни центрове	ежегодно	4

Мярка 1.1.3: Подобряване на бизнес средата	Изградени/подобрили индустриални зони	бр.	Община Аксаково, Министерство на икономиката	ежегодно	5
	Възстановени/разширени площи за напояване	дка	Община Аксаково, Министерство на земеделието и горите, ИСУН	ежегодно	100
Приоритет 1.2: Развитие на конкурентоспособен туристически отрасъл					
Мярка 1.2.1: Изграждане и поддържане на туристическа инфраструктура	Изградени/подобрили обекти на туристическата инфраструктура	бр.	Община Аксаково, ИСУН	ежегодно	7
Мярка 1.2.2: Организиране на събития и мероприятия, които допринасят за развитието на туризма	Организирани събития	бр.	Община Аксаково	ежегодно	10
Мярка 1.2.3: Провеждане на проучвания, разработени анализи и прогнози за развитието на туризма в общината	Проведени проучвания, анализи и прогнози	бр.	Община Аксаково	ежегодно	3
Мярка 1.2.4: Реклама на туристическия	Реализирани рекламно- информационни	бр.	Община Аксаково	ежегодно	3

продукт на общината	кампании				
Мярка 1.2.5: Партньорство за развитие на туризъм	Създадени партньорства	бр.	Община Аксаково, партньорски организации	ежегодно	4
Приоритет 2.1: Инвестиции в образование и умения					
Мярка 2.1.1: Осигуряване на равен достъп до качествено предучилищно и училищно образование и намаляване броя на преждевременно напускащите училище	Усъвършенствани/ въведени механизми и стимули	бр.	Община Аксаково	ежегодно	5
Мярка 2.1.2: Създаване на възможности за придобиване на знания и умения в съответствие с пазара на труда	Усъвършенствани/ въведени нови програми, професии и/или специалности	бр.	Община Аксаково, МОН	ежегодно	4
Приоритет 2.2: Подобряване на качеството и достъпността до здравни, социални и културни услуги и спорт					
Мярка 2.2.1: Подобряване на качеството на здравните, социални и културни услуги, социално включване	Проведени кампании за профилактика и превенция в здравеопазването	бр.	Община Аксаково, МЦ – Аксаково, лекарски практики	ежегодно	6
	Създадени/ подобрени социални услуги	бр.	Община Аксаково, социални	ежегодно	8

			институции		
	Реализирани програми/ проекти за повишаване заетостта на уязвими групи на пазара на труда (в т.ч. субсидирана)	бр.	Община Аксаково, МТСП, ИСУН	ежегодно	7
	Създадени/подпомогнати социални предприятия	бр.	Община Аксаково, МТСП, ИСУН	ежегодно	1
	Създадени общински фондове и стратегии	бр.	Община Аксаково, Министерства	ежегодно	3
Мярка 2.2.2: Подобряване на материално- техническата база в образованието, здравеопазването, социалните услуги, спорта и културата	Изградени/ремонтирани/ оборудвани здравни обекти	бр.	Община Аксаково	ежегодно	5
	Изградени/ремонтирани/ оборудвани социални обекти	бр.	Община Аксаково, МТСП, ИСУН	ежегодно	20
	Изградени/ремонтирани/ оборудвани училища и детски градини	бр.	Община Аксаково, Министерство на образованието	ежегодно	10
	Изградени/ремонтирани/ оборудвани спортни обекти	бр.	Община Аксаково, ММС, ИСУН	ежегодно	6
	Изградени/ремонтирани/ оборудвани културни обекти	бр.	Община Аксаково, Министерство на културата, ИСУН	ежегодно	12
Приоритет 2.3: Подобряване на местното управление, административния капацитет и качеството на административни услуги					

Мярка 2.3.1: Повишаване на местния капацитет за стратегическо планиране и развитие на проектен капацитет	Проведени информационни кампании и обучения, с акцент върху , администрацията, структурите на гражданското общество и бизнеса	бр.	Община Аксаково, МИГ, МИРГ	ежегодно	3
Мярка 2.3.2: Развитие на вътрешното и външното сътрудничество и партньорство	Създадени партньорства	бр.	Община Аксаково, МИГ, МИРГ, ИСУН	ежегодно	3
Мярка 2.3.3: Подобряване на административното обслужване	Обучени служители в администрацията	%	Община Аксаково, ИСУН	ежегодно	100%
	Предоставяни електронни административни услуги	%	Община Аксаково, ИСУН	ежегодно	80%
	Дигитализирани информационни масиви в администрацията	%	Община Аксаково, ИСУН	ежегодно	50%
	Изградени /ремонтирани/ оборудвани административни сгради	бр.	Община Аксаково, ИСУН	ежегодно	10
Приоритет 3.1: Опазване на околната среда и адаптация към настъпилите неблагоприятни климатични изменения					
Мярка 3.1.1: Осъществяване на	Осигурена станция/пункт за измерване	бр.	Община Аксаково, РИОСВ	ежегодно	1

постоянен мониторинг на качеството на компонентите на околната среда	показателите за качество на въздуха				
Мярка 3.1.2: Подобряване качеството на околната среда и екологичната инфраструктура	Население обхванато от разделно събиране на отпадъци	%	Община Аксаково, РИОСВ	ежегодно	100%
	Осигурени/ запазени чисти води, въздух, почви и биоразнообразие	%	Община Аксаково, РИОСВ	ежегодно	100%
	Въведени нови/ подобрени дейности към системата за управление на отпадъците	бр.	Община Аксаково, РИОСВ	ежегодно	4
	Рекултивирани депа за отпадъци	бр.	Община Аксаково	ежегодно	1
	Въведени стимули за екологични превозни средства	бр.	Община Аксаково, РИОСВ	ежегодно	2
	Райони с изградени съоръжения за шумова защита, включително и зелени пояси	бр.	Община Аксаково, РИОСВ	ежегодно	2
Мярка 3.1.3: Мерки за превенция, адаптиране и справяне с климатични промени	Райони с изградени снегозадържащи мрежи и прегради	бр.	Община Аксаково	ежегодно	2
	Райони с изпълнени залесителни,	бр.	Община Аксаково, МРРБ, ПП „Златни	ежегодно	2

и природни бедствия	противосвлачищни и противоабразионни мероприятия		Пясъци”		
	Почистени, коригирани и удълбочени дерета	бр.	Община Аксаково, ИСУН	ежегодно	6
	Населени места с изпълнени неотложни възстановителни работи на улици, отводнителни канавки и поясни канали	бр.	Община Аксаково	ежегодно	2
	Адаптирани/ изградени обществените места и обекти с устойчиви на атмосферните влияния конструкции и материали, както и със защитна архитектура и ландшафтен дизайн срещу екстремни метеорологични явления	бр.	Община Аксаково	ежегодно	2
	Поведени обучения на населението, доброволните формирования и лицата, пряко ангажирани с оповестяването и ръководството на дейностите при възникнало бедствие	бр.	Община Аксаково	ежегодно	6

Мярка 3.1.4: Прилагане на мерки за енергийна ефективност в т.ч. възобновяеми енергийни източници	Проведени разяснителни кампании сред населението за популяризиране на възможностите и ползите от прилагане на мерки за енергийна ефективност и използване на възобновяеми енергийни източници	бр.	Община Аксаково	ежегодно	6
	Общински сгради с извършени енергийни одити и приложени енергоспестяващи мероприятия	%	Община Аксаково	ежегодно	100%
	Поставяне на енергоспестяващи осветителни тела и система за централизирано автоматизирано управление на уличното осветление	% от територията	Община Аксаково	ежегодно	100%
Приоритет 3.2: Подобряване на базисната, техническата и друга публична инфраструктура и териториалната свързаност на населените места					
Мярка 3.2.1: Подобряване на транспортната свързаност на	Реконструирани, рехабилитирани и/или ремонтирани общински пътища, съоръженията и принадлежностите към	км	Община Аксаково	ежегодно	32

населените места	тях					
Мярка 3.2.2: Подобряване на уличната мрежа на населените места	Подобрена улична мрежа на населените места	%	Община Аксаково	ежегодно	20%	
Мярка 3.2.3: Подобряване на ВиК мрежата на населените места	Реализиране проекти за подобряване ВиК инфраструктурата на населените места	бр.	Община Аксаково	ежегодно	10	
Мярка 3.2.4: Подобряване на друга местна инфраструктура	Реализирани проекти за изграждане, обновяване или рехабилитация на обществени и зелени площи – паркове, площади, градини, детски площадки, улично озеленяване, междублокови пространства, паркинги, гrobiщни паркове и др.	бр.	Община Аксаково	ежегодно	15	
	Реализирани проекти за изграждане, обновяване или рехабилитация на друга местна инфраструктура	бр.	Община Аксаково	ежегодно	3	
Индикатори за резултат						
Стратегическа цел	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност

					(2018г.)	
Стратегическа цел 1: Изграждане на конкурентна и устойчива икономика, основана на знанието, ИКТ и иновациите, която да е в състояние да осигури растеж, заетост, условия за подобро качество на живот и утвърждаване на общината като привлекателно място за инвестиции	Произведена продукция от предприятията на територията на община Аксаково	хил. лв.	НСИ	планов период	582 603	1 000 000
	Добавена стойност на икономика	хил. лв.	НСИ	планов период	135 780	240 000
	Разходи за придобиване на ДМА от местните предприятия	хил. лв.	НСИ	планов период	88 571	160 000
	Печалба на местните предприятия	хил. лв.	НСИ	планов период	37 516	45 000
	Иновационно активни предприятия	%	НСИ	планов период	-	50%
Стратегическа цел 2: Подобряване стандарта на живот, създаване на равностойни условия за развитие на човешкия капитал и реализиране на пазара на труда чрез социално включване, високо качество на образование, здравеопазване,	Население с осигурен равностоеен достъп до пазара на труда, качествено образование, здравеопазване, социални и културни дейности, условия за спорт и отдих, високо ниво на административни услуги на населението	%	Община Аксаково, НСИ, МОН, МТСП	ежегодно	-	100%
	Наети лица по трудово и служебно правоотношение	бр.	НСИ, Агенция по заетост	планов период	4402	5500

социални културни дейности, условия за спорт и отдих, както и чрез високо ниво на административен капацитет и качествени административни услуги	Средната годишна работна заплата	лв.	НСИ	планов период	15039	29736
	Равнище на безработица	%	НСИ	ежегодно	3,62%	3,00%
Стратегическа цел 3: Устойчиво, балансирано и интегрирано развитие на територията чрез подобряване на техническата инфраструктура, териториалната свързаност и опазване на околната среда	Население с достъп до подобрена техническа инфраструктура и чиста околна среда	%	Община Аксаково	ежегодно	-	100%